

GYŐR MEGYEI JOGÚ VÁROS

TELEPÜLÉSTERVÉNEK

MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATA

a 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 1. melléklete szerint

GYŐR

2022. DECEMBER

MEGBÍZÓ

Tér-Háló Terra Kft., 9024 Győr, Babits Mihály u. 17/A

Képviselője: Németh Géza, ügyvezető, vezető tervező

GENERÁLTERVEZŐ

Universitas-Győr Nonprofit Kft 9026 Győr Egyetem tér 1.

Képviselője: Tóth Eszter ügyvezető

TERVEZŐK

a Széchenyi István Egyetem részéről:

Dr. Berkes Judit, egyetemi adjunktus

Macher Gergely Zoltán, egyetemi tanársegéd

Dr. Szakonyi Petra, egyetemi adjunktus

Tartalom

1.	HELYZETELEMZÉS	6
1.1.	TELEPÜLÉSSZERKEZET ÉS INFRASTRUKTÚRA ELEMÉK	7
1.2.	AZ EGYES ÁLTALÁNOS HASZNÁLAT SZERINTI TERÜLETEK	7
1.2.1.	Győr városszerkezeti egységei városépítészeti jellemzőik alapján	8
1.3.	TELEPÜLÉSRÉSZEK KIJELÖLÉSE ÉS RÖVID BEMUTATÁSA	12
2.	HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ	25
2.1.	A FEJLESZTÉST ÉS RENDEZÉST BEFOLYÁSOLÓ ÉRTÉKEK ÉS PROBLÉMÁK	25
2.2.	INTÉZKEDÉST ÉS BEAVATKOZÁST IGÉNYLŐ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA	27
2.2.1.	Belváros – Kulturális negyed	27
2.2.2.	Szabadhegy – Kismegyer -Panoráma út menti lakóterület	29
2.2.3.	Szabadhegy – Kismegyer -Parkváros	30
2.2.4.	Nyugati városkapu	33
2.2.5.	Ipari Park bővítése	34
2.2.6.	Kereskedelmi-, és szolgáltatóterület fejlesztése a 83.sz. főút mellett	34
3.	MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT	35
3.1.	TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, TÉRSÉGI ÉS TELEPÜLÉSI KAPCSOLATOK	35
3.2.	TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK	36
3.2.1.	Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK)	36
3.2.2.	Győr-Moson-Sopron megye területfejlesztési koncepciója	37
3.3.	TERÜLETRENDEZÉSI KÖVETELMÉNYEK	38
3.3.1.	Országos Területrendezési Terv (Továbbiakban OTRT)	38
3.3.2.	Győr-Moson-Sopron Megye Területrendezési Terve	40
3.4.	TERVI ELŐZMÉNYEK, ÉRVÉNYES TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK ÉS AZOK ÉRVÉNYESÜLÉSE	41
3.4.1.	Győr Megyei Jogú Város Településfejlesztési Konceptiója 2014-2030	41
3.4.2.	Győr Megyei Jogú Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2014-2020	43
3.4.3.	Győr Megyei Jogú Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2021-2027	44
3.5.	A TELEPÜLÉS DEMOGRÁFIAI HELYZETE	44
3.5.1.	Demográfiai folyamatok	44
3.5.2.	Nemzetiségi összetétel	48
3.5.3.	Foglalkoztatottság, munkanélküliség	48
3.5.4.	Jövedelmi viszonyok, életminőség	49
3.5.5.	Háztartások és lakásviszonyok	51
3.5.6.	Az idősödő és idős korcsoportok helyzete Győrben	52
3.6.	A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA, KÖZSZOLGÁLTATÁSOK	53
3.6.1.	Humán közszolgáltatások	53
3.7.	A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA	65
3.7.1.	A település gazdasági súlya, szerepköre	65
3.7.2.	A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői	66
3.7.3.	A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai	71
3.7.4.	A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők	74
3.7.5.	Ingatlanpiaci viszonyok	76
3.8.	AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉS	79
3.8.1.	Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program	79
3.8.2.	Az Önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere	82
3.8.3.	Gazdaságfejlesztési tevékenység	83
3.8.4.	Foglalkoztatáspolitikai	87
3.8.5.	Lakás- és helyiséggazdálkodás	87

3.8.6.	Intézményfenntartás.....	92
3.8.7.	Településüzemeltetési szolgáltatások.....	93
3.8.8.	Okos város települési szolgáltatások	94
3.9.	TELEPÜLÉSRENDEZÉSI, TELEPÜLÉSSZERKEZETI VIZSGÁLAT	95
3.9.1.	Településrendezési tervi előzmények	95
3.9.2.	A hatályban lévő településrendezési eszközök	98
3.9.3.	A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek	100
3.9.4.	Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések	101
3.9.5.	A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata	101
3.9.6.	Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok	102
3.9.7.	Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek	103
3.9.8.	Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatok).....	103
3.9.9.	Alulhasznosított barnamezős területek.....	105
3.9.10.	Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület	105
3.10.	AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET ÉS AZ ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG VIZSGÁLATA.....	106
3.10.1.	Telekmorfológia és telekméret vizsgálat.....	106
3.10.2.	Tulajdonjogi vizsgálat	107
3.10.3.	Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség).....	107
3.10.4.	Az épített környezet értékei.....	108
3.11.	KÖRNYEZETIÁLLAPOT-JELLEMZŐK.....	109
3.11.1.	Talaj.....	110
3.11.2.	Felszíni és felszín alatti vizek.....	110
3.11.3.	Levegőtisztaság és -védelme	111
3.11.4.	Zaj- és rezgésterhelés.....	113
3.11.5.	Sugárzásvédelem	113
3.11.6.	Hulladékkezelés	114
3.11.7.	Vizuális környezetterhelés.....	115
3.11.8.	Árvízvédelem	116
3.11.9.	Városi klíma.....	116
3.12.	A TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK ÉS ÖRÖKSÉG, JELLEMZŐ TÁJKARAKTER, ZÖLDINFRASTRUKTÚRA-HÁLÓZAT	117
3.12.1.	Táji és természeti adottságok.....	117
3.12.2.	Tájhasználat, tájszerkezet.....	118
3.12.3.	Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek.....	119
3.12.4.	Zöldinfrastruktúra-hálózat	121
3.13.	KÖZLEKEDÉS.....	124
3.13.1.	Hálózatok és hálózati kapcsolatok.....	124
3.13.2.	Közúti közlekedés.....	125
3.13.3.	Közösségi közlekedés	127
3.13.4.	Kerékpáros és gyalogos közlekedés	130
3.13.5.	Parkolás.....	133
3.14.	KÖZMŰVESÍTÉS, ELEKTRONIKUS HÍRKÖZLÉS, CSAPADÉKVÍZ-GAZDÁLKODÁS	134
3.14.1.	Közművek: Víziközművek, vízgazdálkodás és vízellátás	134
3.14.2.	Közművek: Szennyvízkezelés.....	136
3.14.3.	Közművek: Energiagazdálkodás és energiaellátás.....	136
3.14.4.	Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei	140
3.14.5.	Elektronikus hírközlés.....	141
3.14.6.	Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés	142

3.15. KATASZTRÓFAVÉDELEM, A TERÜLETEK HASZNÁLATÁT, ÉPÍTÉSI TEVÉKENYSÉGET BEFOLYÁSOLÓ VAGY KORLÁTOZÓ TÉNYEZŐK	143
3.15.1. <i>Építésföldtani korlátok.....</i>	<i>143</i>
3.15.2. <i>Vízrajzi veszélyeztetettség.....</i>	<i>145</i>
ÁBRAJEGYZÉK.....	148
TÁBLÁZATJEGYZÉK	150

1. HELYZETELEMZÉS

A Győrré az ezredforduló időszakától jellemző dinamikus **fejlődési folyamatok az elmúlt évtizedben is folytatódtak**, a város fejlődési pályája stabilnak tekinthető. A gazdasági struktúrát és tevékenységeket elsődlegesen határozzák meg az évszázados ipari hagyományok, amelyeknek köszönhetően a városra és társadalmára egy olyan jellegű munkakultúra és értékrend jellemző, amely magában hordozza a változásokhoz való alkalmazkodás képességét, illetve a válságok kezelését, a folyamatos megújulást. Az 1990-es évek politikai, intézményi és gazdasági átalakulásának hatására fellépő válságjelenségekre adott sikeres válaszok, reakciók eredményeképpen a megváltozott körülményekhez való alkalmazkodás olyan irányt szabott a város fejlődésének, amely kiszámítható, közép- és hosszútávon is stabilizálva a helyi gazdaság struktúráját, illetve annak mikor- és makrotérési kapcsolatrendszerét.

A korábbiakban említett ipari hagyományokon, munkakultúrán túl a gazdasági fejlődés pályáit ugyancsak jelentős mértékben meghatározza a város **kedvező fekvése, jó forgalmi helyzete**, valamint pozíciója egy dinamizálódó, aktív kapcsolatrendszerekkel jellemezhető, fővárosi agglomerációk – Bécs, Pozsony – által dominált térségben. A régióba való aktívabb integráció, a beágyazódás mértékének erősítése – ahogy a korábbi időszakokban is – fontos feladat és kihívás a város számára.

Győr jelenleg az ország **legjelentősebb vidéki munkaerő vonzásközpontja**, az elmúlt évtizedben folyamatosan bővülő munkahely-kínálattal. Ehhez kapcsolódóan a város és agglomerációja **jelentős népességvonzó potenciállal rendelkezik**. A megyei jogú városok többségével ellentétben népességnövekedés volt tapasztalható az elmúlt időszakban mind a várost, mind pedig annak agglomerációját tekintve. A népességmozgás folyamatainak alapvető sémája mögött két irány azonosítható. A várostérség egyrészt befogadó zónája az országon belüli – sok esetben nagyobb távolságokat átfogó – vándorlásnak; jellemző az ország keleti régióiból a Győrbe és környékére való költözés is. Másrészt ugyancsak jelentős mértékű a várostérségen, illetve a városon belüli népességmozgás. Az agglomeráció belső gyűrűje, főként a Győrrel közvetlenül határos és jó közúti elérhetőséggel rendelkező települések népessége dinamikus növekszik, elsősorban a szuburbanizációnak, a Győrből való kiköltözésnek köszönhetően. Ugyancsak dinamikus átalakuláson megy keresztül a város belső szerkezete; a városhatáron belüli szuburbanizációs folyamatok – a belső övezetekből a kertés lakóövezetekbe való költözés – tovább erősödtek az elmúlt évtizedben.

A **városi agglomerációt** (pl. Vámoszabadi, Győrújfalú, Vének, Koroncó, Győrújbarát és Töltéstava) érintő kiemelkedő pozitív irányú fajlagos vándorlási egyenleg következtében **megnőtt a Győr várost övező főutak, mellékutak és településen belüli gyűjtőutak forgalma, a közlekedési infrastruktúra és szolgáltatások leterheltsége**. A megnövekedett közlekedési igények következtében végbemenő, elsősorban az egyéni motorizációs közlekedést kielégítő közlekedésfejlesztési intézkedések révén tovább nőtt a település gépjárműforgalma, tovább csökkentek a városi közterületek, nőtt a zaj- és légszennyezés. Bár a közösségi közlekedést érintő buszbeszerzések jelentősen hozzájárultak az utazóközönség utazási komfortérzetének javításához és a szolgáltatási szint emeléséhez, a forgalmi torlódások révén előforduló járatkésések problematikáját a fejlesztés csak részben oldotta meg. Bár a COVID19 járvány következtében országosan nőtt a kerékpárral közlekedők száma, ez a fenntarthatóság szempontjából pozitív irányú változás leginkább a közösségi közlekedés terhére ment végbe. A megnövekedett kerékpáros közlekedési igény kiszolgálását nehezíti a településen belüli autóközpontú várostervezés, pedig a fenntartható városi közlekedésfejlesztés csak és kizárólag közúti közlekedést érintő korlátozó intézkedések bevezetése mellett tud megvalósulni.

A **lakótelepeket** (Adyváros és Marcalváros) érintő fogyás, a korábbi időszakhoz hasonlóan tovább folytatódott, míg **egyes városrészek népességnövekedése** megközelítette az 50%-ot (Ménfőcsanak: 37%, Városrét: 41%, Pinnyéd: 65%), melyet a **városi intézményhálózat** (bölcsőde, óvoda, iskola) és **szolgáltatászektor** (egészségügyi szolgáltatások, kereskedelmi létesítmények) **fejlődése nem tudott lekövetni**. A lakótelepeket érintő csökkenő népességszám a már meglévő intézményhálózatot nem érintette károsan, jelentős kapacitás többlet itt nem keletkezett.

A város területét értékelő területi mérleg *(a település közigazgatási területének egészére vonatkozó, az eltérő területfelhasználási kategóriába tartozó meglévő és tervezett területek*

meghatározása és összegzése hektárban) szerint, a várost jellemző 160 m² /fő lakóterület nagyon magas érték (és **alacsony beépítési intenzitást** takar) mely során **nehezen biztosítható a városias szolgáltatások** egyenletesen magas színvonala. Bár egyes korábban laza beépítésű településrészek (pl.: Sziget-Újváros, Pinnyéd, Révfalu, Szabadhegy, Nádorváros) beépítési intenzitása az elmúlt évek során sűrűsödött, de ez esetben a megnövekedett települési közszolgáltatások és közterületek iránti igény nem került kiszolgálásra, elsősorban a megvalósításhoz szükséges köztulajdonú ingatlan, és/vagy hely hiányában. A városban összességében továbbra is jellemző a fejlesztési területek túlkínálata. A település fenntartható fejlődése érdekében azonban javasolt elsődlegesen a barnamezős területek beépítésének ösztönzése, valamint a minőségi fejlődés érdekében a település ellátását biztosító funkciók megtelepítéséhez szükséges feltételek, minőségi közterületek és közszolgáltatások megteremtése és a **kompakt város** irányelveinek szem előtt tartása.

A 2014-2021 közötti Európai Unió tervezési időszakban az operatív programok keretében Győrbe 136,7 milliárd forint támogatás érkezett; az egy lakosra jutó támogatási összeg meghaladta az 1,1 millió forintot, amely mutató a megyei jogi városok felső harmadába helyezte Győrt. A város gazdasági, civil és intézményi szereplőinek **forrásabszorpciós képessége magas**.

A **városi rendszer 2014-2021 közötti kiegyensúlyozott** működését komoly kihívás elé állították az elmúlt években az önkormányzattól elvont adóbevételek és a 2022-ben drasztikusan megemelkedett energiaárak. A forrás kiesések és a drasztikusan megnövekedett kiadások különösen a különböző alrendszerek – termelés, kereskedelmi szolgáltatások, közszolgáltatások, kulturális és szabadidős tevékenységek tekintetében voltak érzékelhetőek.

Összességében elmondható azonban, hogy a Győrre az elmúlt évtizedekben jellemző céltudatos és a szereplők szoros kooperációján alapuló fejlesztés a legutóbbi időszakban is folytatódott. Az önkormányzat, mint a városi közösség életének szervezésében, illetve a szolgáltatások biztosításában elsődleges szereppel rendelkező intézmény fontos szerepet játszik a jövőt alakító döntések előkészítésében, összehangolásában.

1.1. Településszerkezet és infrastruktúra elemek

A település szerkezetét a társadalmi, gazdasági és környezeti állapot jellemzők mellett a település egyes részeinek területfelhasználása és a település működéséhez szükséges műszaki infrastruktúra elemek térbeli elhelyezkedése határozza meg leginkább.

A város gazdasági versenyképesség tekintetében továbbra is a hazai városok élmezőnyébe tartozik, ezért továbbra is jelentős a lakossági és ingatlanfejlesztői igény a lakóterületek bővítése iránt. Az elmúlt pár évben a 2014-2020 közötti időszakhoz képest azonban a beépülés üteme lassult, elsősorban a már beépítésre szánt területek terhére és a beépítési intenzitás növelése mellett valósul meg.

A hazai gazdasági versenyképesség fenntartása és a nemzetközi versenyképesség növelése érdekében felmerült az igény az iparterületek bővítése iránt is. A gazdasági agglomerációs hatás is intenzív. A város közlekedési kapcsolatai kiválóak: reptérrel, kikötővel, autópályával, vasúttal rendelkezik, a legjobb helyzetben van Bécs, Budapest és Pozsony között.

1.2. Az egyes általános használat szerinti területek

Győr eltérő jellegű településrészekből áll, amelyek jellemezhetők egyrészt önmagukban, sajátos karakterjegyeik alapján, illetve megragadható a város övezetes jellege a lakókörnyezeti és funkcionális sajátosságok mentén.

A városszerkezet kialakulását és jelenlegi képét elsődlegesen meghatározó tényezők közül a **folyóparti fekvés**, illetve a **forgalmi helyzet**, a közlekedési csomópont-jelleg emelhető ki. Mindkét tényező esetében azonosíthatók jelentős történeti változások (folyószabályozás, mederváltozások,

közlekedési infrastruktúra fejlődése stb.). A folyószabályozások és mederáthelyezések (Mosoni-Duna, Rábca) hatására kisebb átalakulások mentek végbe a városszerkezetben, de az egykori medervonalak jelenleg is fontos szerepet töltenek be a város belső tagoltságában. A közlekedési infrastruktúra fejlődése szempontjából a városszerkezetet nagyban alakító hatások közül kiemelhető a vasúthálózat kiépülése, valamint az M1 autópálya elkészülte.

Győr jelenlegi városszerkezetének kialakulásában két párhuzamos folyamat azonosítható. Az egyik a történeti városmag térbeli terjeszkedése, a fizikailag hozzá kapcsolódó területek beépítése, a másik pedig a korábban önálló települések városhoz csatolása. A 20. századtól a város területe korábban önálló településekkel folyamatosan bővült (1904 Sziget, Révfalupataház, 1950 Pinnyéd, 1966 Bácsa, 1970 Gyirmót, Györszentiván, Ménfőcsanak).

1.2.1. Győr városszerkezeti egységei városépítészeti jellemzőik alapján

A beépítés jellege, illetve a funkcionális sajátosságok alapján a győri városrészek átfogó csoportokba sorolhatók. Megjegyzendő, hogy bizonyos esetekben a városrészek, illetve a városrendezési körzetek határai nem feleltethetők meg pontosan a városépítészeti jellemzők alapján történő besorolásnak.

Történeti szerkezetüket és épületállományukat őrző városrészek

A **Belváros** városfalon belüli része, illetve **Újváros** belső területei tartoznak ebbe a kategóriába. Ezek a városrészek **műemléki jelentőségi terület** besorolás alá esnek, ezen felül az épületállomány jelentős része egyedi műemléki védelemmel is rendelkezik. Sűrű beépítés, vegyes területfelhasználás azonosítható ezekben az övezetekben. Elsősorban az utcai telekhatáron álló zárt sorú, zártudvaros beépítés jellemző rájuk egy-két emeletes épületekkel.

Újváros külső, földszintes beépítésű része eltérő jellegű, itt a fésűstől a hajlított házas beépítésen keresztül a zárt sorúig a beépítési módok additív fejlődésének szinte minden fázisból maradt emlék.

A Belváros területén a háborús sérülések miatt vagy ingatlanfejlesztési szándékok eredményeképpen sok helyütt újabb, magasabb épületek is beépültek a városszövetbe (pl. a Pálffy utca tízemeletes pontházai), de súlyos illeszkedési problémák nagyobb számban nincsenek. A belvárosi rekonstrukció során több tömb belsejében a kevésbé értékes épületszárnyakat elbontották és a zártudvaros beépítés tömbtelkes, keretes beépítéssé alakult át.

Városias beépítésű területek

A **Belváros egykori városfalon kívül eső részei, illetve a belső lakóövezetek – Révfalu, Nádorváros - Belvároshoz közeli területei** tartoznak ebbe a kategóriába. Ezeken a területeken jellemző az utcai telekhatáron álló zárt sorú, gyakran keretes beépítés 2-5 szintes épületmagasságokkal, ritkábban szabadon álló vagy ikerházas villaszerű épületek (például a Zrínyi utcai kórházzal szemben, a Liezen-Mayer utcában vagy Révfaluban a Damjanich utcában). Ezekre az övezetekre – a belső lakóövezetek többségéhez hasonlóan – jellemző az egyedi telkeken az elmúlt három évtizedben épített társasházak jelentős aránya.

Telepszerű beépítések

A telepszerű beépítések több típusa azonosítható Győrben, ezek elsődlegesen az **építés ideje** alapján kategorizálhatók:

A Gyárvárosban található, 2009 óta műemléki védelemmel rendelkező **ágyúgyári lakótelep** a XX. század első felében épült, kertvárosias jelleggel. Ugyancsak a korai telepszerű beépítések példája

a Nyugat-Újvárosban elhelyezkedő Szent Erzsébet-telep, amely ugyan családi házas jellegű, de egyrészt szigorú telekosztású, másrészt pedig az épületek típustervek alapján készültek.

A II. világháborút követő időszakban indultak meg azok az **állami lakótelep-építések**, amelyek következtében Győr jelenlegi lakásállományának jelentős hányadát lakótelepi lakások adják. Kezdetben ezek a tömbtelkes beépítésű lakóterületek kisebb kiterjedésűek voltak (Szent István út mentén a Belváros keleti szélén, a Szeszgyár mellett, a Víztorony lakótelep, a Kálvária út mentén, a Radnóti Miklós utca mentén), illetve jellemzően a meglévő városi szövetbe tagozódtak. Az 1960-as évek második felétől megkezdődött a **nagy lakótelepek** kiépítése (**Adyváros, József Attila lakótelep, Marcalváros**). Ezek a lakótelepek a kortárs városépítészeti példák ismeretében, azok példáját követve teljes technikai és humán infrastruktúrával épültek ki paneles építéstechnológiával. Lakóterületi minőségüknek pozitív és negatív oldalai egyaránt vannak. A már említett teljes infrastruktúra mellett kedvezőek a gondosan kiértelt lakásalaprajzok és az idő haladtával javuló épületszerkezeti és gépészeti minőség. Hátrányuk a szigorú gazdasági normatívák miatt a kis alapterületű lakások nagy száma, a kevés épülettípusból való kényszerű építés, a minél egyszerűbb megépíthetőségnek alárendelt beépítési minták, és a kor szerinti szegregáció. Napjainkra a hátrányok között fontossá vált, hogy ezek a lakótelepek az építésük idején érvényes alacsonyabb gépjármű-ellátottsági normatíváknak megfelelően épültek meg és/vagy a parkolóhelyek egy részét többszintes parkolóházakba tervezték, amik azóta sem épültek meg. E hiány pótlására csökken a kezdetben bőséges zöldfelületi ellátás, amit csak részben kárpótol a növényzet kifejlődése. A városépítészeti minőség a területi adottságokhoz igazodva (József Attila lakótelep) és a kortárs városépítészeti példákat követve (Marcalváros I. ütem) fokozatosan fejlődött.

Az 1980-as években az állami beruházások mellett megjelent a **szövetkezeti lakásépítési** konstrukció, amely keretében a lakótelepi jellegű beépítés mellett megjelentek a **csoportházak**. ezek legjellemzőbb példája Szabadhegyen a Páva utcában található.

A teletszerű beépítések újabb típusának tekinthetők az 1990-es évektől kiépülő **lakóparkok** (pl. Ménfőcsanak, Víziváros, Royal Lakópark, Városrét), amelyek elsősorban a külső lakóövezetekben, vagy az elsődleges szuburbán zónákban találhatók. A megvalósulás alatt álló, vagy megkezdett negyedek beépítési tervei ugyan nem feltétlenül tartoznak a kortárs városépítészeti élvonalába, de a rendszerváltás utáni első időszak vállalkozási lakásépítésére jellemző egyedi telken történő túlépítésekhez képest egy jobb irányba mutatnak. Az új teletszerű beépítések minőségének javítása a vegyes használatot lehetővé tevő programok, közösségi terek nagyobb választékával történhet. Ezen túl komoly problémát jelent a zöldterületek, parkolóhelyek, illetve közintézmények hiánya. Az 1990-es évektől egészen napjainkig rendkívül gyors ütemben épített, szuburbán zónákban lévő lakóparkok fő problémája, hogy azok elsősorban nem a települési, hanem főként befektetői igényeknek megfelelően épültek. A közterületek kialakítása sok esetben nem a megfelelő terveknek és településrendezési szerződéseknak megfelelően valósult meg. A lakóparkokat feltáró közlekedési hálózat egy része a mai napig hiányos, vagy nem felel meg az elvárásoknak. Az utak túlterheltek, forgalmuk folyamatosan nő, sokhelyütt hiányzik a kerékpáros vagy gyalogos infrastruktúra, a közösségi közlekedési eszközök megállói távol esnek a lakóterületektől, a parkolási problémák állandóak. A megnövekedett lakosság igényeit kiszolgálni hivatott szolgáltatások, a szabadidő minőségi eltöltését lehetővé tevő zöld- és rekreációs területek hiányoznak vagy beépültek.

Falusias beépítések

A városhoz csatolt **korábban önálló falvak** területére jellemző - csatlakozásuk óta folyamatosan átalakuló, illetve megszűnő - beépítési mód, szalagtelkekkel, fésűs (Pinnyéd Fő utca, Gyirmót Szent László utca, Csanak, Csanaki út), vagy éppen soros (Györszentiván) beépítésekkel.

A mezőgazdasági egyéni gazdálkodó életforma visszaszorulásával a valódi falusias, nagytelkes beépítés funkcióját veszítette; a telektömbök új utcák nyitásával felszeletelődtek, a beépítés kertvárosi, szóval családi házas beépítéssé alakult át.

Családi házas beépítések

Ezeket az övezeteket hétköznapi szóhasználatnál kertvárosinak szoktuk tekinteni, de nagy részük nem tekinthető tervezett kertvárosnak. A családi házas beépítésű területekre az **500-1500 m² körüli telekméret** a jellemző, általában egyalakos épülettel és melléképületekkel leggyakrabban oldalhatáron álló, olykor ikerházas, vagy szabadon álló beépítési móddal, egy-két szintes épületekkel. Az épületek építészeti formálása változatos; követi az építéskor éppen uralkodó divatot és/vagy az épített ízlését, igényeit. A családi házas beépítésű területek kétféleképpen alakultak ki; a meglévő, falusias beépítésű tömbök felosztásával vagy új beépítésre szánt területek kijelölésével. Az ilyen területek közül a legszínvonalasabbak azok, ahol a kerteket gazdag növényzet, a burkolt útfelületű utcákat fasorok díszítik.

Vállalkozói lakásépítés

A rendszerváltás után szinte kizárólagossá váló lakásépítési formák részben a **kedvező státuszú városrészekben foghíjbeépítésként**, olykor akár teljes utcasorokban (pl. Kálvária utca mentén, vagy Dankó Pista tér környékén), de többnyire telkenként valósultak meg. A spektrum a minőséget illetően nagyon széles; a leggyakoribb hiba a **telek túlhasználata** (zöldfelület és parkolóhiány), rossz lakáslaprajzok. A vegyes minőség ellenére kevesebb problémát okoznak a zárt sorú városias beépítésekben álló társasházak és a telepszerű beépítések, itt elsősorban a telkek túlépítése miatti zöldfelület és parkolóhiány közterületen való pótlása az elvégzendő feladat. Több konfliktus forrása voltak a családi házas lakóterületeken megvalósuló **többlakásos beépítések**. A rendszerváltáskor hatályos, nyereségcentrikus attitűdre nem számító szabályozás lazaságát kihasználó, a korábbi „központi rendszabályok” ellenhatásaként bekövetkező szabadosság eredményeképpen megvalósuló beépítéseknél az a legsajnálatosabb, hogy bár a tényleges fizetőképes kereslet ezeken a területeken legtöbb esetben a csoportházas beépítésekkel lett volna legszínvonalasabb módon kielégíthető, ennek torz formái egyedi telkeken sorház-szerű beépítésekkel valósultak meg. Szemléletes példa erre a Ménfőcsanak és Gyirmót között kiépült lakóterület, amelynek esetében az eredeti csoportházas beépítésre vonatkozó szabályozást az önkormányzat megváltoztatta. A 2008-at követő gazdasági válsággal párhuzamosan visszaeső lakásépítési ütem az elmúlt évtized közepétől új lendületet kapott, az elmúlt néhány évet tekintve a telkenkénti és a tömbszerű beépítésre is számos példa található.

A vállalkozói, társasházas jellegű beépítések esetében nem jelölhetők ki olyan városrészek, illetve városrendezési körzetek, amelyekre elsődlegesen, más övezetekhez képest kiemelten jellemző ez a forma; a lakótelepeket leszámítva minden városrészben megtalálható, a belső lakóövezetekben elsősorban telkenkénti beépítéssel, a külső lakóövezetekben és a kertvárosokban a lakóparki jellegű ingatlanfejlesztéssel.

A szigorú értelemben vett lakóparki forma, amely a kifejezés eredeti értelme szerint csak a magas színvonalú, gyakran speciális szolgáltatásokat is kínáló, a település többi részétől többé-kevésbé elzárt telepszerű beépítéseket (gated community) jelenti, nem elsődleges jellemzője a vállalkozói lakásépítéseknek. Győrben egy példát találhatunk erre, a **Víziváros területén**. Mivel ez is a szegregáció egyik formája, remélhetően nem fog elterjedni.

Üdülőházas területek

Bár Győr a szokásos értelemben nem üdülőhely, de a vízpart és az erdő vonzásában kialakult **két horgásztelep** a Holt-Marcal partján és Duna-szigeten. Pinnyéden a Holt-Duna körút telep és egy keskeny sávban a Galántai út és a Bálványosi-csatorna között **üdülőtelkek** találhatók. A horgásztelepek a beépített területektől távolabb helyezkednek el; lakóterületté való alakításukra a

zártkertekkel ellentétben nem merül fel igény. Pinnyéden viszont a nagyobb szabályos telekrend és a lakóterülethez hasonló helyzet miatt már szintén épültek lakóépületek az üdülőterületen, és ugyanez a helyzet a Galántai út mellett is. Már lakóterületté alakult át a volt sárasi üdülőtelep, ahol a további fejlesztési feladatok közül az úthálózat és a közművekkel való kiszolgálás jelenti a város számára a legnagyobb kihívást.

Zártkertek

Győrben sok, korábban zártkertnek nevezett, jelenlegi szóhasználattal **kertes mezőgazdasági terület** található. Ezek részben már korábban kialakult kertségek beépítésével részben újonnan kijelölt területeken jöttek létre. A szocializmus idején funkciójuk az volt, hogy a város lakóinak lehetősége legyen a szabadidejükben kertművelésre, pihenésre. Több okból is kedveltek voltak; a falvakból betelepülő emberek számára lehetővé tették, hogy a földdel való kapcsolatuk ne szűnjön meg egyik napról a másikra, és a család étkezését friss zöldséggel, gyümölcssel lehetett gazdagítani. A mindig is szigorú előírások betartásával csak kis alapterületű szerszám- és terménytárolót, tartózkodót szabadott építeni. A zártkertek eredeti módon történő használata több okból is csökkent; az életszínvonal növekedésével az embereknek elérhetővé vált a szabadságukat a lakhelyüktől távolabb eltölteni, az áruválaszték növekedése miatt már olcsón és egyszerűen be lehet szerezni a korábbi konyhakerti terményeket, a fiatalok már kevésbé igénylik a kertészkedést. A laza építési fegyelem miatt - hasonlóan az országsszerte jellemző gyakorlathoz - mégis épültek kisebb **üdülészerű épületek**, egyre többen pedig kényszerűségből, olcsóbb megoldásban bízva használják állandó lakás céljára a meglévő épületeket, sokszor bővítve, átépítve a nem lakás céljára épült házakat. Olykor az is előfordul, hogy vállalkozásuk tárolási problémáit oldják meg a zártkerti ingatlanjukon, illetve egyre többször lehet látni nagy, új lakóházakat is a zártkerti új területeken.

A győri zártkerti övezetekben élők száma folyamatosan növekszik (pl.:Rabkert), nagyobb részben a városból kiköltözők alkotják ezen övezetek népességét, de jelentős a városon kívülről, sok esetben az ország távolabbi részeiről érkezők száma is. A zártkertek **társadalmi rétegződés és lakókörnyezeti minőség tekintetében is heterogénnek tekinthetők. A zártkerti területek közműveinek kiépítettsége hiányos, amely rontja a lakókörnyezeti minőséget. Fontos kérdés, hogy ezekre az övezetekre vonatkozóan a városfejlesztés milyen stratégiát követ a jövőben.** A város az alacsony laksűrűségű lakóterületen is küszködik az infrastruktúra városias színvonalú biztosításáért, kétséges, hogy lenne-e erre erő a még alacsonyabb laksűrűségű volt zártkertekben; az a furcsa helyzet állna elő, hogy fajlagosan itt kellene a legtöbbet költeni lakásszámra vetítve a városüzemeltetésre. Felmerülhet a kérdés, hogy jobb-e ez a felemás helyzet, amikor bárki bejelentkezhet állandó lakosként zártkerti ingatlanra is, bár nagyon különböző mértékben, de olykor mégiscsak fejlődik az infrastruktúra és mégsem nyilvánítja a város lakóterületté ezeket a helyeket. Ennek eldöntésére célszerű realisan mérlegelni a megfelelő színvonalú lakóterületté alakításuk tényleges költségeit.

Ipartelepek

Győr a XIX. század végétől egyre dominánsabb iparvárosi jelleggel rendelkezik, a helyi gazdaságban az elmúlt több, mint egy évszázadot tekintve **kiemelt szerepet játszik az ipar.** Attól függetlenül, hogy a foglalkoztatás ágazati szerkezetében jelenleg már a szolgáltatások képviselik az abszolút többséget, jelenleg is a fejlett ipar biztosítja elsődlegesen a város gazdasági centrum szerepét. A XX. század első felének ipartelepei komplex egységekként működtek, viszont a második világháborút követő időszakban ad hoc fejlesztések indultak, amelyek minőségromláshoz vezettek. Ezt a folyamatot a Rába-gyár részben nyugat-európai mintákat is alapul vevő fejlesztése törte meg. A rendszerváltás utáni időszak a **zöldmezős iparfejlesztésnek** kedvezett. 1993-tól az Audi és az Ipari Park területe vált az iparfejlesztés meghatározó területévé. A városszerkezetbe fizikailag jobban beépült korábbi

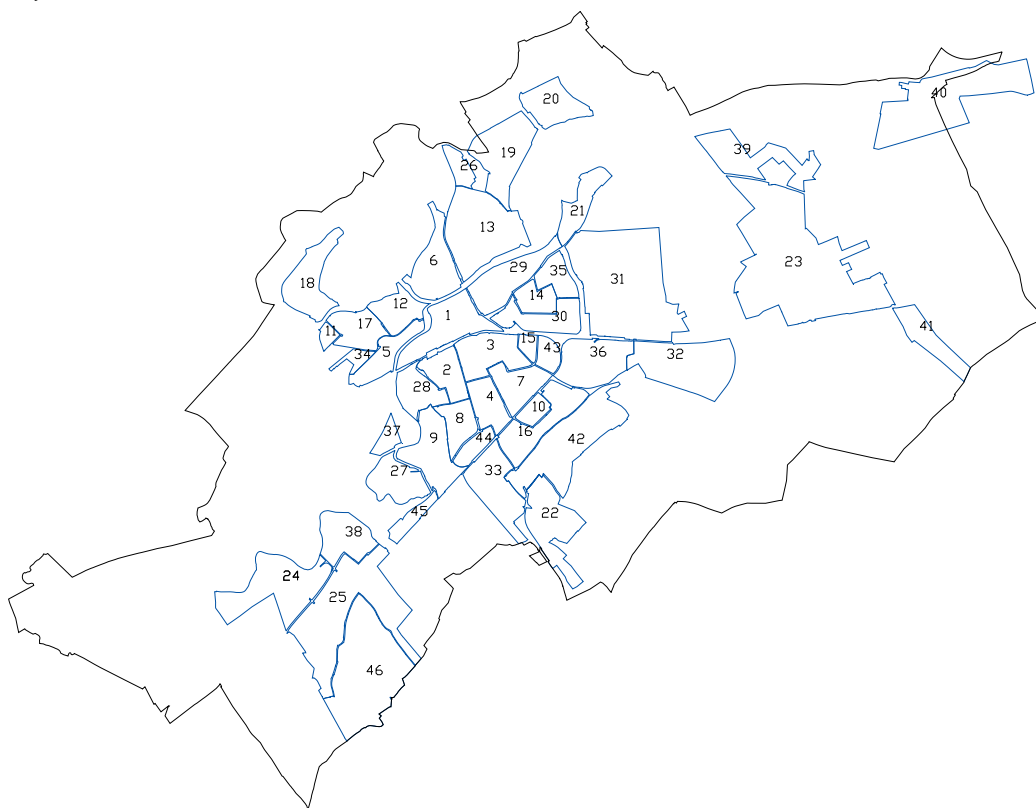
iparterületek a rendszerváltás után nagyrészt elvesztették funkciójukat, a kiürült üzemek jelentős részét lebontották.

Sok esetben ezeknek a **barnamezős övezeteknek a funkcióváltása**, újrahásznoítása nem megoldott, még úgy sem, hogy a népességnövekedés és a bevándorlás gyorsuló üteme nyomán erősödik az igény új lakóterületek kialakítására. Ezek az övezetek jelentős potenciált hordoznak magukban, mivel fizikailag kapcsolódnak a városszövethez és egybefüggően fejleszthetők. Hasonlóan alulhasznosítottak tekinthetők a kihasználatlan vasúti területek, amelyek hasznosítása egy hosszú távú koncepció részét képezheti.

1.3. Településrészek kijelölése és rövid bemutatása

Győr Megyei Jogú Város Rendezési Terve **21 városrészt**, illetve **46 városrendezési körzetet** azonosít. A városrendezési körzetek lehatárolásának alapjául a földrajzi-természeti határvonalak, a beépítés és a területhasználat sajátosságai, az elsődleges funkciók, illetve a közlekedési infrastruktúra szolgál. A városrendezési körzetek elhelyezkedése az ábrán (Hiba! A hivatkozási forrás nem található.) 2. ábrálátható.

1. ábra: Győr városrendezési körzetei

Forrás: Győr MJV Városrendezési Terve

A 2014-ben elfogadott Integrált Településfejlesztési Stratégia által használt városrészek szerinti tagolás elsősorban az alapján került alkalmazásra, hogy a városrészekre vonatkozó statisztikai adatok és trendek bemutathatók, illetve összevethetők legyenek. Az alábbiakban bemutatott, városrészek szerinti felosztás is ezt a struktúrát követi. Sajnálatos módon a teljes adatfelvételen alapuló, városrészekre vonatkozó indikátorok szélesebb köre csak a 2011. évi népszámlálási adatokból áll

rendelkezésre, amelyek aktualitása nem tekinthető megfelelőnek. A városrészek bemutatása során a legtöbb esetben a befoglalt városrendezési körzetekre is reflektálunk, amennyiben azok eltérő jellegeket mutatnak egy adott városrészen belül.

1. táblázat: Győr városrészei és a hozzájuk tartozó városrendezési körzetek

Városrész	Városrendezési körzet		Városrész (ITS, KSH)
	Sorszám	Név	
Belváros	1.	Belváros	Belváros
	5.	Újváros	
Újváros	11.	Gorkijváros	Újváros
	17.	Nyugat-Újváros	
	34.	Mákos-dűlő	
Sziget	12.	Sziget	Sziget
Pinnyéd	18.	Pinnyéd	Pinnyéd
Révfa	6.	Révfa	Révfa
	13.	Kelet-Révfa	
Kisbácsa	19.	Kisbácsa	Kisbácsa
Bácsa	20.	Bácsa	Bácsa
Sárás	26.	Sárás	Sárás
	14.	Gyárváros 4.	
Gyárváros	29.	Gyárváros 1.	Gyárváros
	30.	Gyárváros 2.	
	34.	Gyárváros 3.	
	35.	Kiskút	
Likócs	21.	Likócs	Likócs
	23.	Győrszentiván	
Győrszentiván	39.	Győrszentiván-Kertváros	Győrszentiván
	40.	Kikötő	
	41.	Nagyhegy	
Rabkert	37.	Rabkert	
Góré-dűlő	27.	Góré-dűlő	Nádorváros
	2.	Nádorváros	
	3.	Kelet-Nádorváros	
	4.	Dél-Nádorváros	
Nádorváros	28.	Nyugat-Nádorváros	Jancsifa
	44.	Temető	
	15.	Jancsifa	
Adyváros	43.	Iparterület	Adyváros
	7.	Adyváros	
Marcalváros	8.	Marcalváros I.	Marcalváros I.
	9.	Marcalváros II.	
József Attila-lakótelep	45.	Bevásárlóközpont II.	Marcalváros II.
	10.	József Attila-lakótelep	
	16.	Szabadhegy I.	
Szabadhegy	33.	Raktárváros	Szabadhegy
	36.	Déli iparterület	
	42.	Szabadhegy II.	
Kismegyer	32.	Ipari Park	Ipari Park
	22.	Kismegyer	
	25.	Ménfőcsanak I.	
Ménfőcsanak	38.	Bevásárlóközpont I.	Ménfőcsanak
	46.	Ménfőcsanak II.	
Gyirmót	24.	Gyirmót	Gyirmót

Forrás: Győr MJV Városrendezési Terve; Győr MJV Integrált Településfejlesztési Stratégiája (2014)

1.3.1.1. Belváros

A Belváros területe több évezred óta lakott; a régészeti feltárások során őskori településnyomok is kerültek elő. A feltárásoknak köszönhetően az itt elhelyezkedő római kori Arrabona szerkezetét elég pontosan ismerjük; a Káptalándombon volt a katonai tábor (castellum), tőle keletre a polgárváros. A jelenlegi városszerkezetben nem fedezhetők fel a római kori szerkezet nyomai. Az Árpád-kori település helye ugyancsak a régészeti feltárásoknak köszönhetően ismert. A török kori várfallal körülvett Belváros ingatlanszerkezete, illetve az utcahálózat egyes részei azonban már jól azonosíthatók a jelenlegi szerkezetben is. A várfalakon belüli területre jellemző - az általában telekösszevonások után megépült - **középületek telkeinek** kivételével a kis telek és a zártudvaros beépítés; a magas telekkihhasználtság. A város egyházi központja a Káptalándombon, világi központja pedig a mai Széchenyi tér körül alakult ki, ez funkcionált egykor piactérként. A műemléki épületállomány ennek megfelelően a két központban és a köztük lévő területen a legreprezentatívabb, míg tőlük távolodva a beépítés intenzitásának csökkenésével már kevésbé sikerült az épületeket megőrizni. A várfalakon belül csak a Széchenyi tér tipikus városi tér, a Káptalándomb kivételével a többi mai tér, teresedés a városfal mögötti, saját korában beépítetlen területek beépítésével alakult ki. A **városfalak lebontása** után a történeti város utcaszerkezetét folytatva derékszögű tömbrendszer alakult ki. A várfalon kívüli tömbök jellemző beépítése a színház mögötti, lakótelepi tömböket nem számítva a keretes beépítés.

A XIX-XX. század fordulóján a vasút, majd **az új városháza** kiépülésével az igazgatási központ a városrész déli területére tevődött át. Ebben az irányban volt értékesebb az új beépítés is, míg a városfaltól keletre még ma is kialakulatlanabb, alacsonyabb színvonalú a beépítés.

A XIX. században a **vasút és a Vagonyár** jelölte ki a Belváros új határait, a XX. században az 1-es és a 14-es út új nyomvonala. Bár többször felmerült a városrendezési tervekben a vasútvonal délre helyezése, a vasútállomás városközponti elhelyezkedése a személyforgalom szempontjából inkább kedvező. A két főút elválasztó szerepe erősebb, ezek rontják inkább a Nádorvárossal való intenzívebb együttműködést és különösen a keletre elhelyezkedő felhagyott iparterületek eredményesebb újrashasznosítását. Az **újabb közlekedési fejlesztések** az újlaki felüljáró, az új Tihanyi Árpád úti aluljáró és a Jedlik Ányos híd jelentősen átformálta a Belváros forgalmi viszonyait; a nagyrendezvények időszakában megvalósuló lezárások igazolják, hogy a gyalogos forgalom dominanciájával jellemezhető zóna további kiterjesztése működőképes elgondolás.

A belvárosi rehabilitáció 2000-es években felgyorsuló tendenciái az elmúlt évtizedben is folytatódtak. A megújuló közterületek, illetve a kulturális intézmények, közösségi terek fejlesztésén túl komplex felújítások (közművek, burkolat, közvilágítás) zajlottak és zajlanak a városrész változatos területein (Bécsi kapu környéke; Teleki utca; Aradi vértanúk útja). A térburkolati felújításokhoz azonban nem csatlakozott az elválasztott csapadékvíz-elvezető hálózat kiépítése, amelynek hiánya jelenleg is problémákat okoz.

A kulturális intézmények jelentős része a Belvárosban található, az elmúlt évek közterületi fejlesztései (Dunakapu tér, Széchenyi tér) pedig jelentősen javították a közterületi közösségi rendezvények környezetét, lehetőségeit.

Az ezredforduló környékétől érzékelhető trend, amely a bevásárlóközpontok kiépülésével párhuzamosan a belváros kereskedelmi központ jellegének háttérbe szorulását eredményezte, az elmúlt évtizedben sem fordult meg. Észlelhető ugyan egyfajta funkcióváltás, amely főként a vendéglátás irányába fordítja a városrész szolgáltatási kínálatát, de ez nem képes teljesen megoldani problémákat.

A Belváros városfalakon belüli része műemlék jelentőségű terület, ahol sok egyedileg is védett műemlék található, így a városrész fejlesztésében abszolút módon elsőbbséget élvez a védett épületállomány és környezet megőrzése. Azokon a területeken, ahol a meglévő épületállomány bontására lehetőség van, az alacsonyabb építménymagassághoz tartozó telekkihhasználtság és beépítési mutatókat csökkenteni kell, mert a nagyobb építménymagassággal kombinálva a korábbi beépítésre jellemző mutatók túlzott intenzitást eredményeznének. A Belváros műemléki jelentőségű területén

őrizni kell a kialakult telekszerkezetet, a nem védett területeken is törekedni kell a megtartására, úgy, hogy a keretes beépítésű nagyobb tömböknél közös belső udvarok kialakulására legyen lehetőség. A hatályos belvárosi szabályozás az 1990-es évek elején felgyorsuló city-képződés korlátozására a lakófunkció megtartását írta elő a kifejezetten intézményi épületek kivételével.

Az elmúlt évtized közlekedésfejlesztési beavatkozásainak (Jedlik híd, Radnóti utca 1. sz. főúttal való összekötése, Klatsmányi híd és északkeleti elkerülő út megépítése) céljai között a belvárosi átmenő forgalom csökkentése is szerepelt, de a forgalmi adatokban nem mutatkozik csökkenés (a pandémia hatásait leszámítva), a Szent István út átmenő forgalma növekvő tendenciát mutat. A parkolási problémák enyhítése érdekében végzett parkolóház-fejlesztések (a meglévő Jókai és Révai utcai parkolóház mellett elkészült Dunakapu téri, illetve Árpád parkolóház), csak részleges eredményekkel jártak, a Belváros szélén elhelyezkedő felszíni parkolóhelyek száma továbbra is elégtelen, ez azzal jár, hogy az autósok többsége a Belváros területén keres parkolóhelyet, lassítva ezzel a forgalmat, illetve növelve a forgalmi és környezeti terhelést.

1.3.1.2. Újváros

Újváros a Belvárostól nyugati irányban a **Rába bal partján** fekszik. A XVII. századtól a Bécs felé vezető út, a mai Kossuth Lajos utca, illetve a Rába és az 1908-ban elterelt Rábca között épült ki. A Kossuth Lajos utca jellemzően zártosú, egyemeletes házai a városrész egykori szebbik arcára emlékeztetnek. A Kispiac után a Kossuth Lajos utca, illetve a vele párhuzamos, keskeny sikátorokkal összekötött utcák beépítése is inkább "falusias". Itt sokhelyütt máig megmaradt a fésűs, egy- és kétsoros beépítés, de ezekben az utcákban is már korábban megindult a zártosulás. A városrész sziluettjét négy egyház templomainak tornya uralja. (Az ötödik, az evangélikus templom az építési kora előírásainak megfelelően torony nélkül épült.)

2005-ben Újváros nagy részét **műemlék jelentőségű területté** nyilvánította a miniszter, a terület szabályozása a hagyományos beépítési módok előírásával támogatja az értékek megőrzését. A műemléki védelem segíti a városrész szerkezetének, értékes épületállományának és jellegének megtartását.

Az 1960-as években lebontásra és lakótelep-építésre szánt városrész az építési tilalom alól Aczél Gábor 1984-ben jóváhagyott tervével menekült meg. A **városrész rehabilitációja** már a 80-as évektől foglalkoztatja a várost, de 2009-ig csak a spontán rehabilitáció indult meg; a lerobbant fizikai állapot és a kis telkek miatti alacsony ingatlanárak és a Belváros közelsége volt a fő vonzerő a rehabilitációban aktívan - építéssel, vagy felújítással - résztvevő ideköltözők részére. Az új beépítések jobbára megtartották a telekszerkezetet, de csak ritkán rekonstruálták a meglévő épületeket, vagy a beépítési módot. A 2009-ben meginduló **szociális városrehabilitáció** a városrész belső területének komplex megújítását tűzte ki célul. 2013-ban a Belváros felől a katolikus templomig tartó szakaszon megindult a Kossuth Lajos utca menti épületek felújítása és a Bercsényi liget megújítása. A 2016-ban indult második, majd a 2018-ban kezdődő harmadik ütemben folytatódott a többnyire önkormányzati tulajdonú épületek megújítása, energetikai korszerűsítése. Az épületállomány rehabilitációján túl a program hangsúlyt helyez a közösségi és szociális szolgáltatások fejlesztésére is. Az előző ITS során a városrészben szegregátumként azonosítható terület mérete a rehabilitációs beavatkozások következtében csökkent, azonban a városrész egyes lakóövezeteiben (pl. Tűz utca környéke) a komplex lakókörnyezeti és szociális problémák jelenleg is fennállnak.

Újváros számára is nagy változást hozott a **Jedlik híd** megépítése, óriási mértékben megnőtt a Kossuth Lajos utcára, a városrész főutcájára keresztirányú gépjárműforgalom; a Petőfi tér autós csomóponttá alakult, viszont egyidejűleg csökkent a Kossuth Lajos utca gépjárműforgalmi terhelése. A Radnóti Miklós utca 1. számú főútvonalra való kikötése tovább csökkentette a Kossuth Lajos utca forgalmi terhelését.

Nyugat-Újváros karaktere teljesen eltér a városrész belső területétől. A XVIII. században még csak egy majorság található itt, viszont a következő században már jelentős mértékű a beépítés

elsősorban az Újvárosba vezető mai Áchim András utca, illetve a mai Liget utca mentén. Ennek a városrendezési körzetnek az átépülése a Rábca meder áthelyezése, majd a szigeti Radnóti utca kiépülése után vett fordulatot; a Radnóti utca menti intenzívebb beépítés itt is folytatódott. A Radnóti utca - Liget utca vonaltól északra fekvő területek magasabb státuszú, családi házas beépítésű területek, még sok tartalékterülettel. Az ifjúsági olimpiai fesztiválhoz kapcsolódó fejlesztések (sportközpont, uszoda) tovább növelték a körzet presztízsét. További fejlődési potenciált rejt magában a Holt-Rábca menti zöldfolyosó. A Radnóti utcától délkeletre fekvő területen, a Dankó Pista tér környékén az egykori olajgyári vasút vonaláig a 90-es évektől társasházak, telkenkénti átépítések zajlottak le.

A városrész harmadik városrendezési körzete **Szent Erzsébet telep** (korábban Gorkijváros) az I. világháborút követően kialakult telep. A kis telkek ellenére itt is megindult a lassú átépülés, a sűrű utcahálózat - az átépülés miatti intenzívebb használat igényeihez alkalmazkodva - nagytávon woonelf jellegű beavatkozásokkal fejleszthető.

A negyedik városrendezési körzet **Mákos-dűlő** kettős arcú, egyrészt a keleti felén lévő ipari-szolgáltató telephelyek határozzák meg a karakterét, másrészt a mesterségesen kialakított tavacsok miatt a szabadidős, turisztikai hasznosítás is felmerült, ennek a mai spontán hasznosításnál intenzívebb módja valószínűleg csak nagyobb tájalakító beavatkozással érhető el; a város egésze szempontjából nem magas prioritású fejlesztési lehetőség.

1.3.1.3. Sziget

A városrész az egykori Rábca-meder és a Mosoni-Duna között helyezkedik el 1905-ig **önálló település volt**. Korai településszerkezetét egy, a Rábcával párhuzamos utca és az Újváros felé vezető hídról szétágazó szabálytalan utcakeret jellemzi. A Szigetet Révfaluval összekötő rév a mai Jedlik híd vonalában helyezkedett el.

A városias átépülés a Híd utca mentén kezdődött, a gyárak (Olajgyár, Kekszygyár) XX. század eleji betelepülésével a környezetükre is kihatóan felerősödött. Jelentős fejlesztés volt a városi uszoda kiépítése 1930, amely többszöri bővítés után 2003-ban új termál és gyógyfürdővel bővült; a fürdővel szomszédos tömböket a városrendezési gyógyhelyként sorolja be.

Az 1960-as években az újonnan kialakított **Radnóti Miklós utca környékén épült ki lakótelep** és ehhez csatlakozóan elsődleges kereskedelmi és szolgáltató egységek, valamint alapfokú intézmények. Az 1990-es évektől a városrész átalakulása új lendületet kapott, elsősorban a leromlott állagú családi házas övezetekben indult meg a vállalkozói lakásépítés. Bizonyos esetekben (pl. volt Stromfeld utca) tömbszerű, szegregálódó, szlömösödő területek felszámolásával történt a rehabilitáció, de elsődlegesen a telkenkénti átépítés jellemző, amely nem minden esetben gyakorol pozitív hatást a városrész egységes képére. A városrész Holt-Rábca felé eső sávjára (a Kereszt utca és a Lazaret utca vonalától nyugatra) jelenleg is jobbra az alacsonyabb intenzitású, családi házas beépítés maradt a jellemző.

A **közlekedési infrastruktúra** elmúlt évtizedben történt átalakulása jelentős hatást gyakorolt a városrészre. A Jedlik híd megépítésével a Radnóti Miklós utca északi szakasza, illetve az Erkel Ferenc utca átmenő forgalma jelentős mértékben megnövekedett, ugyanez mondható el a Híd utcáról is. Az ifjúsági olimpiai fesztiválhoz kapcsolódó beruházásokkal párhuzamosan épült meg az **új pinnyédi híd** a Bercsényi liget vonalában, tehermentesítve a Töltésszer és a Szarvas utcákat, majd 2019-ben sor került a Radnóti Miklós utca 1. számú főútvonalra való kikötésére.

A fentebb említett, az ifjúsági olimpiai fesztiválhoz kapcsolódó beruházások jelentős része a városrész területén valósult meg. Az egykori Dózsa-pálya helyén épült fel az **olimpiai sportcentrum**, valamint a hozzá kapcsolódó sportuszoda. Szorosan kapcsolódik a rendezvényhez a volt olajgyár területén lezajlott ingatlanfejlesztés is, melynek első ütemében felépült lakások töltötték be az olimpiai falu funkcióját, majd a rendezvényt követően értékesítésre kerültek. A 2017 óta eltelelt időszakban a területen további társasházak épültek.

Ugyancsak az ifjúsági olimpiai fesztivál beruházásaihoz kapcsolódóan az önkormányzat az árvízvédelmi funkcióját veszített töltés bontásáról döntött annak érdekében, hogy a gazdag flórájú volt ártér egy részét is az új sportközpont részeként használhassák. Ezzel párhuzamosan a Töltésszer alsó szakasza is megújult. Ugyancsak fontos, a városrészt érintő beruházás a volt Kekszyár területének rehabilitációja. A fejlesztési elképzelések alapján a területen tudományos és innovációs park épül ki, melyhez kapcsolódóan jelentős kihívás a terület közműellátásának és tömegközlekedési kiszolgálásának megoldása.

A beépítési sűrűség növekedésével a városrész **népessége is gyarapodik**, illetve bizonyos mértékben a korszerkezet átalakulása is érzékelhető. Ennek megfelelően növekszik az alapfokú szolgáltatásokra való igény.

1.3.1.4. Pinnyéd

Pinnyéd 1950-ig **önálló település volt**, a Rábca parton elhelyezkedő halászfalu. Beépítését tekintve a történeti település egyutcás, fésűs telekszerkezetű volt. Az egyesítést követően a településrész terjeszkedésének elsődleges iránya a Tákó volt, ahol új utcák kialakítására került sor. Az elsődlegesen lakófunkcióval jellemezhető övezetek mellett kiépült a Holt-Duna körüli üdülőtér, a Duna-szigeti horgásztelep, valamint zártkertek jöttek létre a Kunszigeti úttól északkeletre fekvő területen. Pinnyéd elsődleges vonzereje az ide kiköltözők körében a **viszonylagos zártság és nyugalom** volt. A településrész növekedése a 2010-es években felgyorsult, elsősorban a nyugati részen kerültek kialakításra új lakóterületek, megjelent a társasházi jellegű beépítés (pl. Jávor Pál utca, Őzike utca). A települési alapszolgáltatások egyre kevésbé elégségesek a **növekvő népesség** igényeinek kiszolgálására (az elmúlt két évtizedet tekintve a városrészek közül Pinnyéd népességnövekedése volt a legnagyobb mértékű). A városrészben jelenleg nincs háziorvosi rendelő, óvoda és bölcsőde, de ugyanígy elégtelenek a kereskedelmi szolgáltatások is. Ugyancsak fejlesztésre szorul a tömegközlekedési hálózat, amelynek jelenlegi kapacitása nem elégséges. Alapvetően elmondható, hogy az elmúlt évtized tendenciái alapvetően változtatták meg a településrész képét és jellegét.

1.3.1.5. Révfalu

A Mosoni-Duna mentén hosszan elnyúló Révfalut Győrből a XVIII. században még csak a szigeti rév felől lehetett megközelíteni. Miután **1905-ben a városhoz csatolták** és 1928-ban a korábbi fahidat a ma is álló Kossuth híd váltotta fel, felgyorsult a városrész fejlődése. Korábban a rév, a mai Kálóczy téri Szentháromság templom környéke volt a falu központja, a híd megépülése után a hídfő környéke és az erre vezető, mai Rónay János utcán indult el a városias, többszintes, zártos átépülés.

Az alapvetően családi házas, kertvárosi jellegű városrészben az első intenzívebb, városias jellegű beépítést a Víztorony utcai lakótelep jelentette az 1970-es évek elején. Révfalu gyors fejlődésében azonban az igazi kulestényező a **mai Széchenyi István Egyetem** kampuszának felépítése (1974) volt. Az egyetem és környékének kiépülése mellett ugyancsak jelentős hatást gyakorolt a városrész fejlődésére és terjeszkedésére a Széchenyi híd megépítése 1979-ben. A rakparton és a Dunával párhuzamos utcákban a társasházi beépítés vette át a domináns szerepet, majd az 1990-es évek második felétől a Széchenyi hídtól keletre fekvő Vízváros terjeszkedése és az egykori Pataházával való összekapcsolódása is megtörtént. A városrész szigetközi, a Mosoni-Dunától távolabb fekvő területei is kedvelt lakóterületek, így a Bácsai út mentén a korábban önálló települések, a korábbi Munkástelep, Kisbácsa és Bácsa is szinte folyamatosan összeépült. A szűk Bácsai úton megnövekedett forgalmat kiváltotta a Vízvárosi főút, az Új Bácsai út kikötése a régi Bácsai útig. Az elmúlt évtized jellemző tendenciája a családi házas, falusias jellegű övezetek kisvárosi lakóterületekké való átalakulása. Az újonnan kiépült lakóövezetek esetében a jövőben még kezelendő problémát jelent az intézményi és kereskedelmi szolgáltatások infrastruktúrájának fejlesztése.

Révfalu helyzetét is nagyon **megváltoztatta a Jedlik Ányos híd** megépülése és az egyetemi fejlesztések. Csökkent a belvárosi irányú kapcsolat intenzitása, az egyetem bővítéseinek köszönhetően

a kialakult terek és épületmagasságok jobban illeszkednek a városrész léptékéhez; az egyetem környéke a városrész természetes központjává vált. Az új egyetemi könyvtár az egész város korszerű művelődési intézménye. A további egyetemi fejlesztések ugyancsak jelentős szerepet játszottak a városrész új arculatának kialakításában.

A városrész szempontjából kiemelt jövőbeli beavatkozást jelent a **belső keleti elkerülő** kialakítása, amelynek során az 1. és 14. számú főútvonalak összekötése történik meg két ütemben. Az elkerülő út az Ipar utca irányából, a Mosoni-Dunán épülő új hídon keresztül a Bárka utca-Bácsai út irányában érinti a városrész nyugati szélét. A forgalmi terhelés csökkentése szempontjából ugyancsak fontos a külső keleti elkerülő – 813 sz. út – kiépítése, amely az elmúlt években valósult meg.

1.3.1.6. Sárás

A Kisbácsától nyugatra fekvő mély fekvésű, vízjárta terület csónakázó tóvá fejlesztésének ígéretével kialakított **üdülőtelep** a zártkertekhez hasonlóan spontán módon kezdett lakóterületté alakulni. A 2006-os rendezési terv az övezet besorolásának megváltoztatásával felgyorsította ezeket a folyamatokat.

Az üdülőteleptől északra, a Szitásdomb utca túloldalán, Sárás-pusztán a tűzoltó sportpálya és a rádiótorony közötti területen a meglévő épületeket is hasznosítva néhány tucat bérlakást tartalmazó lakótelepet épített az önkormányzat alacsonyabb komfortfokozatú lakásokkal.

A 14-es út és a Bálványosi csatorna közötti keskeny sávban is üdülők épültek; ezek jelentős hányada ma már állandó lakófunkcióval rendelkezik. A Sárás és Kisbácsa között felépült Szitásdomb lakópark beágyazódik a város települési szövetébe, viszont közigazgatásilag Vámosszabadi területén fekszik.

1.3.1.7. Kisbácsa

A XX. század elején a Bácsai út mentén kiépülő Munkástelep nagy **családiházak beépítésű** lakóterületté növekedett. Kisbácsa 1950-ben egyesült Győrrel. A lakóterület gyors terjeszkedésének következtében mára szinte összeépült Révfaluval (a tervezett belső elkerülő nyomvonala már az 1967-es városrendezési tervben is kiépítendő útként szerepel, a két városrészt jelenleg ez a sáv választja el egymástól). A lakóterület bővülésének elsődleges iránya az elmúlt időszakban északra, a **Szitásdomb** felé mutat. Az itt kiépült lakópark közigazgatásilag Vámosszabadihoz tartozik, viszont fizikailag Kisbácsához csatlakozik.

Kisbácsa növekedése miatt az elégtelen települési **alapszolgáltatások fejlesztése** szükséges. A városrészben az önkormányzati tulajdonú terület; a Szitásdomb közelében fekvő, korábban beépítésre szánt, zavart felszínű területet helyi természetvédelmi területté nyilvánították. Ennek következtében a településrész központjának kialakítása nehézségekbe ütközik, jelenleg az intézmények és szolgáltatások túlnyomó többsége a Bácsai út mentén, a népességi súlyponttól távol helyezkedik el.

1.3.1.8. Bácsa

Az első katonai felmérés idején a hozzávetőleg a mai Bácsai-csatorna helyén a Mosoni-Dunába torkoló Duna-ág északi partján lévő kis faluban néhány tucat ház állt a vízparti utca északi oldalán, illetve szabálytalanul a mögötte lévő területen. A korai terjeszkedés északi irányú. Az egyre növekvő települést **1966-ban csatolják Győrhöz**. A hagyományosan családi házas beépítésű városrész északi részén az 1980-as évek közepén indult el a társasházak jellegű Ergényi lakótelep kiépítése, amely jelentős mértékben hozzájárult a városrész népességének növekedéséhez.

Bácsa központja a Kinizsi Pál utca, Heltai Jenő utca és az Úttörő utca által határolt tömbben alakult ki; a városrész intézményi ellátottsága a többi külső városrészhez képest kedvezőbb.

1.3.1.9. Gyárváros

A városrész a budapesti vasútvonal és a Mosoni-Duna között terül el, eredetileg nyugati határát a Mosoni-Dunáig kiágazó iparvágány, keleti határát pedig az Iparcsatorna képezte. Gyárváros korai

terjeszkedése nyugat-keleti irányú volt, a Budai út mentén a Szeszgyártól indulva, majd a XX. század első évtizedeiben nagyrészt kialakultak az ipari és a lakóterületek korai formái. A **Gyárváros központi részét képezi az 1915-től kezdve kiépülő ágyúgyári lakótelep**, amely jelenleg műemléki védetség alá esik. Az Ipar utca-Kiskút utca vonalában az 1970-es évektől lakótelepszerű beépítés kezdődik. Gyárváros nyugati, a Belváros felé eső részén épült ki a **Magyar Vagon és Gépgyár első gyártelepe**. A rendszerváltást követő időszakban a városrész iparterületeinek jelentős része elvesztette funkcióját. A leépült barnamezős övezetek funkcióváltása, újrahasznosítása csak részben volt sikeres. A Belváros felé eső részen, a 14. számú főútvonal melletti terület **kereskedelmi funkciót** kapott (Árkád, illetve az 1. számú úttól délre felépülő bevásárlóközpontok. Az ezredfordulót követően a Rábagyár volt területe jelentős ingatlanfejlesztési projekt színhelyévé vált (Városrét), de az új lakónegyed kiépítése végül nem a tervezett méreteknak megfelelően történt meg.

Gyárváros keleti részén a szabadidős funkciót ellátó létesítmények és intézmények (ETO Park, Audi Aréna, Nemak Jégcsarnok, Xantus János Állatkert) koncentrálódnak.

A városrészt érintő közeljövőben megvalósuló fejlesztések, beruházások közül kiemelendő a **kulturális negyed** létesítése a volt vagongyár területén, illetve az Ipar utca folytatásában kialakítandó belső elkerülő útvonal.

1.3.1.10. Likócs

Likócs XX. századi fejlődésében szerepe van a közeli iparterületek kialakulásának. A korábban önálló települést 1954-ben csatolták Győrhöz. Beépítés szempontjából jelenleg is a családi házas jelleg dominál.

Az 1. számú főútvonal keleti oldalán lévő laktanyát likócsi laktanyaként szokták emlegetni, azonban sokkal inkább tekinthető az iparterület mint a lakónegyed részének.

1.3.1.11. Győrszentiván

A városrész **1970-ben történt Győrhöz csatolását** követően is önállóan fejlődik tovább, köszönhetően elsősorban a városközponttól való nagyobb távolságának, és annak is, hogy a falu észak-déli irányú főutcája, a mai Déréné utca nem a Győrből kivezető utak egyike.

A mellette fekvő kertes területekkel (Kertváros, Nagyhegy) mintegy nyolc kilométer hosszan északnyugat-délkeleti irányban elnyúló települést a vasút, majd a gyorsforgalmi út (M19) feldarabolta, a falu a kettő között található, a külső részek kertek, zártkertek. A falu központja a főutca és a Győrbe vezető utca, a mai Váci Mihály utca csomópontja közelében, utóbbi mellett, a katolikus templom környékén alakult ki az intézmények sűrűsödésével, ezt erősíti a néhány éve megépült Molnár Vid Bertalan közösségi ház is. A városrész a központi várostól nyugatra elhelyezkedő iparterületek (Ipari Park, Audi) gyors fejlődése miatt, és az autópályáról való közvetlen elérhetőséggel még jobban felértékelődött. A kertvárosi övezet esetében fontos feladatot jelent a közművesítés, az övezet fejlesztése a növekvő lakosság igényeit figyelembe véve.

1.3.1.12. Nádorváros

A városfaltól déli irányban a Kálvária utca mentén és hozzávetőlegesen a mai Bartók Béla út vonalán már az első katonai felmérés is jelzi Győr **"elővárosát"**. Ennek oka nyilván az volt, hogy a Fehérvári kapun keresztül kapcsolódott a város a főúthálózathoz és ezek mentén alakultak ki az elővárosi települések. Ez a fejlődési irány tovább erősödött a vasúti pályaudvar miatt délre tolódó városközpontnak köszönhetően. A negyedik katonai felmérés térképén már majd minden elem megtalálható, ami Nádorváros belső részének a szerkezetét kialakította, a két történeti útvonal, a Frigyes laktanya és a keleti oldalán meginduló mai külső Baross út, a mai Zrínyi utcai Kórház, és a déli oldalán kelet-nyugati irányban vezető út, a mai Szigethy Attila út, Körkemence utca vonalon, a 81-es úti vasúti felüljáró. A későbbiekben a Baross utca lett a városrészt átszelő legforgalmasabb

útvonal egészen a legutóbbi időkig, a Tihanyi Árpád úti aluljáró megépítésével csökkent a forgalma.

A városrész mozaikosan sok **eltérő karakterű városrendezési egységre tagolódik**. A hozzávetőleg a korábbi vasúti felüljáró helyén megépített közúti felüljáróra vezető 821-es út és a Rába közötti területen a vasútig kisebb szolgáltató - ipari telephelyek vannak, a vasúton túl egy nagykiterjedésű autó-nagykereskedés logisztikai telephelye, a Kálvária utca folytatásában lévő Régi Pápai út mentén családi házas lakóterület.

A 821-es úttól a Baross útig tartó lakóterület az elmúlt 20 évben nagyon megváltozott, a Kálvária utca mentén és a Közép utca környékén már majdnem teljesen befejeződött a telkenkénti átépülés, a városrész központi, Baross utca környéki szakaszaihoz való "felzárkózás".

A városrész **legvárosiasabb része** a Baross úti forgalom csökkenésével a Kálvária utca és a Tihanyi Árpád út közötti sáv, ahol a Belvárossal való kapcsolat erősítése szempontjából fontos fejlesztés a Frigyes laktanya befejezéshez közeledő felújítása. Ugyancsak fontos fejlesztésként említhető az elmúlt éveket tekintve a Vásárcsarnok felújítása. A Baross híd közelében kialakult zártosuló beépítés a hídtól távolodva fellazul, de - nyilván a korábbi épületállomány avulása függvényében nagyobb, különböző korú, eltérő karakterű, telepszerű beépítések is megjelennek például a Bartók Béla út, a Corvin utca, a Mester utca mentén. Keletre haladva a vasút mentén, illetve a 81-es út mentén ipari és szolgáltató üzemi telephelyek vannak; illetve az egykori Richards gyár ékelődik be a lakóterületbe.

Nádorváros Győr kedvelt lakóterülete, saját igazi központja nincsen az északi szélén történt próbálkozások ellenére (Kis-Duna Áruház), a megújult Frigyes laktanya, a buszpályaudvar és a helyén tervezett intermodális csomópont is inkább a **városközpont vágányokon** túli bővülése. Ilyen típusú fejlesztésre valószínűleg nincs is szükség, a városrész intézményi ellátottsága jó, a Lehel utca melletti **Adyvárosi negyed-központ** ezt a városrészt is szolgálja.

A városrendezési körzetek szerint való beosztás Nádorvároshoz sorolja a Rába mentén elterülő zártkerti övezeteket (Góré-dűlő, Rabkert).

1.3.1.13. Jancsifalu

A nádorvárosi iparterületek, a 81-es út és a vasút között a XX. századtól beépülő területet az Ipar út tovább tagolta. Nyugati fele az Ipar út menti telepszerűen beépített területet leszámítva családházas lakóterület, keleti fele alapvetően gazdasági terület, kisebb zárványszerű családházas lakóterületekkel.

A lakóterületi övezet legnagyobb problémája a határán túl szűk keresztmetszeten haladó **óriási Fehérvári úti forgalom**. A Mészáros Lőrinc utca - Fehérvári út csomópont környékén kisebb bevásárlóközpont épült. A kis lélekszámú városrészben nincsen még alapellátást biztosító intézményhálózat sem.

1.3.1.14. Adyváros

A város **első nagykiterjedésű lakótelepe**, amelynek kiépítése a 60-as évek végén indult meg a kortárs magyar paneles lakótelephez képest nívósabb beépítési terv alapján (Fátay Tamás, GYŐRITERV). A városrészt az elmúlt években **több fejlesztés érintette kedvezően**; a Szauter utca 81-es útig történő meghosszabbítása csökkentette az Ifjúság körút forgalmát, a Barátság parkban sportterület épült meg, megindult a paneles épületek energetikai célú felújítása.

Jelentős, a városrészt érintő beavatkozásként említhetők még a kórház területén megvalósult fejlesztések

A Verseny utca - Lehel utca - Bartók Béla út - Szigethy Attila út közötti tömb beépítése, mint adyvárosi negyed központ épült, valójában a lakótelephez képest excentrikusan helyezkedik el - egyébként a vasúttól délre fekvő városrészhez képest jó helyen, de tényleges szerepéhez képest alulméretezett területen. **Adyvárosi központként kedvezőbb** helyszín a Kodály Zoltán utca menti sáv, az itt elhelyezett épületek szervezése azonban nem segítette egy nagyvonalú negyed központ kialakulását.

1.3.1.15. *Marcalváros I.*

A lakótelep építési munkálatai 1974-ben kezdődtek meg, a városrész eredeti neve Kun Béla lakótelep volt. A városépítészeti koncepció a korábbiakhoz képest merőben új volt, a beépítés egy gyűjtőút és a rá merőleges három kiszolgáló út által meghatározott tömbök szegélyén történt, amelynek eredményeképpen zárt utcateretek, és gépjárműmentes tömbbelsőik alakultak ki. A 11500 lakosra méretezett városrész 1980-ra készült el, utóbb már csak néhány épülettel egészült ki a 83-as út új szakaszának átadása után.

A rendszerváltást követően a város kereskedelmi szerkezetének változásai érdekesen tükröződtek; az utcás szerkezetnek köszönhetően talán itt alakult ki a legtöbb **garázs-üzlet vállalkozás**, majd a **bevásárlóközpontok** kiépülése után leértékelődött a főutca, a Lajta utca menti mindkét oldali üzletsor. A városrész lakóterületi értékét növeli a zöldfelületek kifejlődött növényzete.

1.3.1.16. *Marcalváros II.*

A városrész második üteme az eredetihez képest jelentősen átdolgozott koncepció alapján; a városrész közepén elhelyezkedő intézménysáv körül helyezkednek el a **nyitott-zárt keretes beépítésű tömbök**. A tömbbelsőket nem minden esetben sikerült gépjárműmentesen kialakítani, a pótlólagos parkolóépítések sok zöldfelületet felemésztettek. A rendszerváltás után a paneles építés visszaszorulásával és a városrendezési terv módosulása után az újabb tömbök már nem típustervek alapján, zárt keretes beépítéssel épültek ki. Lakossági mozgalom hatására az önkormányzat a spontán kialakult **Kiserdőt** lakóterület helyett **zöldterületté minősítette**, de a fennmaradó lakóterületek beépítése sem fejeződött be.

A 83-as út bevezető szakasza mentén kereskedelmi-szolgáltató funkciójú épületek épültek, a városrész déli sarkában a 83-as úti autós bevásárló főutca részeként nagy Baumax áruház épült. A kereskedelmi-szolgáltató sáv folytatásaként a Gerence út mentén is újabb kisáruház épült. Ebben a sávban területet tartalékol a rendezési terv a GYSEV vágányok meghosszabbítására; a körvasúttal való összekötés kiépítésére. A városrész építészeti és funkcionális értéke az **Apor Vilmos Iskolaközpont**.

A 83-as út és a Pápa - Celldömölk vasútvonal, a győriújbaráti út, valamint a temető illetve a 82-es út tervezett új vonala közötti terület a közüzemi telephelyek területének részleges értékesítését követően kereskedelmi funkciókkal bővült.

1.3.1.17. *Szabadhegy*

Szabadhegy a XX. századot megelőzően a város szőlőhegyeként funkcionált. A múlt század közepéig fizikailag egybeépült a központi városszövevvel. A városrész terjeszkedése, átépülése változatos módokon ment végbe. A történeti főutca a József Attila út, amely kisvárosias jelleget mutat. A városrész északi területén épült fel a József Attila lakótelep, melyhez ipari és szolgáltató funkciók is kapcsolódnak. Az 1980-as években a városrész területén más, kisebb lakótelepek is kiépülnek (Páva utca, Tárogató utca), de nagy részben a családi házas beépítés marad jellemző. A rendszerváltást követően a terjeszkedés elődleges iránya déli, a legjelentősebb ingatlanfejlesztések a volt laktanya területén és ennek közelében zajlottak (Royal lakópark, Panoráma lakópark), ezen kívül új, családi házas beépítésű utcák nyíltak a dombtető irányában.

A városrész nem rendelkezik igazi központtal, ennek hátterében a heterogenitás, a mozaikos szerkezet áll. Az intézményi és szolgáltató egységek elsősorban a forgalmasabb útvonalak (József Attila utca, Szent Imre út, Jereváni út) mentén helyezkednek el.

A városrendezési körzetek beosztása alapján elsősorban nem lakófunkcióval rendelkező övezetek is tartoznak Szabadhegyhez (Raktárváros, házgyári iparterület, zártkertek a városrész keleti szélén).

1.3.1.18. *Ipari Park*

Az 1984-es városrendezési tervben már szereplő iparterület kiépítése az 1989-től zajló előkészületek után 1993-ban kezdődött meg az **ország első jelentősebb zöldmezős ipari parkjaként**. A város belső területein elhelyezkedő ipari üzemek jelentős mértékű leépülésével párhuzamosan az ipari termelés

súlypontja ide helyeződött át. Többszöri területbővítés után ma is ez a helyszín a város legaktívabb iparfejlesztési területe az Audi mellett, mely sikerét is részben az Audi közelsége miatti jó kooperációs lehetőségeknek köszönheti. Az önkormányzat kizárólagos tulajdonában lévő Ipari Park Kft. a terület fejlesztője és közös szolgáltatásainak működtetője. Az elmúlt évtized folyamán az ipari park területe tovább bővült, elsősorban déli irányban, a Tatai út felé.

1.3.1.19. Kismegyer

Az első katonai felmérés szerint Kismegyer egy majorság és a hegyen álló kápolna, az ezektől északra a Sági út mentén lévő házsor inkább a szabadhegyi házsor folytatása, mint önálló település. A második katonai felmérés térképén már megjelenik a mai Kismegyeri út vonala, de még a negyedik felmérésen is csak a majorság környékének fejlődését tudjuk nyomon követni. A családi házas beépítés feltehetőleg a település **1954-es Győrhöz csatolása** után indult be. A városrésznek nincsen önálló központja. A Sági úttól a majorsághoz vezető Arató utca a torkolatánál lévő teresedés, az mellette álló iskola, a magtár esetleges újrahasznosításának megvalósulásával, úgy is mint a településrész határában fekvő, a Napóleon ellen vívott kismegyeri csatára emlékeztető turulmadárhoz vezető út van talán **főutca szerepre predesztinálva**, de ma építészetiileg is megformált környezet az **új templom** előtere, minőségi közösségi tér a templom.

A településrész növekedése folyamatos, újabb és újabb lakóterületek kijelölésével, amelyeket elsősorban az **ingatlanfejlesztői törekvések**, nem pedig a természetes növekedési igény határoz meg.

1.3.1.20. Ménfőcsanak

A Ménfő, Csanakfalu és Csanakhegy 1936-os egyesítésével létrehozott községet **1970-ben csatolták Győrhöz**. A Pannonhalmi dombság középső, Ravazd-Csanaki vonulata mentén lévő települések többé-kevésbé összeépültek a vonulat hossza mentén futó utakon, legerősebben Ménfőcsanak és Győrújbarát.

Bár az egykori **három település** határai a mai szerkezetben is részben **felismerhetők**, de a településrész szerkezetét elsősorban két főutcája, a Győri út és a Hegyalja út határozza meg. Az újabban beépített területek is ezekhez kapcsolódnak, a sík részeken szabályosabb, a hegyen a domborzatnak megfelelőbb, általában szűk keresztmetszetű utcarendszerrel. A településrész fejlődése részben a meglévő szerkezet sűrűsödésével, részben a település határai irányában a meglévő utcák továbbépülésével **spontán módon történt**, nagyobb összefüggő területen tervezett (telepszerű) szerkezet csak a vasútvonal és a településrész új határát kijelölő 83-as úti elkerülő szakasz közötti területen valósult meg, itt is többszöri tervmódosítás után.

A település **új határa az M1-es autópálya**. A 83-as út mentén kialakult autós bevásárló főutca utolsó eleme a Metró áruház és környéke már Ménfőcsanak területére esik. Az itt kialakult és valószínűleg még egy bevásárlóközpont Ménfőcsanak részére kiváló választékú kiskereskedelmi ellátást biztosít, de csökkenti a városrész belsejében, a kastély környékén kialakult intézményi sűrűsödés igazi városrészi központtá válásának az esélyét.

A folyamatos és intenzív népességnövekedés következtében a városrész mára elérte a kritikus tömeget, mind a lakossági szolgáltatások rendelkezésre állásának, mind az infrastrukturális kiépítettség és sűrűség tekintetében.

1.3.1.21. Gyirmót

Az első katonai felmérés idején egyutcás falu az akkor még Rába főág mellett. A XX. század közepéig keveset változott a helyzet, a legnagyobb változás az, hogy a Rába főág a folyószabályozás miatt Öreg-Rábává válik. Az **1970-ben Győrhöz** csatolt község elérhetőségét a 83-as út elkerülő szakaszának megépülése óriási mértékben javította, meggyorsult a lakóterületek növekedése, átépülése. Az új elkerülő út egyúttal **jól definiált határvonal** is, mely meggátolja a városrész Ménfőcsanakkal való teljes összenövését.

A városrész különleges adottsága a **Holt-Rába menti természet közeli terület**. A település mellett északról az **Achilles Park**, az egykori kavicsgödör környékén kialakított szabadidő park, délre a Holt-Rába mentén pedig egy horgásztelep található. A falu sajátos értéke, hogy a történeti

utcája menti beépítés a délnyugati, egykori faluvégen egyoldalassá válik és megközelíti a folyót. A mai Szent László utca mellett sikerült megőrizni néhány szép épületet

2. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

2.1. A fejlesztést és rendezést befolyásoló értékek és problémák

A következőkben a város fenntartható fejlődését elsődlegesen befolyásoló környezeti, társadalmi, gazdasági erősségek, gyengeségek, lehetőségek és veszélyek kerülnek bemutatásra az Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálatának SWOT analízise alapján.

Környezet	
Erősségek	Gyengeségek
Táj, környezet ➤ komplex projektek tervezése és megvalósítása a zöldfelületek védelme érdekében ➤ kiépített, folyamatosan karban tartott és fejlesztett árvízvédelmi létesítmények ➤ kedvező légszennyezettségi mutatók Térszerkezet, település(hálózat) ➤ központi pozíció az ország dinamikusan fejlődő régiójában ➤ kedvező forgalmi helyzet ➤ Bécs és Pozsony térsége, mint makroregionális fejlődési zóna ➤ erősödő integrációt mutató vonzáskörzet ➤ élhető városrészek ➤ fejlett városközpont Infrastruktúra (közlekedés, közművek) ➤ belső úthálózat folyamatos fejlesztése, felújítása ➤ tehermentesítő közúti kapcsolatok fejlesztése az elmúlt időszakban ➤ kerékpáros infrastruktúra folyamatos fejlesztése ➤ közműellátottság kedvező mutatói	Táj, környezet ➤ városi területek növekedése a természeti területek rovására ➤ a zöldfelületi arány nem növekedett az elmúlt időszakban ➤ illegális hulladéklerakók ➤ egységes környezeti információs rendszer hiánya Térszerkezet, település(hálózat): ➤ gazdasági, intézményi, fejlesztési együttműködések hiányosságai a két szomszédos fővárossal (Pozsony, Bécs) ➤ az agglomeráció településeivel való együttműködés, közös stratégiai gondolkodás erősítése ➤ szétterülő város, alacsony népsűrűség ➤ települési alközpontok hiánya ➤ egyes városrészek közszolgáltatásokkal való ellátottsága kedvezőtlen Infrastruktúra (közlekedés, közművek) ➤ a városi úthálózat forgalmi terhelésének folyamatos növekedése ➤ új, illetve bővülő külső lakóövezetek tömegközlekedési ellátottságának problémái ➤ közösségi közlekedési szolgáltatások integrációjának hiánya ➤ parkolási problémák (főként a Belváros és a lakótelepek területén) ➤ elöregedett víziközmű hálózatok, elégtelen kapacitás ➤ csapadékvíz-elvezetés problémái
Lehetőségek	Veszélyek
Táj, környezet ➤ zöldfelületek méretének növelése a felhagyott ipari területek rehabilitációjával ➤ meglévő közterületek „zöldítése” ➤ utcák fásítása (utcai fasorok megőrzése/védelme) ➤ szelektív hulladékgyűjtés feltételeinek javítása, új területek bevonása ➤ folyóparti területek további rendezése, fejlesztése	Táj, környezet ➤ az agglomeráció növekedése tovább csökkenti a város átszellőzésének lehetőségét a beépített területek növekedésével súlyosabbá válnak a meglévő környezeti konfliktusok Térszerkezet, település(hálózat): ➤ a nemzetközi hálózatokból való kimaradás akadályozza a további fejlődést biztosító erőforrások, tevékenységek városba

Térszerkezet, település(hálózat): ➤ intenzívebb bekapcsolódás a makroregionális hálózatokba, funkciómegosztás ➤ Kompakt város fejlesztése (~15 perces város) ➤ szétterülő város, alacsony népsűrűség ➤ települési alközpontok fejlesztése ➤ városrészek közszolgáltatásokkal való azonos minőségű ellátottságának biztosítása Infrastruktúra (közlekedés, közművek) ➤ a nagysebességű vasútvonal kiépítésének pozitív hatásai Győr európai hálózatokba való bekapcsolódására ➤ kötöttpályás elővárosi és városi közlekedési kapcsolatok fejlesztése ➤ intermodális kapcsolatok fejlesztése ➤ repülőtér további fejlesztése ➤ megújuló energiaforrások szerepének növelése az energiaellátásban	vonzását Infrastruktúra (közlekedés, közművek) ➤ a közösségi közlekedés részarányának további csökkenése, a város forgalmi terhelésének növekedése. ➤ A közösségi közlekedés elmaradó fejlesztéseinek következtében a forgalmi terhelés és az ez által okozott levegő- és zajszennyezés mértéke növekszik. A közműhálózatok fejlesztése, felújítása nem tud lépést tartani sem az infrastruktúra elöregedésével, sem pedig a városi terület bővülésével
--	---

Társadalom	
Erősségek	Gyengeségek
Demográfia ➤ pozitív vándorlási egyenleg ➤ dinamizálódó népességszerkezet ➤ kedvező jövedelmi viszonyok, az életminőség kedvezőbb mutatói az országos átlaghoz viszonyítva ➤ az iskolai végzettség, képzettség magas és folyamatosan növekvő szintje, képzett munkaerő Humán infrastruktúra, szociális ellátás ➤ az önkormányzat, a gazdasági szereplők és a felsőoktatás szoros együttműködése ➤ folyamatos és összehangolt fejlesztések az esélyegyenlőség előmozdítása érdekében széles oktatási kínálat, térségi iskolaközponti jelleg	Demográfia ➤ elöregedés felgyorsulása a város egyes lakóövezeteiben ➤ jövedelmi egyenlőtlenségek és társadalmi polarizáció mértékének növekedése Humán infrastruktúra, szociális ellátás ➤ kapacitásproblémák az egészségügyben (körzeti orvosi praxisok) és a szociális ellátás egyes területein (idősgondozás)
Lehetőségek	Veszélyek
Demográfia ➤ a magasán képzett munkaerő pozitív hatása a gazdasági szerkezet további diverzifikációjára Humán infrastruktúra, szociális ellátás ➤ feladatmegosztás, nem önkormányzati szereplők még intenzívebb bekapcsolódása a szociális szolgáltatásokba az egyetem képzési kínálatának további szélesítése	Demográfia ➤ a helyi társadalom térbeli szegregációjának további erősödése ➤ a közszolgáltatások és az ellátórendszer egyes elemei nehezen alkalmazkodnak a népesség növekedéséhez és térbeli átrendeződéséhez Humán infrastruktúra, szociális ellátás ➤ a népesség térbeli átrendeződésének hatása az oktatási és a szociális ellátásban tevékenykedő intézményekre ➤ Az ellátórendszer kapacitásproblémáinak további növekedése.

Gazdaság	
Erősségek	Gyengeségek
➤ jelentős gazdasági súly, kedvező foglalkoztatási mutatók ➤ kedvező infrastrukturális feltételek a vállalkozások számára	➤ gazdasági struktúra viszonylagos egyoldalúsága, a járműipar dominanciája ➤ munkaerőhiány bizonyos tevékenységek esetében (elsősorban szakmunkások) ➤ a nagyvállalatok munkaerő-elszívó hatása behatárolja a KKV szektor fejlődési lehetőségeit az üzleti turizmus dominanciája, kihasználatlan turisztikai potenciálok
Lehetőségek	Veszélyek
➤ az egyetem, mint tudásbázis kutatási-fejlesztési központ jellegének további erősítése ➤ új gazdasági funkciók, ágazatok meglévő infrastrukturális és humán feltételeinek jobb kihasználása ➤ a turizmus jelentős potenciállal rendelkező ágazatnak (kulturális turizmus, rendezvényturizmus, egészségturizmus) további fejlesztése ➤ Ipari Park(ok)ba az innovatív ágazatok letelepedésének támogatása ➤ Digitalizációra, magasan kvalifikált munkaerőre épülő iparágak támogatása	➤ a járműipar világpiaci tendenciáihoz való kötöttség kiszolgáltatottá teszi a város gazdaságát ➤ A helyi gazdaság diverzifikációjának elmaradásával a város gazdasági súlya és befektetői vonzereje csökken. ➤ Nagy környezetterheléssel járó, alacsonyan kvalifikált külföldi munkaerőt vonzó „összeszerelő” műhelyek letelepedése, mely kiszorítja a nemzetközileg is versenyképes iparágakat

2.2. Intézkedést és beavatkozást igénylő területek lehatárolása

Az intézkedést és beavatkozást igénylő területek lehatárolása a **2. sz. térképmellékletben** látható.

2.2.1. Belváros – Kulturális negyed

A volt Rába Magyar Vagon- és Gépgyár ingatlanon tervezett barnamezős fejlesztés célja egy 21. századi, hazai- és nemzetközi igényeknek megfelelő Kulturális negyed és rekreációs övezet kialakítása.

2.2.1.1. Településszerkezetet érintő megállapítások

Az ÁRKÁD bevásárlóközpont építése bár a terület dél-nyugati sarkán beindította a terület fejlesztését, elhelyezésével egyszerre le is zárta keleti irányba. Ezt a városszerkezeti hibát nem lehet korrigálni, a gyalogos tengelyeket kell tovább vinni az épület másik oldalára.

A **RAS-DESIGN Kft. által készített építészeti koncepció** számításba vette továbbá az ÁRKÁD lehetséges bővítését is, melyet csak keleti irányba lehet biztosítani, ezért az ÁRKÁD parkolójára és a mellette lévő tömbre építési helyet és egy parkolóházhoz elegendő magasságot javasolt szabályozni. Ezekkel a településképi eszközökkel szándékozták a körforgalomtól érkező bevezetéstől a parkolót vizuálisan lezárni. A tervezett szabályozás úthálózati rendszere a korábbi ipari üzem belső koordináta-rendszerét vitte tovább, a Móricz Zsigmond rakpartba kötötte bele a MOL-kút felől délről és az Új híd, kelet felől elindított fő közlekedési tengelyeket.

A Móricz rakpart bevezetése városszerkezeti szempontból nem előnyös, a Belváros megközelítése a rakpart irányából nehézkes, Révfalu és az Egyetem felé a felső és később az alsó rakparton végigvezetett, majd a Kossuth –híd alatt átfűzött gépjármű közlekedés vadregényes és feleslegesen terhelne a Belvárost. A kialakult hierarchiában a turbó körforgalom átvette a fő összekötő

szerepet a 3 városrész között. Széchenyi-híd túlzottan magas hajózási úrszelvénye miatt kialakult zavaróan hosszú szárazföldi hídszakasz a város szerkezetében is zavarokat okoz. Ennek a legkevésbé sikerült része a Schwarzenberg utcai csomópont, ahol nagyon szűken vezetik le a híd forgalmát, majd a feltöltő-udvar északi megkerülésével juthatunk el a keleti oldali parkolóba, vagy északról a tetőn lévő parkolóba. A közlekedés e formában megoldott, működőképes, de semmiképpen nem elegáns. Külön nehézség a híd alatti szakasz, ahol két nagyon szűk körforgalommal tud csak a rendszer működni, ezzel kiküszöbölve a Rákóczi utca és a Márai utca közötti tengelytorzulást.

A koordinátatengelyek elfordításával kialakuló tömbök sematikus városszövetet hoznak létre, igazi súlypont, magnetikus erőter nem alakul ki. A Belváros jellegzetessége, a Virágpiac-Bécsi kapu tér, a Dunakapu tér és a Széchenyi tér és az őket összekötő szélesebb feltáró jellegű raszter és a közöttük meghúzódnak íves, töredezetten izgalmas keskeny utcahálózat. Erre semmiképpen nem rímelő, sematikus raszterrendszerben megfogalmazott jelenlegi szabályozás azonban tereket sem jelölt ki, nem tartalmaz olyan zónákat, ahol közösségi terek irányítottan kialakulhatnak, csak átlagos tömböket, elsősorban lakás célra.

A Lukács Iskola és a később BAUHAUS telekként lehatárolt tömbök mögött elvezetett feltáró út nem teszi lehetővé, hogy az út két oldalán térfalak alakuljanak ki, valójában a hátsó udvarok felé nézne így az út déli oldala. Elég lenne a kettő párhuzamos helyett egy útvonal elvezetése, így nemcsak szélesebb tömbök alakulhatnak ki, de a térfalak is jelentősek lehetnek, város szerkezeti szempontból előnyösebb feltárulásokkal, olvasható az építészeti koncepcióban.

Az építészeti koncepció alapelveit figyelembe véve készítette el a Tér-háló Terra Kft. a Kulturális negyedre vonatkozó szerkezeti tervet, mely a Kulturális negyed területét településközponti vegyes területbe, míg a Mosoni-Duna parti területeket rekreációs területbe sorolta, egyúttal nagykiterjedésű zöldterületeket hagyva és azokat zöldterületbe sorolva.

A Kulturális negyedre vonatkozó szerkezeti elemeket a **3. és 4. sz. melléklet** tartalmazza.

2.2.1.2. Szabályozási alapelvek

A RAS-DESIGN Kft. által készített építészeti koncepció szabályozási alapelvei egyrészt megegyeznek a településfejlesztési koncepció fejlesztési céljaival, másrészt a fenntartható városfejlesztési alapelvekkel. A „szétterülő” Város (agglomeráció, alközpontok nélküli ellátatlan területek) helyett egy olyan korszerű rozsdaterületi fejlesztést irányoz elő a koncepció, mely évtizedekre meghatározhatja a Város fejlődésének dinamikáját. Kompakt módon, zöld koncepcióval, a post-covid városfejlesztés egyik első kísérleteként. A Vonzó város, Ökocity, a zöld mobilitás, a tájseb rehabilitáció lehetnek az új szabályozás hívószavai.

A koncepció szerint az új Kulturális Negyed nem lehet csupán kulturális épületek sora, hanem a körülötte kialakuló városi szövetnek is tele kell lennie kultúrával. Olyan integrált lakás és munkahely kínálat megteremtése a cél, mely meghaladja az agglomerációt, de még a Belváros lakónívójától is, a közelben gyalogosan elérhető zöldfelületek, vízpartok és kulturális, kereskedelmi szolgáltatások okán.

„Ez a Negyed a gyalogos-kerékpáros távolságok rendszerét feszíti ki, tömegközlekedési hálózata sokszínű és olyan többletparkolókat kínál, mely a Belváros égető parkolási problémáira és a löketszerű rendezvényparkolásra is ad numerikusan szükséges, de humánus válaszokat, helyeket. A felszíni parkolás helyett a szabad szellőzésű és megvilágított, zölddel kombinált parkolók rendszerét kínálja. Esetenként a parkolót az elektromos buszok, kerékpárok, rollerek és kishajók elérhető bérleti szövetébe kapcsolja. A Kulturális Főtér környezetében autómentes zónát feszít ki” (forrás: RAS-DESIGN Kft. építészeti koncepció).

A Kulturális negyedre vonatkozó szabályozási elemeket akár csak a szerkezeti terv esetében a Tér-háló Terra Kft. rögzítette. A Kulturális negyedre vonatkozó szabályozási elemeket az **5 és 6. sz. melléklet** tartalmazza.

2.2.2. Szabadhegy – Kismegyer -Panoráma út menti lakóterület

A Győr-Szabadhegy, **Panoráma út-Új utca Rózsahegy utca-Fehérvári út közötti ingatlanokon, valamint Kismegyer határában** tervezett lakóterület fejlesztések célja egy a 21. századi igényeknek megfelelő, élhető, minőségi, jellemzően családi házas, sorházas (korszerű alacsony intenzív), kertvárosias lakókörnyezet kialakítása, mely közvetlenül kapcsolódik a szabadhegyi, kismegyeri lakóterületekhez.

2.2.2.1. Településszerkezetet érintő megállapítások

A jelenleg hatályos településszerkezeti tervben a terület nagy részét jelentő lakóterületi tömbök jelenleg nem beépíthető területként jelöltek, a szabályozási tervben illeszkedés szabályai szerint szabályozottak, illetve kisebb részben mezőgazdasági területek. A tervezési terület nagy része területfelhasználás szempontjából falusias lakóterület területfelhasználási kategóriába kerül. Kijelölésre kerül egy településközpont vegyes területfelhasználási kategóriába tartozó tömb a Rózsahegy és Királyhágó utca találkozásánál, valamint egy kisebb gazdasági kereskedelmi szolgáltató terület a tervezett Panoráma út és Fehérvári út csomópontja mellett. A terület súlyponti helyein zöldterületek is kialakításra kerülnek közpark funkcióval. A tervezett Panoráma út mentén végig egy védőerdő sáv tervezett. A településszerkezeti terv hálózati rendszerébe illeszkedő fejlesztési elem a terület feltárását biztosító Panoráma út, valamint a Panoráma út tervezett csomópontjai, amelyek a Királyhágó utca és a Varga Katalin utca folytatásában kerülnek kialakításra.

Hosszabb távon a város a tervezett Panoráma út déli oldalát is potenciális lakóterületfejlesztési akcióterületként kívánja figyelembe venni, a településszerkezeti nagyon fontos közlekedési tengely gazdaságos megvalósítása, valamint területfeltáró jellegének erősítése érdekében.

A tervezett lakóterület fejlesztéseket leíró **szerkezeti elemeket** a 7. és 8. sz. melléklet mutatja be.

2.2.2.2. Szabályozási alapelvek

A tervezési területen belül érintett szabályozási övezeteken belül az övezeti besorolások és a szabályozási paraméterek módosítása úgy tervezett, hogy az egyes nagyobb egységeken belül normatív módon lehetőleg azonos beépítési intenzitású területek kerülhessenek megvalósításra, ugyanakkor a tervezési területen belül legyen egy dinamikus váltakozása a beépítési módoknak, intenzitásnak, teleknagyságnak, hogy ezáltal egy széles spektrumú ingatlankínálat jöjjön létre. Ez a tervezési elv elősegíti, hogy hosszútávon fenntartható, szélesebb társadalmi csoportok számára elérhető lakóingatlanok kerüljenek kialakításra, amely a város illetve a városrész számára is kedvező lakosság összetételt segíti elő. A tervezési területen belül tervezett közterületek szabályozási szélességei a közlekedési alátámasztó munkarészben kidolgozott hálózati kialakításnak megfelelően kerültek meghatározásra.

Területfelhasználás: A módosítás eredményeként területfelhasználás szempontjából a beépítésre szánt területek tekintetében a terület döntő többsége a környező lakóterületekhez hasonlóan falusias lakóterületbe kerül besorolásra. Kijelölésre kerül a Királyhágó utca és a Rózsahegy utca találkozásánál egy településközpont vegyes területbe sorolt tömb, ahol a terület ellátásához szükséges kereskedelmi-szolgáltató funkciók kerülhetnek elhelyezésre. A Fehérvári út és a tervezett Panoráma út találkozásánál egy mintegy 6200 m²-es terület gazdasági kereskedelmi-szolgáltató területbe kerül átsorolásra, elsősorban kiskereskedelmi létesítmény elhelyezhetőségének céljából.

Beépítési mód: A telektömbökön belül meghatározott beépítési módok úgy kerültek meghatározásra, hogy a területen belül változatos beépítés valósulhasson meg. Ennek megfelelően szabadonálló, oldalhatáron álló, és zártorú (sorházas) beépítés is javasolt az egyes tömbökben, lehetőség szerint úgy hogy az utcaképek egységesek maradjanak.

Beépítési százalék: A lakóterületekre vonatkozóan a maximális beépíthetőség tervezett értéke 30%. A területen belül kialakításra tervezett településközpont vegyes területen belül javasolt beépíthetőség mértéke 40 %, a kereskedelmi szolgáltató területen 50 %.

Zöldfelület megengedett legkisebb aránya: A lakóterületeknél a tervezett minimális zöldfelület-arány 40%, a környező kialakult lakóterületek értékeihez igazodóan. A tervezett településközpont vegyes területen a tervezett minimális zöldfelület-arány 30%. A tervezett területfelhasználás és funkciók biztosítása a gazdasági területen belül 25% zöldfelületarány mellett tervezett. A minimális zöldfelület-arány meghatározásánál figyelembe vettük a tervezett beépítés arányát, az építési hely optimális kialakíthatóságát, és a tájolási, benapozási szempontok biztosítását. A tervezésnél ugyanakkor javasoljuk, hogy fontos szempont legyen a burkolt felületek minimalizálása. Az épületek megközelítése céljából tervezett burkolatok jó vízáteresztő képességgel bírjanak, így biztosítva a víz természetes lefolyását, beszivárgását. Az új építmények tervezésével egy időben javasolt kertépítészeti terv készítése is.

Megengedett építménymagasság, megengedett szintszám: A maximális épületmagasság javasolt értéke a lakóterületeken 7,0 m, két terepszint feletti szint építhetőségével, hasonlóan a környező lakóterületekhez. A településközpont vegyes és gazdasági területen igazodva a várható funkcionális, illetve technológiai igényekhez 10,0 m épületmagasság került meghatározásra 3 illetve 2 terepszint feletti szint kialakíthatóságával.

Építési hely határa: A tervezett beépítési terv figyelembe vételével kerülnek meghatározásra a javasolt elő- oldal- és hátsókerti méretek. Jellemzően 5 m a tervezett előkert mérete. Az oldalkert mérete a szabadonálló illetve oldalhatáron álló beépítés sajátosságaihoz igazodóan jellemzően 3 és 4,5 m között tervezett. A hátsókert mérete 6-10 m között tervezett. A településközpont vegyes és gazdasági területen belül az építési hely szabadonállóan az egyedi igényekhez alkalmazkodóan kerül meghatározásra, jellemzően 5 m elő- oldal- és hátsókerti méretekkel.

Telekalakítás, megengedett telekméret: A javasolt minimális teleknagyság a lakóterületen belül 300-1500 m² között került meghatározásra. A változatos nagyságú telekkínálat az eltérő beépítési módokhoz igazodóan került meghatározásra. A zárt sorú, sorházas területen jellemzően 300-500 m² közötti telkek kerülnek kialakításra, oldalhatáron álló beépítés esetén jellemzően 600-1000 m² közötti ingatlanok tervezettek, míg a szabadonállóan elhelyezhető, nagyobb családi házak kialakítására alkalmas telkek mérete alapvetően 900-1500 m² között alakul.

A Panoráma út-Új utca Rózsahegy utca-Fehérvári út közötti ingatlanokon tervezett zöldmezős lakóterület fejlesztést leíró **szabályozási elemeket** a **9. 10 és 11. sz. melléklet** mutatja be.

2.2.3. Szabadhegy – Kismegyer -Parkváros

A településfejlesztési elképzelés célja, hogy a város déli városkapujaként megjelenő, a környező városszövetbe infrastrukturálisan integrálódó, nagyvárosias, korszerű beépítési elvek mentén szervezett lakóterületfejlesztés jöjjön létre, amely a lakó funkció túlmenően minden olyan településközponti funkció és kereskedelmi-szolgáltató funkció elhelyezését is biztosítja, amely a területen letelepedők számára komfortos, a 21. századi követelményeknek megfelelő lakhatást biztosít, és egyúttal a fenntartható településfejlesztés elveivel is összhangban áll. A fejlesztési terület mintegy 15 ha nagyságú, amelyen belül mintegy 5,5 ha új beépítésre szánt terület kerül kijelölésre.

A fejlesztéssel párhuzamosan a jelenleg kijelölt gazdasági területekből a jelenlegi használatnak megfelelően mintegy 12 ha terület általános mezőgazdasági területbe történő visszasorolás tervezett.

2.2.3.1. Településszerkezetet érintő megállapítások

A fejlesztési terület Győr-Szabadhegy, és a győri Ipari park között, a 81. számú főút és a Tatai út közötti területen található. A terület jelenleg mezőgazdasági területként funkcionál, amely azonban a város egyéb területfelhasználási egységei közé beékelődve helyezkedik el. A terület keleti szélén, a

tervezett Alsókert utca megvalósulása városszerkezetileg is kedvezően, több irányból megközelíthetővé teszi a területet. A tervezési terület közvetlen környezetében jelenleg vegyes beépítésekkel, területfelhasználásokkal találkozhatunk: A Tatai út déli oldalán, valamint a 81. sz. út túloldalán családi házas lakóterületek találhatók a tervezési területtel szemben. A tervezési terület keleti oldalán kiskertes övezet található. A terület tágabb környezetében hangsúlyosak a gazdasági területek is: a győri Ipari park valamint az egykori házgyár területe amely rengeteg vállalkozásnak ad otthont, a fejlesztési terület közvetlen hatósugarában található. A fejlesztési területet délről már mezőgazdasági terület határolja. Összességében megállapítható, hogy a tervezési területet mind funkciójában mind egyéb építészeti karaktereit tekintve teljesen vegyes megjelenésű területek veszik körül.

A fejlesztési terület mintegy 15 ha nagyságú, amelyen belül 58500 m² hasznos lakóterületet kíván létrehozni a fejlesztő a hozzá kapcsolódó kereskedelmi-szolgáltató egységekkel, és a fejlesztést kiszolgáló komplex infrastruktúra megvalósításával. A tervezett új beépítésre szánt terület nagysága mintegy 5,8 ha. Lényeges elemei a fejlesztésnek, hogy a tervezési területen belül a fejlesztő jelentős nagyságú közterületi zöldfelületeket alakít ki, amelyek biztosítják az itt élők rekreációs igényeit, valamint hozzájárulnak a város ökológiai állapotának javításához. Ezen túlmenően a fejlesztő intézményfejlesztés céljára is átad a város számára egy területet, amelyen a terület hosszú távú működéséhez szükséges oktatási-nevelési, vagy egyéb intézmény is megvalósítható. A területen mintegy 2500 fő lakhatása kerül biztosításra a tervezett szabályozás által. A kialakítandó városrész elsősorban az Ipari parkban munkát vállaló fiatal pályakezdők, fiatal családok letelepedésére számít, akiknek jelentős része az ország más területéről érkezik. A város demográfiai mutatói már régóta jelzik, hogy a város a lakosságszám enyhe emelkedését hosszú ideje a bevándorlók idevonzásával biztosítja. Mivel Győr továbbra is növelni szeretné lakosságát, a tervezett városrész többek között ennek a rétegnek kínál egy potenciális lakhatási helyszínt. A területen tervezett széles lakásmix (41-120 m² közötti lakások) és a komfortos életminőség biztosítása a foglalkoztatottak széleskörű spektrumának biztosíthat életteret, amelyet tovább színesíthet az itt tervezett szolgáltatások vonzó hatása. Ezáltal a területen a társadalom szélesebb rétegeit képviselő lakók jelenhetnek meg, amely kedvező hosszútávú emberi viszonyokat eredményezhet a városrészben. A széleskörű helyi szolgáltatások, a városrész önfenntartó jellege miatt a helyi lokális identitás kialakulásának a feltételei biztosítva lesznek.

Területfelhasználás: A jelenleg hatályos településszerkezeti tervben a tervezési terület északi szélén lévő, Tatai út és Banai út melletti területei, a 00564, 00566, 00567, 00576, 04737, 04487 számú szabályozási övezetek jelenleg is lakóterület területfelhasználási kategóriában vannak. A 00564, 00566, 00567, 00576, 04737 számú szabályozási övezetek Lf falusias lakóterületek, amelyeken belül a 00564 és 00567 szabályozási tömb területén kialakult beépítés található a Banai út mentén, míg a 00566, 00576, 04737 számú övezetek területe jelenleg alapvetően nem beépített, itt csak tervezett lakóterület található. A 04487 számú övezet területe Lk kisvárosias lakóterület besorolású amelyen belül már egy megkezdett társasházi fejlesztés jelenleg is folyik. A tervezési terület döntő részét adó 03471 számú szabályozási övezet területe, amely a fenti övezetektől délre található és a Hecsei útig tart, jelenleg Má általános mezőgazdasági terület besorolású szántóterület. A fejlesztési elképzelések alapján a tervezési területen belül létrejön egy egységes építészeti koncepció alapján kialakítandó nagyvárosias lakóterület a jelenlegi Má besorolású 01317/1 - 01317/12 hrsz.-ú ingatlanok területén. A területen belül kialakítandó, társasházak elhelyezésére szolgáló ingatlanok a tervezett fejlesztésnek megfelelően nagyvárosias lakóterület területfelhasználási kategóriába kerülnek besorolásra. A terület központi részén kialakítandó mintegy 1,5. ha nagyságú zöldfelület, amely köré a lakóterületi beépítés szerveződik, zöldterület (közpark) területfelhasználási kategóriába tervezett. Ezen túlmenően a területen jelenleg már kialakult növényzettel rendelkező 01317/2 hrsz.-ú terület egy része is zöldterület, közpark besorolásba kerül. A terület déli határán, valamint a 81. számú főút mentén egy

Evő védőerdő terület, valamint egy kisebb zöldterület (közpark) kerül kijelölésre, amely egyrészt elősegíti a terület zajvédelmét és optikai lehatárolását a főút felől, másrészt biztosítja a megfelelő védőtávolságot a területet déli irányból határoló nagyfeszültségű villamos távvezetékek felől. A tervezett védőerdő és zöldterületek egyúttal a terület ökológiai értékét is jelentősen emeli. A fejlesztő a 01317/1 és 01317/2 hrsz.-ú ingatlanok egy részén tervezi kialakítani azt a területet, amelyet az önkormányzatnak átad intézményfejlesztés céljára. Ez a 7991 m² nagyságú terület Vt településközpont vegyes terület területfelhasználási kategóriába kerül. A tervezési terület északi részén, a Banai úttal határos területek besorolása alapvetően nem változik: továbbra is falusias lakóterület területfelhasználási kategóriába kerülnek ezek a tömbök, illetve a 04487 számú szabályozási tömb területe kisvárosias lakóterület lesz továbbra is. A Banai út és a Fehérvári út szegletében tervezett családi házas lakóterületfejlesztés esetében a területet feltáró utak hálózata módosul a tervezett új beépítési koncepciónak megfelelően.

Az épülő M 83 gyorsforgalmi út két oldalán elhelyezkedő két szabályozási tömb, a 01954 és 04810 számú tömbök területe a jelenleg hatályos településszerkezeti tervben Gipe gazdasági ipari-egyéb terület területfelhasználási kategóriába van besorolva, a területen azonban konkrét fejlesztési elképzelés eddig nem jelentkezett. A termőföld védelmének elvét figyelembe véve a két szabályozási tömb területéből az önkormányzat döntésének értelmében Má általános mezőgazdasági terület területfelhasználási kategóriába visszatorlasztásra javasolt a Parkváros fejlesztés által igénybe vett termőföld tértartékával megegyező mintegy 12 ha terület. Az M 83 út tervezett csomópontja melletti mintegy 9 ha terület marad Gipe területfelhasználási kategóriában, amely a településrendezési terv távlatában felmerülő igényeket kielégíti. Ezzel a város területén összességében a mezőgazdasági területbe sorolt területek nagysága nem csökken, a beépítésre szánt terület nagysága pedig mintegy 6,6 ha-val csökken, amely megfelel a megfogalmazott kompakt város elvének, valamint a területtel és a termőfölddel való takarékos gazdálkodás elvének.

A Szabadhegy-Parkváros lakóterület fejlesztést leíró **szerkezeti elemeket a 12. sz. melléklet és a 13. sz. melléklet** mutatja be.

2.2.3.2. Szabályozási alapelvek

Nagyvárosias lakóterület maximális beépíthetősége: A tervezett maximális beépíthetőség nagyvárosias lakóterületen belül 35 illetve 40 %, a minimális zöldfelület 30%. A max. 5 szintes épületeket tartalmazó ingatlanok esetében nagyobb a beépíthetőség, illetve itt kerül elhelyezésre a földszinten előírt szolgáltató egységek nagyobb része is. A magasabb házakat is magába foglaló tó körüli telkek beépíthetősége alacsonyabb, itt nagyobb zöldfelület kialakítása volt a cél, a földszinten is kertkapcsolatos lakásokkal. A zöldfelület egy része a tervezett térszín alatti parkolók tetején zöldtetőként kerül kialakításra. A minimum 3 terepszint feletti szinttel rendelkező épületek esetében a földszint alapterületének átlagosan minimum 50%-án kereskedelmi-szolgáltató funkció kerül kialakításra. Ezek a funkciók elsősorban az Alsókert utca menti ingatlanokon kerülnek kialakításra. A minimum 3 terepszint feletti szinttel rendelkező épületek esetében minimum a földszint alapterületével megegyező méretű térszín alatti parkolóhely kerül kialakításra.

Maximális épületmagasság: A tervezett maximális épületmagasság 17-25,00 m között változik, általánosságban maximum 5 terepszint feletti szint kialakíthatóságával, kivéve a 4 db park körüli közép magas épülettömeget, amelyek hangsúlyos vizuális elemként meghatározzák a vizuális kompozíciót.

Telekkihhasználtsági mutató: A tervezett telekkihhasználtsági mutató értéke 2,0-2,6 között tervezett.

Beépítés módja: szabadonálló.

Minimális telekméret: A területen belül a meghatározott minimálisan kialakítható telekméret 4000 m².

Településközponti vegyes terület maximális beépíthetősége: A tervezett maximális beépíthetőség a településközpont vegyes területen belül 30 %, a minimális zöldfelület 30%. A tervezett **maximális épületmagasság** 10,00 m, maximum 3 terepszint feletti szint kialakíthatóságával. A tervezett telekkihasználtsági mutató értéke 1,0. A tervezett beépítés szabadonálló.

Családiházaz övezet maximális beépíthetősége: A családi házaz övezetekben tervezett paraméterek a környező lakóterületek értékeihez igazodnak: a maximális beépíthetőség 30 %, a minimális zöldfelület mértéke 40 %. Két terepszint feletti szint alakítható ki, 5,0 épületmagassággal, egy telken egy rendeltetési egység helyezhető el.

A Szabadhegy-Parkváros lakóterület fejlesztést jellemző **szabályozási elemeket a 14. sz. melléklet, a 15. sz. melléklet** mutatja be.

2.2.4. Nyugati városkapu

A Nyugati városkapu városfejlesztés célja egy egységes, gazdasági-logisztikai funkciójú terület megvalósítása Győr belterületétől nyugatra, az 1. számú főút bevezető szakaszának két oldala mentén, az 85. számú főút csomópontja és az Ikrényi úti elágazás között.

A jelenleg mozaikosan elhelyezkedő gazdasági területek, amelyek a Somos-major területén, valamint az Ikrényi, és a 85. számú utak mellett helyezkednek el, további gazdasági területfejlesztési igényeket generáltak. A területen működő vállalkozások tulajdonosai, valamint a környező mezőgazdasági területek gazdái kezdeményezték a meglévő telephelyek területének, valamint a környező mezőgazdasági területeknek az egységes, a város stratégiai fejlesztési elképzeléseibe is illeszkedő, abba szervesen integrált fejlesztési tanulmányterv kidolgozását, amely egy egységes, gazdasági-logisztikai funkciójú terület megvalósíthatóságát vetíti elő. A terület egyfajta „Nyugati Városkapu” szerepet betölve kedvező alternatívát jelenthet a városban telephelyet kereső vállalkozások számára, egyúttal a jelenleg koncentráltan a város keleti oldalán lévő gazdasági területek ellenpólusaként elősegíthetik a közlekedési igények diverzifikálódását is. A tervezési terület Győr belterületétől nyugatra helyezkedik el, a városban kedvező közlekedési pozícióban lévő területen. A tervezési területről könnyen, a városi forgalom zavarása nélkül elérhetőek a közlekedési infrastruktúra főbb elemei. Az M1-M85 autópálya csomópont a területről közvetlenül elérhető, valamint a tervezett győri északi elkerülő út végpontja is a terület mellett fog bekötni a 85. számú főút csomópontjába. A tervezési terület egy része jelenleg is gazdasági területként funkcionál, egy része pedig általános mezőgazdasági terület besorolása.

2.2.4.1. Településszerkezetet érintő megállapítások

A jelenleg hatályos településszerkezeti terv területfelhasználási kategóriái az alábbi szabályozási tömbökben változnak:

A jelenleg **beépítésre szánt Kfű területbe sorolt 00023 és 04526 szabályozási tömbök területe kereskedelmi-szolgáltató terület területfelhasználási kategóriába kerül** átsorolásra, mivel a terület egy egységet képez használat szempontjából is a szomszédos gazdasági területekkel.

A jelenlegi **01142, 01143, szabályozási tömb területe, valamint a 03852 számú szabályozási tömb területének egy része gazdasági kereskedelmi-szolgáltató terület területfelhasználási kategóriába kerül** átsorolásra, annak érdekében, hogy az 1. sz. út déli oldalán is egy egységes gazdasági területfelhasználási tömb kerülhessen kialakításra.

2.2.4.2. Szabályozási alapelvek

A tervezési területen belül érintett szabályozási övezeteken belül az **övezeti besorolások és a szabályozási paraméterek módosítása úgy tervezett**, hogy az egyes nagyobb egységeken belül normatív módon lehetőleg azonos beépítési intenzitású területek kerülhessenek megvalósításra.

Ennek megfelelően az **1. sz. úttól északra fekvő Somos major területén** az alábbi módosítás tervezett:

A hatályos övezeti jel a területen: Gksz15/S/40/25-035/075/03-30/50/, valamint Kfü20/S/40/40-035/135/05-30/50/

A tervezett egységes övezeti jel a területen: Gksz15/S/40/25-035/095/03-//015

A Nyugati-városkapu lakóterület fejlesztést jellemző **szerkezeti és szabályozási elemeket a 16. 17. 18. sz. melléklet** mutatja be.

2.2.5. Ipari Park bővítése

A Kormány 1042/2022. (II. 4.) Korm. határozatában döntött a Győri Ipari Park bővítésének 10 000 000 000 forinttal történő támogatásáról. A Kormány a Győr megyei jogú város közigazgatási területén működő Győri Ipari Park bővítése keretében kialakításra kerülő ipari fejlesztési területek kialakításával összefüggésben elrendelte továbbá a Győri Ipari Park bővítése érdekében szükséges előkészítési feladatok megkezdését. A bővítésben érintett ingatlanok: 03822, 03823, 03824 és 03867 sz. általános mezőgazdasági területek. A módosított rendezési eljárás keretében az érintett ingatlanok jelentős mértékben zavaró hatású ipari Gipsz övezetbe kerülnek besorolásra.

A Ipari-Park fejlesztést jellemző **szerkezeti és szabályozási elemeket a 19. 20. 21. 22. sz. melléklet** mutatja be.

2.2.6. Kereskedelmi-, és szolgáltatóterület fejlesztése a 83.sz. főút mellett

2009 márciusában került aláírásra a "A települési szilárdhulladék-lerakókat érintő térségi szintű rekultivációs programok elvégzése" című projekt támogatási szerződése, majd került bezárásra, végül 100%-os állami és uniós támogatásnak köszönhetően rekultiválásra a győri hulladéklerakó, melynek szerepét a Sashegyi hulladéklerakó vette át. Bár az előzetes tervek ellenére a hulladéklerakó helyén tervezett biogáz üzem nem valósult meg, a terület a bezárást követően jelentősen felértékelődött. A hulladéklerakóval szembeni Gksz (kereskedelmi, szolgáltató) területek mára teljes mértékben beépültek és felmerült az igény további Gksz területek iránt, melynek ideális helyszínt biztosítanak a hulladéklerakó melletti, jelenleg Má (Általános mezőgazdasági) övezeti besorolású területek, melyek átminősítését tervezi a város.

A tervezett **szerkezeti és szabályozási elemeket a 23. 24. 25. 26. sz. melléklet** mutatja be.

Az új beépítésre szánt területek javasolt kijelölésével párhuzamosan a fenntarthatóság, a takarékos területfelhasználás, és a termőföld védelmének elvével összhangban mezőgazdasági területfelhasználási kategóriába javasol a város visszaminősíteni olyan kijelölt gazdasági területeket, amelyek fejlesztése az elmúlt az 15 évben nem valósult meg, és fejlesztésük a következő időszakban sem várható. A visszaminősítéssel érintett területre vonatkozó tervezett **szerkezeti elemeket a 27. sz. melléklet** mutatja be.

3. MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT

3.1. Településhálózati összefüggések, térségi és települési kapcsolatok

Győr Megyei Jogú Város - Magyarország hatodik legnagyobb városaként megyei jogú város, az ország egyik legdinamikusabban fejlődő megyéjének, Győr-Moson-Sopron megyének a székhelye. A település mind Budapesttől, mind Bécstől 120 kilométerre fekszik, a szlovák fővárostól, Pozsonytól pedig 80 km-re. Győr a térség fővárosaival, más gazdasági központjaival gyorsforgalmi közúti, vasúti és vízi összeköttetésben áll.

A város közlekedési kapcsolatai kiválóak. A település két (IV., VII.) európai közlekedési folyosó mentén helyezkedik el. Az Északnyugat-Dunántúl gazdasági életét meghatározó közlekedési főútvonalak a városból indulnak ki, illetve érintik azt. Győr rendelkezik regionális repülőtérrel (Győr-Pér) és kikötővel (Győr-Gönyű), így komplex, több funkciós logisztikai központnak tekinthető.

A város határmenti földrajzi fekvése az utóbbi évtizedekben folyamatosan felértékelődött, hiszen gazdasági bázisának megerősödésével a vonzáskörzete napjainkra 60-80 km-es körzetre terjedt ki, amely átnyúlik az országhatáron túlra is. Ez a fokozatosan szélesedő ellátási tér nemcsak a munkaerőre/munkaerőpiacra érvényes, hanem az egyre gyarapodó szolgáltatási funkciókra, így a kereskedelmi hálózatokra, az oktatás-képzés különböző szintjeinek bővülő intézményeire, az egészségügyi és kulturális szolgáltatásokra, a különféle üzleti és gazdasági tevékenységek kínálatára és a közszolgáltatás szélesedő térségi, regionális funkcióira. Mindezek újabb és újabb szervezeteknek a városban történő megtelepedését segítették elő.

Győr napjainkra a regionális funkciókkal rendelkező, 100 ezer főnél nagyobb népességet tömörítő magyar nagyvárosi hálózat alkotó tagjává vált. Sikerült az elmúlt húsz évben a város funkcióit úgy alakítani, hogy pótolta hiányosságait (pl. egyetemi bázis, kutatás- fejlesztés), sőt a gazdasági vonatkozásban (pl. beruházások, külföldi tőke, innovatív vállalkozások mennyiségének növelése) megelőzte a többi központot. Győr a hazai nagyvárosi rendszer egyik kiemelkedő gazdasági, szolgáltató, oktatási-tudományos, kulturális alkotója, egyben vonzó életkörülményeket kínáló versenyképes centruma.

Győr pozíciója az észak-dunántúli térségben is meghatározó, hiszen a többi megyeszékhellyel összehasonlítva megújulást megtestesítő adottságai napjainkra a társközpontoknál kedvezőbbek, sokoldalúbbak, egyben fejlődést megtestesítővé váltak.

A város gazdaságában a járműipar a domináns ágazat, ami egyben része – ipari potenciálját tekintve, központja - a kibontakozó közép-európai járműipari koncentrációnak. Ezen progresszív ágazat és a hozzá számos szállal, s tevékenységgel kapcsolódó gazdasági bázisok és azok szervezetei, valamint oktatási, fejlesztő-kutató bázisok a városban, s annak térségében új kapcsolatokat generálnak, de hatnak a meglévő infrastruktúrális hálózatok szükségszerű fejlesztésére, új irányok és tevékenységek kiépítésére (pl. járműipari központok kedvezőbb összeköttetése, szállítási-logisztikai bázisok kiépítése, együttműködések megteremtése).

Az elmúlt évtized során a Győrt érintő fő közlekedési folyosók hálózati és csomóponti – elsősorban közúti – fejlesztései (M85, M86, M15) még hangsúlyosabbá tették ezeknek a tengelyeknek a térstruktúrában betöltött szerepét, amely a településhálózat további alakulásában, fejlődésében is várhatóan markáns irányt jelöl ki.

Győr megyeszékhelyként, illetve megyei jogú városként a megye településhierarchiájának csúcsán helyezkedik el. Győr ugyanakkor a körülötte kialakult és formálódó településegységes meghatározó központjának is tekinthető.

Gazdasági, szolgáltatási intézményi funkcióiból adódó vonzása túlmutat a megye határain, valamint bizonyos mértékben az országhatáron is a Csallóköz irányába, az északdunántúli térség első számú központjává téve a várost. *(Felhasznált forrás: Győr-Moson-Sopron megye területfejlesztési koncepciója – Helyzetfeltárás. 2021.)*

A lakosság a legtöbb magyar nagyvárosban csökkent, csak néhány város tudta a növekedést folytatni, köztük volt Győr *(bővebben lásd: Győr Megyei Jogú Város Településfejlesztési Koncepciójához és*

Integrált Településfejlesztési Stratégiájához 2021-2027). Az észak-dunántúli térségben Tatabánya, Székesfehérvár, Veszprém és Szombathely lakosszáma is csökkent, Győr mellett csak Sopron és Mosonmagyaróvár található a növekvő nagyobb városok között. Megjegyezzük, hogy ezt a folyamatot nemcsak az országon belüli elhelyezkedés, hanem az agglomerációs települések „elszívó” hatása is befolyásolta.

Győr közigazgatási területe 15 településsel határos. Ezen települések: Gönyű, Nagyszentjános, Böny, Pér, Töltéstava, Győrújbarát, Gyórszemere, Koroncó, Rábapatoná, Ikrény, Abda, Győrújfalu, Vámoszabadi, Kisbajcs és végezetül Vének.

Az egyes települések településszerkezeti tervét a szerint vizsgáltuk, hogy Győr város településfejlesztési elképzeléseire hatással vannak-e ill. hatással lehetnek-e. Vizsgáltuk, hogy vannak-e olyan meglévő vagy tervezett nagyobb léptékű (lakóterületi, gazdasági, mezőgazdasági, ipari, közlekedési, közművi, egyéb infrastrukturális) fejlesztési elképzelések, amelyek befolyással bírhatnak Győr tekintetében, továbbá, hogy a település közvetlen környezetében vannak-e olyan térségi területfelhasználási kategóriák, ill. térségi övezetek, amelyek közigazgatási területét ugyan nem érintik, de azzal közvetlenül határosak.

Az elmúlt 20 évben a szomszédos településeken szinte kivétel nélkül igen jelentős lakosság növekedés volt tapasztalható. A lakóépületek számának növekedését az infrastruktúra, a közintézmények és a kereskedelem fejlődése nem tudta követni. A munkahelyek továbbra is Győrben vannak, így a szomszédok növekedéséből Győrrre jelentős többlet-teher hárul.

Általánosságban megállapítható, hogy a szomszédos települések szerkezeti terveinek egy része véget ér a település határánál, a szomszédos települések helyén üres folt található, így a kapcsolatok érdemben nem vizsgálhatók. *((bővebben lásd: Győr Megyei Jogú Város Településfejlesztési Koncepciójához és Integrált Településfejlesztési Stratégiájához 2021-2027))*

A fejlesztési területek közül különösen nagy hatással lehetnének Győr fejlődésére az autópálya-csomópontok környéki fejlesztések. Ilyenek vannak Nagyszentjánoson, Töltéstaván, Győrújbaráton, Ikrényen.

3.2. Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések

3.2.1. Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK)

Az OFTK célja, hogy hozzájáruljon az ország dinamikus fejlődéséhez, a területi egyenlőtlenségek csökkentéséhez, valamint az országos fejlesztéspolitika, a területi tervezés és az ebből eredő szabályozással összefüggő, egységes rendszer kialakításához. Célja továbbá, egyrészt az ágazati és a területi tervek közötti, másrészt a hazai fejlesztéspolitika és az európai uniós támogatások közötti összhang megteremtése

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK) kétszintű célrendszerre épül. A hosszú távú célokat átfogó célokra és specifikus célokra lehet bontani, melyek 2030-ig jelölik ki az arra az időszakra vonatkozó fejlesztéspolitikai tématerületeket és azok célkitűzéseit. E célok a fejlesztéspolitikai teljes szegmensére vonatkoznak, illetve az EU-s és nemzeti forrásból megvalósítandó fejlesztésekre is. Az átfogó és specifikus célok a következők:

- ▶ Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés
- ▶ Versenyképes, innovatív gazdaság
- ▶ Életképes vidék, biztonságos, jó minőségű élelmiszer-termelés és ellátás
- ▶ Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom
- ▶ Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság
- ▶ Kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, KFI
- ▶ Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom, romaintegráció
- ▶ Jó állam: szolgáltató állam és biztonság
- ▶ Természeti erőforrások fenntartható használata, értékek megőrzése és a környezet védelme
- ▶ Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata és a környezet védelme
- ▶ Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet
- ▶ Területi versenyképesség és területi felzárkózás, térségi fejlettségi pozíciók javítása
- ▶ Térségi és települési funkciók és térkapcsolatok erősítése

- ▶ Kiemelt területfejlesztési térségek területi együttműködésen alapuló fejlesztése
- ▶ Makroregionális és határ menti kapcsolatok és funkciók erősítése

Az ország hosszú távú célkitűzései mellett fontos szerepet játszanak a nemzeti fejlesztési prioritások, hiszen ezek megalapozzák és orientálják a 2021-2027 időszakra vonatkozó Partnerségi Megállapodást és operatív programokat, a hazai forrásból megvalósuló fejlesztéseket, illetve az ágazati és területfejlesztési stratégiákat és programokat.

A következő időszakban a korábbi fejlesztési prioritásokra építkezve határozták meg a 2021-2030-as időszak öt prioritását is.

- ▶ Versenyképes vállalkozások
- ▶ Versenyképes munkaerő
- ▶ Növekvő népesség, javuló életminőség
- ▶ Energiahatékonyság, klímaalkalmazkodás, környezeti minőség
- ▶ Vonzó és élhető térségek és települések, térségi kapcsolatok

3.2.2. Győr-Moson-Sopron megye területfejlesztési koncepciója

Győr-Moson-Sopron megye területfejlesztési koncepciója 2021-ben készült. A koncepció, az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióval (OFTK), az Országos Területrendezési Tervvel (OTrT), valamint a Győr-Moson-Sopron megyei Településszerkezeti és Településrendezési tervvel tartalmi összhangban készült, tekintettel a településrendezés tervezése során kialakult feltételekre. A koncepció az átfogó, stratégiai, tematikus és horizontális célok mellett tartalmaz területi célokat is. Ezek közül a Győrre vonatkozó specifikus területi célokat idézzük kivonatosan.

Fenntartható városfejlesztés FV1. Győr Megyei Jogú Város

Győr sokoldalú igazgatási és szolgáltatási funkcióinak, valamint gazdasági erejének és munkaerő-vonzási potenciáljának köszönhetően a megye határain is túlmutató területi egység központjaként funkcionál. Győr, illetve a hozzá szorosan kapcsolódó agglomerációs övezet olyan gazdasági magterületnek tekinthető, amelynek kulcsfontosságú szerepe van a megye egészének fejlődése szempontjából. A megyeközpont gazdaságának további diverzifikációja, a kutatás-fejlesztési és innovációs hálózatok jobb összekapcsoltsága a helyi gazdaság fenntarthatóságát, nagyobb ellenállóképességét biztosíthatja. Győr fenntartható városfejlesztéséhez kapcsolódó specifikus fejlesztési irányok és azok kapcsolódása a stratégiai és tematikus célokhoz

- ▶ FV1.1: A kutatás-fejlesztési és innovációs tevékenység hálózati kapcsolatainak erősítése a tudástermelés, illetve a tudásáramlás előmozdításán keresztül. A felsőoktatási és kutatási profilú intézmények és a helyi gazdasági szereplők kapcsolatrendszerének intenzívebbé tétele.
- ▶ FV1.2: A gazdasági tevékenységek által keletkezett és a lakossági hulladék mennyiségének és a szennyező anyagok kibocsátásának csökkentését célzó fejlesztések, valamint az ezekhez kapcsolódó szemléletformáló tevékenység.
- ▶ FV1.3: Magas hozzáadott értékű termelő és szolgáltató tevékenységek fejlesztése Győr gazdasági szerkezetének további diverzifikációja, új iparágak megteremtése, befektetés ösztönző környezet megteremtése érdekében történő infrastruktúra fejlesztése (pl. új ipari park létesítése), a külső válságfolyamatokkal szembeni nagyobb ellenállóképesség javítása érdekében.
- ▶ Barnamezős terület rehabilitáció keretében új városi funkció létrehozása, fenntartható városrészben közösségi és kulturális negyed kialakítása.
- ▶ FV1.4: A Duna és a Mosoni-Duna szerepének újrapozicionálása Győr és térsége vonatkozásában a tervezett műszaki és infrastrukturális jellegű fejlesztésekre (Győr-Gönyű kikötő fejlesztése, véneki torkolati mű kiépítése) építve.

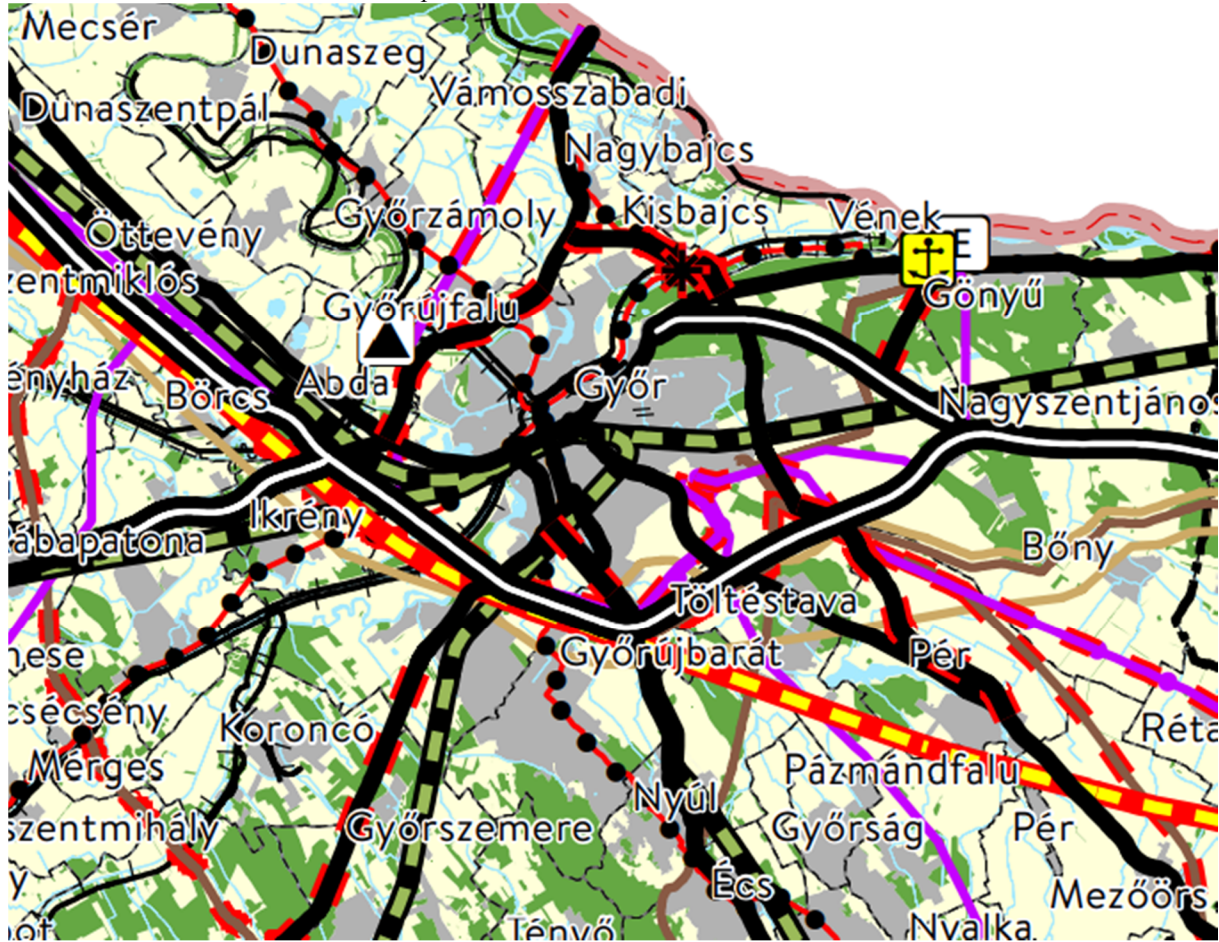
3.3. Területrendezési követelmények

3.3.1. Országos Területrendezési Terv (Továbbiakban OTrT)

2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről. E törvény célja, hogy az ország egészére, valamint egyes kiemelt térségekre meghatározza a térségi területfelhasználás feltételeit, a műszaki infrastruktúra-hálózatok összehangolt térbeli rendjét, a terület- és gazdaságfejlesztés hatékony területi, területhasználati orientálása érdekében, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek, honvédelmi érdekek és a hagyományos tájhasználat megőrzésére, illetve erőforrások védelmére.

Az Ország Szerkezeti Terve, meghatározza az országos területfelhasználás rendszerét, a települések térbeli rendjét, az országos műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények térbeli rendjét, valamint ezek összefüggéseit.

2. ábra: Részlet a 2018-as OTrT tervlapból

Forrás: OTrT, 2018

A törvény mellékletei felsorolják az országos infrastruktúra-hálózat elemeit. Ezek közül Győrt az alábbiak érintik.

Az országos közúthálózat távlati gyorsforgalmi és főúti elemei, valamint a fővárosi térszerkezetet meghatározó főutak

Távlati gyorsforgalmi utak

M1: Budapest – Győr – Hegyeshalom – (Ausztria)

M19: Bőny (M1) – Győr (1. sz. főút)

M85: Győr térsége (M1) - Csorna - - Csorna - Nagycenk - Sopron - (Ausztria)

Távlati kiemelt szolgáltatást nyújtó főutak

R83: Pápa - Tét - Győr (M1)

Távlati főutak

Meglévő szakaszok:

- 1. sz. főút: Budapest - Tatabánya - Tata - Komárom - Győr - Mosonmagyaróvár - Hegyeshalom - (Ausztria)
- 14. sz. főút: Győr (1. sz. főút) - Vámoszabadi - (Szlovákia)
- 813. sz. főút: Győr keleti térsége (M1) - Győr (1. sz. főút)
- 82. sz. főút: Veszprém térsége (8. sz. főút) - Zirc - Pannonhalma - Győr (M1)
- 821. sz. főút: Győr (1. sz. főút) - Győr (83. sz. főút)
- 85. sz. főút: Győr térsége (1. sz. főút) - Csorna - Kapuvár - Nagycenk (84. sz. főút)

Tervezett szakaszok:

- 1. sz. főút: Győr elkerülő (Vámoszabadi (14. sz. főút) - Abda (1. sz. főút), Tatabánya - Tata elkerülő
- 813. sz. főút: Pér (81. sz. főút) - Győr keleti térsége (M1), Győr (1. sz. főút) - Vámoszabadi (14. sz. főút)
- 821. sz. főút: Győr (82. sz. főút) - Győr (83. sz. főút)
- Győr (M19) - Gönyű (1. sz. főút)

Országos törzshálózati vasúti pályák

Tervezett nagysebességű vasútvonalak: Budapest-Varsó

(Ausztria és Szlovákia) - Hegyeshalom térsége és Rajka térsége - Budapest [XI. kerület, Kelenföld] - Budapest [Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér] - Röske és Kübekháza - (Szerbia és Románia)

Meglévő országos törzshálózati vasúti pályák

- Budapest [VIII. kerület, Keleti pu.] - Hegyeshalom - (Ausztria)
- Győr - Sopron - (Ausztria)
- Győr (Rendező) - Celldömölk
- Győr - Veszprém

Országos kerékpárút-törzshálózat elemei

Az országos kerékpárút törzshálózat Győr-Moson-Sopron megyét érintő elemei

- 1. Felső-Dunamente kerékpárútvonal:
 - 1.A: (Szlovákia - Ausztria) - Rajka - Bezenye - Mosonmagyaróvár - Halászi - Darnózseli - Hédervár - Ásványráró - Dunaszeg - Győrladamér - Győrzámoly - Győrújfalú - Győr - Vének - Gönyű - (Komárom - ... - Budapest 6-os jelű Euro Velo®)
 - 1.C: Győr - Vámoszabadi - (Szlovákia)
- 8. Északnyugat-dunántúli kerékpárútvonal:
 - 8.A: Győr - Pannonhalma - (Csesznek - ... - Veszprém - ... - Balatonfüred)
- 81. Balaton-Rába kerékpárútvonal:
 - 81.A: (Veszprém - Nagyvázsony - ... Pápa) - Árpás - Győr

Meglévő országos kikötők

Győr - Gönyű

Meglévő 400 kV-os átviteli hálózat távvezetékek

Gönyű - Győr
Győr - Litér

Győr - Abda - Vámosszabadi - (Szlovákia)
Győr - Öttevény - Vép - Hegyeshalom - (Ausztria)

Tervezett 400 kV-os átviteli hálózat távvezetékek
Győr térsége - Abda - Vámosszabadi - (Szlovákia)
Martonvásár - Győr

Meglévő 220 kV-os átviteli hálózat távvezetékek
Győr - Hegyeshalom - (Ausztria)
Győr - Százhalombatta

Meglévő földgázszállító vezetékek
Pilisvörösvár - Dorog - Lábatlan - Komárom - Bőny - Győr
Mosonszentmiklós - Ikrény - Győr
Ajka - Adásztevel - Lovászpata - Töltéstava - Győr
Győr – Gönyű

Tervezett földgázszállító vezetékek
Ercsi - Győr
Győr - Mosonmagyaróvár - (Szlovákia)

Meglévő termékvezetékek
Komárom [Szőny] - Győr
Komárom - Győr - Rajka - [Szlovákia]

Meglévő veszélyeshulladék-égetőmű:
Győr

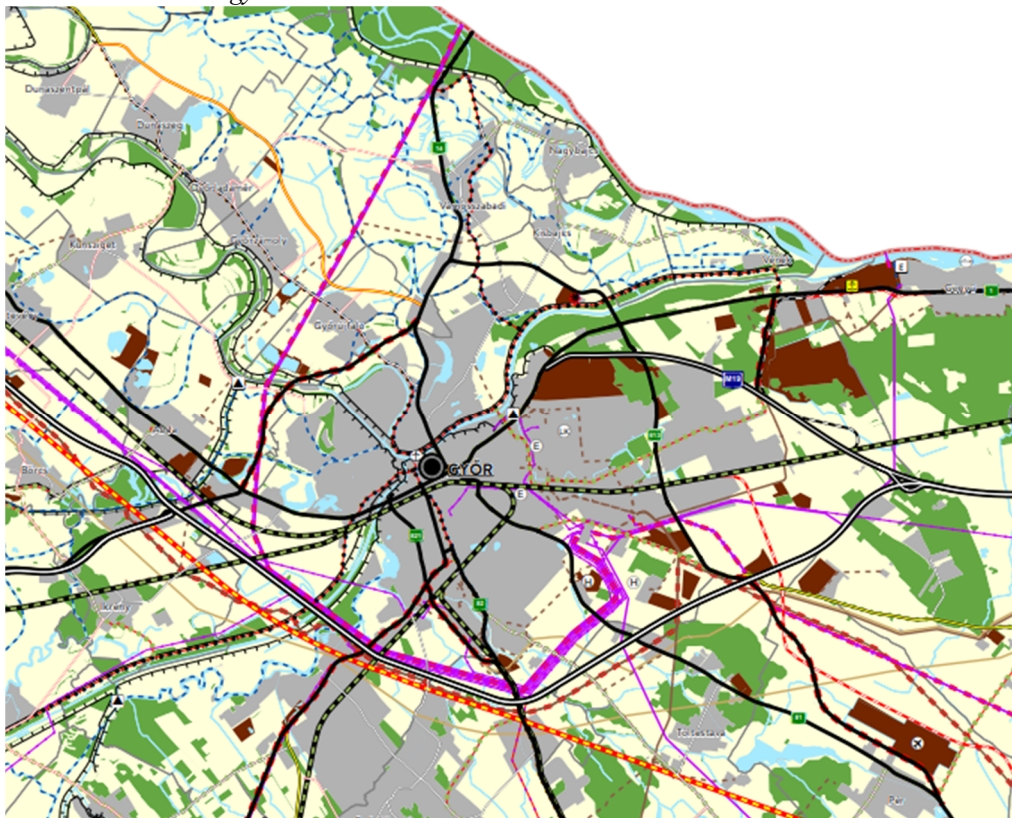
3.3.2. Győr-Moson-Sopron Megye Területrendezési Terve

Győr-Moson-Sopron Megye Önkormányzatának 5./2020.(V. 5.) számú rendelete meghatározza Győr-Moson-Sopron megye területfelhasználásának feltételeit és műszaki infrastruktúra hálózatának összehangolt térbeli rendjét. Győr-Moson-Sopron megye területhasználata a megye versenyképességét, a megye hosszútávú fenntartható fejlődését, valamint az egészséges megyei társadalom életéhez szükséges feltételek kialakítását szolgálja. A megye területfelhasználási alapelvei: takarékos, összehangolt területhasználat érvényesítése, a barnamezős területek rehabilitációja, a településközpontok, történeti beépítésű területek revitalizációja; a nem vagy nehezen megújuló helyi erőforrások védelme, a megújuló energiaforrások felhasználásának ösztönzése;

A rendelet mellékletei egyrészt átveszik az OTfT-ből a megyére vonatkozó infrastruktúra elemeket, másrészt meghatározzák a térségi jelentőségű összekötő utakat, meglévő és tervezett mellékutakat, logisztikai központokat, vasúti fő- és mellékvonalakat, repülőtereket és kerékpárutakat, továbbá kikötőket, energiavezetéseket, vízi létesítményeket.

A megyei területrendezési terv Győrre vonatkozó kivágatát a **3. ábra** mutatja.

3. ábra: Részlet a 2020-as Megyei Területrendezési Tervből

Forrás: GyMSM TrT, 2020

3.4. Tervi előzmények, érvényes településfejlesztési döntések és azok érvényesülése

3.4.1. Győr Megyei Jogú Város Településfejlesztési Konceptiója 2014-2030

Győr Megyei Jogú Város Településfejlesztési koncepciója a 162/2014. (IX.12.) Kgy. határozattal került jóváhagyásra.

Győr Megyei Jogú Város Településfejlesztési koncepcióban megfogalmazott **jövőképe** a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetre vonatkozóan:

- ▶ Győr közép-európai szinten is kiemelkedő lakó-, vállalkozási és kulturális környezetet kínáló város.
- ▶ A jármű- és gépiparban továbbra is erős pozícióval rendelkező város.
- ▶ Olyan település, mely diverzifikálja gazdaságát a környezet- és az egészségipar, a sportgazdaság, valamint a gazdasági szolgáltatások területén.
- ▶ Megfelelő számú és minőségű munkahelyet biztosít a város és térsége számára.
- ▶ A város folyamatos innovációra való képessége a gazdaság és az egyetemi kutatás-fejlesztés szoros együttműködésén, a Győrben élő emberek képzettségén, kreativitásán, valamint a városban elérhető, a fenntartható növekedést támogató szolgáltatások kiváló minőségén alapul. A város őrzi épített és természeti környezetének különleges értékeit, és újabb értékekkel gazdagítja azokat.
- ▶ Magas színvonalú kulturális és a művészeti élettel rendelkezik, a város idegenforgalmi vonzereje belföldi és nemzetközi szinten is kiemelkedő.

Győr Megyei Jogú Város Településfejlesztési koncepcióban megfogalmazott **jövőképe a város térségi szerepére** vonatkozóan:

- ▶ Győr geopolitikai helyzetének kihasználása, a régió tartósan dinamikusan fejlődő fővárosaihoz (Bécs, Pozsony és Budapest) való gyors elérhetőség biztosítása szinte minden közlekedési eszközön.
- ▶ Győr térségi hatásának (gazdasági, oktatási, kulturális, intézményi, fogyasztó-piaci) folyamatos bővítése, megerősítése az ország- és megyehatáron átnyúlóan.
- ▶ Győr fejlődési dinamikájának (népesség, stabilitás, agglomerációs folyamat, gazdasági potenciál, annak egyre sokoldalúbb összetétele, kedvező közlekedési és elérhetőségi kapcsolatok, bőséges szolgáltatási kínálat) fenntartása, minőségi életkörülmények biztosítása.
- ▶ Az észak-dunántúli térségben Győr gazdasági központi szerepének, valamint a közösségi szolgáltatásokban (oktatás, egészségügy, kultúra, sport) való vezető szerepének megtartása.

Győr Megyei Jogú Város Településfejlesztési koncepcióban megfogalmazott **jövőképe a városi agglomerációra** vonatkozóan:

- ▶ Győr az Észak-Dunántúl térségének gazdasági és közösségi szolgáltató központja, amely szoros regionális és nemzetközi kapcsolatokat épít ki a közép-európai magterület városaival.
- ▶ Egyedi, sajátos pozíciót alakít ki mind a gazdaság (járműipar), mind a közösségi szolgáltatások (oktatás, kultúra, sport) területén.
- ▶ Győr és agglomerációja szoros együttműködésben biztosítja a térség folyamatosan bővülő lakosságának a szükséges munkahelyeket, a színvonalas lakókörülményeket, a magas szintű infrastrukturális ellátást, az oktatási, egészségügyi, szociális, kulturális és sportszolgáltatások széles választékát.

Győr Megyei Jogú Város Településfejlesztési koncepcióban megfogalmazott **fő fejlesztési prioritások a városi agglomerációra** vonatkozóan:

- ▶ a térség kiegyensúlyozott gazdasági struktúrájának kialakítása és megtartása,
- ▶ összehangolt ingatlan- és lakáspolitikai,
- ▶ összehangolt oktatáspolitikai,
- ▶ térségi szintű infrastrukturális elemek fejlesztése (Győr-Gönyű kikötő, Győr-Pér repülőtér, valamint a kapcsolódó infrastrukturális elemek: szükséges elkerülő utak, összekötő utak, vasutak),
- ▶ közös turizmusfejlesztés és marketingpolitika (Győr és térsége brand),
- ▶ a közösségi közlekedés fejlesztése,
- ▶ erős érdekérvényesítés a megyei és regionális fejlesztés és tervezés folyamatában,
- ▶ közös és összehangolt pályázati tevékenység.

A 2005. évi és a 2014. évi településfejlesztési koncepció is a fenntartható fejlődés biztosítását jelölte meg a **településfejlesztés alapelveinek**, mely szerint a fenntartható városfejlődés kulcsa a **mindent átfogó tervezési megközelítés** és a **fenntartható fejlődés három pillérének** – a **környezeti-, társadalmi- és gazdasági fejlődés** – **kiegyensúlyozott figyelembevétele**.

Győr Megyei Jogú Város Településfejlesztési koncepcióban megfogalmazott **átfogó fejlesztési céljai**:

Társadalmi célok

- ▶ Győr a már meglévő regionális szerepét tovább erősítve váljon határon átnyúló szellemi központtá, az oktatás, a kultúra és a sport kiemelkedő minőségére, értékteremtő hatásaira építve.
- ▶ A helyi társadalom – országos összehasonlításban is – legyen kiemelkedően aktív és egészséges, a városon belüli társadalmi különbségek maradjanak fenntartható és kezelhető mértékűek.

Gazdasági célok

- ▶ A hazai vidéki nagyvárosok átlagát meghaladó ütemben növekedjen a Győrben működő gazdasági szereplők által megtermelt hozzáadott érték, ezzel párhuzamosan erősödjön a gazdaság iparági diverzifikációja és erősödjön a gazdasági szereplők kapcsolatainak rendszere.

Épített és természeti környezetre vonatkozó célok

- ▶ Az épített környezet színvonala érje el a hasonló méretű európai városok legjobbjainak szintjét. A város őrizzze meg és tartsa kiváló állapotban gazdag építészeti, városépítészeti örökségét, és a kortárs építészet eszközeivel folyamatosan gazdagítsa azt.
- ▶ Folyamatosan újítsa meg és tartsa jó karban közterületeit, növelje azok attraktivitását.
- ▶ A város őrizzze meg és tartsa kiváló állapotban különleges természeti környezetét, kiemelt figyelmet fordítson folyóvizeire és a vízpartokra.
- ▶ Folyamatosan újítsa meg zöldfelületeit, növelje azok funkcionális értékét és attraktivitását.
- ▶ A környezeti ártalmakat minimálisra szorítsa vissza, kiegyensúlyozott környezeti állapotokat tartson fenn.

Műszaki infrastruktúra fejlesztésére vonatkozó célok

- ▶ A városi közlekedés minőségének és hozzáférhetőségének folyamatos javítása mellett jelentősen csökkenjen az ezek működtetéséhez felhasznált energia mennyisége, és azon belül növekedjen a megújuló energiaforrások részaránya.
- ▶ A város biztosítsa a megfelelő minőségű és mennyiségű lakhatási lehetőséget, valamint a teljes körű közműellátást.

Energiahatékonysági, klímavédelmi célok

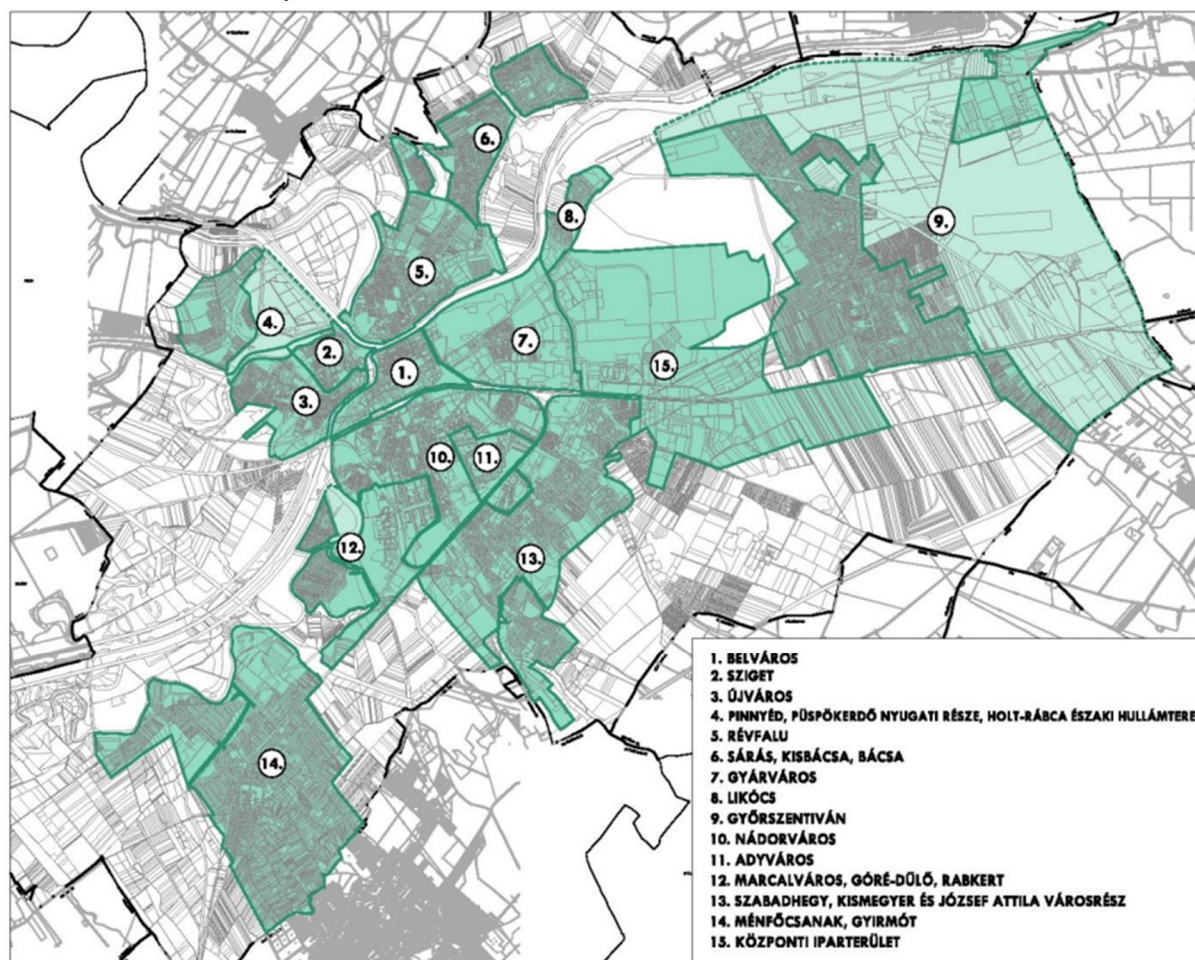
- ▶ A város területfelhasználási politikáját az energiahatékonyság figyelembevételével alakítsa.
- ▶ Energiaellátásának biztosítására egyre növekvő arányban használjon megújuló energiaforrásokat.
- ▶ Kiemelten vegye figyelembe az energiahatékonyság szempontját az építés, a felújítás, valamint a városüzemeltetés területén. Győr váljon az energiahatékony városüzemeltetés („smart city”) hazai jó példájává.

3.4.2. Győr Megyei Jogú Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2014-2020

Győr Megyei Jogú Város Integrált Településfejlesztési Stratégiáját a Közgyűlés a 162/2014. (IX.12.) Kgy. határozattal hagyta jóvá, majd három alkalommal módosította, először 2016-ban, a 142/2016. (IX. 23.) Kgy. határozattal, majd 2019-ben, a 97/2019. (VI. 28.) Kgy. határozattal, végül 2021-ben, a 3/02/06/2021. PM. határozattal. A 2014. évi stratégiai dokumentum kijelölte a 2014-2020 során megvalósítani tervezett akció területi, hálózatos beruházási jellegű, vegyes – beruházási jellegű projekteket és a minőség/szolgáltatásfejlesztési tevékenységeket, valamint a horizontális fejlesztési lehetőségeket.

A megvalósított és meg nem valósított projektek listáját **Győr Megyei Jogú Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2021-2027 - Megalapozó vizsgálat c. dokumentum** részletesen tartalmazza.

4. ábra: Az ITS városrészi felosztása, 2014-2020

Forrás: ITS, 2014-2020.

3.4.3. Győr Megyei Jogú Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2021-2027

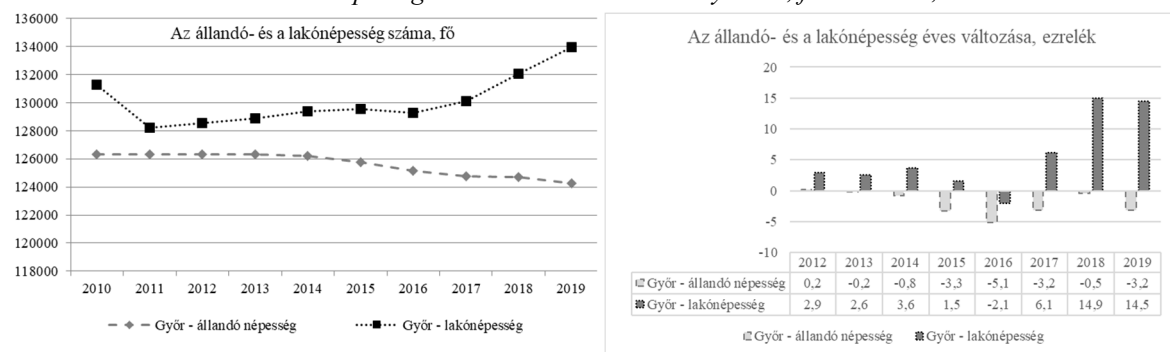
Győr Megyei Jogú Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiájának készítése jelenleg folyamatban van, a Közgyűlési jóváhagyás várható időpontja 2023. első félév.

3.5. A település demográfiai helyzete

3.5.1. Demográfiai folyamatok

Győr állandó népessége 2019-ben 124 287 fő volt. Az állandó népességen belül a férfiak aránya 47,5 százalék, a nők pedig 52,5 százalék. A város lakónépessége viszont közel 10 000 fővel magasabb (133 946 fő). A két népességszám típus időbeli alakulására eltérő tendencia jellemző az elmúlt évtized statisztikai adatai alapján (5. ábra). A város állandó népessége az évtized közepétől folyamatos csökkenő tendenciát mutat, míg a lakónépesség az évtized második felében jelentős növekedésnek indult, mintegy tölsérszerűen szétnyílt, eltávolodott egymástól a két idősor.

5. ábra: Az állandó- és a lakónépesség száma és éves változása Győrben, fő és ezrelék, 2010-2019

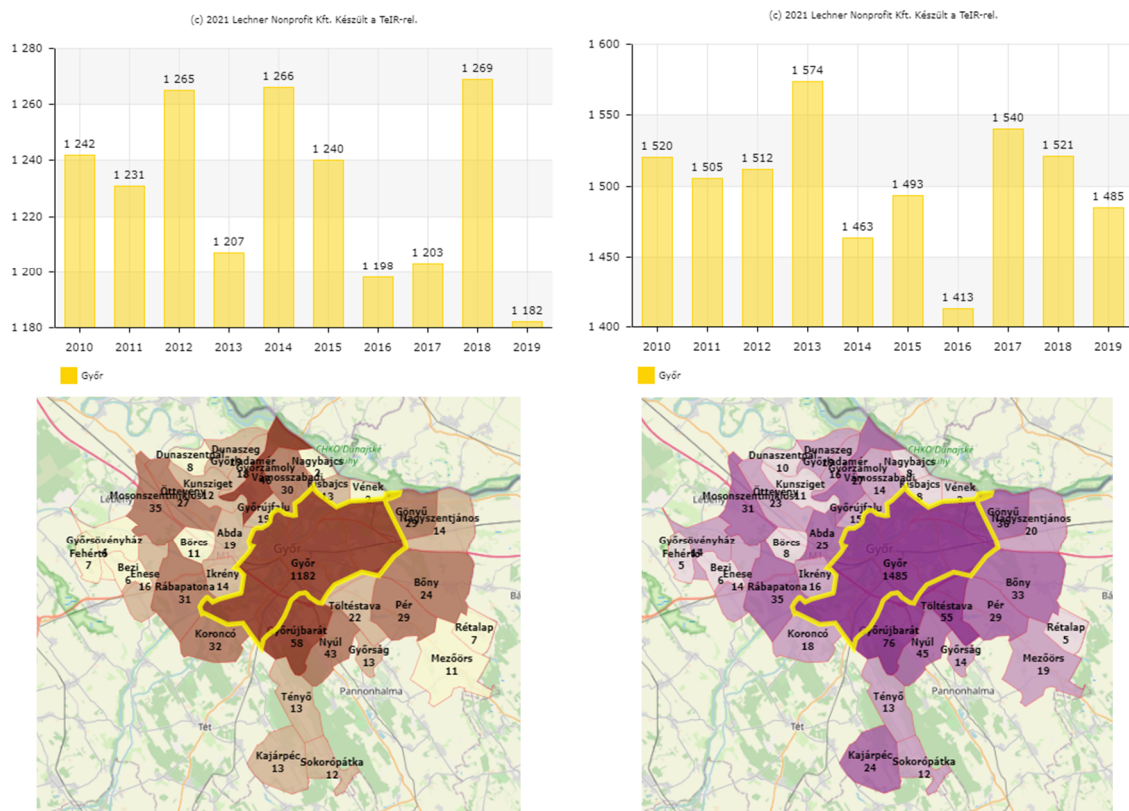

Forrás: KSH T-Star

A Győri járás és Győr-Moson-Sopron megye állandó népessége ezzel szemben 3-4 ezrelékes folyamatos éves növekedési tendenciát mutat a vizsgált időszakban. A lakónépesség növekedése a Győri járásban az évtized második felében még magasabb is volt (15-18 ezrelék), és a megye egészében is kimutatható a pozitív irányú változás.

A népességváltozás alapvető tényezői az elveszületések száma, a halálozások száma és a vándorlási egyenleg. Éves ingadozásokkal ugyan, de az elveszületések száma folyamatosan alatta maradt a halálozások számának a városban. Az évtized egészében a természetes fogyás jellemezte Győr városát és a járás egészét is. A természetes fogyás abszolút mutatója átlagosan 200 és 300 fő között mozgott az elmúlt 10 évben, tehát évente nagyságrendileg átlagosan kb. 300 fővel csökken a város népessége a természetes fogyás miatt. Természetesen ezt ellensúlyozzák az el- és odavándorlási folyamatok.

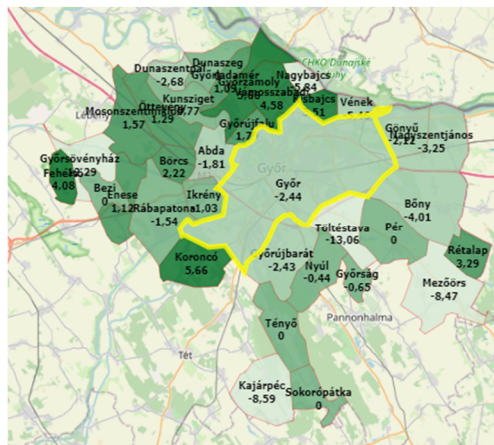
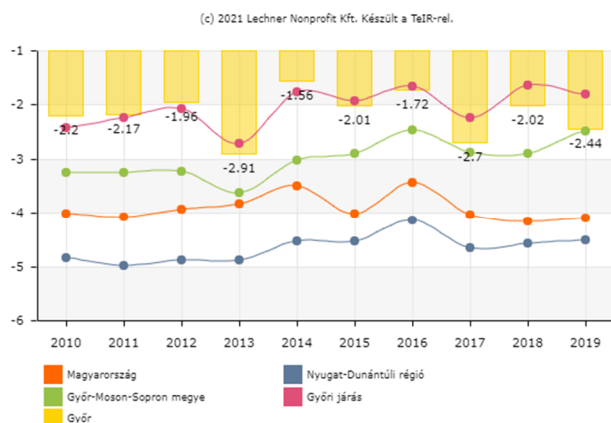
6. ábra: Élveszületések (bal) és halálozások (jobb) száma Győrben és a járásban, fő, 2010-2019

Forrás: TEIR: Helyzet-Tér-Kép

A természetes fogyás fajlagos mutatója (7. ábra) arra is rávilágít, hogy a régiós és országos tendenciákhoz képest viszont Győr-Moson-Sopron megye egészének, a Győri járásnak és Győr városának is alacsonyabbak volt a népességfogyási rátái a vizsgált évtizedben.

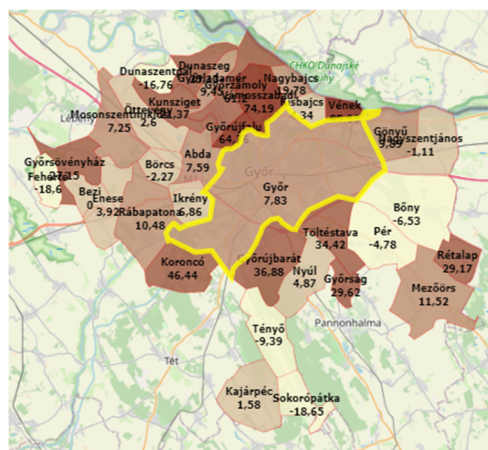
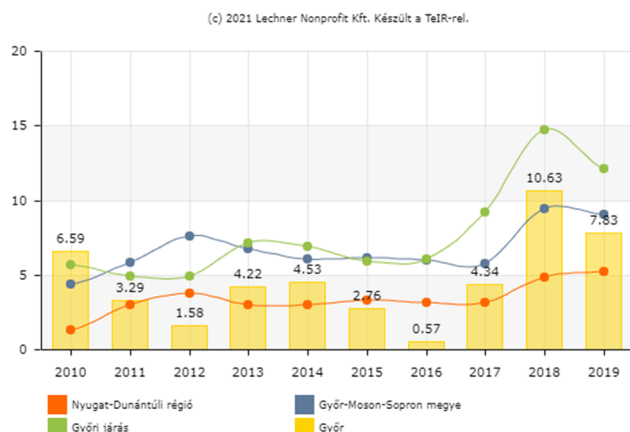
7. ábra: Természetes szaporodás/fogyás (ezrelék) - Az élveszületések és a halálozások különbözete ezer lakosra vetítve, 2010-2019

Forrás: TEIR: Helyzet-Tér-Kép

A népességváltozás másik fontos tényezője a vándorlási egyenleg. Győr vándorlási különbözete a vizsgált időszak mindegyik évében pozitív volt: 2017-ig átlagosan 400-600 fő között szóródott évente az a többlet, ami a magasabb állandó és ideiglenes odavándorlási rátából származott. 2018-ban pedig már 1403 fő, míg 2019-ben 1049 fő volt az abszolút vándorlási többlete a városnak. Az odavándorlások és az elvándorlások nagyjából egyharmada minősül állandónak, míg a kétharmada ideiglenesnek. Győr és térsége vándorlási egyenlegének alakulása, összehasonlítva a megyei és régiós értékekkel (8. ábra) jól szemlélteti a város elmúlt években dinamizálódó odavándorlási többletét. Az évtized második felében, de főként az elmúlt néhány évben növekedett Győr ideiglenes és állandó vándorlási többlete, ellensúlyozva a természetes fogyásból fakadó népességszám csökkenést.

8. ábra: A teljes vándorlási egyenleg/különbözet alakulása Győrben és a Győri járásban, ezrelék, 2010-2019

Forrás: TEIR: Helyzet-Tér-Kép

A legfrissebb statisztikai adatok (2019) a város vonzáskörzetében is számos agglomerációs településen jeleznek kiemelkedő pozitív irányú fajlagos vándorlási egyenleget: pl. Vámoszabadi, Győrújfal, Vének, Koronóc, Győrújbarát és Töltéstava esetében. Győr városrészeinek lakónépessége kapcsán nem állnak rendelkezésre frissebb adatok az újabb népszámlálás hiányában, de a korábbi időszak esetében az volt a jellemző, hogy elsősorban a lakótelepek könnyelhetek el jelentős vándorlási negatívumot (Adyváros és Marcalváros népessége egyaránt 11%-kal csökkent a két népszámlálás

között). Ezzel szemben találhatók voltak olyan városrészeket, ahol a népességnövekedés megközelítette, vagy meghaladta az 50%-ot a vizsgált időszakban (Ménfőcsanak: 37%, Városrét: 41%, Pinnvéd: 65%).

A demográfiai folyamatok legkritikusabb pontja a városi társadalom egyre erőteljesebb ütemű előregedése, korszerkezetének folyamatos eltolódása az idősödő, egyre inkább „őszülő” lokális korstruktúra irányába (2. táblázat, 9. ábra).

2. táblázat: Az egyes korcsoportok méretének és arányának változása Győrben, fő és %, 2010 és 2019

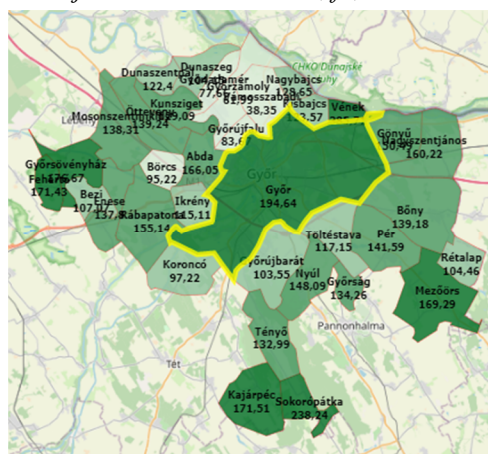
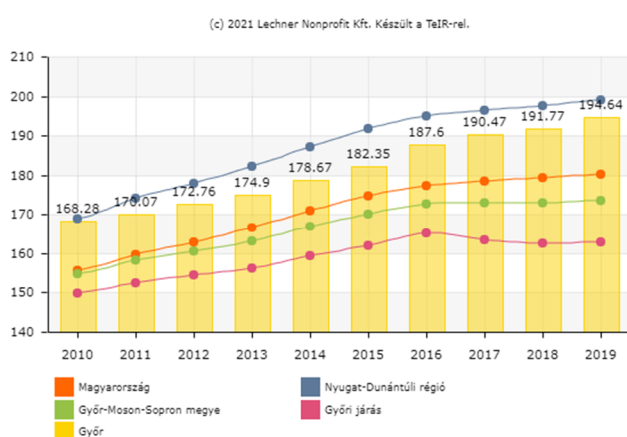
Korcsopottok	2010-fő	2019-fő	abszolút változás, fő	relatív változás, %	2010 - arány	2019 - arány
0-14 évesek	17211	17245	34	100,2%	13,6	13,9
15-64 évesek	88239	81333	-6906	92,2%	69,9	65,4
65-... évesek	20849	25709	4860	123,3%	16,5	20,7

Forrás: KSH T-Star

A fiatal korosztály száma és aránya gyakorlatilag változatlan maradt az évtizedben, nagyjából 17 ezer fős csoportként a helyi társadalom 14 százalékát jelentik. Az aktív korosztályok száma és aránya viszont jelentős csökkenésnek indult már a korábbi időszakban is, amely a vizsgált időintervallumban is folytatódott (8 százalékponttal), 88 ezer főről 81 ezer főre, 70 százalékos arányról 65 százalékos hányadra csökkenve. Ezzel szemben a 65 év felettiek csoportjának helyi társadalmon belüli aránya 23 százalékponttal emelkedett, 2019-ben már közel 26 ezer fős korcsoportként a lakosság közel 21 százaléka tartozott az idősödő és idős korosztályhoz.

További problémát jelent, hogy az öregedési mutató idősorának adatai alapján **(9. ábra)** jól láthatóan Győrben – mint nagyvárosi helyi társadalomban – jóval erőteljesebb az előregedési folyamat, mint a Győri járásban, Győr-Moson-Sopron megyében vagy az ország egészében. Ez a tendencia már az évtized első felében is jelen volt, viszont az öregedési mutató emelkedése a 2010-2016 közötti ütemhez képest kissé lassuló növekedési tendenciát mutatott az évtized második felében.

9. ábra: Öregedési mutató - Állandó népességből a 100 fő 0-14 évesre jutó 60-x évesek száma, fő, 2010-2019

Forrás: TEIR: Helyzet-Tér-Kép

A város vonzáskörzeti, agglomerációs települései vonatkozásában a 2019-es öregedési mutató adatai alapján bizonyos esetekben kimondottan kedvező tendenciák figyelhetők meg: pl. Győrújfal, Győrzámoly, Vámoszabadi, Börcs, Koroncó kapcsán inkább „fiatalodási” mutatóként viselkedik a statisztikai indikátor.

A korábbi vizsgálati időszakhoz képest az évtized második felében – a statisztikai adatok szerint – jelentős változások történtek a *házassági mozgalom* alakulásában is. A házasságkötések száma 2016-ig évente 500-600 darab körül szóródott, majd az évtized második felére felemelkedett 800 körüli

értékre, 2019-ben pedig már 945 házasságot kötöttek a városban. Ezzel szemben a válások száma az átlagos éves 300-350 körüli értékről 2019-re lecsökkent 273-ra. Ennek következtében a *válási arányszám* az évtized első felét jellemző 55-60 százalékos értékről szintén lecsökkent 30 százalék körüli rátára (2019-ben pl. 28,9%-ra). Azonos tendenciák figyelhetők meg a járási, megyei, régiós és országos adatokban is, így ez nem a győri helyi társadalom egyedi vonása, hanem a magyar társadalomra jellemző általános tendencia az elmúlt néhány év vonatkozásában.

A népesség *családi állapot* szerinti megoszlása csak a népszámlálási adatokból körvonalazható, így ebben az esetben a korábbi helyzetelemzés prognózisából lehet csak kiindulni. A házassági mozgalom tendenciái, illetve a korszerkezet átalakulása folytán a családi állapot szerinti megoszlás is jelentős elmozdulásokat mutat az előző két népszámlálás adatainak tükrében. Míg 2001-ben a 15 év felettiek 52%-a élt házasságban, addig 2011-re ez az arány mindössze 44%. Szignifikáns növekedés mutatkozik a nőtlenek és hajadonok, valamint az elváltak arányában is. Az élettársi kapcsolat egyre népszerűbb együttélési formaként jelenik meg, a 15 év feletti győri népesség 9,8%-a élt 2011-ben élettársi kapcsolatban, ami a tíz évvel azt megelőző arányszámnak csaknem a duplája. Vélhetően a családi életforma ilyen irányú átrendeződése, a későmodern együttélési és családformák térnyerése folytatódott a vizsgált időszakban is a városban.

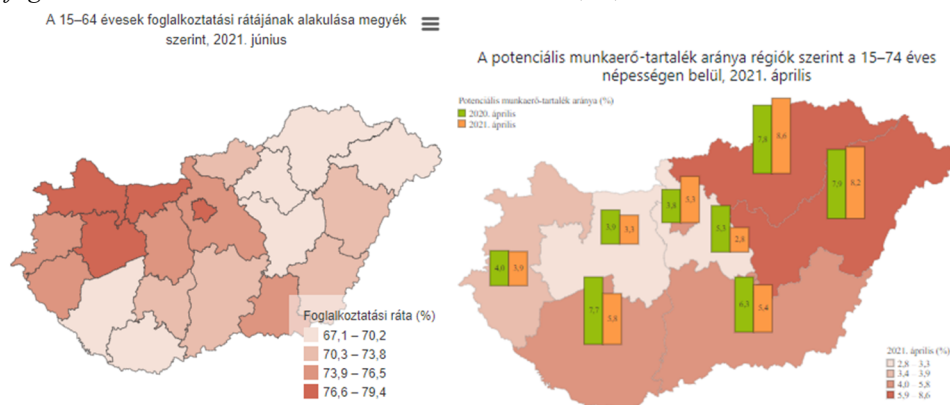
3.5.2. Nemzetiségi összetétel

A 2011-es népszámlálás adatai alapján a győri lakosság 88,6%-a (114 736 fő) nyilatkozott *nemzetiségi hovatartozásáról*, közülük a túlnyomó többség, 95,4% magyarnak vallotta magát. A más nemzetiségekhez tartozók közül egyedül a németek aránya haladta meg az 1%-ot (1 922 fő, 1,5%), a magukat romának vallók száma 1 072 fő volt, ami a népesség 0,8%-át teszi ki. Mindkét említett nemzetiségi csoport esetében emelkedés volt tapasztalható a 2001-es népszámlálás adataihoz képest (német: 93%; roma: 47%).

3.5.3. Foglalkoztatottság, munkanélküliség

A *foglalkoztatottsági arány* (foglalkoztatottak aránya a 15-64 év közötti népességben) települési szintű adatai a népszámlálás alapján elemezhetők, így itt a korábbi alapozó vizsgálat adatai jelentik a kiindulópontot. 2011-ben 62 százalékos volt Győrben a foglalkoztatottak aránya, amelyben nem történt jelentős elmozdulás az azt megelőző népszámlálás adataival. Ezzel szemben a jelenleg elérhető legfrissebb (2021. június) megyei szintű KSH adatok (Munkaerőpiaci Monitor) alapján sorrendben Budapest (79,4%), Komárom-Esztergom megye (78,8%), Veszprém megye (77,4%) után Győr-Moson-Sopron megyében a negyedik legmagasabb érték jellemzi a foglalkoztatási rátát 77,2 százalékkal a 15-64 év közötti népességre vetítve (**10. ábra**). Szintén 2021 áprilisában a Nyugat-Dunántúli régió *potenciális munkaerő-tartaléka* az egyik legalacsonyabb volt 3,9 százalékos értékkel a 15-74 éves népességben belül (KSH Heti Monitor – Munkaerőpiaci 2021. április).

10. ábra: A foglalkoztatási ráta és a munkaerő-tartalék alakulása, %, 2021

Forrás: KSH Heti Monitor – Munkaerőpiac, 2021.06.03.

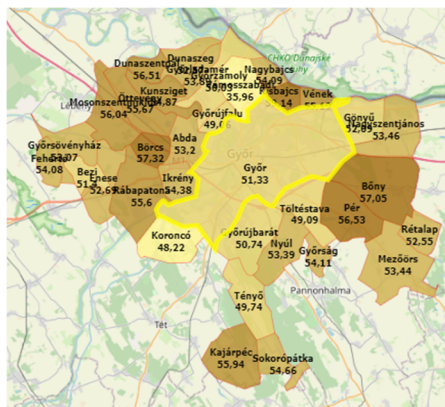
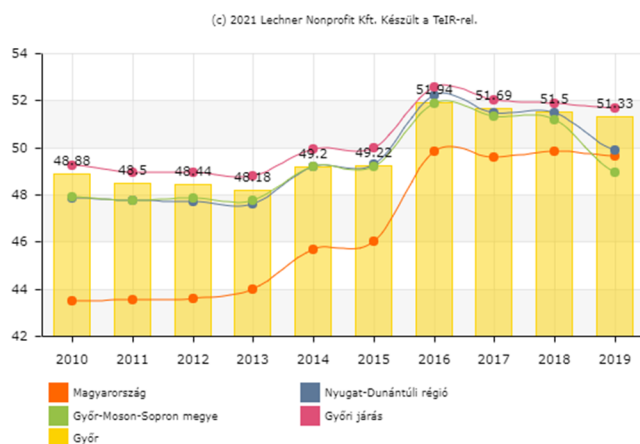
A munkanélküliség alakulását Győrben négy különböző idősoros statisztikai adattal célszerű összefoglalni: a nyilvántartott álláskeresők száma és aránya, a tartós munkanélküliek aránya, és a pályakezdő munkanélküliek rátája. *Az adatokból összességében nagyon kedvező munkaerő-piaci, munkanélküliségi folyamatok rajzolódnak ki Győr és agglomerációja vonatkozásában a gazdasági világváláság évei utáni regenerálódási, gazdasági újrakezdés szakaszban. Gyakorlatilag 2012-től kezdődően a regisztrált munkanélküliek számában, arányában, a tartós- és a pályakezdő munkanélküliek arányában is egy folyamatos csökkenési trend indult el, az évtized végére a városban 1-2 százalékosra zsugorodott a nyilvántartott álláskeresők aránya.* Alapvetően munkaerőhiánnyal küzd a város, a vonzáskörzete és az egész megye. 2020-ban viszont (véltetően a Koronavírus-járvány hatására) újra emelkedésnek indult a munkanélküliség, 1411 fő volt a nyilvántartott álláskereső a városban.

Kissé nőtt a férfiak, a szellemi foglalkozásúak és a magasabban kvalifikált, magasabb iskolai végzettségű személyek aránya a nyilvántartott álláskeresők körében az évtized végére. *Az álláskeresők közel 20 százaléka már diplomával rendelkezik. Jelentős mértékben emelkedett a középkorú és idősebb álláskeresők aránya is, gyakorlatilag a munkanélküliek 17 százaléka már 60 évesnél idősebb személy volt 2020-ban.*

3.5.4. Jövedelmi viszonyok, életminőség

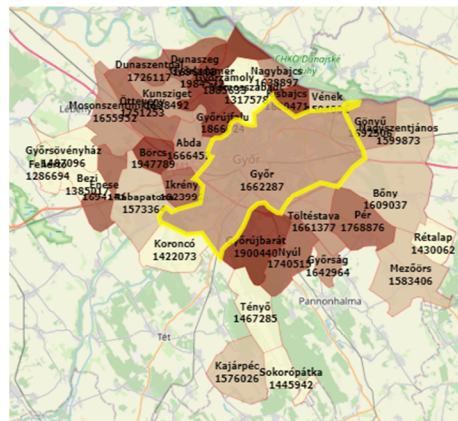
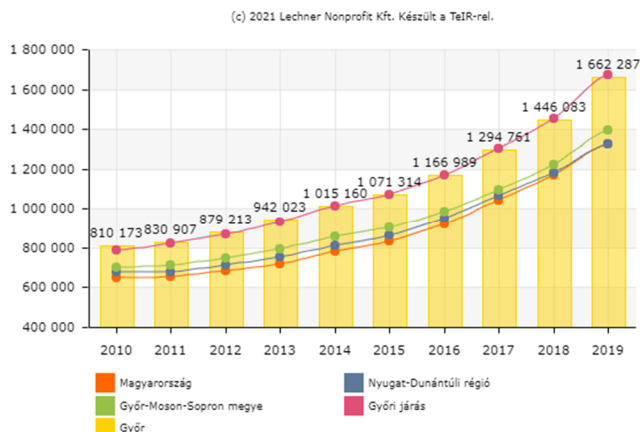
Győr, mint regionális gazdasági és társadalmi központ, belső- és külső vonzókörzetével együtt az ország egyik legfejlettebb térsége a fővárosi régió mellett. Ez nem csak a korábban elemzett foglalkoztatottsági és munkanélküliségi adatokban nyilvánul meg kedvező és folyamatosan javuló trendek és adottságok formájában, hanem az országos átlagnál jelentősen jobb jövedelmi viszonyokban és életminőségben is. A száz állandó lakosra vetített SZJA alapot képező jövedelemmel rendelkezők száma (**11. ábra**) az évtized során végig jelentősen meghaladta az országos átlagot, az utóbbi években pedig még tovább emelkedett és 51-52 százalék között stabilizálódott. Tehát *a város lakosságának több mint a fele adófizetőnek minősül.* Ez az egész megyére jellemző kedvező tendencia. *A jövedelmek alakulását az egy állandó lakosra vetített SZJA alapot képező nettó jövedelem (12. ábra) értékével mérve egyenletes és egyre dinamikusabb emelkedés figyelhető meg a realizált nettó jövedelmek volumenében a városban. Egy évtized leforgása alatt az egy lakosra jutó nettó jövedelem értéke megduplázódott a településen,* elérve a közel 1,7 millió forintot. A város és a járás összehasonlítható fajlagos egy főre jutó nettó jövedelemadatai közel 300 ezer forinttal magasabbak a megye, a régió és az ország átlagértékeinél. Az egy főre jutó nettó jövedelmek volumene Győrújbarát mellett főleg a járás északi zónájában lévő településekre koncentrálódik.

11. ábra: Adófizetők aránya - SZJA alapot képező jövedelemmel rendelkezők száz állandó lakosra vetített száma, % 2010-2019

Forrás: TEIR: Helyzet-Tér-Kép

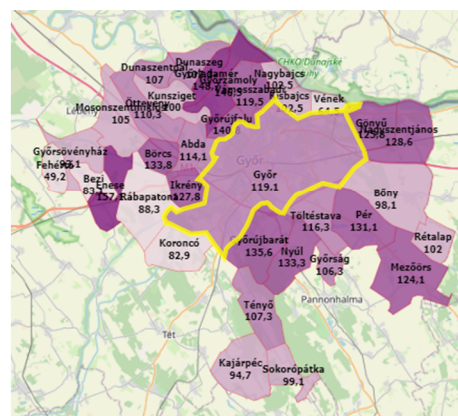
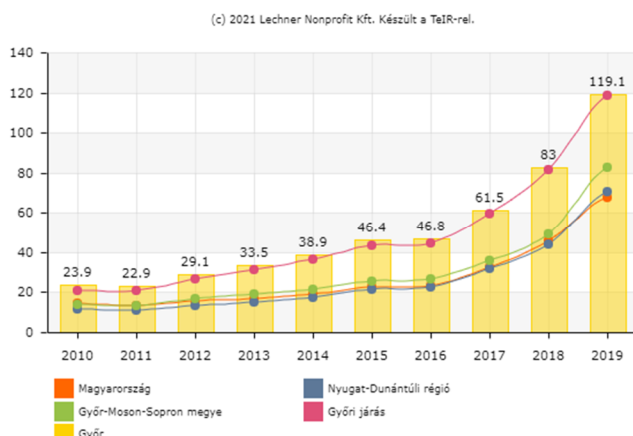
12. ábra: Egy lakosra jutó összes nettó jövedelem - SZJA alapot képező nettó jövedelem egy állandó lakosra vetített összege, Ft, 2010-2019

Forrás: TEIR: Helyzet-Tér-Kép

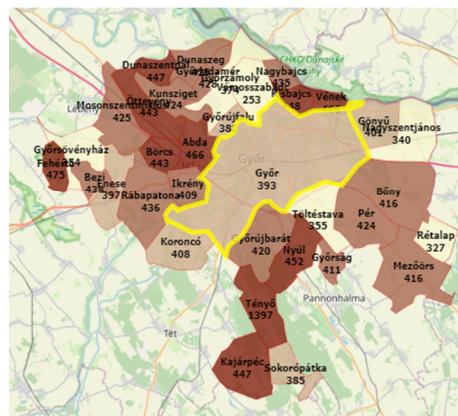
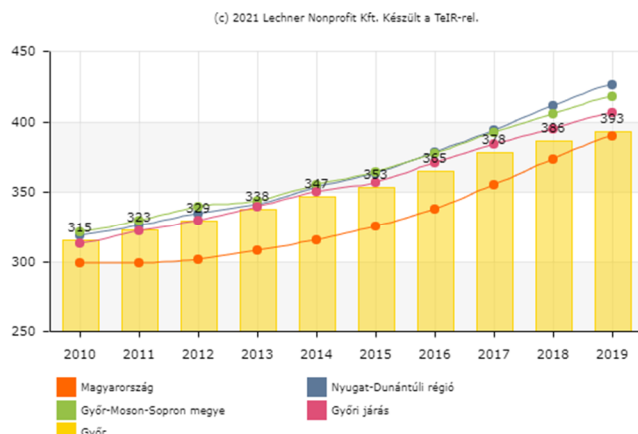
A magas- illetve alacsony jövedelműek arányát jelző indikátor (13. ábra) elviekben megmutatná a jövedelemmel rendelkezők belső struktúráját, a jövedelmek nagyságának eloszlását. A jövedelmek nagyságának nagyon dinamikus növekedése mellett viszont az azonos adósávok használata egy évtized viszonylatában már kissé torzítja az eredményeket, ennek ellenére világosan látszik, hogy a városban és vonzáskörzetében jóval nagyobb arányban vannak jelen a magas jövedelműek az alacsony jövedelműekhez képest mint a megyében, régióban és az ország egészében. Továbbá megfigyelhető, hogy tíz év alatt a városon belüli adósávok tekintetében is egyre több kereső tolódott a magasabb adósávokba az emelkedő bérszínvonal miatt. 2010-ben még csak 24 fő magas (5 millió Ft feletti) adósávon adózó jutott 100 fő alacsony (1 millió Ft alatti) adósávon adózóra, míg 2019-ben már 119 fő. A gépkocsi ellátottság is tovább bővült, nagyjából 400 személygépkocsi jut 1000 lakosra a városban, míg a város körüli agglomerációs zóna települései esetében már 400-450 között mozognak az értékek.

13. ábra: Magas-illetve alacsony jövedelműek aránya - Az 5 millió Ft feletti adósávon adózók száma száz, 1 millió Ft alatti adósávon adózóra vetítve, Fő, 2010-2019

Forrás: TEIR: Helyzet-Tér-Kép

14. ábra: Személygépkocsik száma, ezer lakosra, db, 2010-2019

Forrás: TEIR: Helyzet-Tér-Kép

3.5.5. Háztartások és lakásviszonyok

A 2011-es népszámlálás adatai szerint a háztartások száma Győrben 55 035, ami mintegy 10%-os emelkedést mutat a 10 évvel azt megelőző adathoz (50 157) képest. A 100 háztartásra jutó személyek száma 225, amely kevéssel az országos érték (236) alatt marad. 2001-hez képest jelentős mértékben nőtt a nem családháztartások, illetve az egyszemélyes háztartások száma (a növekedés aránya mindkét esetben 33%). A pozitív vándorlási egyenleg és a később látható lakásállomány-növekedés adatai alapján a háztartások számának emelkedése is folytatódott az elmúlt évtizedben, és a háztartások szerkezete is a korábbiakhoz hasonló irányokat követve strukturálódott át.

A lakásállomány fontosabb jellemzői is alapvető változásokat mutatnak az elmúlt 6-7 év statisztikai alapján Győrben (3. táblázat). A város teljes lakásállománya 2019-ben 62 924 egység volt, amely 2012-höz képest 11 százalékkal, összesen 6478 új lakással bővült. A lakásállomány 43 százaléka kétszobás, 29 százaléka háromszobás, 18 százaléka négy vagy több szobás lakás, míg az egyszobás lakások aránya már nem éri el a 10 százalékat. A legnagyobb növekedés a vizsgált időintervallumban a négyszobás vagy nagyobb (17%), illetve a háromszobás (11%) lakásokban következett be.

3. táblázat: A lakásállomány jellemzői Győrben, db és %, 2012 és 2019

	2012	2019	abszolút változás, db	relatív változás, %
Lakásállomány, összesen	56446	62924	6478	111,4%
- egyszobás	5798	6053	255	104,4%
- kétszobás	25528	26857	1329	105,2%
- háromszobás	16670	18482	1812	110,9%
- négy és többszobás	9884	11532	1648	116,7%
Épített lakások száma, év	138	1223	1085	886,2%
Épített lakások aránya	0,2%	1,9%	-	-
Épített lakások összes alapterülete	14906 m ²	86 827 m ²		
Épített lakások átlagos alapterülete	108 m ²	71 m ²	-37 m ²	-34,3%

Forrás: KSH T-Star

Az egy adott évben *újonnan épített lakások* száma a 2008-as gazdasági világválság hatására kialakuló mélypontról (2011-ben mindösszesen 80 új lakás épült a városban) fokozatosan kezdett újra emelkedni, 2015-ben már 592, míg 2019-ben pedig már 1223 új lakás épült egy év alatt Győrben (ez már a teljes lakásállomány közel 2 százalékát jelenti). A 2000 óta vezetett idősor egyetlen évében sem építettek Győrben ennyi új lakóingatlan (az előző csúcsev 2002 volt 1036 darab új lakással). Az épített lakások alapterülete és egy lakásra vetített átlaga arra is felhívja a figyelmet, hogy a korábbi évtizedhez képest *napjainkban kisebb méretűek (és túlnyomórészt társasházi jellegűek) az újonnan épített lakóingatlanok a városban.*

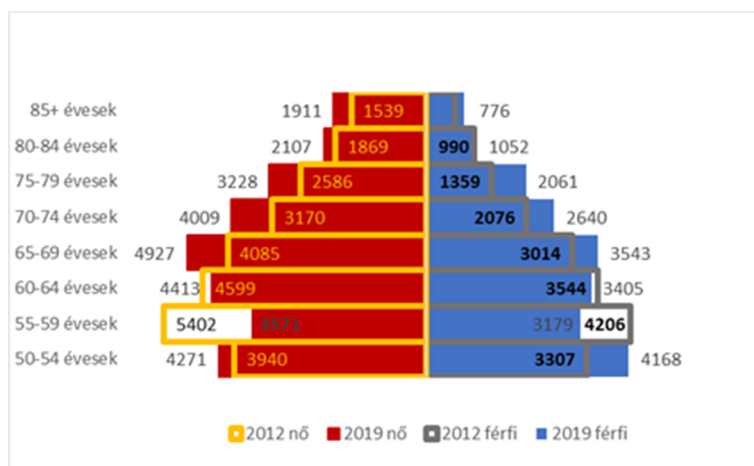
A lakások *közműellátottsága* nagyjából teljesnek mondható, a lakásállomány szinte teljes hányada hálózati vízvezetékekkel ellátott és be van kapcsolva a közcsatorna-hálózatba. A lakások komfortfokozatát tekintve szintén kedvező változásokat lehet tapasztalni elsősorban az összkomfortos lakások arányának további emelkedése tekintetében.

3.5.6. Az idősödő és idős korcsoportok helyzete Győrben

Ahogyan a korábbi fejezetből kirajzolódott demográfiai szempontból Győr lakónépességére növekvő, míg állandó lakosságszámára csökkenő tendencia jellemző napjainkban. A város lakosságának előregedési folyamata gyorsuló tendenciát mutat (csökkenő gyermekszám, kitolódó élettartam, szuburbanizációs folyamatok stb.). Indokolt tehát *részletesebben is foglalkozni a korosztály társadalmi helyzetével* a nemrégiben készült átfogó és reprezentatív lakossági kérdőíves vizsgálatral is alátámasztott városi állapotfelmérés eredményei alapján (Idősbarát Győr... 2019).

Győr az ezredfordulón az országos és regionális átlagokhoz képest még „fiatalos” korszerkezettel rendelkezett. Két évtized alatt ez a tendencia jelentősen változott. A 65 éven felüliek népességen belüli aránya (relatív fajsúlya) a 2008-as 15,6 százalékról közel 20 százalékra emelkedett egy évtized alatt. A 60 éves vagy idősebb népesség aránya pedig 26,7 százalékra emelkedett. Fél évtized alatt a város állandó népessége 1,3 százalékkal (1580 fő) csökkent, ezzel szemben a 65 éves vagy idősebb korcsoport aránya 11,8 százalékponttal növekedett (2568 fő). Nagyságrendileg jelenleg 25 000 főre tehető az érintett idős korosztály (60+ évesek) mérete Győrben. Az időskori függőségi ráta értéke is – folyamatos emelkedést mutatva – 0,23-ról 0,31-re növekedett 2008 óta. Napjainkban a város legnagyobb számú idős kohorsza a 65–69 éveseké (Ratkó-gyerekek korcsoportja), 8467 lakossal. A 65–69 évesek az elmúlt időszakban eljutottak tehát abba a korba, amikor egyre nagyobb számban már aktív éveik befejezésére gondolhatnak, ami az inaktív városlakók számának emelkedését vonja maga után a településen. Életmódjuk, időfelhasználásuk, szabadidejük szerkezetének megváltozása látványosan kihat majd a városra is a következő években (Idősbarát Győr ... 2019: 24-43).

15. ábra: Az 50 év feletti győri népesség korosztályonként és nemenként (lakónépességből számolt adatok), 2012-2019

Forrás: Idősbarát Győr 2019: 27.

Az életvitel tekintetében az 50 év feletti korcsoportokban is egyre határozottabban jelentkeznek a családi szerkezet átalakulásának új, 21. századi tendenciái: csökken a házások aránya, emelkedik az elváltak vagy egyedül élők (nem özvegyek) súlya. A lakossági felmérés mintájában például az 50–59 éves korosztály 27 százaléka elvált személy, de még a 60–69 évesek korcsoportjában is 17 százalékos az elváltak aránya. Az átlagos háztartásméret is folyamatosan csökken (jelenleg 2,13 fő), a város szignifikánsan kisebb értékeket mutat a többi megyei jogú város adataihoz képest. A vizsgált idősödő és idős korcsoportok 27 százaléka egyedül él, az életkor előre haladtával az értékek emelkednek, a 80 év felettieknek pedig már az 53 százaléka él egyedül a háztartásban. A nyugdíjból élők az összes megkérdezett lakos 68%-át teszik ki az 50 éves vagy idősebb népességen belül. A már nyugdíjban lévők 14,7%-a a nyugdíj mellett kereső tevékenységet is folytat. Az egy főre jutó havi nettó jövedelem átlagértéke 2019 év végén az 50 év feletti korosztály körében 109 600 Ft, a medián érték 100 000 Ft, ami nem tér el jelentősen az országos átlagtól. Az egy főre jutó nettó jövedelmek átlagai az egyes korcsoportokban az idősebbek felé haladva folyamatosan csökkennek, a választóvonal természetesen az aktív és nyugdíjas csoportok között húzható meg. A foglalkoztatottak teljes háztartásra jutó nettó jövedelme magasabb, mint a nyugdíjasoké, a választóvonal az 50–60-as korosztály és attól idősebbek között húzható meg az aktivitás szempontjából. A havi kiadások kétharmadát főként a rezsire és élelmiszerre fordítják a háztartások, alacsony a megtakarítók aránya, és többségükönél jelen van a más családtagok anyagi-pénzügyi támogatásának a többletköltsége is (Idősbarát Győr ... 2019: 64-81).

3.6. A település humán infrastruktúrája, közszolgáltatások

3.6.1. Humán közszolgáltatások

3.6.1.1. Oktatás

Győr oktatási téren fontos szerepet tölt agglomerációs, kistérségi és regionális szinten egyaránt. Az iskolavárosi jelleg az oktatási és nevelési intézmények minden típusában és pontján érzékelhető, jelen van, az oktatás magasabb szintjein markánsabban. Az intézmények működtetésének háttere azonban jelentős változáson ment át 2013 óta, amikor az addig önkormányzati fenntartás alatt álló iskolák köznevelési feladatellátása állami kézbe, az akkor létrehozott Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (napjainkban Klebelsberg Központ, közismertebb nevén KLIK) kezelésébe került. Győr város óvodái pedig továbbra is önkormányzati kezelésben működnek tovább. A szakképzés rendszere is hasonlóan nagy horderejű változásokon ment keresztül, ahol az egyes intézmények fenntartóivá az adott szakágazat minisztériumai váltak. De találhatóak a városban az intézményfenntartók között alapítványok, egyházak, szerzetesrendek de intézményfenntartóként jelenik meg alap- és középfokon az egyetem is. A középfokú oktatás belső rendszere is átalakításra került, amikor a szakképzésben 2015-ben megjelentek a szakgimnáziumok a szakközépiskolák helyett, míg a szakközépiskola elnevezés a továbbiakban a szakiskolákra használt kifejezés lett. A fenti változások érzékelhetők az elmúlt egy évtized grafikonjain is.

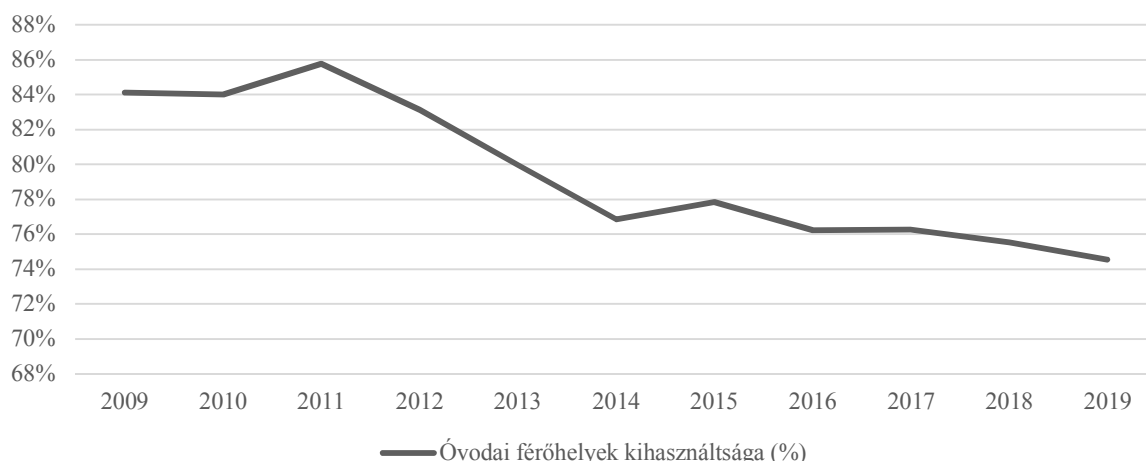
Az óvodák esetében bővülés tapasztalható az elmúlt egy évtizedben, ami a feladatellátási helyek számát illeti: 2009-ben 46 feladatellátási hely működött Győrben, 2019-re ez a szám kettővel bővült. A Köznevelési Információs Rendszerben tárolt intézményi adatok vizsgálatából kiderül, hogy a 48 feladatellátási hely 22 intézményt takar. Ezen 22 intézmény közel fele, 12 önkormányzati fenntartású, 4 egyházi fenntartású, továbbá egy óvodát a Győri Tankerületi Központ kezel egy általános iskola tagintézményeként, illetve kettő alapítványi, kettő egyesületi, és egy magánóvoda (nonprofit kft) található a fennmaradó óvodák között. A paletta tehát meglehetősen széles, ahol a klasszikus óvodai szolgáltatások mellett speciális, alternatív pedagógiákon alapuló óvodák helyei is elérhetők a város lakosai számára.

A bővülő kínálat azonban egyre szűkülő gyerektömeggel találkozunk. Bár 2011 óta kötelező Magyarországon az óvodai nevelésben való részvétel minden harmadik évét betöltött gyermek számára, az elöregedő települési demográfiai helyzet az óvodába beíratott gyermekek számán is lemérhető tíz éves távlatban. Az óvodába beíratott gyermekek száma 4864 fővel 2011-ben a fent említett okok miatt tetőzött, azóta az óvodások számának lassú csökkenése tapasztalható az

intézményekben. 2019-ben a 2011-es csúcshoz képest 6,3%-kal kevesebb gyermek járt óvodába Győrben.

A gyerekszám csökkenése (tíz év alatt 290-nel kevesebb óvodás gyerek) és az ellátási helyek számának növekedésének a következményeként az óvodai helyek kihasználtsága fokozatosan csökken a városban. 2019-ben összesen 6136 óvodai férőhely volt elérhető. 2011-ben az intézményi férőhelyek 85,8%-a volt betöltve, 2019-ben a 4574-re lecsökkent gyerekszám már csak 74,5%-os kihasználtságot generált a óvodákban, ami jócskán elmarad a korábbi évtizedekben mért, szinte teljes feltöltöttséget mutató 95%-os kihasználtsági adataitól. Az elérhető adatokból nem derül ki, hogy az óvodai nevelés szintjén mekkora hányadot képviselnek azok az óvodások, akiknek az állandó lakhelye nem Győr városában van, de naponta munkahelyükre ingázó szüleik itt veszik igénybe ezt a szolgáltatást.

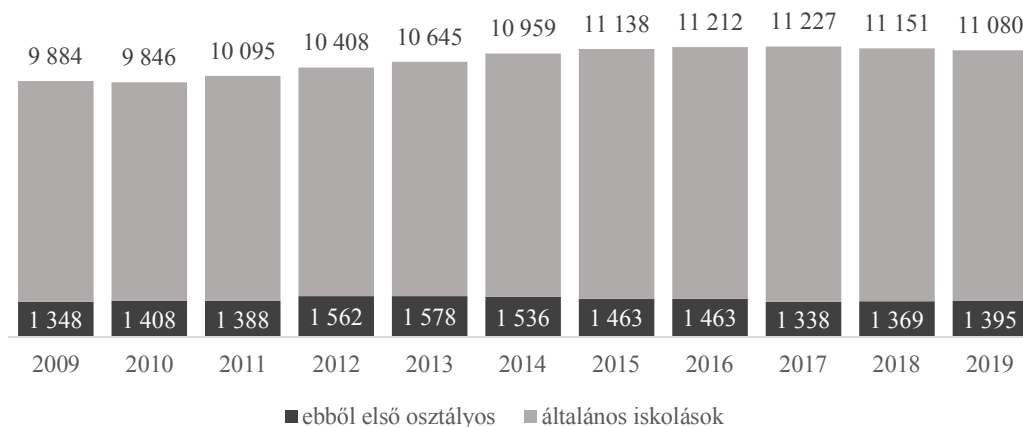
16. ábra: Óvodai férőhelyek kihasználtsága 2009 és 2019 között

Forrás: KSH TEIR alapján saját szerkesztés

Az általános iskolások számának változása hasonló trendet mutat, mint az óvodásoké, enyhe felívelés után stagnálás, majd egy kisebb visszaesés jellemzi a város általános iskoláiba járó gyerek számát a vizsgált években. 2019-ben 11080 általános iskolai tanuló vett részt az alapfokú oktatásban, ez az érték, 11%-kal magasabb, mint a 2009-es kiinduló év 9884 fős kezdő adata. Az általános iskolás tanulók száma a vizsgált időszakban 2016-ban volt a csúcson, ezzel megközelítve a 2000-es évek elejének csúcsadatait. Az adott évben általános iskolába beiratott első osztályosok száma hasonlóan alakult, mint összes iskolás száma. 2012-ben volt az összes iskolás között a legmagasabb a frissen beiratottak száma, míg 2017-ben a legalacsonyabb, arányuk 15% és 11,9% között mozgott a vizsgált időszakban, ami 1300-1400 új tanulót jelent.

17. ábra: Az általános iskolai tanulók adatai, 2009-2019

Forrás: KSH TEIR alapján saját szerkesztés

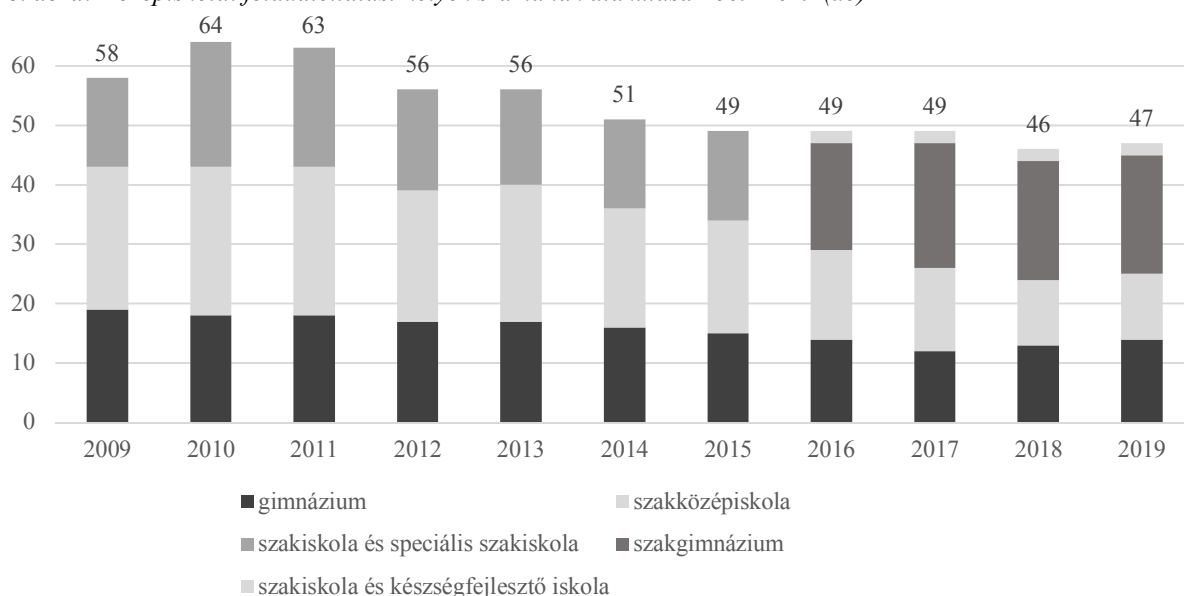
Az általános iskolai feladatellátási helyek száma 39-ről 34-re csökkent a vizsgált időszakban, ami napjainkban 26 intézmény keretei között működik. Az általános iskolák döntő többsége, 19 intézmény a Győri Tankerületi Központ kezelésében működik, emellett négy egyházi, egy egyesületi, egy alapítványi és egy egyetemi fenntartású iskola áll a szülők rendelkezésére.

Ebben az esetben már mérhető Győr iskolavárosi jellege, amit a más településről bejáró diákok számában és az összes iskolához viszonyított arányával lehet bemutatni.

2019-ben az összes általános iskolás 19,1%-a, 2111 gyermek volt más településről bejáró. Ez az arány a vizsgált időszakban hasonlóan alakult, 2011-ben és 2012-ben volt csak egy kicsit magasabb.

A középfokú oktatás helyzetének bemutatását nehezíti annak 2016-os átszervezése, a szakiskolák és a szakgimnáziumok megjelenésével, ami az egyes intézmények összevonásával, vagy szétbomlásával járt. Ezen folyamat végeredményeként a középiskolai feladatellátási helyek száma jelentősen csökkent, 2019 és 2009 között tizeneggyel kevesebb hely azonban nem az oktatási szolgáltatások szűkülésének, hanem a fentebb már említett oktatási reformok közvetlen következménye.

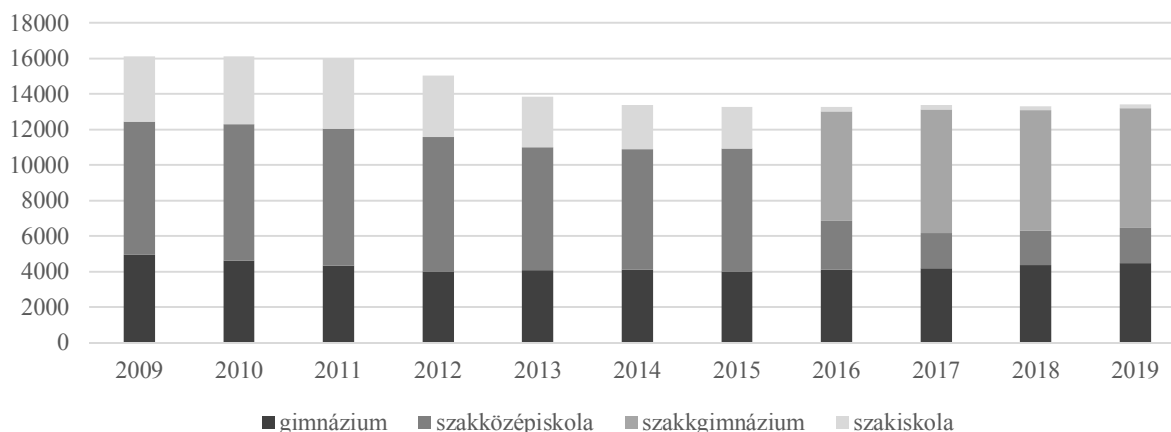
18. ábra: Középiskolai feladatellátási helyek számának alakulása 2009-2019 (db)

Forrás: KSH TEIR alapján saját szerkesztés

Még plasztikusabban mutatja az átalakulást az egyes iskolatípusokba járó tanulók megoszlása. A legnagyobb átrendeződés a szakiskola és a szakközépiskola tanulóinak számában történt, 2016-tól a két képzési típushoz tartozó diákok 70 százaléka szakgimnazista lett, a változás a legmarkánsabban a szakiskolásokat érintette. Emellett kimutatható az elmúlt évtizedben a középiskolások számának lassú csökkenése is 2019-ben a tanulók száma több, min egynegyedével (27%) volt kevesebb, mint 2009-ben. A legnagyobb létszámcsökkenés 2012 és 2013 között következett be. 2019-ben összesen 13415 középiskolás járt valamelyik győri intézménybe. Legnagyobb arányban a szakgimnazisták képviseltetik magukat, az összes tanuló fele ilyen intézmény diákja. (Ehhez közeli arányban (47%) 2009-ben a szakközépiskolások voltak jelen a városban.) További egyharmadot tesz ki a gimnazisták száma a városban, a szakiskolások és szakközépiskolások pedig a fennmaradó 15%-ot adják.

19. ábra: Középfokú képzésbe járó tanulók száma 2009-2019 (fő)

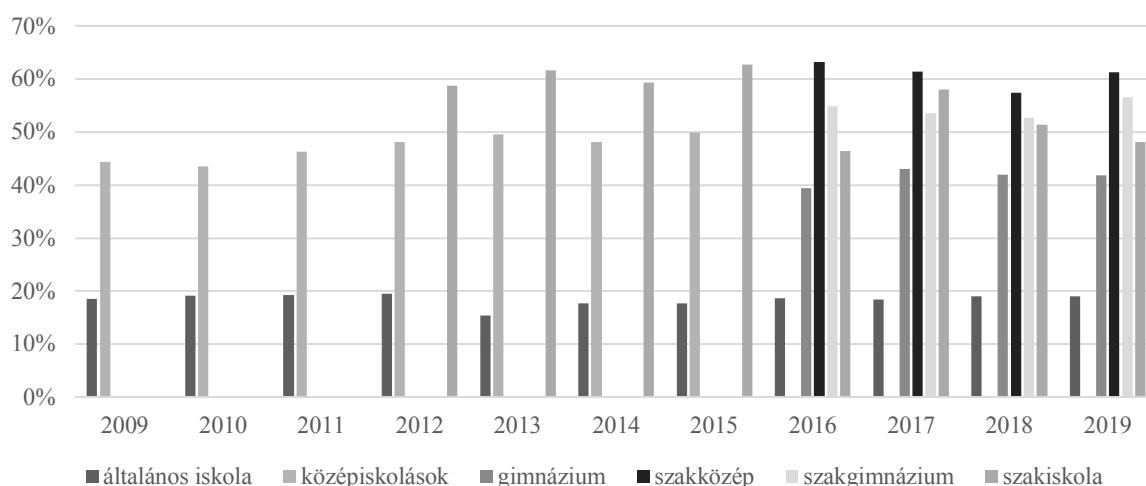

Forrás: KSH TEIR alapján saját szerkesztés

Középfokú oktatást Győrben 32 oktatási intézmény nyújt, amiből hét, főként gimnáziumi oktatást nyújtó intézmény tartozik a Győri Tankerületi Központ, 14 pedig a Győri Szakképzési Centrum kezelésébe, ahol a szakmai felügyeletet már az Innovációs és Technológiai Minisztérium látja el. További egy intézményt felügyel az Agrárminisztérium, egyet a Széchenyi István Egyetem, négy gimnázium van egyházi kezelésben öt további iskola pedig egyesületi vagy alapítványi formában működik.

A város iskoláinak vonzáskörzete főként az agglomerációra és a megyére terjed ki, a középfokú oktatásban a más településről bejáró diákok aránya jóval magasabb, mint az általános iskolákba, de az arányok között nagy különbségek figyelhetők meg. 2015-ig a a gimnáziumok és szakközépiskolák bejárós adatai együttesen elérhetőek. 2009-től 2015-ig bezárólag a nem győri diákok aránya ebben a szegmensben 44%-ról 50%-ra nőtt. 2016-tól a megváltozott oktatási rendszer minden egyes elemére külön rendelkezünk információval. Ebből kitűnik, hogy a megmaradt szakközépiskolákban a legmagasabb a nem győri diákok aránya, 2016 és 2019 között 57-63% között mozgott, míg a gimnáziumokban a legalacsonyabb a nem győriek aránya, ahol az arány 39-43% között mozgott ugyanebben az időszakban. Összességében elmondható, hogy a győri középfokú intézményekbe járó diákok 47%-a, 6304 fő Győrön kívülről érkezett 2019-ben. A város szolgáltatásainak fejlesztésekor ezt a tényt nem szabad figyelmen kívül hagyni a jövőben.

20. ábra: Más településről bejáró diákok aránya 2009-2019 (%)

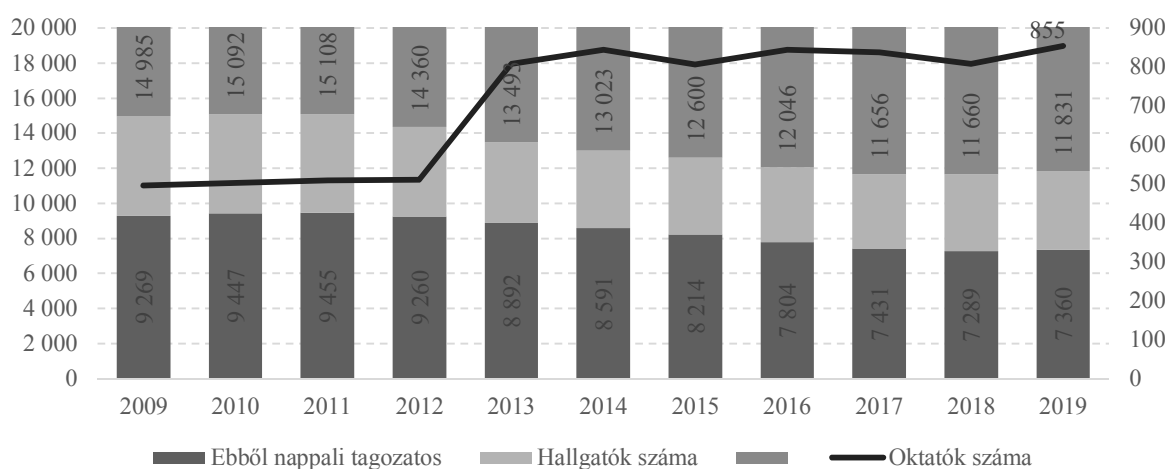

Forrás: KSH TEIR alapján saját szerkesztés

A város felsőoktatásában is jelentős változásokat hozott az elmúlt évtized. A városban három felsőoktatási intézmény képzései voltak elérhetőek, műszaki, gazdasági, társadalomtudományi, művészeti, egészségügyi és pedagógiai területeken. A Széchenyi István Egyetem mellett a Nyugat-Magyarországi Egyetemet az Apáczai Csere János Kar képviselte a városban, illetve a városban működik a Lateráni Egyetemhez affiliációs szerződéssel kötődő Brenner János Hittudományi Főiskola is. Változás 2015-ben történt, amikor az Apáczai Csere János Kar Széchenyi István Egyetem részévé vált. Azóta a város felsőoktatásban tanuló hallgatóinak döntő hányada ezen egyetem hallgatója. További változást hozott a Széchenyi István Egyetem modellváltása, alapítványi egyetemmé alakulása 2020-ban.

A demográfiai trendek, illetve a felsőoktatásban eszközölt reformok együttesen okozták a hallgatói szám csökkenését a városban. A nappali és levelezős hallgatók számaránya körülbelül egyformán csökkent 2009 és 2019 között. A teljes hallgatói szám 21%-os csökkenést mutat, ami 3154 hallgatóval kevesebbet jelent tíz év alatt, a korábbi évtized 15000 körüli létszámához képest. Eközben az egyetemi fejlesztések nem álltak meg (új karok jöttek létre, új szakok indultak, beindult az egyetem nemzetköziesítése) amit mi sem mutat jobban, mint az, hogy a hallgatószám csökkenése ellenére 2012-től az egyetemi oktatók száma folyamatos emelkedést mutat Győrben: a kiinduló évhez képest 359-cel több oktató volt alkalmazásban 2019-ben, ami hetven százalékos emelkedést jelent.

21. ábra: A győri felsőoktatási intézmények hallgatói és oktatói számának alakulása, 2009-2019

Forrás: KSH TEIR alapján saját szerkesztés

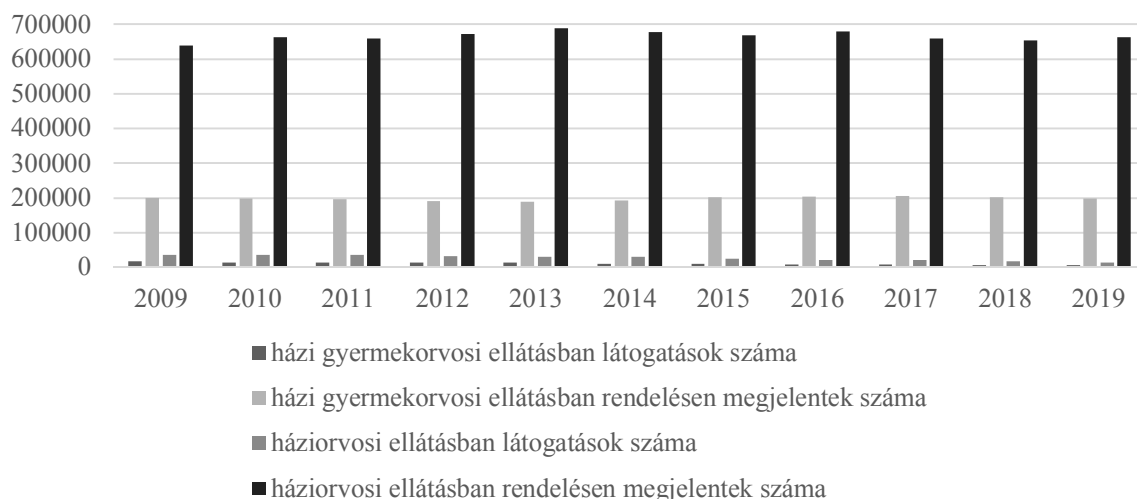
Az egyetem és Győr városa az elmúlt évtized során több közös fejlesztési projektet hajtott végre, amiből nem csak az egyetemi polgárok, de Győr lakossága is profitált. Ezen együttműködések egyik példája a 2012-ben megnyitott Mobilis Interaktív Kiállítási Központ léte és működése a városban, vagy az egyetemen befejeződött kollégiumi fejlesztések és az egyetem egyéb épületeinek és sportpályáinak használata városi sport- és kulturális események alkalmával. A révfalusi városrész életét nagyban meghatározó egyetem jövőbeni fejlesztései érintik Sziget városrészt, illetve Nádorvárost is.

3.6.1.2. Egészségügyi ellátás

A Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő legfrissebb, 2021-es összesített listája alapján elmondható, hogy Győr városában nincsen betöltetlen háziiorvosi praxis, emellett egy betöltetlen fogorvosi praxist tartanak nyilván. A praktizáló győri háziorvosok száma 2009 és 2019 között ennek ellenére csökkenést mutat, 61 fő volt a maximum 2010-ben, míg napjainkban csupán 55 fő háziorvos dolgozik a városban. Ezzel szemben a házi gyermekorvosok száma mindvégig stabilan 27 fő volt Győrben. Győr Egészségfejlesztési tervéhez készített, 2021-es szakértői interjúkból kiderült, hogy a háziiorvosi praxisokban jellemző az elöregedés, illetve a korábban kialakított háziiorvosi körzetek nem követik a városfejlődés folyamatát, aminek a következményeként az egyes körzetekben ellátott betegszám nem egyenletesen oszlik meg ezzel eltérő munkaterhelést eredményezve az egyes praxisokban.

A betegforgalmi esetszám statisztikájának tüzetesebb vizsgálatával kimutatható, hogy az elmúlt évtizedben csökkenés tapasztalható a betegforgalomban, aminek legfőbb oka a rendelőn kívüli, otthoni beteglátogatások számának a visszaesésével magyarázható mind a gyermek, mind a felnőtt ellátásban, ahol beteglátogatások száma 2019-ben közel kétharmados csökkenést mutat. A gyermekorvosi rendelői látogatások száma gyakorlatilag nem változott ugyanezen időszakban, míg a háziiorvosi rendelői esetek száma jelentős emelkedést mutatott 2016-ig, ami után visszaállt az évtized eleji állapot. Az egy orvosra jutó esetek számát tekintve a házi gyermekorvosok leterheltsége alacsonyabb, mint a háziiorvosoké, sőt ez a szám csökkent is az évtized során. 2019-ben egy gyermekorvosra átlagosan 7580 eset, míg egy háziorvosra 12312 eset jutott. Ez utóbbi szám 7%-os emelkedést jelent a 2009-es állapothoz képest. Nincsenek pontos adataink arról, hogy a fent bemutatott háziiorvosi rendszer miként tudott megküzdeni a COVID-19 járvány során megjelenő kihívásokkal, azonban már most sejthető, hogy milyen átalakítások és változtatások szükségesek ahhoz, hogy a továbbiakban a hasonló kihívásoknak meg tudjon felelni a rendszer.

22. ábra: A háziiorvosi ellátás alapvető adatai, 2009-2019

Forrás: KSH TEIR alapján saját szerkesztés

A COVID-19-ben elhunytak száma a Nemzeti Népegészségügyi Központ 2021. márciusig érvényes statisztikái alapján Győrben 164 fő volt. Ugyanezen adatokkal számolva országosan 1,6 haláleset jutott 1000 lakosra, míg Győrben ez az szám csupán 0,13 fő volt. A vizsgált időszakban (2020. 03 és

2021. 02. közötti aggregált esetszámok) 5922 fő fertőzöttet tartottak nyilván a városban. A statisztikák közzétételének idejében a járvány harmadik hullámának felívelő szakaszában volt, azonban az azóta eltelt időszak településsoros adatai nem nyilvánosak, annak ellenére, hogy a halálozások száma megduplázódott a március óta eltelt időszakban, Győr-Moson-Sopron megye pedig mindvégig a legfertőzöttebb területek közé tartozott. A COVID miatt hozott egészségügyi átalakítások hosszútávú hatásairól, az orvos-beteg kapcsolatok átalakulásáról jelen pillanatban nem lehet még pontos képet festeni.

A gyógyszerterek tekintetében elmondható, hogy a gyógyszerterek liberalizációja kedvezően érintette a városban üzemelő gyógyszerterek számát. Főként a sűrűn lakott városnegyedekben és a nagy bevásárlóközpontokban megnyitott új gyógyszerterek növelték ezt a számot, aminek következtében 2010-ben már 39 gyógyszerteret üzemelt Győrben. Ez a csúcsszám később konszolidálódott, napjainkban 35 gyógyszerteret szolgálja a város lakosságát.

Az egészségügyi ellátás országos nagy reformjára 2012-ben került sor Magyarországon, aminek során a járóbeteg ellátás városi szinten szerveződött meg, önálló szakrendelők vagy kórházak részlegeiként működő egységekkel. Nyugat-Dunántúl esetében a térségi központ a győri Petz Aladár Megyei Oktató Kórház lett. Jól mutatja a győri kórház súlyát a megyében, hogy az aktív ágyak számának kétharmada ebben az intézményben található. Az ágyszám 2012 és 2019 között nem változott, a kórház nem csupán győri, de megyei betegeket is fogad, illetve speciális esetekben más megyékből továbbított betegeket is felvesz.

További változásokra és még nagyobb fokú centralizációra a 2020. novemberben beindított újabb átalakítások alapján lehet számítani, amiknek a hatása jelenleg még nem mérhető, egyrészt az átalakítás kezdeti stádiuma miatt, másrészt a járványügyi intézkedések speciális körülményei miatt. Az átalakítás egyik fő célja az állami és a magánegészségügy rendezett körülmények között történő szétválasztása. Ezen átalakítások következtében a kórházak korábbi fenntartója, az Állami Egészségügyi Ellátó Központ, helyébe 2021. január 1-vel a nagyobb jogköröket kapó Országos Kórházi Főigazgatóság lépett, ez az intézmény szervezi az általános betegellátási rendet az alapellátástól a megyei kórházakig. A szakellátás széles spektruma elérhető ebben a kórházban. A járóbeteg szakellátásban éves szinten 1161050 esetet regisztráltak 2019-ben. Ez az esetszám kisebb kilengésekkel, de nagyjából állandónak mondható az elmúlt időszakban, vagyis a 2012-es reform óta. Előtte az esetszámok ennél rendre magasabbak voltak.

A városban működik továbbá egy magánkézben lévő intézményt is, ahol kizárólag járóbeteg ellátással kapcsolatos szolgáltatások vehetők igénybe. Emellett a magánegészségügy keretei között elérhetőek az elmúlt évtizedben kiépült, egészségügyi magánlabor- és diagnosztikai hálózat szolgáltatásai is. Az egyszerű laborvizsgálatok vagy a komplexebb laborvizsgálati csomagok orvosi javaslat vagy beutaló nélkül is elérhetőek itt. Győrben a különböző laborvizsgálatok mellett már CT-, MR-, mammográfiás és ultrahangvizsgálatok is igénybe vehetők magánúton. A jövőben számítani lehet a magánszolgáltatók számának és szolgáltatásaik számosságának növekedésére.

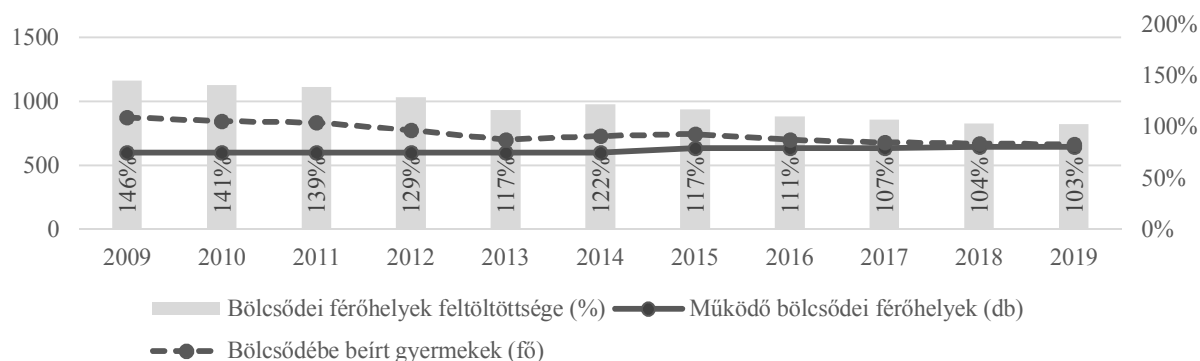
3.6.1.3. Szociális ellátás

Az önkormányzat Győr városban magas színvonalú szociális ellátórendszert működtet, nagy hangsúlyt fektetve az alapszolgáltatásokra.

Az alapellátások egyik fontos, gyermekes családokat érintő eleme a három éven aluli gyermekek napközbeni ellátását biztosító két intézménytípus, a bölcsőde illetve a családi napközi, vagy más néven családi bölcsőde. Győr Megyei Jogú Város területén a bölcsődei ellátást az Egyesített Bölcsődei Intézményhálózat 13 bölcsődéje végzi, 644 férőhelyen. Az Intézményhálózat Győr Megyei Jogú Város területéről és a Működési engedélyben foglalt 26 további településről fogad gyermekeket, továbbá hat éves korig fogad sajátos nevelési igényű, illetve korai fejlesztésre, gondozásra jogosult gyermekeket. A férőhelyek száma 2015-től folyamatosan növekedett 600-ról 2019-re 644-re. Ezzel a növekménnyel sikerült megoldani az intézményrendszer túltelítettségét, ahol az évtized kezdetekor még 100 helyre 145 kisgyerek jutott. Napjainkban a teljes telítettség továbbra is jellemzi a rendszert, de a feltöltöttség már csak 103%-os. További 92 férőhelyet tartottak nyilván 2019-ben a családi bölcsődékben is, ahol maximum 5, szakképzett felügyelő esetén 7 gyermek ellátása történhet. A családi bölcsődék többsége magánbölcsőde, az itt található engedélyezett férőhelyek száma folyamatosan emelkedik, ami a növekvő fizetőképes keresletet mutatja, illetve az igényt a

kiscsoportos, családi ellátásra. Bölcsődék a város minden városrészében elérhetőek, a város jól lefedett ezen tekintetben.

4. táblázat: A bölcsődei férőhelyek, a bölcsődébe beírtak száma és a feltöltöttség alakulása, 2009-2019

Forrás: KSH TEIR alapján saját szerkesztés

A családsegítés, a gyermekjóléti szolgáltatás, valamint a Gyermekjóléti Központ szolgáltatásai a Család- és Gyermekjóléti Központokhoz tartoznak, irodáik négy különböző városrészben működnek. 2016-tól a családok segítségének feladatát és a korábbi gyermekjóléti tevékenységet a Győri Család- és Gyermekjóléti Központ Alapszolgáltatási Csoportja látja el, míg a gyermekek védelmével kapcsolatos feladatokat a Hatósági Csoport. A hajléktalan emberek ellátásáról a Hajléktalanokat Segítő Szolgálat (HSSZ) gondoskodik. A HSSZ keretében étkeztetés, nappali melegedő, átmeneti szálló, éjjeli menedékhely, hajléktalanok otthona, hajléktalanok rehabilitációs otthona működik a városban.

Az önkormányzat ellátási szerződés alapján biztosítja a gyermekek és családok átmeneti ellátását, a fogyatékosok nappali ellátását, a pszichiátriai betegek nappali ellátását, a támogató szolgáltatást, az utcai szociális munkát, valamint a szenvedélybetegek nappali ellátását.

A Gyermekjóléti Központ által gondozott kiskorúak száma 2015-ig áll rendelkezésre. Az utolsó rendelkezésre álló adat szerint ekkor 729 fő kiskorúval foglalkoztak. A korábbi években a gondozottak száma nagy fluktuációt mutatott: 2009-ben 654 volt a gondozottak szám, 2010-ben pedig már 842.

A szociális étkeztetés kapcsán az évtized elején történt felfutást egy kiegyenlítődés követte. 2011-ben az ellátottak száma 1742 fővel elérte a maximumot a vizsgált időszakban, azóta szolgáltatást igénybe vevők száma 1460 és 1590 között ingadozik, 2019-ben a legmagasabb értékkel 2011 óta.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtást igénybe vevők száma ennél sokkal alacsonyabb, 2012 óta nőtt meg érdemben. A házi segítségnyújtásban 2011-ben megszakítás nélküli munkarendet vezettek be, így a hét minden napján (tehát hétvégén is) napi 12 órában (7 órától 19 óráig) biztosítja az Egyesített Egészségügyi és Szociális Intézmény (EESZI) a szolgáltatást. A 450-500 főnyi ellátott mellett további idősok is igényelnék ezt a szolgáltatást, amint azt a 2019-ben elkészült Idősbarát Győr dokumentumban felhasznált kérdőíves felmérés eredményei előrevetítették. A felmerülő igények ellátására azonban nem áll rendelkezésre elegendő szakképzett munkaerő, a szolgáltatás megfelelő színvonalú bővítése így nehézkes.

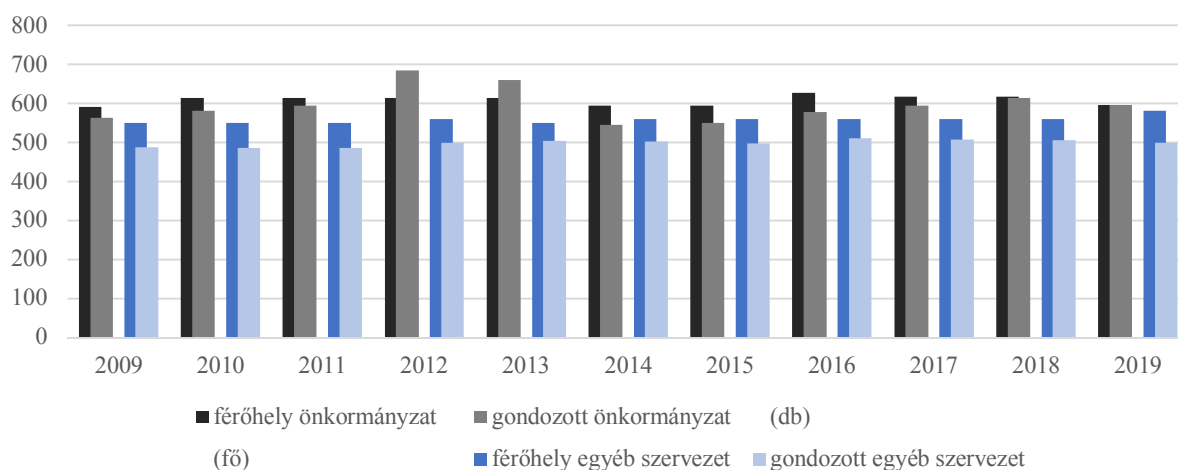
Az idősok nappali ellátásában résztvevők száma jelentősen nem változott: 2009 és 2019 között 326 és 359 között mozgott az így ellátottak száma. A kihasználtság azonban magasnak mondható, hiszen az Egyesített Egészségügyi és Szociális Intézmény 12 idősok klubjában 360 férőhelyen biztosít helyet az idősok napközbeni tartózkodásához. 2012-ban kezdte meg működését a differenciált ellátást nyújtó Otthon utcai Idősok Klubja, ahol jelenleg 28 fő demens személy részesül speciális ellátásban, ami a szolgáltatások bővülését és differenciálódását mutatja (Idősbarát Győr 2019).

A fogyatékosok nappali ellátásával két intézmény foglalkozik Győrben. Az önkormányzat fenntartásában működő Fogyatékosok Napközi Otthonában 32 férőhely található, míg a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Gondviselés Háza Fogyatékosok Nappali Otthonában 10 fő halmozottan sérült személy ellátására van mód.

A tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények férőhelyei az évek folyamán bővültek, 2019-ben 1177 hely állt rendelkezésre. A bővülés üteme, azonban nem követte az igények és a demográfiai helyzet változását. A tendencia szerint egyre növekszik az idősok, különösen a 80 év

feletti aránya Győrben, ami fontos eredmény, de egyben növeli a bentlakásos szolgáltatások iránti igényt is. A várólistán szereplők száma körülbelül megegyezik a rendelkezésre álló helyek számával. Az ellátórendszert az EESZI működteti, jelentős önkormányzati támogatással. Ezzel párhuzamosan egyre nagyobb részt vállalnak a szociális gondoskodásból az egyházi és civil szervezetek, hiszen a férőhelyek és a gondozottal közel fele az ő intézményeikhez tartozik. Az intézmények kihasználtsága mindkét fenntartói kör esetében közel 100%-os, a nem önkormányzati intézményekben általában kisebb a zsúfoltság.

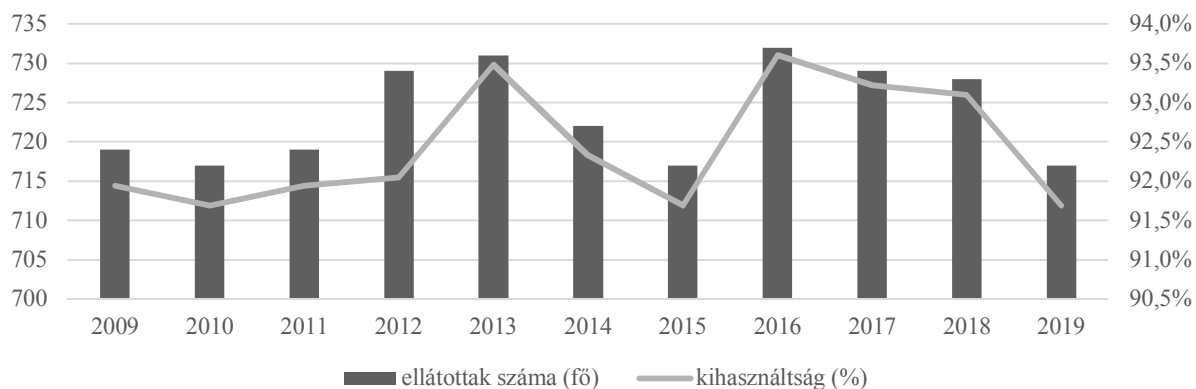
23. ábra A tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezkedést nyújtó intézmények főbb adatai, 2009-2019

Forrás: KSH TEIR alapján saját szerkesztés

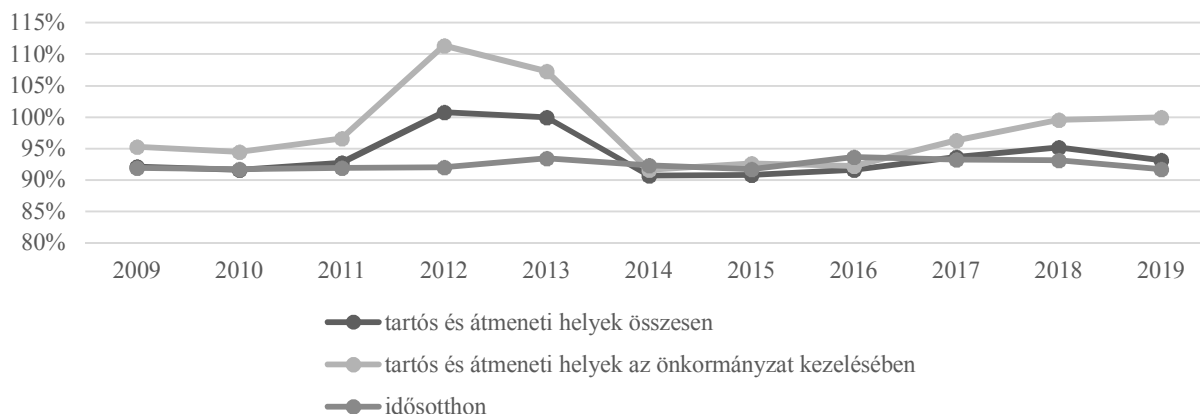
Az idősok otthonai és az ott igénybe vehető férőhelyek száma közel húsz éve állandónak mondható. A 11 otthonban összesen 782 férőhely található. Az otthonok kihasználtsága is állandónak mondható: 91 és 94% között ingadozik.

24. ábra: Az idősok otthonainak főbb adatai, 2009-2019

Forrás: KSH TEIR alapján saját szerkesztés

25. ábra: Szociális intézmények kihasználtságának adatai, 2009-2019

Forrás: KSH TEIR alapján saját szerkesztés

3.6.1.4. Közművelődés

Győr közösségi művelődési intézményrendszere összetett, ahol öt szakterülethez kapcsolható intézmény mellett két közgyűjtemény, illetve nyolc művelődési ház szolgálja ki a lakosság igényeit, járul hozzá az egész város vagy fókuszáltan egyes városrészek kulturális életéhez, nyújt terepet a művelődésnek és szórakozásnak egyaránt. A szakterületi intézmények az alábbiak: Generációk Háza Művelődési Központ (Generációk Háza), Molnár Vid Bertalan Művelődési Központ, a Ménfőcsanak-Gyirmóti Művelődési Központ (Bezerédj-kastély) az Újvárosi Művelődési Ház és a Győri Művészeti, Fesztivál- és Művelődési Központ.

A közgyűjtemények közül a Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér működteti a József Attila Művelődési Házat, míg a Rómer Flóris Művészeti és Történeti Múzeum a Rómer-házat. Az önkormányzati tulajdonban működő művelődési intézmények mellett egy MÁV-hoz köthető intézmény is működik a városban a Vasutas Országos Közművelődési- és Szabadidő Egyesület (VOKE) kezelésében.

5. táblázat: Győr Megyei Jogú Város közművelődési intézményei

Anyaintézmény	Molnár Vid Bertalan Művelődési Központ
Tagintézmény	Molnár Vid Bertalan Művelődési Központ - Kossuth Lajos Művelődési Ház
Tagintézmény	Molnár Vid Bertalan Művelődési Központ - Likócsi Községi Ház
Tagintézmény	Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér - József Attila Művelődési Ház
Anyaintézmény	Újvárosi Művelődési Ház
Tagintézmény	Újvárosi Művelődési Ház - Pinnyédi Művelődési Ház
Tagintézmény	Újvárosi Művelődési Ház - Újvárosi Községi és Kiállítótér
Anyaintézmény	Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér
Tagintézmény	Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér - Gyárvárosi Fiókkönyvtár és Közösségi Ház
Anyaintézmény	Ménfőcsanak-Gyirmóti Művelődési Központ
Tagintézmény	Ménfőcsanak-Gyirmóti Művelődési Központ - Gyirmóti Művelődési Ház
Tagintézmény	Molnár Vid Bertalan Művelődési Központ Klubháza
Anyaintézmény	Rómer Flóris Művészeti és Történeti Múzeum
Tagintézmény	Rómer Flóris Művészeti és Történeti Múzeum, Rómer-ház
Önálló intézmény	Generációk Háza Művelődési Központ
Önálló intézmény	Győri Művészeti és Fesztiválközpont
Önálló intézmény	VOKE Arany János Művelődési Ház

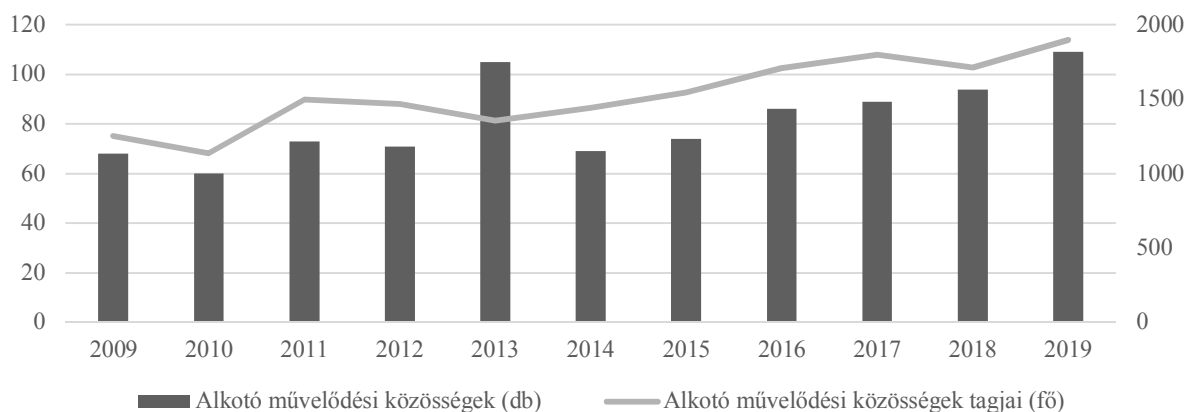
Forrás: KultSTAT alapján saját szerkesztés

Az fent felsorolt, a művelődési célt nevükben is hordozó közművelődési intézmények mellett további, az alaptevékenységében közművelődési feladatokat ellátó kulturális és sportlétesítmény is működik a

városban. Az összes, valamilyen formában közművelődési feladatot ellátó intézmény száma így 37 volt 2019-ben, ami kétszeres növekedés a 2009-es évhez képest, amikor 20 ilyen intézményt tartottak nyilván. A közművelődési intézmények száma a két időpont között folyamatosan emelkedett Győrben, a csúcsot 2018-ban 40 intézménnyel érte el. A számok változása mögött a legtöbb esetben szervezeti átalakítás áll.

A művelődési intézmények hatékony közösség-szervező munkáját az intézményekben otthont találó formális és informális szervezeti és lakossági csoportok aktív munkája jellemzi a városban. A különböző öntevékeny körök, klubok száma és a bevont résztvevők száma is dinamikus bővülést mutat a vizsgált időszakban. 2019-ben a fenti intézményekben nyilvántartott alkotó művelődés közösségek száma 109 volt, ami kicsit több, mint másfélszerese a 2009-es állapotnak. A közösségek számával párhuzamosan pedig a tagsági szám is másfélszeresére növekedett, a 109 közösség 1896 tagjáról van tudomásunk. A közösségek átlagos létszáma ebben az esetben 17 fő körül alakult, ebben a tekintetben kisebb csökkenés tapasztalható az évtizedben, vagyis több, de kisebb létszámú csoportról beszélhetünk.

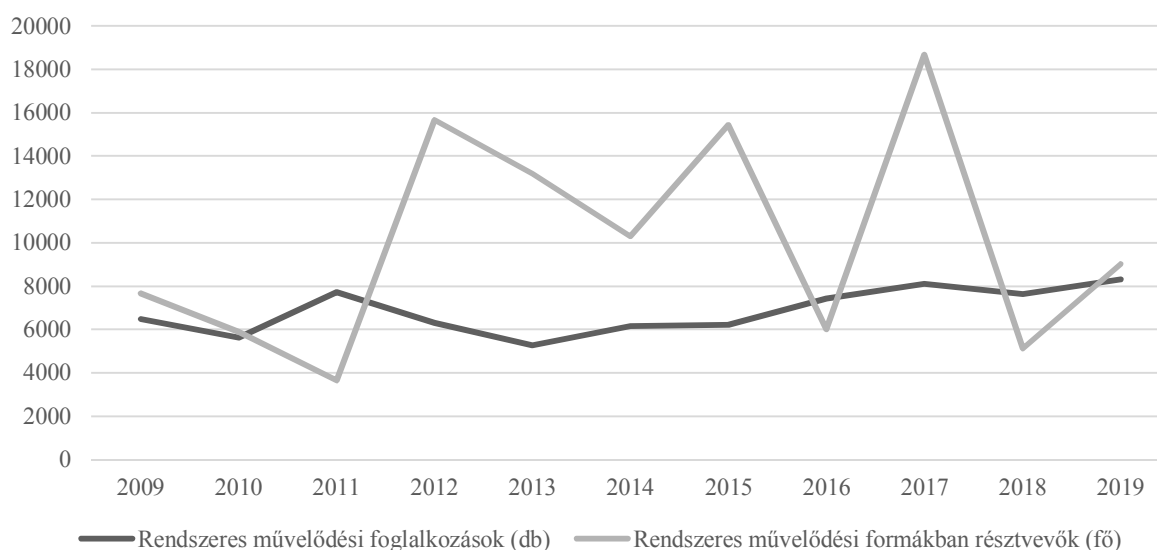
26. ábra: Községi művelődési intézmények összesített mutatói 2009-2019

Forrás: KSH TEIR alapján saját szerkesztés

További információt szolgáltatnak az intézmények működéséről az általuk megszervezett programok számossága és a programokon megjelenő látogatók száma is. A foglalkozások számában enyhe emelkedés látható a 2013 utáni években, 2019-ben már 8000 feletti programról számoltak be az intézmények. A programok össz-látogatottsága pedig változatos képet mutat, évről-évre nagy fluktuáció jellemzi. Kiemelkedik a 2018-as év, amikor a programok összesen 18679 főnyi látogatót vonzottak.

27. ábra: Rendszeres művelődési foglalkozások adatai 2009-2019

Forrás: KSH TEIR alapján saját szerkesztés

A Nemzeti Művelődési Intézet (NMI) által összegyűjtött, éves kulturális adatgyűjtésből származó adattáblák további információt szolgáltatnak a győri intézményrendszerrel és annak látogatóiról. A legutolsó KultSTAT adatgyűjtés elérhető adatsorai a 2019-es évre vonatkoznak.

A győri állatkert a Xantus János Állatkert Közhasznú Nonprofit Kft. működtetésében. Az állatkert szerepe jelentősen átalakult a rendszerváltás óta Magyarországon. A fajmegőrzés, fajmentés és a génállomány megőrzése mellett a tudományos ismeretterjesztés és a művészeti jellegű programok is megjelentek a programban. A győri állatkert az utóbbi tíz évben nagyívű fejlesztéseken esett át, ami jótékonyan hatott az országos ismertségére és a látogatottságára egyaránt. Az állatkert 2019-ben 289 foglalkozást kínált, aminek közel fele iskolai oktatást segítő előadás volt, amivel 20371 résztvevőt ért el. A 2019-es évben összesen 188885 látogatót fogadott az intézmény, aminek közel egynegyede (22,4%) volt 14 éven aluli.

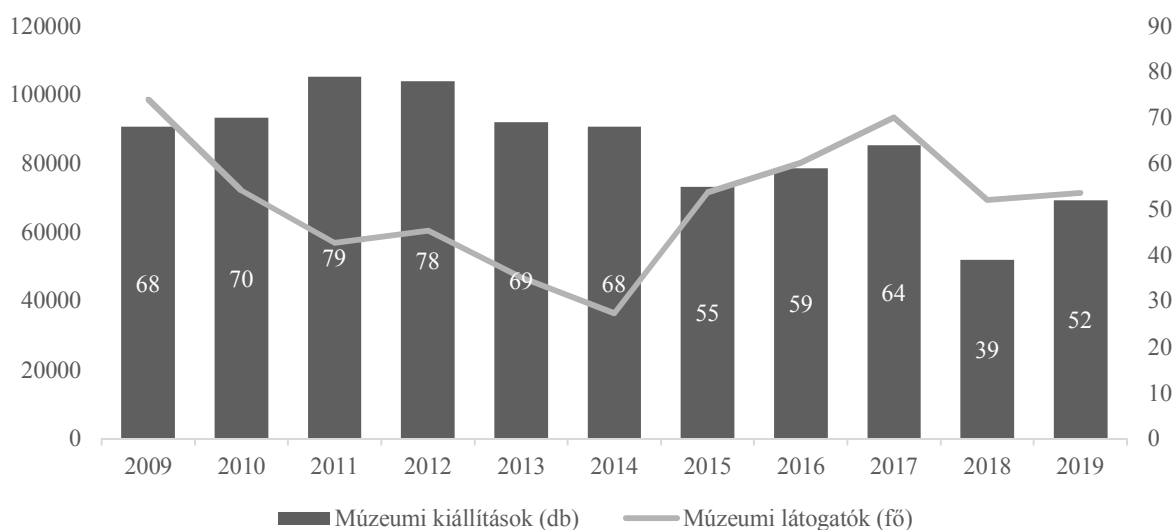
2018-ban a Győri Filharmonikus Zenekar 146 hangversenyt tartott, amivel 62145 hallgatót ért el, alkalmanként átlagosan 425 látogatóval. A hangversenyek száma mellett a bérletesek száma is fontos iránymutató lehet. Győrben 2018-ban 9759 bérletes volt, ezen bérletek 70%-a volt ifjúsági bérlet.

A színházi élet két meghatározó intézménye a városban a Győri Nemzeti Színház és Vaskakas Bábszínház, ezen kívül két produkciós színházi csoport is működik civil szervezeti formában FAQ Színházi Egyesület és Import Impro Társulat néven. Ezen színházi társulatok 2019-ben 67 darabot mutattak be 1324 eladással, amivel 330 ezer színházlátogatónak nyújtottak élményt a megyében.

Múzeumok és kiállítótértek tekintetében is jól ellátott Győr, 12 ilyen intézmény szerepel a statisztikákban. Ebből 11 intézmény a Rómer Flóris Művészeti és Történelmi Múzeum tagintézményeként működik egy pedig egyházi fenntartású. A leglátogatottabb öt megyei kiállítóhely között is ez utóbbi, az Egyházmegyei Kincstár és Könyvtár szerepelt 32007 eladott jeggyel 2019-ben.

A Győrben szervezett kiállítások száma 79 és 39 között alakult 2009 és 2019 között, évente átlagosan 63 kiállítást lehetett megtekinteni ebben az időszakban. Ahogy a kiállítások száma, úgy a látogatók száma is nagyon különbözően alakult volt ebben az időszakban, érdemi trend nem rajzolható fel az adatokból. A legnagyobb látogatószámmal a 2017-es év büszkélkedhet ebben az összevetésben, akkor a 64 városi kiállításra 93386 látogató jutott. A legszerényebb év látogatói szempontból pedig 2014-es év volt, ahol a fenti csúcs látogatói szám 40%-át regisztrálták csupán 36433 látogatóval.

28. ábra: Múzeumi kiállítások adatai 2009-2019

Forrás: KSH TEIR alapján saját szerkesztés

Kiemelendő az a tény, hogy Győr városa nem rendelkezik a város történetét, a helytörténetet bemutató állandó kiállítással.

Táncművészet kapcsán egyértelmű Győr kiemelkedő szerepe, az NMI adatbázisában két, tánccal foglalkozó intézmény szerepel. A nemzetközi szinten is elismert Győri Balett előadásait 2019-ben 31401 néző tekintette meg, míg a Jelenlét Színház programjára pedig 250-en voltak kíváncsiak.

3.7. A település gazdasága

3.7.1. A település gazdasági súlya, szerepköre

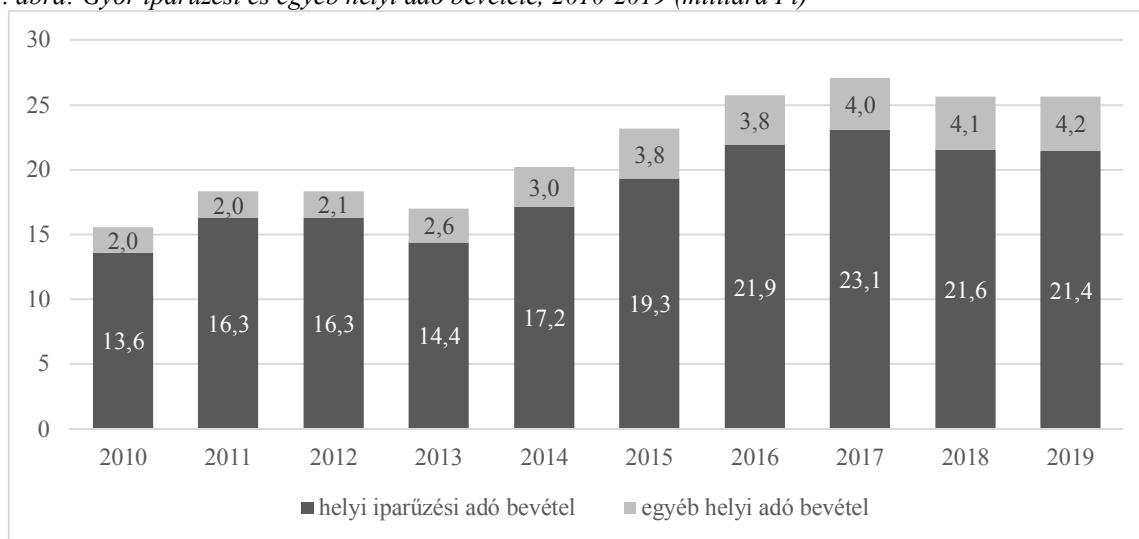
Győr-Moson-Sopron megye gazdasági súlya az ország megyéi közül kiemelkedő. Mind az előállított GDP, mind pedig a foglalkoztatási ráta tekintetében Budapest után a második helyen áll, és meghaladja az országos átlagot. A megye erős gazdaságához a megyeszékhely, Győr erőteljesen hozzájárul. A fejlődés motorja a külföldi befektetések és a hozzájuk kapcsolódó helyi vállalkozások. Győr telekommunikációs, közlekedési és logisztikai infrastruktúrája, valamint oktatási és életszínvonala miatt kedvelt **befektetési célpont a hazai és külföldi vállalatok között**. A város piaci igényekhez igazodó oktatási rendszerrel, valamint évszázados hagyományokra visszatekintő ipari kultúrával rendelkezik.

A HVG TOP 500 rangsora szerint 2019-ben **Magyarország 500 legnagyobb vállalata közül 17 a megyében működött, közülük 9 Győrben található** (bővebben lásd: Győr Megyei Jogú Város Településfejlesztési Konceptiójához és Integrált Településfejlesztési Stratégiájához 2021-2027). A 17 vállalkozás összes árbevétele 3387 milliárd forint volt, amelynek 70%-a, 2371 milliárd forint a győri Audi Hungaria Zrt.-hez köthető, amely több mint tíz éve Magyarország második legnagyobb cége. Hatását tovább erősíti a városba és térségbe települt beszállítók sora. 2019-ben a **Győr-Moson-Sopron megyei TOP 100 nyilvános vállalkozása (75) közül 34 Győrben** volt megtalálható (GYMSMKIK 2019). Ahogy a megye, úgy Győr **húzóágazata is a járműipar**. A járműipar a hazai gazdaság fontos alappillére, ami a GDP 10%-t állítja elő. Győr és térsége ezen a területen évszázados tapasztalatokkal, hagyományokkal rendelkezik. Győr erős gazdasági pozíciója az Audi Hungaria Zrt. 2012. júniusban, illetve a következő hónapokban egyes beszállítói által az **Ipari Parkban** üzembe helyezett, a megépített új **logisztikai parknak**, valamint a következő évekre jelzett új fejlesztéseknek is köszönhető.

A város gazdasági erejét a **helyi iparüzési adóbevétel** is érzékelteti. Győr helyi adó bevétele 2010 és 2019 között 64%-kal emelkedett, amelynek legjelentősebb részét az iparüzési adó teszi ki. Az iparüzési adó mértéke 2018-ban 1,8%-ról 1,6%-ra csökkent, ami kismértékben csökkentette az ebből származó bevételt, azonban még így is jelentős mértékű. Az iparüzési adó bevétel helyi adó

bevételeken belüli aránya 2010-ről 2019-re némileg csökkent, ez az arány még így is jelentős, 84% (29. ábra).

29. ábra: Győr iparüzési és egyéb helyi adó bevétele, 2010-2019 (milliárd Ft)

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis alapján saját szerkesztés

Az egy főre jutó iparüzési adó tekintetében a megyei jogú városok között Győr Budapest és Székesfehérvár után a harmadik helyen szerepel, és az átlagos érték több mint másfélszerese (bővebben lásd: Győr Megyei Jogú Város Településfejlesztési Koncepciójához és Integrált Településfejlesztési Stratégiájához 2021-2027).

A megtermelt jövedelem nagyságát tükrözi az az alapján megfizetett társasági-, valamint személyi jövedelemadó összege. Ezek lakosságarányosan számolt összegét összehasonlítva a megyei jogú városokban, elmondható, hogy mindkét adónemből származó bevétel tekintetében Győr a városok között a középmezőnyben helyezkedik el, viszont mindkét adónem esetében meghaladja az átlagot, azaz a város által termelt egy főre jutó jövedelem nagysága a többi megyei jogú városéhoz képest közepes mértékű.

3.7.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

A Győrben működő vállalkozások 92%-a a szolgáltatás, 7%-a az ipar és 1%-a a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás és halászat szektorhoz tartozik, és ezek az arányok 2011 óta nem változtak. A mezőgazdasági vállalkozások aránya mind a megyei átlagtól (4%), mind pedig a megyei jogú városok átlagától (1,8%) elmarad, míg az ipari és szolgáltatási szektorban működő vállalkozások aránya meghaladja azt (a megyei arányok 8% és 88%, a megyei jogú városok átlagának arányai pedig 6,4% és 91,8%), tehát a város gazdaságában az ipar jelentős szerepet tölt be. A 2011 és 2019 közötti időszakban Győrben a mezőgazdasági tevékenységet végző működő vállalkozások száma 10%-kal, az ipari vállalkozások száma 4%-kal, míg a szolgáltatási szektorban működő vállalkozások száma 12%-kal növekedett. Mindhárom szektorban működő vállalkozások számának növekedése elmarad a megyei átlagos növekedési ütemtől (6. táblázat).

6. táblázat: Győrben működő vállalkozások száma nemzetgazdasági ág szerint, 2011-2019

Év	Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	Ipar	Szolgáltatás
2011	117	895	11 210
2012	110	865	10 274

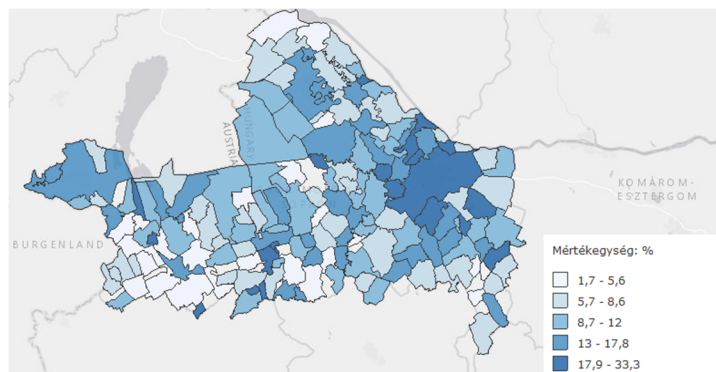
2013	111	831	10 136
2014	116	849	10 249
2015	117	874	10 516
2016	126	870	10 783
2017	122	860	11 323
2018	130	930	12 167
2019	130	972	13 410

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis

Az ipari vállalkozások legnagyobb része (95%-a) – a megyei és a megyei jogú városi adatokhoz hasonlóan – a **feldolgozóipar**ban működik. A szolgáltatások területén működő vállalkozások ágazaton belüli aránya nem változott jelentősen, egyedül az építőipar aránya növekedett, miközben a kereskedelem és a pénzügyi szolgáltatások aránya csökkent. Ez tendencia a megyében és a megyei jogú városokban is megfigyelhető.

A **szolgáltatási szektoron** belül a legtöbb szolgáltatási szektorban a vállalkozások aránya megegyezik a megye és a megyei jogú városok átlagával. Az **építőipar** aránya (10%) elmarad a megyei átlagtól (14%), a **szakmai, tudományos tevékenységben** működő vállalkozások aránya azonban a megyében Győrben a legmagasabb (20%) (**30. ábra**). Emellett – arányának csökkenése ellenére továbbra is – jelentős szolgáltatási ágazat a **kereskedelem**, amelyben a szolgáltatási vállalkozások 15%-a működik. A mezőgazdaság kivételével minden ágazatban Győrben több vállalkozás működik, mint a megyei jogú városokban átlagosan.

30. ábra: Szakmai, tudományos tevékenységben működő vállalkozások aránya a működő vállalkozásokon belül, 2019 (%)

Forrás: KSH Tematikus térképek

3.7.2.1. Ipar

Annak ellenére, hogy a városban a vállalkozások csupán 7%-a végez ipari tevékenységet, a város legdominánsabb szektora mégis az ipar, mivel a nagyvállalatok ezen a területen tevékenykednek, amelyek a legtöbb embert foglalkoztatják, és a gazdasági tevékenységek **árbevétele**nek legnagyobb részét adják. A város iparüzési adóbevétele 2019-ben több mint 21 milliárd Ft volt.

Az ipar súlyát mutatja a szektorban **foglalkoztatottak aránya**. A TeIR adatai alapján Győrben 2019-ben 110 ezer fő foglalkoztatott volt (2012-ben még alig 98 ezer), amelyből alig 1% (közel 100 fő) dolgozott a mezőgazdaságban és erdőgazdálkodásban, 10% (kb. 10 ezer fő) a kereskedelmi és szolgáltatási területen, és kb. 15% az ipar termelő szférájában. Ez utóbbi azonban csak a termelési folyamatban közvetlenül részt vevő foglalkoztatottak szerepelnek, abban nincsenek benne az iparban dolgozó vezetők, ügyintézők és adminisztratív munkaerő, tehát ez az arány még jóval magasabb.

Az ipari vállalkozások száma 2011-ről 2019-re 8,6%-kal növekedett, így jelenleg 972 ilyen jellegű vállalkozás működik a városban. A vállalkozások számának növekedéséhez jelentősen hozzájárult a **Győri Ipari Park** bővítése is. Az Ipari Park 1992-ben jött létre, és azóta folyamatosan növekedett, bővült, fejlődött. Jelenleg a területe 210 hektár, amelynek 93%-át már lekötötték. A területen 13 ország több mint 100 vállalata működik, összesen mintegy 7000 foglalkoztatottal. Az ipari park elsősorban a gépjárműgyártásra épül, de jelen vannak más ágazatok is, mint például textilipar, elektronikai ipar, műanyagipar, építőipar, a villamos ipar, szállítmányozás, logisztika és

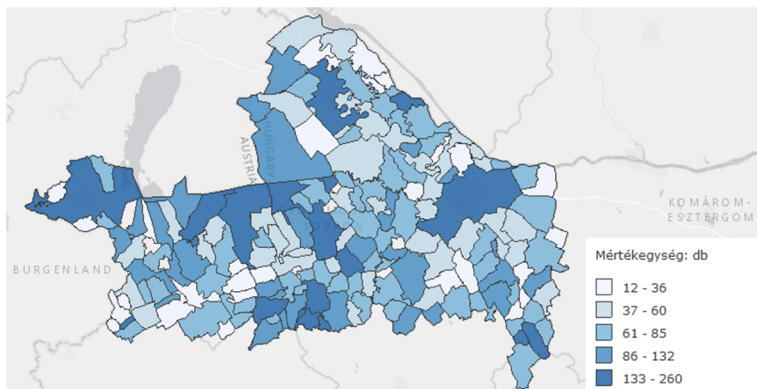
kereskedelem. Győr meghatározó iparága a **járműgyártás**, amelyet a több mint egy évszázados autóiipari tapasztalattal rendelkező **Rába Járműipari Holding Nyrt.** alapozott meg, mind képzett munkaerő, mind infrastrukturális és telephelyi oldalról, amely a járműgyártás és a kapcsolódó iparágak felfutását eredményezték a városban. A Rába jelentősége az elmúlt években valamelyest csökkent, bizonyos tevékenységek leépültek, ugyanakkor még mindig mintegy 1700 főt foglalkoztat. Győr – és egyben Győr-Moson-Sopron megye első, valamint Magyarország második – legjelentősebb ipari vállalata a szintén járműiparban működő **Audi Hungaria Zrt.**, a teljes helyi iparüzési adó 40-45%-át fizeti. A vállalat helyi szakképzett munkaerő-elszívása jelentős mértékű. A vállalat 1998-ban kezdte meg működését a városban, kezdetben sportkocsik gyártásával foglalkozott, majd tevékenységét és termékkáláját folyamatosan bővítette. 2001-ben a gyáron belül kutató fejlesztő egységet indított el, amelyet azóta több lépcsőben bővített. 2013. óta pedig az új gyáregységekkel az Audi győri telephelyén az **autógyártás teljes vertikuma** működik. A vállalat telephelyének területét hatszorosára növelte, foglalkoztatottjainak száma pedig 2020-ban több mint 12 ezer fő volt.

A városban a **textilipar** és az **élelmiszeripar** jelentősége csökkent, tevékenységük szinte megszűnt. Ugyanakkor olyan új, a városban korábban kevésbé érzékelhető iparágak jelentek meg és futottak fel, mint például a környezetipar a hulladékfeldolgozáshoz kapcsolódóan (pl. Alcufer, BüchlHungária) (*Megalapozó vizsgálat 2014*).

3.7.2.2. Kereskedelem

Győrben 2019-ben közel 2500 (tízezer lakosra vetítve 189) **kiskereskedelmi üzlet** működött (**31. ábra**). Ezen üzletek száma 2012-től 2019-ig évről-évre **csökkent**, hasonlóan a megyei és az országos tendenciához. Ezalatt az időszak alatt a győri kiskereskedelmi üzletek száma összesen 12%-kal (a megyei 14%-kal, az országos pedig 20%-kal) lett kevesebb. Minden megyei jogú városban csökkent a számuk, a legnagyobb mértékben (38%-kal) Békéscsabán, a legkisebb mértékben (8%-kal) pedig Dunaújvárosban. A csökkenés ellenére a tízezer lakosra vetített számuk a megyei átlagnál még így is 40%-kal, a megyei jogú városok átlagánál pedig 13%-kal magasabb, tehát a várost a kiskereskedelmi egységek **magas koncentrálttsága** jellemzi. A város számos termékkel és szolgáltatással a környező települések lakosait és a szomszédos országokból érkezőket is ellátják.

31. ábra: Kiskereskedelmi üzletek száma tízezer lakosra vetítve, Győr-Moson-Sopron megye városaiban, 2019 (db)

Forrás: KSH Tematikus térképek

Az eladótér nagyságát tekintve az élelmiszer árusító üzletek dominálnak. Az **élelmiszer, kenyeret és pékárut árusító üzletek** száma – a többi kiskereskedelmi üzlettel ellentétben – növekedett. A megyében lévő 9 **bevásárlóközpontból** 3, a 8 **hipermarketből** pedig 2 Győrben található.

A városban 2019 őszén adták át az új **vásárcsarnokot**, ahol 144 östermelő, 38 üzlethelyiség, 8 büfé és egy teljesen új területen, az ún. „Vásárlók utcáján” 31 kereskedői hely áll a kereskedők és vásárlók rendelkezésére. A Vásárcsarnok mellett 3 regisztrált **piac-vásár**, továbbá a Dunakapu téri **helyi termelői piac** és a szintén a Belvárosban található **virágpiac** működik (*Gazdasági Program 2020-2025*).

3.7.2.3. Vendéglátás

Győrben közel 1300 **vendéglátóhely** működik, számuk – a turizmus bővülése és a vendégek egyre széleskörűbb igénye miatt – az elmúlt 5 évben dinamikus **nőtt**. Ezek többnyire már megfelelnek a mai elvárásoknak és divatnak, számos közülük a nemzetközi trendekhez igazodó modern **bisztró, fast food bar, fast casual** étterem, alternatív táplálkozási lehetőséget biztosító étterem. Emellett vannak, amelyek a hagyományos étkezési lehetőségek biztosítása mellett különböző programokat is szerveznek (*Gazdasági Program 2020-2025*).

3.7.2.4. Turizmus

Győrben az erős ipari szektornak köszönhetően elsősorban az **üzleti turizmus** a domináns. Ezt támasztja alá a külföldi vendégforgalom nemzetiség szerinti összetétele, a legtöbb vendég az Audi Hungária Zrt. anyaországából, Németországból érkezik, emellett még Ausztriából, Csehországból és Ukrajnából látogatnak még sokan a városba, elsősorban üzleti céllal. Az üzleti turizmus mellett a városban egyre nagyobb népszerűségnek örvend a **sportturizmus** és a **fesztiválturizmus** is. Az előbbinek kiváló hátteret adott a 2017-ben a városban megrendezett Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztivál, utóbbira pedig az egyre szélesebb körű városi rendezvények nyújtanak lehetőséget, amelyek egész évben várják a látogatókat. A Magyar Turizmus Zrt. Nyugat-dunántúli Regionális Marketing Igazgatósága által 2012-ben meghirdetett „Nyugat- dunántúli régió kiemelt kulturális- és örökségturisztikai rendezvénye” pályázaton 22 nyertes közül 5 Győrhöz köthető (Györköcfesztivál, Barokk Esküvő, Advent Győrben, Magyar Táncfesztivál, Öt Templom Fesztivál).

Győr földrajzi fekvése, történelme, kulturális öröksége, aktív társadalmi és művészeti élete **gazdag turisztikai kínálatot** nyújt. Győr gazdag műemlékekben, a belvárosi barokk városrész egyedülálló, a városban számos múzeum és tárlat található. Győr jelentős vallási központ, több történelmi egyház püspöki székhelye.

A Rába Quelle Gyógy-, Termál- és Élményfürdő **az egészség-, wellness- és élményturizmus** szempontjából kiemelt terület, évente közel 400 ezer vendég fordul meg itt. jelenleg rekonstrukciója és bővítése zajlik, így turisztikai jelentősége a jövőben várhatóan még tovább fog növekedni.

A várost átszelő Mosoni-Duna az **aktív turizmuson** belül a **vízitourizmus** potenciális színhelye.

A turisták körében Győr a nyolcadik legnépszerűbb vidéki város, amelyet kizárólag tradicionális fürdőhelyek előznek meg a listán (*Gazdasági Program 2020-2025*). Az itt eltöltött **vendégéjszakák száma** 2011 és 2019 között évről-évre egyre nagyobb ütemben **növekedett**, és annak ellenére, hogy 2019-ben volt egy kisebb csökkenés, a vendégéjszakák száma a négy év alatt összesen 31%-kal növekedett. 2019-ben a vendégek 53%-a külföldi volt.

Győrben a kereskedelmi szálláshelyek férőhelyeinek száma 2015-től 2019-ig ingadozó ütemben változott, összességében azonban a négy év alatt 55%-kal **nőtt** (7. táblázat).

7. táblázat: Kereskedelmi szálláshelyek főbb adatai Győrben, 2015-2019

Év	Vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken (vendégéjszaka)	Összes kereskedelmi szálláshely szállásférőhelyei nek száma (db)	Belföldiek által eltöltött vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken (vendégéjszaka)	Külföldiek által eltöltött vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken (vendégéjszaka)
2015	344 498	3 284	n.a.	n.a.

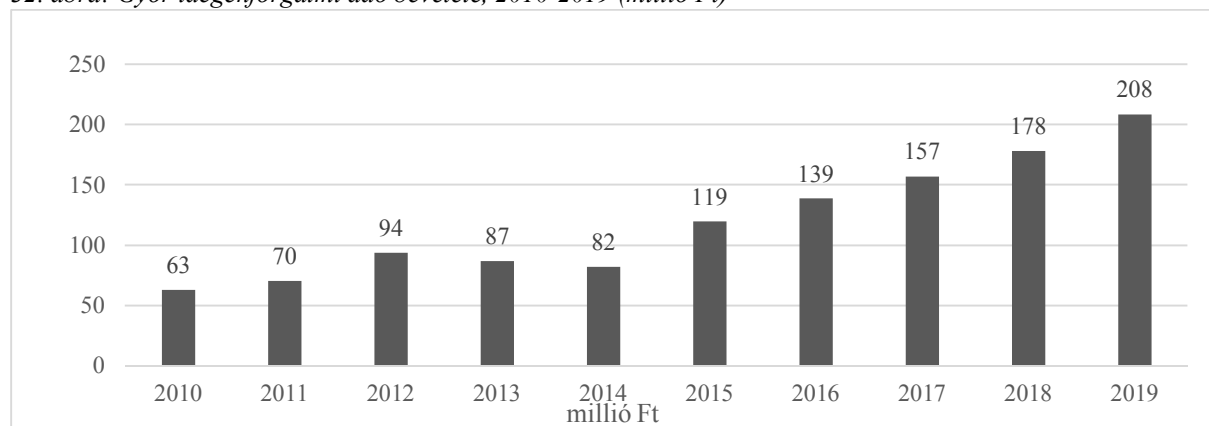
2016	369 354	4 405	n.a.	n.a.
2017	417 491	3 351	n.a.	n.a.
2018	476 311	5 266	n.a.	n.a.
2019	452 822	5 103	212 667	240 155

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis

Győrben összesen 208 **szálláshely** áll rendelkezésre, amelyek legnagyobb része magán szálláshely, illetve egyéb szálláshely, a szálloda és panzió kapacitás az elmúlt években csökkent. Ennek hátránya, hogy a magán szálláshelyek marketingje és láthatósága – a szállodákhoz és panziókhoz képest – gyengébb, így a turisták kevésbé találják meg azokat. Emellett egyre inkább elterjednek az úgynevezett közösségi szálláshelyek, amelyek tulajdonképpen a munkásszállásokat jelentik. A gazdasági igények kielégítése, a folyamatos munkaerőhiány leküzdésére egyre nagyobb az igény az ilyen típusú szálláshelyre (*Gazdasági Program 2020-2025*).

Egy település vendégforgalmát az ott beszedett **idegenforgalmi adó** is jól mutatja. Győrben ezen adóból származó bevétel összege 2014 és 2019 között évről-évre 13-17%-kal **növekedett**, az öt év alatt összesen 74%-kal (**32. ábra**).

32. ábra: Győr idegenforgalmi adó bevétele, 2010-2019 (millió Ft)

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis alapján saját szerkesztés

Az idegenforgalmi adó összegét tekintve Győr a megyei jogú városok között 2019-ben a 3. helyen, lakosságszámra vetítve pedig a 4. helyen állt. Ennél több idegenforgalmi adót csak Budapesten és Egerben, lakosságarányosan pedig Budapesten, Egerben és Sopronban fizettek a vendégek (**8. táblázat**).

8. táblázat: Idegenforgalmi adó bevétel a megyei jogú városokban, 2019

Város	Idegenforgalmi adó bevétel (ezer Ft)	Egy főre jutó idegenforgalmi adó bevétel (Ft/fő)
Budapest	7 163 462	4 090,5
Érd	5 852	85,0
Dunaújváros	12 403	283,5
Székesfehérvár	66 484	687,3
Tatabánya	6 428	97,4
Veszprém	45 085	758,6
Győr	208 484	1 567,6
Sopron	164 610	2 618,3
Szombathely	39 439	502,4
Nagykanizsa	11 551	249,2
Zalaegerszeg	27 196	476,6
Pécs	103 674	728,3

Kaposvár	18 863	309,0
Szekszárd	12 973	409,6
Miskolc	180 891	1 176,8
Eger	252 456	4 818,2
Salgótarján	5 068	152,3
Debrecen	163 961	814,6
Szolnok	15 937	224,7
Nyíregyháza	79 834	683,5
Kecskemét	81 925	741,2
Békéscsaba	15 525	263,9
Hódmezővásárhely	8 225	190,3
Szeged	212 638	1 324,7
Átlag	75 631	968,9

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis alapján saját szerkesztés

3.7.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai

Győrben 2020-ban összesen 25100 vállalkozást regisztráltak. A **regisztrált vállalkozások** száma 2011-től 2015-ig stagnált, azóta évente kismértékben (1-3 %-kal) **növekszik**, annak ellenére, hogy 2011 és 2020 között évente mintegy 1000-1500 vállalkozás szűnt meg. A regisztrált vállalkozásokon belül a **társas vállalkozások száma** 2011-től 2020-ig **csökkent** (összesen 16%-kal), míg az **egyéni vállalkozók száma** jelentősen (30%-kal), a **nonprofit és egyéb nem nyereségérdekelt szervezetek száma** kisebb mértékben (12%-kal) **növekedett**. Ugyanezen időszak alatt a működő vállalkozások számának alakulásában hasonló tendencia volt megfigyelhető, bár ez esetben a társas vállalkozások számában kisebb mértékű (7%-os) csökkenés következett be. 2011-ben a regisztrált egyéni és társas vállalkozások 70%-a volt működő vállalkozás, 2019-re ez az arány a társas vállalkozások esetében 80%-ra, egyéni vállalkozók esetében 90%-ra emelkedett (**9. táblázat**). Győrben 2020-ban 14512 **működő vállalkozás** volt, amely a megyében működő összes vállalkozás 36%-a.

A társas vállalkozások számának csökkenése és az egyéni vállalkozók számának növekedése miatt ez utóbbiak összes működő vállalkozáson belüli aránya 47%-ról 57%-ra növekedett, azonban még így is elmarad a megyei átlagtól (59%).

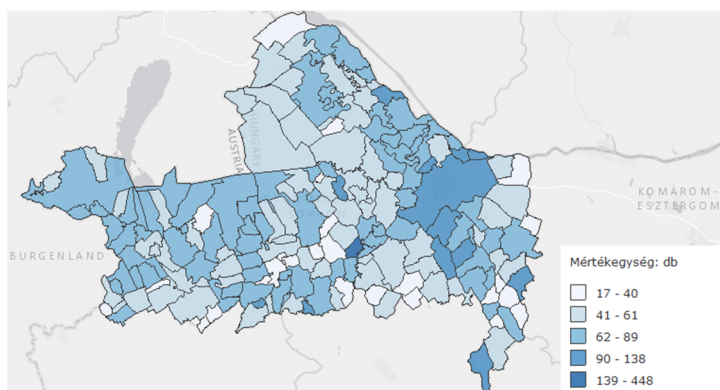
9. táblázat: Regisztrált és működő gazdasági szervezetek száma Győrben gazdálkodási forma szerint, 2011-2020

Év	Vállalkozás				Nonprofit és egyéb nem nyereségérdekelt szervezet		Összes vállalkozás	
	Társas vállalkozás		Egyéni vállalkozó					
	Regisztrált	Működő	Regisztrált	Működő	Regisztrált	Működő	Regisztrált	Működő
2011	8 930	6 446	7 300	5 776	2 169	n.a.	22 551	12 222
2012	8 910	6 409	6 900	4 840	2 171	n.a.	22 454	11 249
2013	8 692	6 160	6 904	4 918	2 189	n.a.	22 499	11 078
2014	8 414	6 074	7 152	5 140	2 201	n.a.	22 700	11 214
2015	8 019	6 036	7 293	5 471	2 221	n.a.	22 518	11 507
2016	7 826	5 827	7 666	5 952	2 222	n.a.	22 770	11 779
2017	7 723	5 664	8 010	6 617	2 258	n.a.	23 164	12 305
2018	7 569	6 042	8 646	7 158	2 324	n.a.	23 877	13 227
2019	7 506	6 023	9 118	8 283	2 379	n.a.	24 480	14 512
2020	7 504	n.a.	9 516	n.a.	2 425	n.a.	25 100	n.a.

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis

Győrben az ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma 101 db, ezzel bőven meghaladja a megyei átlagot (80) és a megyei jogú városok átlagát (90) is, és a város a megyében a vállalkozásokkal legsűrűbben ellátott települései közé tartozik (33. ábra). Emellett Győr **vállalkozás sűrűsége** a megyei jogú városok között is **kiemelkedő**, ennél több egy lakosra jutó vállalkozás csak Budapesten (110), Veszprémben (108), Szegeden (105) és Szekszárdon (103) található.

33. ábra: Ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma Győr-Moson-Sopron megye településein, 2018 (db/ezer fő)

Forrás: KSH Tematikus térképek

A Győrben működő összes vállalkozás és **egyéni vállalkozás száma** 2011-ről 2019-re – a megyében és a megyei jogú városokban megfigyelhető változásokhoz hasonlóan – **növekedett**, a növekedés üteme azonban a megyeitől némileg elmaradt, míg a megyei jogú városokban tapasztaltat kis mértékben meghaladta. Győrben az összes vállalkozás száma 19%-kal (a megyében 28%-kal, a megyei jogú városokban átlagosan 15%-kal), míg az egyéni vállalkozók száma 43%-kal (a megyében 48%-kal, a megyei jogú városokban átlagosan 41%-kal) növekedett. A **társas vállalkozások** esetében azonban Győrben 6%-os **viSSzaesés** következett be, míg megyei szinten szinte stagnálás volt megfigyelhető. A társas vállalkozások száma a megyei jogú városok átlagában a győrinél nagyobb mértékben, mintegy 10%-kal csökkent. A **szövetkezetek** esetében pedig – a megyei tendenciával ellentétben – **növekedés**, **agrárgazdasági szövetkezeteknél** pedig **stagnálás** jelentkezett. Ez szintén a megyei jogú városok átlagának tendenciáját követi. 2019-ben a Győr-Moson-Sopron megyében működő vállalkozások 35%-a, a társas vállalkozások 39%-a, az egyéni vállalkozások 33%-a, a szövetkezetek 16%-a (az agrárgazdasági szövetkezetek 6%-a) működött Győrben. Ezek az arányok – a szövetkezetek kivételével – 2011-hez képest kismértékben csökkentek, akkor ugyanezek az arányok 38%, 43%, 34%, 12% és 3% voltak (10. táblázat). Ebből az látszik, hogy ez alatt az idő alatt a megye más térségeiben nőtt a működő vállalkozások aránya.

10. táblázat: Működő vállalkozások száma Győrben, Győr-Moson-Sopron megyében és a megyei jogú városok átlagában

Gazdálkodási forma	Győr		Győr-Moson-Sopron megye		Megyei jogú városok átlaga (Budapest kivételével)	
	2011	2019	2011	2019	2011	2019
Vállalkozás	12 222	14 512	32 204	41 052	7 357	8 476
Társas vállalkozás	6 446	6 023	15 157	15 395	3 967	3 569
ebből						
Nonprofit gazdasági társaság	24	19	66	47	23	18
Egyéni vállalkozó	5 776	8 283	17 047	25 256	3 390	4 794
ebből						
főfoglalkozású egyéni	2 942	4 465	9 956	14 898	1 647	2 540

vállalkozó						
mellékfoglalkozású egyéni vállalkozó	2 308	3 466	5 815	9 494	1 282	1 970
nyugdíjas egyéni vállalkozó	526	352	1 276	864	461	284
Szövetkezet	13	14	111	86	11	15
ebből						
agrárgazdasági szövetkezet	2	2	58	33	2	2

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis alapján saját szerkesztés

A Győrben működő **egyéni vállalkozók** 54%-a **főfoglalkozású**, ez némileg elmarad a megyei aránytól (59%), azonban a 2011-es arányhoz (51%) képest kismértékben **növekedett**. A **nyugdíjas egyéni vállalkozók aránya** mind győri, mind pedig megyei szinten egyaránt 2-2% ponttal, a megyei jogú városok átlagát tekintve pedig 5,8% ponttal **csökkent**.

Győrben a társas vállalkozások 89%-a, míg az egyéni vállalkozók 99,7%-a **mikrovállalkozás**, azaz 10 főnél kevesebbet foglalkoztat. A társas vállalkozások további 8,7%-a **kisvállalkozás** (10-49 fő foglalkoztatottal), 1,8%-a **közepes méretű vállalkozás** (legfeljebb 250 fő alkalmazottal), és csupán 0,5%-a **nagyvállalkozás** (**11. táblázat**). Ezek az arányok nagyjából megegyeznek a megyei és megyei jogú városokbeli arányokkal.

11. táblázat: Működő vállalkozások száma gazdálkodási forma és létszámkategóriák szerint, 2019

Létszámkategóri a (fő)	Társas vállalkozás	Egyéni vállalkozó	Összesen
1-9	5 140	8 116	13 256
10-19	321	18	339
20-49	176	3	179
50-249	103	3	106
250-499	14	0	14
500-	16	0	16

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis

A 2014-2020 időszakban a vállalati szféra **technológiai kapacitás bővítésére** több, Európai Unió pályázati forrás rendelkezésre állt. A **Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP)** keretében kiírt pályázati konstrukciókra benyújtott pályázatokból a Győr-Moson-Sopron megyei 546 pályázatból Győrben 202 vállalkozás, összesen több mint 8,5 milliárd forint támogatásban részesült (**12. táblázat**).

12. táblázat: A győri vállalkozások kapacitásbővítési és egyéb fejlesztési pályázatainak adatai, 2014-2020

Felhívás azonosító	Felhívás címe	Támogatott pályázatok száma (db)	Megítélt támogatás (Ft)
GINOP-1.1.1-18	Vállalkozói és ipari inkubációs szolgáltatások fejlesztésének támogatása	2	58 268 433
GINOP-1.2.1-14	Mikro-, kis- és középvállalkozások termelési kapacitásainak bővítése	16	693 124 102
GINOP-1.2.1-15	Mikro-, kis- és középvállalkozások termelési kapacitásainak bővítése	14	1 767 576 220
GINOP-1.2.1-16	Mikro-, kis- és középvállalkozások termelési kapacitásainak bővítése	17	1 870 351 413
GINOP-1.2.14-20	Divat és Dizájnpiari mikro-, kis- és középvállalkozások modern üzleti és termelési kihívásokhoz való alkalmazkodását segítő fejlesztések támogatása	8	313 291 799
GINOP-1.2.15-21	Mikro-, kis- és középvállalkozások egészségipari termékek gyártására irányuló fejlesztéseinek támogatása		115 010 922
GINOP-1.2.2-15	Mikro-kis és középvállalkozások kapacitásbővítő beruházásainak támogatása	19	389 986 779

GINOP-1.2.2-16	Mikro-, kis- és középvállalkozások kapacitásbővítő beruházásainak támogatása	11	255 112 213
GINOP-1.2.3-8-3-4-16	Mikro-, kis- és középvállalkozások kapacitásbővítő beruházásainak támogatása kombinált hitelettermék keretében	23	640 653 205
GINOP-1.2.5-15	Logisztikai szolgáltató központok fejlesztésének támogatása	5	515 972 832
GINOP-1.2.7-19	Magyar Multiprogram III. - A kiemelt növekedési potencionállal bíró feldolgozóipari kis- és középvállalkozások komplex fejlesztéseinek támogatása	1	144 489 305
GINOP-1.2.8-17	Kis- és középvállalkozások ipari digitalizációhoz (IPAR 4.0) kapcsolódó fejlesztéseinek támogatása	1	62 093 475
GINOP-1.2.8.-20	A mikro-, kis- és középvállalkozások modern üzleti és termelési kihívásokhoz való alkalmazkodását segítő fejlesztések támogatása	83	1 868 105 419

Forrás: www.palyazat.gov.hu alapján saját szerkesztés

3.7.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

3.7.4.1. Elérhetőség

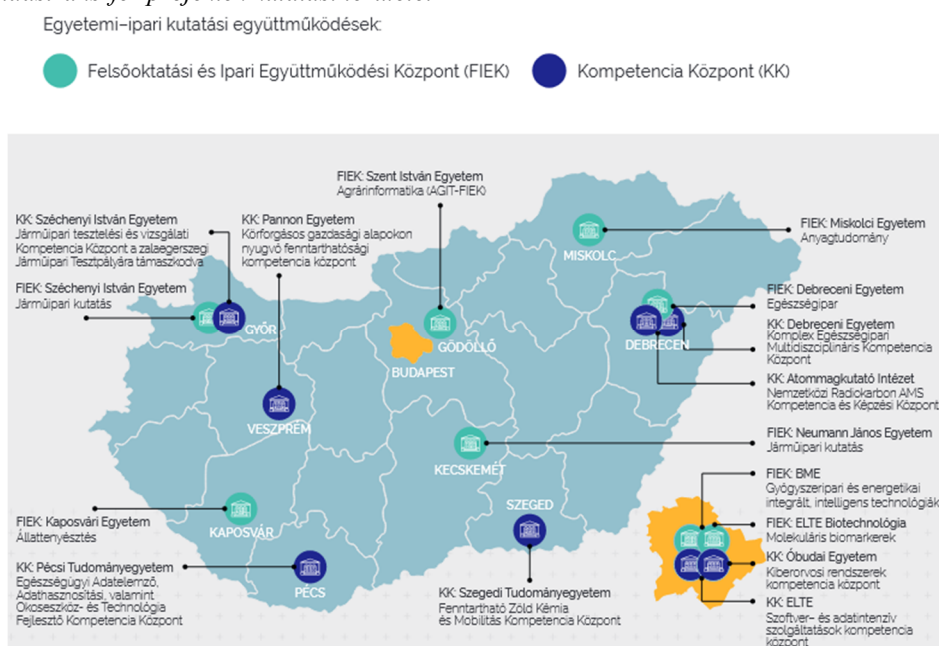
Győr az ország észak-nyugati szegletében fekszik, így **kaput nyit Nyugat-Európa felé**, ami a város számára mind közlekedési, mind gazdasági szempontból jelentős versenyelőnyt jelent. A határ menti fekvés mellett nem elhanyagolható tényező a város **jó megközelíthetősége**, belföldről és külföldről egyaránt. Győr az ún. „aranyháromszögben” helyezkedik el, három ország fővárosa között, Budapesttől és Béctől kb. 120 km-re, Pozsonytól pedig 80 km-re található. Emiatt a város közúton, vasúton, vízi- és légi úton is könnyen elérhető. A három főváros közelsége miatt a három nemzetközi repülőtér könnyen és gyorsan elérhető. Győr a **Budapest-Bécs autópálya (M1)** mentén fekszik, de több más főút is keresztezi a várost, mint például a határ felől a 14-es, Komárom felől a 10-es, Székesfehérvárról a 81-es, Veszprémből a 82-es, Pápáról a 83-as, Szombathelyről pedig a 85-ös út. A városon halad keresztül a **Budapest-Bécs nemzetközi vasútvonal**, amelyen áthaladó nemzetközi járatoknak Győr állandó megállóhelye. A városhoz szintén közel helyezkedik el a **gönyüi nemzetközi folyami kikötő**, amely a Nyugat- és Kelet-Európa közötti tranzitútvonalakon folytatott kereskedelem egyik állomása. A kikötőben több százezer tonna áru vízi szállítását bonyolítják le. Az áruszállítás mellett a dunai evezős, motorcsónakos vízi forgalom is jelentős. A Győrtől mintegy 15 km-re lévő **péri repülőtér** a város bármely pontjáról gyorsan elérhető. A repülőtér a nemzetközi forgalom számára is nyitott, nyilvános, kereskedelmi minősítéssel rendelkezik. Szolgáltatásai között szerepel az étterem, motel, repülőtéri minibusz, taxi, autókölcsönzés, sétarepülés és pilótaoktatás. Aéri repülőtérnek meghatározó gazdasági eleme az Audi cég, de a döntően autógyártáshoz köthető szállításokba a kiszolgálás gyorsaságát kihasználva más hazai alkatrészgyártók is egyre inkább bekapcsolódnak. A repülőtér fejlesztése a régió gazdasági fejlődésének is új dimenziót nyithat. Győr számos **kiépített kerékpárúttal** rendelkezik, amelyek nemcsak a belföldi településekkel, hanem a szomszédos országokkal is összeköttetést biztosítanak. Ezek elsősorban idegenforgalmi szempontból jelentősek (Ongjerth et al. 2006, Győri Autóipari Életpályamodell 2019).

3.7.4.2. Kutatás-fejlesztés

A győri kutatás-fejlesztést több intézmény segíti. Budapestet nem számítva, Győrben az országban az elsők között hozták létre 1997-ben az Ipari Parkban az **Innonet Innovációs és Technológiai Központot**, amely innovatív szolgáltatásai mellett inkubátor szerepével a kezdő vállalkozásokat segíti. Célja az innovatív ötletek folyamatos felkutatása és fejlesztése, az innovatív, fejlődőképes, beszállítói tevékenységet végző kis- és közepes vállalkozások megerősítése, az innovációs és technológiai transzferrel kapcsolatos információk közvetítése, valamint a siker érdekében nemzetközi partnerkapcsolatok kiépítése és tapasztalatcsere biztosítása (Megalapozó vizsgálat 2014).

A Széchenyi István Egyetem elkötelezett az ipari szereplőkkel való szoros együttműködés irányába, ezért az egyetem bázisán 2005-ben kezdte meg működését a Járműipari Regionális Egyetemi Tudásközpont (továbbiakban: JRET) és 2006-ban a Kooperációs Kutatóközpont, melyek ipari-tudományos kapcsolatot létesítettek a gépjárműgyártás, az elektronika, a faipar és a megújuló energiaforrások területén működő vállalkozásokkal (*Megalapozó vizsgálat 2014*). Az egyetem szoros oktatási és kutatási együttműködésben áll az Audi Hungaria Zrt.-vel, ennek eredményeként jött létre az egyetemen a négy tanszékből álló Audi Hungaria Járműmérnöki Tanszékcsoport. A kutatás-fejlesztés, az oktatás és az ipar intézményes együttműködésére a GINOP-2.3.4-15-2016-00003 számú pályázatból létesítették az egyetemen a Felsőoktatási és Ipari Együttműködési Központot (FIEK), amelynek célja több szakterület szereplőinek együttműködésével a K+F+I eredmények gazdasági hasznosítása. Ilyen központ az országban összesen 8 felsőoktatási intézményben működik (**34. ábra**). Emellett az intézményben a zalaegerszegi Járműipari Tesztpályára támaszkodva Kompetencia Központ (KK) is működik.

34. ábra: Tudástranszfer projektek kutatási területei

Forrás: NKFIH

A Széchenyi István Egyetem évek óta dolgozik együtt az Eötvös Loránd Kutatási Hálózathoz (ELKH) tartozó Számítástechnikai és Automatizálási Kutatóintézettel (SZTAKI) kiemelkedő fontosságú járműipari kutatások, illetve kiberfizikai gyártó- és logisztikai rendszerek terén az egyetemen működő Járműipari Kutatóközpontban. A felfedező kutatások hozzájárulnak a Győrben folyó, világviszonylatban is kimagasló színvonalú járműipari kutatásokhoz, és támogatják a jellemzően régiós műszaki és természettudományos K+F+I tevékenységeket. Az MTA az egyetemen létrehozta a Járműtechnológiai Kutatások Kiválósági Központot (J3K), amelynek működését az elmúlt években az MTA, az Audi Hungaria, az egyetem és Győr városa közösen biztosította. Ezenfelül a SZTAKI-nak kialakított telephelye van a SZE győri épületében, ahol a két intézmény egy Ipar 4.0 mintarendszert működtet elsősorban robotikai irányultsággal. „Az „Ipar 4.0 kutatási és innovációs kiválósági központ” projekt olyan csúcstechnológia területet céloz meg, ahol – szinte páratlan módon – integrálódik a magas szintű alap kutatás szükségessége az égető gyakorlati igények kielégítésével. A projekt az Ipar 4.0 (I4.0) kutatási és fejlesztési irányával összhangban erőforrás-hatékony, robusztus termelés-tervezési és irányítási rendszer fejlesztését; minta smart és logisztikai rendszer megvalósítását; kooperatív és adaptív termelési és logisztikai hálózatok új modelljeinek és működtető rendszerének kifejlesztését; az energia-hatékony és fenntartható gyártás koncepciójának kialakítását; valamint számítási felhő alapú termelésinformatikai szolgáltatások bevezetését tűzi ki célul.” (IPAR 4.0

Kutatási

és

Innovációs Kiválósági Központ <https://ipar40kutatas.hu/>)

Az **Audi Hungaria Zrt.** a Széchenyi István Egyetemen való szoros kutatási együttműködése mellett önálló kutatás-fejlesztési központtal is rendelkezik. Az első K+F bázis 1999-ben mintegy 40 fővel kezdte meg működését, amely folyamatosan fejlődött, bővült. 2018-ban egy új K+F központot hozott létre, 6,15 milliárd forintból, ötfélszáz kormányzati támogatásból.

A balassagyarmati székhelyű **Delta-Tech Mérnöki Iroda Kft.** 2017-ben szintén K+F központot hozott létre a győri ipari parkban, amely az automatizálás, robottechnológia, valamint a rendszerintegrálás területeire terjed ki. A beruházás 1500 négyzetméteren, 713 millió forintból valósult meg, amelyhez 253 millió forint támogatást kapott a cég a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Programból.

Győrben tehát erős ipari K+F működik, ez azonban elsősorban a járműiparra, automatizálásra, robottechnológiára épül, más területek kutatás-fejlesztési tevékenysége gyenge.

A 2014-2020 időszakban a kutatás-fejlesztésre több, Európai Unió pályázati forrás rendelkezésre állt. A **Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP)** keretében kiírt pályázati konstrukciókra benyújtott pályázatokból a Győr-Moson-Sopron megyei 35 pályázatból Győrben 22 nyertes pályázat volt, összesen több mint 25 milliárd forint támogatással.

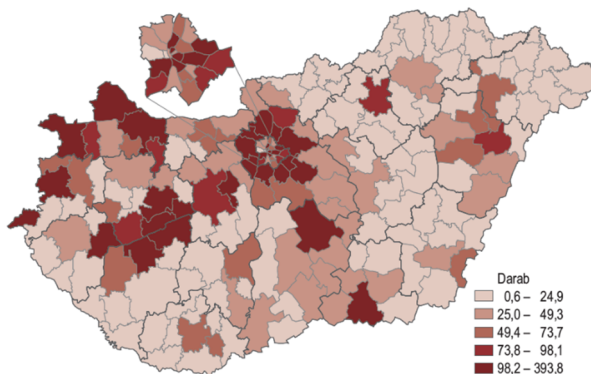
3.7.5. Ingatlanpiaci viszonyok

3.7.5.1. Lakásállomány, ingatlanárak

Győrben 2020-ban 62 924 db lakás volt, ez 6478 db-bal és 12%-kal több, mint 2010-ben. Ebben az időszakban Salgótarján kivételével az összes megyei jogú városban **növekedett a lakások száma**, átlagosan 5%-kal, a legkisebb mértékben Békéscsabán, 0,3%-kal, a legnagyobb mértékben Sopronban 14%-kal, majd Érden 13%-kal, ezt követi a Győri növekedési ütem. A lakosságátlagos lakások számát tekintve Győr (464 db) elmarad a megyei jogú városok átlagától (481 db), ami Győr sűrűn lakottságát mutatja.

A lakásépítések 2013-as mélypontja és a következő két év ingadozása után 2016-ban ismét megindult az ország lakásépítési piacának felfutása. Az élénkülés hátterében egyrészt olyan kormányzati intézkedések állnak, mint a családi otthonteremtési kedvezmény bevezetése, illetve az újépítésű lakások áfakulcsának csökkentése, másrészt a hitelpiacon elérhetővé váltak a lakásépítések finanszírozására szolgáló, alacsony kamatszínvonalú lakáshitelek. A 2015 és 2019 között épült lakások több mint hattizede Budapesten, valamint Pest és Győr-Moson-Sopron megyében épült fel. Az öt év alatt tízezer lakosra országos átlagban 72 újépítésű lakás jutott, azonban a főváros egyes kerületeiben, Pest megye jelentős részén, Balaton térségében, illetve Győr-Moson-Sopron megyében és ezzel együtt Győrben is ennek a többszöröse (**35. ábra**).

35. ábra: A 2015 és 2019 között épült lakások tízezer lakosra jutó száma

Forrás: KSH TÉR-KÉP, 2019

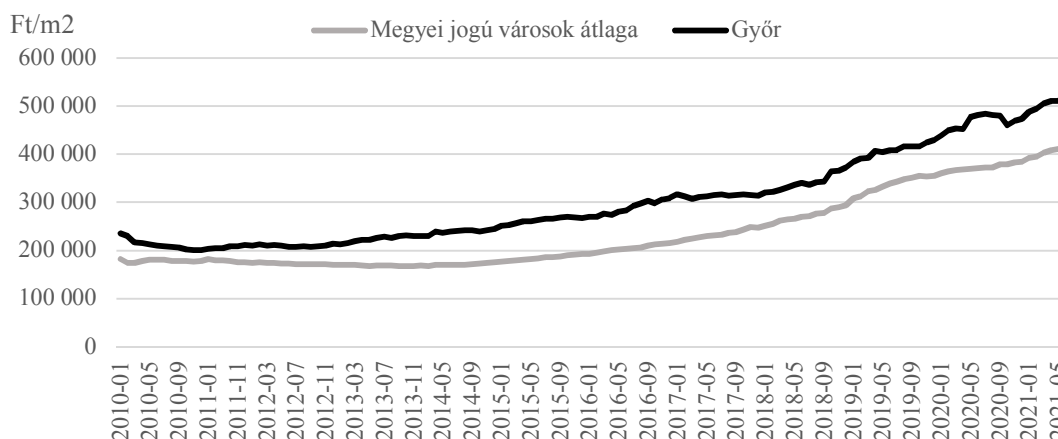
2010 és 2020 között a megyei jogú városok átlagában tízezer lakosra vetítve 177 lakást építettek, és átlagosan 23 szűnt meg. Ugyanezen időszak alatt Győrben a tízezer lakosra jutó épített lakások száma

478, a megszűnt lakásoké 33 volt. Az ebben az időszakban épített lakások számát tekintve Győr a megyei jogú városok között első helyen áll, amit Sopron követ 432-vel, majd egy nagyobb lemaradással Érd 294-gyel. Amennyiben a megszűnt lakásokat is figyelembe vesszük, a 2010 és 2020 közötti tízezer lakosra jutó lakásegyenleg még mindig Győrben (445) és Sopronban (405) a legmagasabb. 2020-ban a megyei jogú városokban átlagosan 32 lakás épült, a legkevesebb Salgótarjánban, 1 db, a legtöbb pedig Győrben 92 db. Győrt Debrecen (77), Kecskemét (69), Szeged (64), Nyíregyháza (57) és Érd (56), valamint Sopron (56) követi.

Az ingatlan állapota szerint vizsgálva a lakásértékesítéseket, 2015 és 2019 között a győri járásban, és ezzel együtt Győrben is lakosságárányosan több használt lakást értékesítettek, mint újat, ugyanakkor országos viszonylatban a többi területhez képest viszonylag több új lakás cserélt gazdát.

Az ingatlanet.hu szerint 2010-től 2014-ig minden megyei jogú városban szinte stagnáltak az ingatlanárak, majd 2014-től emelkedésnek indultak. Budapesten és Sopronban 2014-től, a többi megyei jogú városban inkább 2018 második felétől kezdődött meredekebb áremelkedés. 2021-ben a megyei jogú városokban az ingatlanárak a 2010-es árakhoz képest átlagosan megduplázódtak, Győrben még ennél is nagyobb ütemben, 120%-kal **növekedtek**. Csupán 2020. IV. negyedévében volt némi visszaesés az árakban, ez feltételezhetően a koronavírus pandémia miatti keresletcsökkenésnek volt köszönhető, de ez hamar visszaállt. 2010 és 2021 között a győri ingatlanárak egyébként is **magasabbak voltak a megyei jogú városok átlagánál (36. ábra)**. Ez utóbbit a Budapesti árak erőteljesen felfelé húzták, tehát ha Budapestet figyelmen kívül hagyjuk, még nagyobb különbséggel számolhatunk a győri és a megyei jogú városok átlagárai között.

36. ábra: A lakóingatlanok négyzetméterárának alakulása Győrben és a megyei jogú városokban, 2010-2021 (Ft/m²)

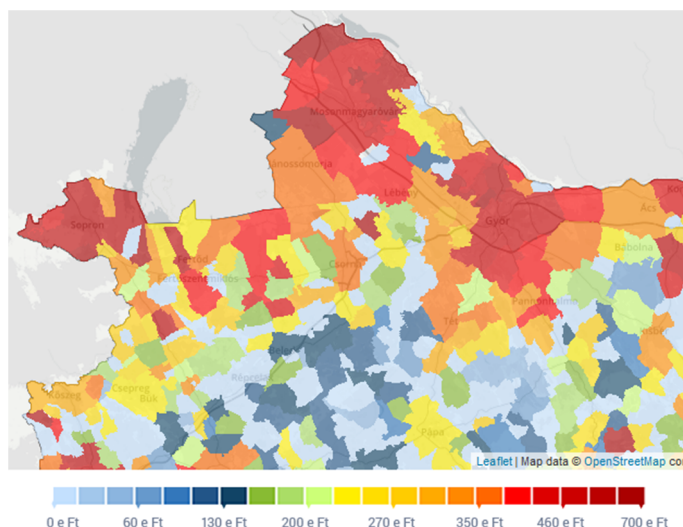

Forrás: ingatlanet.hu alapján saját szerkesztés

2010-ben Győrben egy négyzetméternyi lakóingatlan átlagosan 212 ezer Ft-ba, míg 2021. júniusában 516 ezer Ft-ba került. 2021-ben a város a négyzetméterenkénti lakóingatlan árat tekintve a többi megyei jogú város között ötödik helyen szerepel Budapest (806 ezer Ft), Érd (605 ezer Ft), Debrecen (548 ezer Ft) és Veszprém (524 ezer Ft) mögött.

Amennyiben a Győr-Moson-Sopron megyei ingatlanárakat nézzük, a megyében Győr mellett Sopronban, és Mosonmagyaróváron, illetve a Rajkán magasak a négyzetméterenkénti lakóingatlan árak. Mosonmagyaróváron az lakóingatlanok négyzetméterenkénti ára (466 ezer Ft) alatta marad a győri átlagos áraknak, Sopronban megközelíti (514 ezer Ft), Rajkán azonban még a győrinél is magasabb (547 ezer Ft). Ez utóbbi oka a határ közelségéből fakadóan a szlovák állampolgárságú lakók hazai (ezen belül rajkai) ingatlanok iránti megnövekedett kereslete.

37. ábra: A lakóingatlanok négyzetméterára Győr-Moson-Sopron megyében, 2021. június (Ft/m²)

Forrás: ingatlanet.hu

A lakóingatlan típusok közül Győrben 2021-ben a legdrágábbak a téglalakások, amelyek négyzetméterenkénti átlagára 566 ezer Ft körül mozog, ezt követi a sorház, 466 ezer forintos átlagárral, harmadik a panellakások 415 ezer forintos átlagárral, és legolcsóbb a családi ház, amelynek négyzetméterenkénti ára 385 ezer Ft körül alakul. Látható tehát, hogy lakóingatlan típusonként akár 180 ezer Ft különbség is lehet négyzetméterenként.

3.7.5.2. A győri lakáspiac jellemzői

Győrben a városrészek az ott található lakás típusa szerint karakteresen elválnak egymástól, vannak **egy típusú és egyes városrészek**. Egyes városrészeket a tömbházas, lakótelepi beépítés jellemez, például Adyváros, Marcalváros I-II., más, döntően a Belvárostól távolabb elhelyezkedő városrészeket családi házas, esetleg sorházas övezetek jellemeznek, például Jancsifalu, Likócs, Pinnyéd, Nagybácsa. A harmadik jellegzetes városrész csoportban többféle lakóövezet is megtalálható, ilyen pl. a Belváros, Nádorváros és Révfalu, amelyekben a különböző típusú tömbházak (panel vagy téglaeépítésű tömbházak és társasházak), sor- és ikerházak, vagy akár családi házak is egyaránt megtalálhatók.

Az elmúlt időszakban a Belvároshoz közeli városrészek – Révfalu, Nádorváros – emelkednek ki, és a családi házakat a több lakásos, kisebb-nagyobb társasházak (4-től akár 31-40 lakásos tömbökig) váltják fel. Ugyanakkor egyes városrészekben – például Kisbácsa, Kismegyer, Pinnyéd – új telkek kialakításával új családi házas területek kialakítására is lehetőség nyílt, amely kínálatával mérsékelni képes a városból a szuburbiákba kiköltözők számát.

A lakásárakat Győrben – hasonlóan más hasonló méretű és szerkezetű városokhoz – alapvetően két tényező határozza meg, a centrumtól való távolság, valamint a nyugodt, családi házas övezet megléte (*Megalapozó vizsgálat 2014*).

Az alapterületre vetített átlagos árakat tekintve a városrészek között a Belváros toronymagasan vezet, amelyet Sárás, és a belváros déli szomszédja, Nádorváros követ (**13. táblázat**). A következő csoportot azonban – Révfalu kivételével – a város külső gyűrűjében található városrészek – Kisbácsa, Kismegyer, Szabadhegy – alkotják. Ehhez a csoporthoz tartozik Sziget is, alapvetően az elmúlt évtizedben épült ikerházaknak köszönhetően. A legalacsonyabb alapterületre vetített átlagos árak pedig a legtávolabbi – Bácsa, Újváros –, illetve romló állapotú – Marcalváros I. – városrészekben található.

A legnagyobb, átlagosan a 50 millió Ft-ot meghaladó értékű lakóingatlanok az átlagosnál nagyobb alapterületű lakásokkal rendelkező városrészekben található. Ugyanakkor a legolcsóbb, 30 millió Ft alatti átlagárral bíró lakások az átlagosan kis alapterületű – 50-60 m² közötti – marcalvárosi, szabadhegyi és adyvárosi panellakások, valamint a leromlott állagú régi építésű és kis alapterületű társasházak Szigetben és Gyárvárosban.

13. táblázat: Átlagos lakásméret és ingatlanárak Győrben, városrészenként, 2021

Városrész	Átlagos méret (m ²)	Átlagár (millió Ft)	Átlagár (ezer Ft/m ²)
Adyváros	56	22,9	405,7
Bácsa	136	67,3	347,4
Belváros	66	45,8	742,9
Gyárváros	111	33,8	441,6
Gyirmót	80	39,7	472,8
Győrszentiván	111	42,1	403,1
Jancsifalu	85	34,4	409,7
Kisbácsa	97	65,2	507,6
Kismegyer	65	38,0	559,1
Likócs	119	56,3	451,5
Marcalváros I.	53	20,6	388,7
Marcalváros II.	84	38,9	449,8
Ménfőcsanak	128	48,9	401,5
Nádorváros	70	39,2	600,2
Pinnyéd	117	52,0	486,5
Révfalu	64	42,4	556,5
Sárás	77	51,4	667,5
Szabadhegy	60	34,1	554,2
Sziget	77	39,7	536,2
Újváros	140	43,3	324,4

Forrás: az ingatlanet.hu alapján saját szerkesztés

3.8. Az önkormányzat gazdálkodása, településüzemeltetés

3.8.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Az Önkormányzat gazdálkodásának kereteit az éves szinten elfogadott költségvetés határozza meg, amely adott naptári évre vonatkozóan tartalmazza a költségvetési bevételek és kiadások előirányzott összegét. Az Önkormányzat a költségvetés készítésekor a megkezdett folyamatok továbbvitelére koncentrál, hogy a város a megszerzett versenyelőnyét a jövőben is meg tudja tartani. Ehhez elengedhetetlenül fontos a városi intézményhálózat fenntartása, a közszolgáltatások bővítése, és a győri polgárok életminőségének javítását célzó beruházások és fejlesztések jövőbeni folytatása, természetesen a város stabil pénzügyi pozícióinak megőrzése mellett.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (Mötv.) jelentős változásokat hozott nemcsak az önkormányzati rendszer felépítésében, de az önkormányzatok gazdálkodásában is. 2013-ban az **új feladatfinanszírozási rendszer** bevezetésének hatására Győr Megyei Jogú Város költségvetésében a főösszeg az előző évinél mintegy 5 milliárd Ft-tal alacsonyabb lett. A bevételi oldal változásai közé tartozik, hogy a feladat-átstrukturálás miatt megszűnt az Önkormányzat személyi jövedelemadóból való részesedése, hiszen ez korábban megosztott bevétel volt az Állam és az Önkormányzat között, és alapvetően ez volt a fedezte a normatív támogatásoknak. Az állami feladatátvállalások okán az illetékbevételek szintén elkerültek a várostól. További változást jelentett 2013-tól, hogy az Önkormányzat által beszedett gépjárműadónak már csak a 40%-a marad helyben.

A normatív állami finanszírozás helyébe lépő **feladatfinanszírozás** azt jelenti, hogy az állam támogatást nyújt az Önkormányzat számára a működéshez, a köznevelési, valamint a szociális,

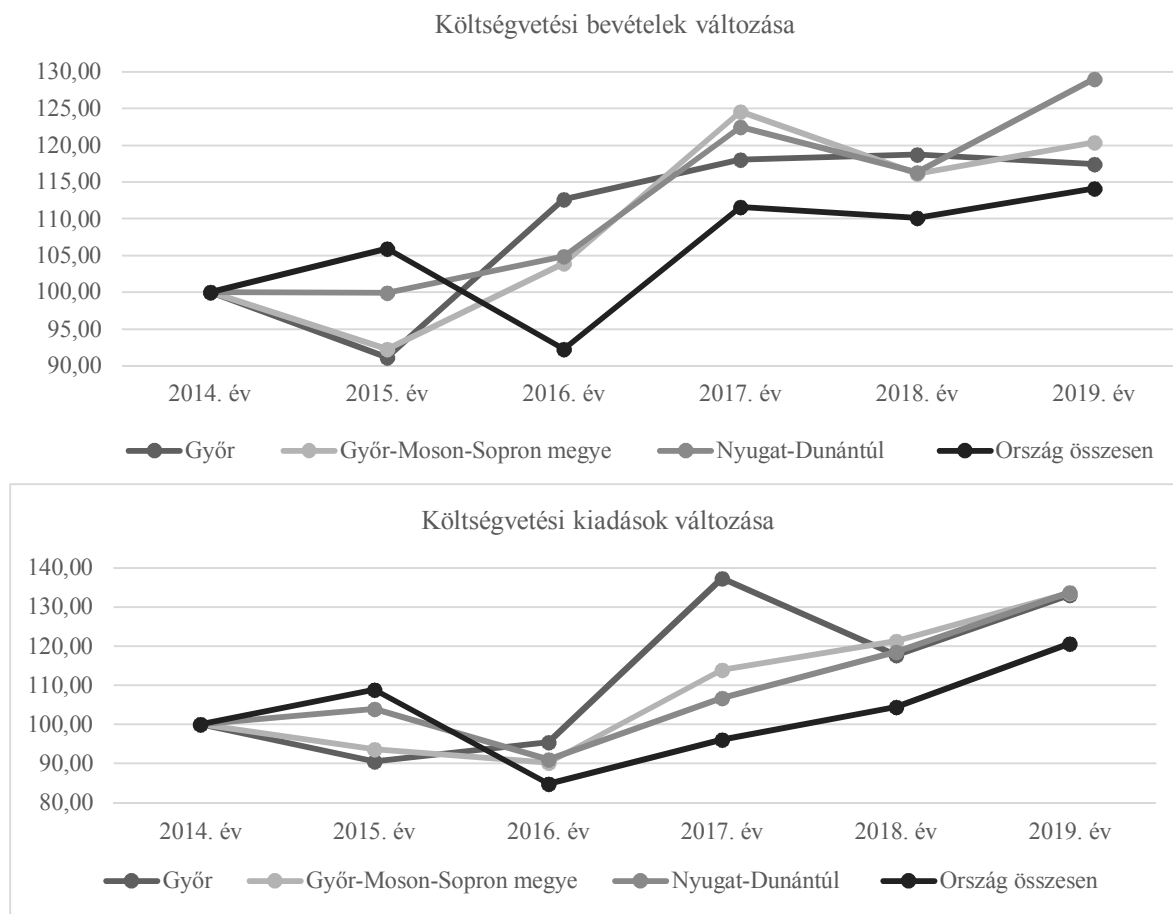
közművelődési és közgyűteményi feladatok ellátásához. Noha az állam 2013-tól közvetlenül fizeti a pedagógusok bérét, ugyanakkor a 3000 fő fölötti településeken a **köznevelési intézményrendszer működtetését** kötelező feladattá teszi, de a feladatot ellátó önkormányzatok (Győr is ide tartozik) számára **ehhez nem biztosít többletforrásokat**. Új feladatot jelent az Önkormányzat számára az is, hogy a korábban megyei fenntartású közművelődési és közgyűteményi intézmények egy része (megyei múzeum, megyei könyvtár) a város fenntartásába került. Győr számára ugyanakkor hangsúlyosan pozitív változást jelent, hogy a jövedelemkülönbség mérséklése, vagyis a beszedett iparüzési adó mértéke miatti közvetlen elvonás megszűnt. A helyette alkalmazott **Beszámítás** rendszere kedvezőbb kondíciót biztosít Győrnek (mivel alapja az évi iparüzési adóalap

0,5%-a), igaz a később bevezetett **Szolidaritási hozzájárulás** már árnyalja a képet. Szintén pozitív irányú változás volt a város életében az **adósságkonszolidáció**, amely az adósságállomány 40%-ának állam általi átvállalását jelentette.

A 2020 óta velünk lévő **COVID 19 járvány is jelentős változásokat eredményezett az Önkormányzatok finanszírozásában**, ráadásul ezekről a veszélyhelyzettel kapcsolatba hozható változtatásokról ma még nem tudjuk megmondani, sem azt, hogy meddig lesznek érvényben, sem pedig azt, hogy kapnak-e, és milyen formában, milyen mértékű kompenzációt kapnak az önkormányzatok a veszteségeik mérséklésére, mert azok Győr esetében is számottevőek. A **veszteségek** részben bizonyos megosztott adók átcsoportosításából, részben a helyi adók adóalapjának központi módosításából, részben a forgalomvisszaesésből fakadó adóalapcsökkenésből, részben pedig az Önkormányzat által nyújtott szolgáltatás árának központi szabályozásából származnak. A 2013-as új feladatmegosztási rendszer bevezetése óta már csak a gépjárműadó maradt megosztott bevételként az Önkormányzat költségvetésében 40%-os mértékkel. A kormány azonban 2020 áprilisában Járvány Elleni Védekezési Alapot hozott létre, és ide csoportosította át egész évre vonatkozóan a gépjárműadó önkormányzatokat megillető részét. A 2021-es központi költségvetésben továbbra is **a járványügyi alapon szerepel a gépjárműadó**, amelynek az adott évben már a beszedéséről is a Nemzeti Adó- és Vámhivatal gondoskodik, további sorsáról pedig még nincs információ. Győr esetében ez az elvonás szerencsére nem jelentős, a költségvetésnek csupán 1%-át teszi ki. Hasonló arányú bevételkiesést jelent **a parkolási díjak fizetésének időleges felfüggesztése a járvány 2020-as és 2021-es hullámai idején**. A 2019-es adatok szerint a parkolási díjak összege 594 millió Ft volt, ami a költségvetés 1,4%-át tette ki. Remélhetőleg ilyen típusú elvonásra a járvánnyal összefüggésben a későbbiekben nem lesz szükség. A helyi adók között tartjuk számon az **idegenforgalmi adót**, amelynek összege az idegenforgalom visszaesése miatt egyébként is jelentősen csökkent 2020-ban, ráadásul a veszélyhez kihirdetésétől (2020 április) a kormány ezt az adófizetési kötelezettséget eltörölte. A 2021-es szabályozás szerint az ágazat újraindítása érdekében ezt az adót **továbbra sem kell befizetni az eltöltött vendégéjszakák után**. Ez éves szinten a 2019-es adatok szerint több, mint 200 millió Ft-os kiesést jelent Győr város számára 2021-ben. A legnagyobb kiesést azonban a városi költségvetés számára az iparüzési adó alapjának központi módosítása jelenti. A Kormány ugyanis a koronavírus-világjárvány nemzetgazdaságot érintő hatásának enyhítése érdekében elrendelte, hogy **2021-ben a kis- és középvállalkozások számára a helyi iparüzési adó mértéke 1% lehet**, ha az adott adóévben alkalmazandó önkormányzati rendeletben megállapított adómérték több, mint 1%. Mivel Győr esetében ez a mérték 2018 óta 1,6%, várhatóan jelentős bevételkiesést fog okozni a szabályozás, főleg ha figyelembe vesszük, hogy az Önkormányzat költségvetési bevételeinek mintegy 50%-a származik a helyi adókból, amelyeken belül az iparüzési adó részesedése 84%. Becslések szerint 2021-ben Győrben a költségvetés mintegy 15%-át teheti ki a kieső iparüzési adó mértéke, ami jelentősen meghaladja az országos átlag- és mediánértéket is.

Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata jogszabályi kötelezettségének eleget téve önkormányzati ciklusonként elkészíti **gazdasági programját**. Ezek alapján megállapítható, hogy **a város pénzügyi helyzete stabil**. A kiadások növekedési üteme az országosnál kicsit magasabb, a megyei trendhez illeszkedik, kiugrást csupán az 2017-es év EYOF kiadásai eredményeztek (**38. ábra**).

38. ábra: A települési Önkormányzatok összes költségvetési bevételének és kiadásának változása (2014=100%)

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis alapján saját szerkesztés

Az Önkormányzat az önkormányzati rendszer egészét tekintve **kiemelkedő mértékű és stabil forrásokkal rendelkezik**, amelyek biztosítják folyamatos működését, kötelező és önként vállalt feladatainak ellátását, valamint a már folyamatban lévő és a későbbre tervezett fejlesztéseinek finanszírozását. Az Önkormányzat nem rendelkezik sem működési, sem fejlesztési célú hitelkeretekkel. A 2011 előtt felvett fejlesztési célú hiteleket 2013-ban az állam adósságkonszolidáció keretében átvállalta. A folyamatos likviditás fenntartásához biztonsági célú folyószámla hitelkeret áll rendelkezésre, melynek megnyitása közgyűlési döntéshez kötött. A biztonsági célt mutatja, hogy tényleges folyószámla hitelkeret igénybevételre az előző gazdasági program időszakában nem került sor. (Győr Megyei Jogú Város Önkormányzatának gazdasági programja 2020-2025, 2020)

A **2021. évi költségvetési rendelet** alapján elmondható, hogy a bevételek között a **tervezett költségvetés mintegy 30%-át kitevő helyi adók képezik a leghangsúlyosabb elemet**. További fontos bevételi tételek az államháztartáson belülről érkező felhalmozási (19%) és működési (15%) támogatások, valamint az előző évi pénzmaradvány kötelezettséggel nem terhelt, előzetesen kalkulált összege (13%). Évről évre növekvő tendenciát mutat a működési bevételek aránya is, a 2021. évre tervezett 7%-os keret mintegy fele származik a biztosított szolgáltatások ellenértékéből. A kiadási oldalon az intézmények kiadásai (amennyiben a Polgármesteri Hivatal kiadásait is ide soroljuk) a költségvetés közel 40%-át teszik ki. Jelentős összegek felett rendelkezik ugyanakkor a településfejlesztési és üzemeltetési terület (kiadások 16%-a), mely nem csak a folyamatban lévő beruházások (pl. útfelújítások, szociális városrehabilitáció (Újváros), zöld város projekt, napelempark kialakítása, csapadékvíz-elvezetési projektek stb.) költségeit tartalmazza, hanem például a helyi autóbusz-közlekedés támogatását, a városüzemeltetési kiadásokat (közterületi zugszemét elszállítása, temetőfenntartás, közterületek tisztítása, hőeltakarítás stb.) is. Külön soron szerepelnek a költségvetésben a Modern Városok Program megvalósításával kapcsolatos kiadások (19%) melyek

döntő többsége a vízi élménypark kialakításához kapcsolódik. További fontos terület a költségvetésben a szociális, oktatási, továbbá a kulturális terület. Ezen belül kerül kimutatásra a **Szolidaritási hozzájárulás**, melynek törvény által meghatározott mértéke 2021-ben 7,9 mrd Ft, ami a **költségvetési főösszeg 12 %-ának** felel meg. Győr több éve hangsúlyosan kezeli a sport és a városmarketing kérdését, s ezek a költségvetésben is jelentős, 1,2%-os arányt képviselnek. A város költségvetése biztosítja az egyes nemzetiségi és településrészi Önkormányzatok működési forrásait, továbbá támogatja a rendőrség, a polgárőrség, a katasztrófavédelem, az egyházak és a társadalmi szervezetek működését, külön is odafigyelve az ifjúság és az idősök életminőségére. A pénzügyi-igazgatási, vagyonkezelési és vagyongazdálkodási feladatok szintén megjelennek a költségvetésben, továbbá Győr város büdzséje biztonságos tartalékkal is rendelkezik (a teljes költségvetés kb. 0,5 %-a) (Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata 2021. évi költségvetése, 2021.)

Az Önkormányzat **vagyongazdálkodásának** alapelveit a Győr Megyei Jogú Város Önkormányzatának vagyonáról és a vagyon feletti tulajdonosi jogok gyakorlásáról szóló 20/2014. (IX. 12.) önkormányzati rendelet (Vagyonrendelet) rögzíti, amely meghatározza az Önkormányzat vagyonával, az azzal való gazdálkodással, továbbá a döntési jogosultságokkal kapcsolatos alapvető önkormányzati rendelkezéseket, továbbá a részletszabályokat is. A rendelkezések kiterjednek az Önkormányzat tulajdonába kerülő vagyona és a vagyonszerzés szabályozására is. Eszerint az Önkormányzat kiemelt felelősségi körébe tartozik a vagyonnal való felelősségteljes, átgondolt, tervszerű, hatékony, az Önkormányzat céljait legjobban szolgáló gazdálkodás. Győr városa a vagyongazdálkodásra, mint a város fejlesztésében is fontos szerepet játszó területre tekint. A város vagyongazdálkodása az országos szintű jogszabályokkal összhangban működik, az önkormányzati vagyon feletti tulajdonosi jogokat a Közgyűlés, a bizottság és a polgármester gyakorolják, amely szervek feladat- és hatásköre a vagyonrendeletben került szabályozásra. A vagyongazdálkodási döntések előkészítését, végrehajtását a jegyző vezetésével a Polgármesteri Hivatal illetékes osztályai végzik (az erre vonatkozó előírások a Polgármesteri Hivatal Szervezeti és Működési Szabályzatában találhatók). Győr számára fontos alapelv a célhoz kötöttség, vagyis, hogy az önkormányzati vagyonnak a közfeladat ellátását kell szolgálnia. Ehhez szorosan kapcsolódik, hogy a vagyongazdálkodás terén az Önkormányzatnak kerülnie kell a kiemelt kockázatot, csak részben gazdálkodhat szabadon (forgalomképes üzleti vagyonával). A város vagyongazdálkodásának középtávú terveit többek között meghatározza a városrehabilitációs projektek megvalósítása, a

lakásállomány szerkezeti átalakítása, építési telkek folyamatos kialakítása és eladása, a forgalomképes termőföldek értékesítése, továbbá a vagyonkataszter folyamatos frissítése. A hosszú távú célkitűzések a középtávú célkitűzéseket veszik alapul, hangsúlyozva, hogy a bevételszerzés és a kiadáscsökkentés mellett fontos szempont, hogy az Önkormányzat ne élje fel a vagyonát. Szintén fontos alapelv, hogy támogatni kell azokat a pályázati lehetőségeket, amelyek az Önkormányzat számára újabb vagyonelemek megszerzését biztosítják. A rendelet külön hangsúlyozza az önkormányzati tulajdonú társaságok szerepét (Győr Megyei Jogú Város Önkormányzatának vagyonáról és a vagyon feletti tulajdonosi jogok gyakorlásáról szóló 20/2014. (IX. 12.) Önkormányzati rendelet, 2014).

Győr város jelenleg is érvényben lévő **gazdasági programja** 2020-ban készült. A gazdasági program az önkormányzati ciklus 5 évre vonatkozó beruházási, városfejlesztési elképzeléseket tartalmazza. A program összhangban áll a város korábbi stratégiai dokumentumaival (Integrált Városfejlesztési Stratégia, Local Agenda stb.). A város a nevesített beruházásokat önkormányzati, állami és európai uniós források felhasználásával tervezi megvalósítani. A gazdasági programból leszűrhetők a 2020-2025-es ciklus városfejlesztésének legfőbb irányai.

3.8.2. Az Önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Az Önkormányzat településfejlesztési tevékenységének meghatározó szereplője a **Településfejlesztési és Városstratégiai Főosztály**, amely ellátja a **Főépítészeti Osztály**, valamint a **Városfejlesztési és Városüzemeltetési Osztály** tevékenységének összehangolását, irányítását, felügyeletét és ellenőrzését. A Főosztály alapvetően előkészítő, tervező, terveztető és koordináló szerepet tölt be a

településfejlesztési kérdésekben, együttműködve a többi illetékes szervezeti egységgel. A Főépítési Osztály kiemelt feladatai közé tartozik a város éves és középtávú településfejlesztési terveinek elkészítésében való közreműködés, részvétel a településfejlesztési koncepció, és integrált településfejlesztési stratégia kialakításában, önkormányzati beruházási döntések és városfejlesztési beruházások előkészítése, valamint a településrendezési eszközrendszer kialakítása és működtetése. A Városfejlesztési és Városüzemeltetési Osztály elsődleges feladata elkészíttetni az osztály feladatkörébe tartozó, önkormányzati beruházásokhoz szükséges tanulmányokat, engedélyezési és kiviteli terveket. Az osztályon belül négy csoport működik, melyek fő feladatai a következők:

- ▶ az Infrastruktúra-fejlesztési Csoport: előkészíti és szervezi az önkormányzati infrastruktúra-fejlesztési (döntően út-, közmű- és közösségi közlekedést érintő fejlesztések) és mélyépítési beruházásokat,
- ▶ az Ingatlan- és Létesítményfejlesztési Csoport: előkészíti és szervezi az önkormányzati létesítményépítési, magasépítési beruházásokat, továbbá szakmai segítséget nyújt az önkormányzati önálló intézmények felújítási és energiagazdálkodási feladatainak ellátásához,
- ▶ a Stratégiai Csoport: közreműködik a város éves és középtávú településfejlesztési terveinek elkészítésénél, és részt vesz a területfejlesztési célkitűzés kialakításában, továbbá közreműködik a város területét érintő fejlesztési stratégiák, koncepciók és tervek kidolgozásában, és vezeti azok nyilvántartását, valamint figyelemmel kíséri a hazai és az EU-s fejlesztési programokat, pályázati lehetőségeket, ennek érdekében a stratégiai területek fejlesztésével kapcsolatos pályázati anyagok, tervek előkészítését koordinálja, gondoskodik a pályázatok benyújtásáról, illetve arra megbízást ad,
- ▶ a Városüzemeltetési Csoport: végzi a városüzemeltetési feladatterv összeállítását és az abban foglaltak ellenőrzését, továbbá előkészíti a közszolgáltatások (távhőszolgáltatás, ivóvíz- és csatornaszolgáltatás, települési hulladék, nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz, temetők) ellátásával, megszervezésével kapcsolatos döntéseket.

(Győr Megyei Jogú Város Szervezeti és Működési Szabályzata, 2021.07.01.)

3.8.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység

Győr Önkormányzatának gazdaságfejlesztési tevékenysége az alábbi tényezők mentén csoportosítható:

- ▶ a helyi gazdaság műszaki infrastruktúra feltételeinek fejlesztése
- ▶ városi tulajdonú gazdaságfejlesztéssel foglalkozó szervezetek működtetése
- ▶ adminisztratív eszközök
- ▶ partnerség

Az egyes tényezők részben átfedik egymást, hiszen az infrastruktúra-fejlesztés feltételezi a rendezési-szabályozási, vagyis az adminisztratív háttér meglétét. Ugyanakkor ezek a fejlesztések gyakran közvetlenül valamelyik, a város közvetlen vagy közvetett tulajdonában lévő gazdaságfejlesztő szervezetéhez kapcsolódnak. Továbbá partnerséget feltételeznek a fejlesztések során a vállalati, vállalkozói szférával is.

3.8.3.1. Helyi gazdaság műszaki infrastruktúra feltételeinek fejlesztése

A helyi gazdaság fejlődését, versenyképességének növekedését a város a vállalkozások műszaki infrastrukturális feltételeinek fejlesztésével segítheti. Ennek leglátványosabb elemei az elmúlt két évtizedben a modern telephelyi kínálat és a logisztikai rendszerek fejlesztése a Győri Ipari Park több ütemben történő kiépítésével, a Győr-Gönyű Kikötő és a Győr-Pér Repülőtér fejlesztésekkel.

A város belső úthálózatának, közlekedési viszonyainak megújítása, fejlesztése pedig a vállalkozások városon belüli megközelíthetőségét erősíti mind az alapanyagok beszállítását, a

késztermékek kiszállítását, mind a munkaerő mozgását tekintve. Ezen a területen az elmúlt évtizedben a város beruházásaiként megvalósult a Szent István út és a Tihanyi Árpád út közti közúti aluljáró, a Fehérvári úti felüljáró, a Fehérvári út két csomópontjában megvalósult körgeometriás csomópontok, valamint a Jedlik híd és a környező út kapcsolatainak megépítése a legmeghatározóbb fejlesztések. A munkaerőmobilitás biztosítása érdekében jelentős fejlesztések zajlottak a városban a

többek közt a Radnóti utcai kikötés, Szövetség utca, a Szent Imre út és a Jókai utca, a külső ipari területeken a Tatai út és a Pesti út vonatkozásában.

Szintén lényeges tényező az infrastrukturális feltételek között a város közmű rendszerének kiépítettsége, annak minősége, üzembiztonsága. A város a szolgáltató cégekkel együttműködve végzi a szükséges hálózathővitéseket, illetve az elavult rendszerek korszerűsítését, cseréjét. Az egyes infrastrukturális alrendszerek helyzetét a vonatkozó ágazati fejezetek mutatják be.

3.8.3.2. Városi tulajdonú gazdaságfejlesztéssel foglalkozó szervezetek

Ebbe a körbe alapvetően azokat az Önkormányzat közvetlen vagy közvetett tulajdonába tartozó szervezeteket soroljuk, amelyek közvetítőként, terület és ingatlan tulajdonosként részt vállalnak a város gazdasági szereplőit segítő működési feltételek biztosításában és ösztönzik a város gazdaságának megújítását.

A város ilyen típusú szervezetei döntően már két évtizedes múlttal tekintenek vissza és fejlődésük több fázisát éltek már meg amellet, hogy jövőbeni potenciálokkal is rendelkeznek:

Győri Nemzetközi Ipari Park Kft. (1991), Győr-Gönyű Kikötő Zrt. (1992) és a Győr-Pér Repülőtér Fejlesztési Kft. (1994). Mindegyik szervezet partnerség alapú, továbbá ebben az utóbbi években történtek olyan meghatározó változások, amelyek hozzájárulhatnak az egyes szervezetekhez kapcsolódó gazdaságfejlesztést segítő, kiszolgáló objektumok további fejlődéséhez.

A **Győri Nemzetközi Ipari Park (GIP)** az ország első modern ipari-üzleti telephelye. Napjainkban több, mint 200 hektáros területével, a 14 országból betelepült 110 vállalkozással az ország legsikeresebb ipari parkjai közé tartozik. Mára a területen beruházott összérték meghaladja a 700 millió eurót, a letelepedett cégek éves árbevétele mintegy 450 mrd Ft, a foglalkoztatottak száma pedig átlagosan 7000 fő. Az alapítók státusza 2012 májusában változott meg. Az addig 60%-os többségi osztrák tulajdonos üzletrészt az Önkormányzat megvásárolta, majd a már 100%-ban önkormányzati tulajdonú vállalkozást átadta a város 100%-os tulajdonában lévő Győr-Szol Zrt.-nek (Győr-Szol). Így a továbbiakban a park működésének és további fejlesztésének kontrollja teljes egészében a város kezébe került.

A Győr-Gönyű Országos Közforgalmú Kikötő a Nyugat-dunántúli régió legnagyobb intermodális logisztikai központja, amely lehetőséget nyújt vízi, közúti, vasúti és légi árutovábbításra. A **Győr-Gönyű Kikötő Zrt.** az alapító önkormányzatokkal együtt 60%-ban magyar tulajdonú. A külföldi tulajdonosok döntően osztrák szakmai befektetők. Az elmúlt évben az állam is belépett a tulajdonosok közé. Ez nagyobb garanciát jelenthet a kikötő már korábban megfogalmazott további fejlesztési ütemeinek megvalósításához. A folyamatot ugyanakkor gátolhatja a Mosoni-Duna torkolati szabályozásának megoldatlansága.

A **Győr-Pér Repülőtér Kft.** jogelődje 1994-ben kezdte meg működését Pér községben a 70-es években épült, honvédelmi tartalék funkciót ellátó füves repülőtér fejlesztése céljából alapított P-Air Repülőtér Fejlesztő Kft. néven, alapvetően az érintett önkormányzatok együttműködésével. Napjainkra a tulajdonosi szerkezet jelentősen átalakult. Egyrészt belépett a tulajdonosi körbe az Audi Hungaria Zrt., amely a 2000-ben indult fejlesztési projektet jelentős pénzügyi forrással támogatta (részeseisé 48%). A megyei önkormányzat feladatainak átrendezésével a Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat tulajdonrészét a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. vette át (részeseisé 12%). Az állam megjelenése a tulajdonosi körben biztosítékot jelenthet arra, hogy a korábban nemzeti szinten marginálisan kezelt regionális repülőtér fejlesztésében az állam is több szerepet vállaljon. (Győr Megyei Jogú Város tulajdoni részaránya 40%). A középtávú célok között szerepel a repülőtér tágabb infrastrukturális környezetének szinkronba hozása. A repülőtér jelenleg elsősorban a gazdasági élet szereplőinek igényeit elégíti ki. Annak érdekében, hogy ez tovább bővülhessen, illetve az utasforgalom volumene is növekedhessen szükséges további repülőgép állóhelyek kialakítása, és bővíteni kell a gépkocsi parkolót is. Ezekkel együtt szükségessé válik egy új közúti kapcsolat kiépítése, és középtávon a Kft. számol még egy korszerű üzemanyag telep és egy teheráru terminál építésével is, valamint különféle kiszolgáló eszközök beszerzésével. A repülőtér jelentős mértékben járul hozzá Győr gazdasági fejlődéséhez, tőkebefektetéseket vonzó képességéhez, ezért Győr Megyei Jogú Város Önkormányzatának fontos érdeke fűződik a társaság eredményes működéséhez,

folyamatos fejlesztéséhez, és tevékenységének színvonalas ellátásához. (Győr Megyei Jogú Város Önkormányzatának Gazdasági Programja 2020-2025., 2020)

A kikötő és a reptér egy komplex logisztikai rendszer alkotó elemei a győri gazdaság erőterében. Megfelelő fejlesztésekkel jelentős gazdasági, termelő és üzleti telephelyfejlesztés is kapcsolódhat ezen objektumokhoz.

Az **INNONET Nonprofit Kft.** működteti az Ipari Park szívében elhelyezkedő INNONET Innovációs és Technológiai Központot, amely egyrészt korszerű technikával felszerelt épületben, kedvezményes bérleti díjakkal és szolgáltatásokkal teremt ideális feltételeket az innovatív, beszállítói képességekkel rendelkező kis- és középvállalkozások számára, másrészt kezdeményező szerepet vállal az innovatív gondolatok, ötletek felkutatásában, és részt vesz azok projektté formálásában, nemzetközi partnerkapcsolatok kiépítésén és a tapasztalatok cseréjén keresztül. A szervezet csírái az 1990-es évek közepén indultak el a Kisalföld Vállalkozásfejlesztési Alapítvány kezdeményezéseként és illeszkedtek az ipari park, kikötő és repülőtér fejlesztési tervekhez. A szervezet alapítói között ott volt Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata is, amely a Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat tulajdonrészének megvásárlásával és tőkeemelésekkel napjainkra az INNONET-ben mintegy 80%-os tulajdoni hányaddal bír. Az INNONET Nonprofit Kft. a 2020. évben, infrastruktúra fejlesztési hiteleinek végtörlesztésével működésének abba a fázisába ért, hogy elkezdi az INNONET Innovációs és Technológiai Központ teljes felújításának fokozatos előkészítését és végrehajtását, továbbá a Széchenyi István Egyetem felkérésére részt vesz a Modern Városok Program keretében, a volt Kecszyár területén kialakítandó jövőbemutató Science Park projekt megvalósításában. (Győr Megyei Jogú Város Önkormányzatának Gazdasági Programja 2020-2025., 2020)

3.8.3.3. *Adminisztratív eszközök*

Az adminisztratív eszközök alapvetően a **helyi rendeleteken** keresztül érvényesülnek. Ezek közül itt kettőt érdemes kiemelni. Az egyik a vállalkozások jelenlegi és jövőbeni fizikai működését is befolyásoló szabályozás, a **város rendezési terve** és az ahhoz kapcsolódó további dokumentumok. Ez meghatározza a gazdasági tevékenységek lehetséges helyszíneit, a működés kapcsolódó, köztük az infrastrukturális feltételeit: tevékenység típusa, beépíthetőség mértéke, szükséges közműrendszerek stb. A város hatályos (azóta többször, utoljára 2021.06.30-án módosított), rendezési tervét 2006-ban fogadta el a közgyűlés.

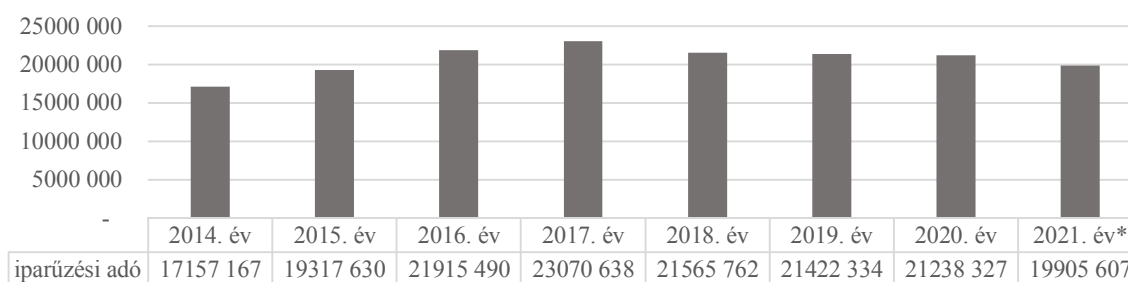
A másik főbb adminisztratív eszköz a **helyi adó politika**, amelyet a helyi adórendeletek szabályoznak. Az Önkormányzat aktívan élt ezzel a lehetőséggel, például az iparüzési adó mentességek és kedvezményeken keresztül. 2004-ig csak a 6 millió Ft adóalapot meghaladó vállalkozások voltak iparüzési adóra kötelezettek a városban. Vagyis a legkisebb vállalkozások mentesültek az adófizetés alól. Ez a mérték akkor egyedülálló volt az országban. Az Ipari Parkba való betelepülést ösztönözte a parkba újonnan betelepülők kétéves iparüzési- és építményadó mentessége. A legnagyobb éves beruházást megvalósító cégek több évre kiterjedő adómentességet élveztek. Összességére miatt ez alapvetően csak az Audit érintette.

Az uniós csatlakozás helyi adózást érintő következménye, hogy az EU egy négyéves moratórium keretében 2008. január 1-től kérte a helyi adózásban a vállalkozások számára adott helyi mentességek és kedvezmények megszüntetését. Kizárólag a 2,5 millió Ft-os adóalap mértékéig engedélyezte az önkormányzatok számára az iparüzési adó mentesség határának meghúzását. Tekintve, hogy a város ennél magasabb összegű mentességi határt alkalmazott, az Önkormányzat 2004. január 1-től az EU által megszabott maximális mértékre csökkentette ezt a határt. Az Önkormányzat a további mentességeket, az uniós moratórium lejáratával egy időben szüntette meg. Ennek hatására a város iparüzési adó bevétele – döntően az Audi iparüzési adóalannyá válásával – 2007-ről 2008-ra megduplázódott.

Az új helyzetben a város változtatott a vállalkozásokat érintő helyi adó politikáján. A legnagyobb adózók számára megadta a lehetőséget arra, hogy a befizetett iparüzési adójuk egy részének felhasználását „címkézhessék”. Ilyen módon fordított az Önkormányzat mintegy félmilliárd forintot például a Széchenyi István Egyetemen megvalósuló fejlesztésekre 2011-ben az Audi által befizetett iparüzési adóból.

Egy másik lehetőség a város adópolitikájának megváltoztatására az **iparűzési adó** törvényben meghatározott maximális kulcsának a csökkentése. Győr Megyei Jogú Város Közgyűlése az elmúlt évtizedben kétszer is élt már az adómérték csökkentés lehetőségével, hogy az Önkormányzat teherviselő képességéhez igazodva a területén működő cégek elégedettségét, helyi beágyazottságát javítsa. Először 2014-től csökkentették az iparűzési adó kulcsát 2%-ról 1,8%-ra, majd 2018-tól újabb 0,2 százalékponttal 1,6%-ra. Ezek a módosítások természetesen már önmagukban is jelentős változásokat eredményeztek a bevételek alakulásában, míg az utolsó két évben már a járványhelyzet adóalanyokra gyakorolt gazdasági következményeit is láthatjuk. Az iparűzési adóbevételek alakulását az **39. ábra** mutatja.

39. ábra: Győr Megyei Jogú Város Iparűzési adóbevételeinek alakulása 2014-2021 között (e Ft)

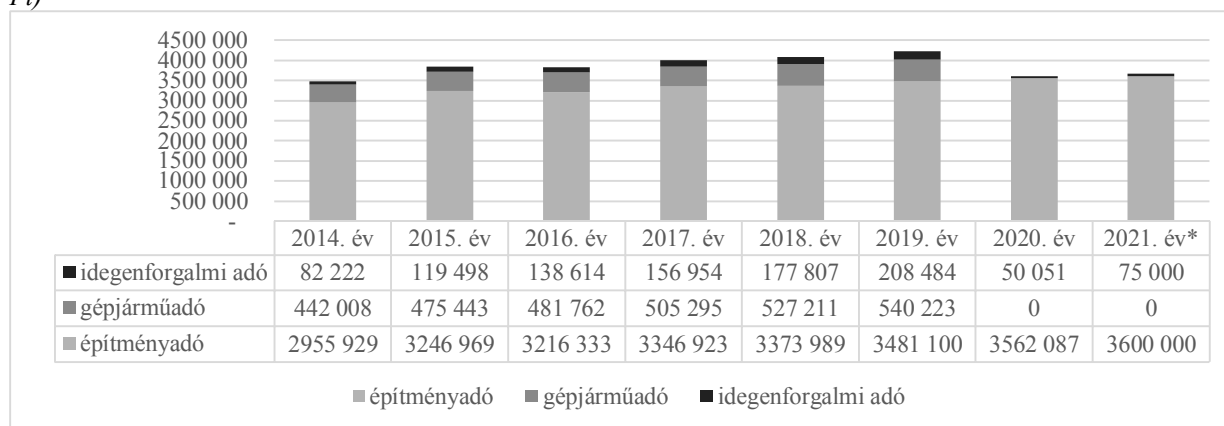

Forrás: Győr Megyei Jogú Város Zárószámadatai (* költségvetési terv) alapján saját szerkesztés

Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata jogszabály által biztosított lehetőségeit kihasználva egyéb **helyi adókat** is alkalmaz. Az ebből származó bevételek alakulását az **40. ábra** mutatja. A helyi adótípusok a következők:

- ▶ Építményadó keretén belül a nem lakás céljára szolgáló építmények adókötelesek. Az adó mértéke adóévenként 2000,- Ft/m², kivéve a sport célra szolgáló építmények esetén, ahol a mérték 800,- Ft/m².
- ▶ Idegenforgalmi adó, melynek mértéke személyenként és vendég-éjszakánként 450,-Ft/fő. (2020 áprilisától központilag felfüggesztve.)
- ▶ Gépjárműadó, melyről már jeleztük, hogy korábban átengedett központi adóbevétel volt, amelynek 40 %-a maradt helyben, azonban 2020 óta előre meg nem határozott ideig a járványügyi alap részét képezi, így az Önkormányzat nem számolhat vele.

40. ábra: Győr Megyei Jogú Város helyi adóbevételeinek alakulása az iparűzési adó nélkül 2014-2021 között (e Ft)

Forrás: Győr Megyei Jogú Város Zárószámadatai (* költségvetési terv) alapján saját szerkesztés

3.8.3.4. Partnerség

Az Önkormányzat alapvetően kétféle módon alakított ki partnerséget a város gazdaságának szereplőivel. Egyfelől szoros együttműködési kapcsolatot épített ki a vállalatokat, vállalkozásokat képviselő szervezetekkel, mindenekelőtt a Győr-Moson-Sopron Megyei Kereskedelmi és Iparkamarával, ahol a város polgármestere minden évben tájékoztatja a gazdasági szereplőket az Önkormányzatot ért változásokról, fejlesztési elképzelésekről. Ez egyben a visszajelzés közvetlen fóruma is a gazdaság részéről.

A másik módszer a direkt kapcsolat létesítése a vállalkozásokkal. Ez egy-egy meghatározó nagyvállalat esetében, mint például az Audi gyakoribb találkozást jelent a városvezetés és a cégvezetés között, más esetekben ez a kapcsolat inkább egy-egy induló, folyó nagyberuházás kapcsán működik, pl. egy-egy kereskedelmi központ építéséhez kapcsolódó közútfejlesztési beruházások esetében (legutóbbi éveket érintően pl. Baumax, OBI).

3.8.4. Foglalkoztatáspolitikai

Győr az országos átlagnál lényegesen **kedvezőbb munkaerő-piaci jellemzőkkel** bír. Ez nem csupán az utóbbi években van így, hanem a foglalkoztatás átalakulásának teljes eddigi közel negyedszázados időszakában. Az ezredforduló óta a regisztrált munkanélküliek aránya a gazdasági válságot követően 2010. év elején tetőzött a városban 4 371 fővel és 5%-os rátával, ami azonban már akkor is jelentősen elmaradt az országos szinten tapasztalható 8,4%-tól. A munkanélküliek száma azóta folyamatosan csökken, arányuk 2019-ben 1,3% volt, ami már csak egyharmada az országos értéknek. Ugyanakkor 2019-ben a globális gazdasági visszaesés hatására már enyhe emelkedés volt tapasztalható a mutatóban, amit a Covid világjárvány vélhetően felerősített, de az ennek hatását jelző mutatószámok még nem állnak rendelkezésre.

(TeIR ITS tervezést támogató alkalmazás).

Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata (hivatalai, intézményei, társaságai) 2013. január 1-ig több, mint ötezer dolgozóval, az Audi után a város második legnagyobb foglalkoztatója volt. Az új önkormányzati törvény hatályba lépésével a közalkalmazottak és köztisztviselők (általános- és középiskolai oktatók teljes körűen, okmányirodai munkatársak egy része) jelentős számának a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ és a Győri Járási Hivatal részére történő átadásával közel felére esett vissza és azóta további 100 fővel csökkent.

A város foglalkoztatáspolitikához való viszonya azonban nem ezen a tényezőn keresztül mérhető, sokkal inkább azon, hogy a szakképzés rendszerén keresztül milyen erős a kapcsolat a város szakképző intézményei és a helyi munkaerőpiac között. Ezen a területen Győr úttörő példát mutatott, hiszen 2008-ban olyan ösztöndíjprogramot vezetett be, amely a helyben szükséges hiányszakmák tanulására kívánta ösztönözni a tanulókat. A program keretében – évenkénti felülvizsgálattal – közel 30 hiányszakmára terjedt ki az ösztöndíj lehetősége. A program sikereit látva a rendszer alkalmazását 2010-ben nemzeti szinten is elindították. A hiányszakmákat a regionális fejlesztési és képzési bizottságok határozzák meg. Évente megyénként 10-10 hiányszakmát jelölnek ki a megyei kereskedelmi- és gazdasági kamarákkal együttműködésben, amelyek magát az ösztöndíjprogramot kezelik.

Miután 2013. január 1-től a szakképzésnek, mint közszolgáltatásnak a biztosítását az állam átvette az önkormányzatoktól, és ebben az esetben nem csupán a közvetlen oktatási feladatok ellátásáért, de a képzés helyét szolgáló ingatlanok működtetéséért is az állam lett a felelős, okafogyottá vált a város részéről az önálló ösztöndíj program működtetése. Ugyanakkor a Bursa Hungarica Önkormányzati Ösztöndíjpályázaton keresztül támogatja a helyi tehetségek felsőoktatási tanulmányait, akiknek a helyben tartása szintén fontos feladat.

3.8.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás

3.8.5.1. Önkormányzati ingatlan-vagyon kezelése

Győr Megyei Jogú Város Önkormányzatának vagyonát a tulajdonában lévő:

- ▶ ingatlanok és ingatlanhoz kapcsolódó vagyoni értékű jogok,
- ▶ ingó vagyontárgyak,

- ▶ immateriális javak,
- ▶ értékpapírok, valamint
- ▶ társasági részesedések

képezik, amelyek az önkormányzati célok és feladatok megvalósítását szolgálják.

Az önkormányzati vagyon **törzsvagyonból és üzleti vagyonból** tevődik össze. Törzsvagyonnak az az önkormányzati tulajdon nyilvánítható, amely közvetlenül kötelező önkormányzati feladat- és hatáskör ellátását vagy közhatalom gyakorlását szolgálja. A törzsvagyon körébe tartozó vagyonelem forgalomképtelen vagy korlátozottan forgalomképes.

A **forgalomképtelen törzsvagyon** részét képezi:

- ▶ az önkormányzat kizárólagos tulajdonát képező, törvényben meghatározott nemzeti vagyon,
- ▶ a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyon, amely törvényben ekként meghatározott vagyonelem; a tervtári terv- és a hozzájuk kapcsolódó iratanyag; a Városháza, mint ingatlan; az ingatlan-nyilvántartásban közterületként nyilvántartott ingatlan (a helyi közutak és műtárgyaik, a terek, parkok),
- ▶ minden más ingatlan és ingó dolog, amelyet törvény vagy a helyi önkormányzat forgalomképtelennek nyilvánít.

A **korlátozottan forgalomképes törzsvagyon** részét képezi:

- ▶ a törvényben ekként meghatározott vagyonelem (közművek, intézmények, középületek), kivéve, amit az önkormányzat forgalomképtelen törzsvagyonnak nyilvánít,
- ▶ az önkormányzat tulajdonában álló sportcélú ingatlan, temető, műemlék, külterületi erdő.

A forgalomképtelen vagyonelemek – besorolásuknak és megnevezésüknek megfelelően – nem értékesíthetők, míg a korlátozottan forgalomképes vagyon átruházása – értékhatárra tekintet nélkül – a Közgyűlés hatáskörébe tartozik. A forgalomképtelen és korlátozottan forgalomképes vagyonelemek hasznosítása szigorú feltételekhez kötött. Az önkormányzat forgalomképes vagyona viszont elidegeníthető, bérbe, használatba adható, egyéb módon hasznosítható, gazdasági társaságba, alapítványba apportként bevihető, megterhelhető, biztosítékul adható.

A **forgalomképes vagyon** a vagyongazdálkodási irányelvek minősítésének megfelelően lehet **stratégiai vagy üzleti vagyon**. Stratégiai forgalomképes vagyonnak minősül az a vagyon, mely az önkormányzat számára a közszolgáltatás ellátása, várospolitikai és hosszabb távú üzletpolitikai okból nélkülözhetetlen, kiemelkedő jelentőségű, és hasznosítása erre tekintettel történhet. Ezen a körön kívüli vagyon az üzleti vagyon.

Az önkormányzati vagyonnal történő gazdálkodás kereteit központi jogszabályok határozzák meg. A központi jogszabályokkal összhangban került megalkotásra a Győr Megyei Jogú Város Önkormányzatának vagyonáról és a vagyon feletti tulajdonosi jogok gyakorlásáról szóló 20/2014. (IX. 12.) önkormányzati rendelet (Vagyonrendelet), mely meghatározza az önkormányzat vagyonával, az azzal való gazdálkodással, továbbá a döntési jogosultságokkal kapcsolatos alapvető önkormányzati rendelkezéseket, és a részletszabályokat is. A rendelkezések kiterjednek az önkormányzat tulajdonába kerülő vagyonra és a vagyonszerzés szabályozására is. (Győr Megyei Jogú Város Önkormányzatának Gazdasági Programja 2020-2025., 2020)

Az Önkormányzat ingatlanvagyon a mérlegnyilvántartás szerint az alábbi csoportokból áll:

1. Ingatlanok és kapcsolódó vagyoni értékű jogok (a 2019-es mérlegben értéke meghaladja a 130 milliárd Ft-ot)
 - 1.1. Forgalomképtelen ingatlanok,
 - 1.2. Korlátozottan forgalomképes ingatlanok,
 - 1.3. Forgalomképes ingatlanok és a kapcsolódó vagyoni értékű jogok.

Az ingatlanvagyon-kataszter nyilvántartásában – 2019. december 31-ei fordulónappal – az Önkormányzat tulajdonában 1.270 db forgalomképes ingatlan szerepel, mindösszesen bruttó 23.020.307.874,- Ft nyilvántartási értéken.

Vagyongazdálkodási szempontból az ingatlanvagyonon belül legnagyobb jelentőséggel rendelkező elem az Önkormányzat tulajdonában lévő bérlakásállomány. A **Polgármesteri Kabinet Népjelölti Osztály Lakásügyi Csoportja** ellátja Győr város közigazgatási területén az önkormányzati tulajdonú, a Győr-Szol kezelésében levő önkormányzati bérlakások bérbeadásával kapcsolatos tulajdonosi feladatokat. A Vagyongazdálkodási Főosztály Vagyon-nyilvántartási Osztálya

kezdemenyezi az önkormányzati vagyonnal való gazdálkodás döntéseinek meghozatalát és az ingatlanvagyon nyilvántartást érintő változások adminisztrációját. A Vagyonhasznosítási Osztály feladata az önkormányzat ingatlanaival, az elővásárlási joggal érintett önkormányzati tulajdonban álló lakások elidegenítésével, a nem lakás célú helyiségek bérbeadásával kapcsolatos tulajdonosi döntés előkészítése és végrehajtása. Emellett elvégzi az osztály kezelésében lévő ingatlanvagyonnal kapcsolatos feladatokat. Az ingatlan hasznosítás módjától függően előkészíti és lebonyolítja az elidegenítést, bérbe- és használatba adást. (Győr Megyei Jogú Város Szervezeti és Működési Szabályzata, 2021.07.01.)

3.8.5.2. Lakáskonceptió

A város 2007-óta nem készített új lakáskonceptiót, a 202/2007. (VII. 5.) számú közgyűlési határozatban elfogadott javaslat Győr város új lakáskonceptiójára, valamint a bérlakások hosszú távú fenntartására a következő irányelveket tartalmazza az értékesítésben:

- ▶ határozatlan idejű bérleti szerződések megszüntetése a bérlő részére vásárláshoz való lehetőség biztosításával,
- ▶ forgalmi értékhez közelítve történjen az ingatlan értékének megállapítása,
- ▶ önkormányzat számára pénzügyi, gazdasági és műszaki előnyökkel járjon az értékesítés,
- ▶ preferálni kell az egyösszegű befizetéseket, ugyanakkor lehetőséget kell biztosítani részletfizetésre is,
- ▶ az értékesítés nem jelenthet vételi kényszert, az Önkormányzat nem értékesíti a lakást harmadik személy számára.

Az eladásból származó bevételek forrásul szolgálhatnak az Önkormányzat által támogatandó célokhoz, melyeket a koncepció a következőkben határoz meg:

- ▶ Bérlakások számának növelése, melyek
 - fiatal családok életkezdését segítik (Fiatalok háza program),
 - időseknek biztonságot, ellátást nyújtanak (Nyugdíjas ház),
 - szociálisan rászorulókat támogatják.
- ▶ Meglevő és megmaradó épületek, lakások műszaki állapotának javítása,
- ▶ Első lakást szerzők kamatmentes kölcsöntámogatása,
- ▶ Ifjúsági építési telkek kialakítása.

A lakáscélú ingatlanok értékesítésére új iránymutatás és tervezet nincs, azok adás-vétele ad-hoc módon történik eseti jelleggel, a közgyűlésen kerül megtárgyalásra javaslat alapján. Az értékesítés szabályait a 42/2007. (XII.21.) számú rendelet határozza meg, melyet 2017-ben módosítottak utoljára.

3.8.5.3. Bérlakás-gazdálkodás

Az Önkormányzat bérlakás-gazdálkodását elsősorban „Az önkormányzati tulajdonú lakások bérletéről, valamint a lakásvásárlás és- építés támogatásáról” szóló 30/2018. (XII.20.) önkormányzati rendelet határozza meg.

A rendelettel az alkotók szándéka a korábbi, többször módosított 24/2011. (IX.29) önkormányzati rendelet korszerűsítése volt oly módon, hogy az a mindennapi életben bekövetkezett változásoknak és a hatályos jogszabályoknak jobban megfeleljen. Időközben ugyanis számos olyan új jogcím keletkezett, amely önkormányzati bérlakásban történő elhelyezést tehet szükségessé, és a korábbi rendelet nem rendelkezett róla. Továbbra is kiemelt cél ugyanakkor, hogy olyan bérlőknek adják ki az ingatlanokat, akik valóban tudják és akarják is fizetni a bérleti díjat és az Önkormányzat vagyonát megóvják. Hangsúlyosan szerepel benne a bérleti szerződés felmondási okaként az együttélési szabályokkal ellentétes, botrányos magatartás megjelölése, illetve a szerződésben vállalt kötelezettségek nem teljesítése miatti felmondás lehetősége.

Az elmúlt évtizedben jelentősen megnövekedett azon személyek száma, akik lakásproblémáik megoldásában az Önkormányzat segítségét várják. A Szociális, Egészségügyi és Lakásbizottság azzal szembesült, hogy van egy réteg, akik nem rendelkeznek olyan jövedelemmel, melyből takarékoskodhatna, viszont a szociális kategóriába sem fér bele. A közműdíj tartozás csökkenését is szeretnék elérni a rendelet megalkotásával. A korábbiakhoz képest a bérlakásokhoz kapcsolódó pályázati lehetőségek csak a mozgáskorlátozottak számára fenntartott bérlakásokban történő

elhelyezésre irányuló pályázattal bővültek. Továbbra is megmaradt a szociális helyzet alapján történő elhelyezés, ahol minimális jövedelmet is előírnak az igénylők számára és szigorúbb feltételekhez kötik a szerződés meghosszabbítását.

A Győr-Szol Vagyongkezelő Üzletágának egyik fő tevékenysége az önkormányzat tulajdonában lévő és egyéb tulajdonú lakó- illetve nem lakó ingatlanok hasznosítási, üzemeltetési és fenntartási feladatainak ellátása. Az Önkormányzat vagyongkezelését tehát a Győr-Szol látja el, míg a tulajdonosi jogok és feladatok az Önkormányzat kezében vannak. Ezen feladatok kiterjednek a megfelelő bérlő kiválasztására is.

A 30/2018. (XII.20.) rendelet alapján a bérlakásban történő elhelyezés jogcímei a következők lehetnek:

1. előtakarékos pályázat alapján történő elhelyezés,
2. felújításos pályázat alapján történő elhelyezés,
3. mozgáskorlátozottak számára kialakított bérlakások pályázat alapján történő elhelyezés,
4. előzetes regisztrációs nyilvántartás alapján történő elhelyezés,
5. szociális bérlakásban történő elhelyezés,
6. nyugdíjasok házában történő elhelyezés,
7. nyugdíjasok házából távozó bérlő elhelyezése,
8. piaci vagy költségelví lakbérrel történő pályázat,
9. átmeneti elhelyezés,
10. felújítás, átalakítás, korszerűsítés, bontás folytán megszűnő bérlakás bérlőjének elhelyezése,
11. városérdek által indokolt feladat vagy városfejlesztési, városrendezési cél megvalósítását szolgáló elhelyezési igény kielégítése,
12. tulajdonosi döntés alapján Önkormányzati ingatlan értékesítésének elősegítéséhez szükséges elhelyezés,
13. bírósági ítélet vagy hatósági határozat végrehajtása,
14. társbérlet felszámolása,
15. Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata által fenntartott intézmény feladatának ellátása,
16. bérlőkijelölési joggal rendelkező, Önkormányzattól független szerv feladatainak ellátása, valamint
17. bérlakás megvásárlásának megghiúsulása következtében megszűnő lakáshasználati jog miatti elhelyezés.

A lakbér mértékét a 18/2004. (IV. 16.) számú, az Önkormányzati lakások lakbérének mértékéről, a külön szolgáltatási díjakról, ezek megfizetésének módjáról szóló rendelet határozza meg, melyet 2015-ben módosítottak utoljára. A havi lakbért a lakás alapterülete, a lakás használati értékének számszerűsített mértéke és az egységdíj szorzata alapján számítják ki. A használati értéket a lakás komfortjának mértéke, a fűtése, az ingatlan építésének ideje vagy esetleges felújítása és a jellege (panel vagy téglalakás) illetve a lakóövezet elhelyezkedése befolyásolja. Különféle lakóövezeteket határoznak meg, ezzel jelezve a különbséget például egy belvárosi és egy lakótelepi lakás között. A meghatározott szorzókkal kerül kiszámításra egy-egy önkormányzati tulajdonú lakás használati értéke: $HÉ I * HÉ II * HÉ III / 10.000$. Ez képezi a bérleti díj kiszámításának alapját. Jelenleg a rendelet 3. § (4) bekezdése alapján az egységdíj mértéke a nem piaci vagy nem költségelven megállapított lakbérrel bérbe adott lakásoknál 7,84 Ft. A lakbér minimális összege: 3 160 Ft/hó. A lakások használati értékének meghatározása során figyelembe vehető jellemzők (14. táblázat) 2016-ban változtak utoljára.

14. táblázat: A lakások használati értékének meghatározásánál figyelembe vett jellemzők pontértéke

I. A lakás		Használati érték I. %	II. Az épület	Használati érték II. %	Használati érték II./1. % Energia megtakarítást célzó megtakarítás esetén				III. Az övezet	Használati érték III. %
					A	B	C	D		
1. Összkomfortos	1.1. Egyedi központi fűtés	100	1. Hagyományos és blokkos épületek	1.1. 1985 után épült vagy felújított	100				1. Belváros I., II., Nádorváros I., Révfalu I.	100
				1.2. 1971-1985 között épült	85					
				1.3. 1971-1985 között felújított	75					
	1.2. Távfűtés	90		1.4. 1950-1970 között épült	60	73	80	87		
2. Komfortos	2.1. Gázfűtés	90		1.5. 1950-1970 között felújított	50				2. Nádorváros II., Révfalu II., Házgyári lakótelepek	80
	2.2. Nem gázfűtés	80		1.6. 1950 előtt épült	40					
3. Félkomfortos		70	2. Panelos épület	2.1. 1982 után épült	90	93	95	97	3. Gyárváros, Sziget, Belváros III.	60
4. Komfort nélküli		60		2.2. 1975-1982 között épült	80	87	91	93		
5. Szükséglakás		30		2.3. 1975 előtt épült	70	80	85	90		
								100	4. Újváros és a város egyéb területei	50

(Használati érték II./1. magyarázat: A: Nyílászáró csere B: Nyílászáró csere és részleges hőszigetelés (végfal) 2/15 C: Nyílászáró csere és teljes hőszigetelés D: Nyílászáró csere és teljes hőszigetelés, valamint mérés alapján elszámolt fűtőkorszerűsítés)

Forrás: 18/2004. (IV. 16.) számú Önkormányzati rendelet 1. sz. melléklet

Az elmúlt tíz évben két alkalommal módosult a lakbérrendelet. Először a lakások bérleti díjának alapjául szolgáló kiinduló 2008-as 5, 91 Ft-os egységdíj két lépcsőben 2012. június 1-től 15%-kal, majd 2013. április 1-től további 10%-kal emelkedett, míg a 2015-ös módosítás további 5%-os növekedést eredményezett, amíg elérte a mai 7,84 Ft-os értékét. **A vizsgált időszakban tehát – figyelmen kívül hagyva az infláció mértékét – összesen 32,6%-kal nőtt az önkormányzati bérlakások bérleti díjának összege.** Meg kell jegyezni ugyanakkor, hogy Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata a 15/2020. (IV. 30.) önkormányzati rendeletben úgy határozott, hogy az önkormányzati tulajdonú bérlakások havonta fizetendő bérleti díját a veszélyhelyzet megszűnéséig 50%-kal mérsékli, aminek vélhetően szintén számottevő hatása lesz a város költségvetésére. A fentiekben túl néhány további tényező befolyásolja a lakbér mértékét:

- ▶ a lakások bizonyos kedvezőtlen tulajdonságai (alagsor, zárt udvarra néz, stb.) csökkenthetik a bérleti díj összegét,
- ▶ a bérlők jövedelmi viszonyai alapján lakbértámogatás vehető igénybe, amely akár a 66,66%-ot is elérheti,
- ▶ az elő takarékoság vállalásával bérbe adott lakások – alanyi jogon járó – lakbértámogatásának mértéke 66,66%-ról, 50%-ra csökkent.

A 2020. évben az önkormányzati tulajdonú lakásokkal, nem lakáscélú bérleményekkel összefüggő, Győr-Szol által kezelt bevételek-kiadások beépítése a költségvetése 1 718 249 886,- Ft értékben történt meg. Az Önkormányzat tulajdonában lévő, és a Győr-Szol technikai kezelésében lévő elővásárlási joggal érintett lakások (bérlakás) és nem lakás céljára szolgáló helyiségek értékesítésének szabályait az Önkormányzati tulajdonú lakások és helyiségek elidegenítéséről szóló 42/2007. (XII.21.) rendelet határozza meg. A rendelet megszületése óta jelentősebb tartalmi változás nem történt. A jogszabály szerint a lakások és helyiségek a közgyűlés külön döntése alapján értékesíthetők. A

forgalmi érték megállapításához kötelesség bejegyzett ingatlanforgalmi szakértő közreműködését igénybe venni, ezzel is biztosítva, hogy szakszerűen határozzák meg annak értékét és az Önkormányzatot ne érje indokolatlan veszteség. A rendelet meghatározza továbbá az elővásárlási joggal érintett bérlekások elidegenítésére vonatkozó szabályokat is.

Az épületek, építmények, telkek stb. értékesítésének 2020. évi bevétele 4 195 735,- Ft volt. Az önkormányzati lakások értékesítésből összesen 40 963 086,- Ft bevételre tettek szert ugyanabban az évben. Támogatási kölcsönök visszatérítéséből 115 202 071,- Ft érkezett az Önkormányzathoz. Az évi lakásgazdálkodással kapcsolatos pénzmaradvány (bevétel kiesés + kiadási megtakarítás) 361 181 356,- Ft volt. Az önkormányzati költségvetés tervezete 2021-től évi 350 000 000,- Ft előirányzatot határoz meg lakásgazdálkodás céljára.

3.8.6. Intézményfenntartás

Az intézményfenntartás/működtetés Győr városában alapvetően **négy különböző formában** történik. Az intézmények egy része (pl. városüzemeltetés, parkolás, temetők, hőszolgáltatás, gyógyfürdő) 2010-ben egybeolvadt, és azóta a **100%-ban önkormányzati tulajdonban lévő Győr-Szol Zrt. valamely igazgatósága alá rendelt**, nem önálló szervezeti egységként működik. Győr-Szol Zrt. tevékenységét Győr Megyei Jogú Város közgyűlése felügyeli. A Győr-Szol Zrt. azonban a vállalatba beolvasztott intézményeken túl több további gazdasági társaságnak is kizárólagos tulajdonosa. Ilyen társaság a hulladékgazdálkodási feladatokat ellátó GYHG Győri Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft., a Győri Nemzetközi Ipari Park Kft., a Győr+ Média Zrt., az Arrabona Depó Kft., valamint a többségi tulajdonban lévő Jósiv Temetkezési Kft. A fenti gazdasági társaságok vonatkozásában tehát az Önkormányzat közvetetten, a Győr-Szol Zrt-n keresztül gyakorolja a tulajdonosi jogokat.

Az intézmények második csoportjába azok tartoznak, ahol a működtetés céljaira az Önkormányzat **feladatonként önállóan hozott létre jellemzően 100%-ban önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaságokat**, általában nonprofit Kft. formájában. Az érintett cégek esetében a közgyűlés gyakorolja a tulajdonosi jogokat, valamint működési és beruházási támogatást nyújt egyes vállalatok számára. A fenti, önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok legfontosabb jellemzőit a **15. táblázat** tartalmazza.

15. táblázat: Önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok legfontosabb jellemzőit

Név	Alaptevékenység	Önkormányzati tulajdon aránya
GYŐR-SZOL Győri Közszolgáltató és Vagyongazdálkodó Zrt.	- önkormányzati ingatlanok bérbeadása, - sportintézmény üzemeltetés, - ingatlan beruházás és saját tulajdonú ingatlan üzemeltetés, bérbeadás, - társasházkezelés, - piacok, vásárcsarnok üzemeltetés - városüzemeltetés (játsszótérek, strandok, parkfenntartás stb.) - temető üzemeltetés, - felszíni parkolás, parkolóház üzemeltetés, - távhőszolgáltatás - villamos energia termelés	100%
GYŐR PROJEKT Kft.	- épületépítési projektek szervezése	100%
Győri Térségfejlesztési és Projektmenedzs- ment Kft.	- fejlesztési elképzelésekkel kapcsolatos pályázatok és a kapcsolódó projektmenedzsment és szakmai megvalósítási feladatok ellátása, - Modern Város Program munkaszervezeti feladatainak ellátása	100%
Esély Győri Rehabilitációs és Foglalkoztatási Közhasznú Nonprofit Kft.	- idősek, fogyatékosok szociális ellátása bentlakás nélkül	100%
Xantus János Állatkert	- növény-, állatkert, természetvédelmi terület működtetése	100%

Közhasznú Nonprofit Kft.		
INNONET Innovációs és Technológiai Központ Közhasznú Nonprofit Kft.	- társadalomtudományi, humán és műszaki kutatás, fejlesztés	84,74 %
Mobilis Közhasznú Nonprofit Kft.	- pályaaorientációs és tudományos élményközpont működtetése	51%

Forrás: Győr Megyei Jogú Város Önkormányzatának Gazdasági Programja 2020-2025., 2020, p. 40.

Az intézmények harmadik típusát az **önkormányzati fenntartású intézmények** jelentik, amelyek esetében a szakmai tevékenység irányítása/ellenőrzése és az adott intézmény működtetése is az Önkormányzat feladata. Ebbe a csoportba tartoznak az oktatási intézményeken belül az óvodák, a kulturális (levéltár, könyvtárak, művelődési házak, múzeumok, színházak stb.), valamint az egészségügyi és szociális (Család és Gyermekejóléti Központ, Egyesített Bölcsődei Központ, Egyesített Egységügyi és Szociális Központ, Hajléktalanokat Segítő Szolgálat) intézmények.

Az intézmények negyedik csoportját azon „A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény”, valamint „A köznevelési feladatot ellátó egyes önkormányzati fenntartású intézmények állami fenntartásba vételéről szóló 2012. évi CLXXXVIII. törvény” szerinti önkormányzati **köznevelési intézmények** alkotják, amelyek 2013. január 1-től állami fenntartásba kerültek. Ennek keretében az érintett intézmények szakmai munkájának irányítása az állam feladata, de a működtetés feltételeinek biztosításához az Önkormányzatnak saját forrásból is hozzá kell járulnia.

3.8.7. Településüzemeltetési szolgáltatások

Győr településüzemeltetési szolgáltatásai terén lényeges változás történt 2010. október 1-jén, miután négy, korábban önállóan működő közszolgáltató cég került összevonásra, létrehozva ez által a **Győr-Szolt. Az összevonásra került közszolgáltató cégek** az alábbiak voltak:

- ▶ **INSZOL Győri Vagyongazdálkodó és Szolgáltató Zrt. (Inszol)**
Fő tevékenység: ingatlankezelés, bérbeadás, üzemeltetés.
- ▶ **Győri Kommunális Szolgáltató Kft. (Komszol)**
Fő tevékenység: településtisztasági szolgáltatás, köztisztasági szolgáltatás, parkoló rendszer üzemeltetése,
- ▶ **Győri Hőszolgáltató Kft. (Győrhő)**
Fő tevékenység: gázellátás, légkondicionálás, villamosenergia-termelés, kereskedelem, távhőszolgáltatás,
- ▶ **Győri Városfejlesztési Kft.**
Fő tevékenység: A város gazdaságfejlesztési programjának kidolgozása, a program megvalósítása, a lehívható fejlesztési források sikeres felhasználása.

A felsorolt szolgáltatók mindegyike 100%-ban az Önkormányzat tulajdonában állt, így ennek köszönhetően valósulhatott meg azok összeolvasztása. Az egyesítés után kisebb-nagyobb változások mellett ugyan, de mindegyik korábbi cég megtartotta fő tevékenységét a Győr-Szol szolgáltatón belül. A Győr-Szol alaptevékenységeit korábban az 1.10.6. fejezetben már bemutattuk. Ugyancsak ott szöveltünk arról is, hogy a hulladékgazdálkodási feladatokat a **GYHG Győri Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft.** látja el a városban, amely a szakterületre vonatkozó speciális szabályok miatt maradt ki az integrációból.

A **Pannon-Víz Zrt.** (Pannon-Víz), melynek főtevékenysége az ivóvíz szolgáltatás és a szennyvízkezelés szintén kimaradt a szervezeti integrációból, ami elsősorban annak köszönhető, hogy az Önkormányzat részesedése 61% a cégben. Ugyanakkor a beszerzések területén együttműködés jött létre a Pannon-Víz és Győr-Szol között.

Az összevonásnak több oka és célja volt, melyek között az első helyen szerepelt a költséghatékonyság megteremtése, az adóoptimalizáció, a párhuzamosságok megszüntetése, a beszerzési költségek csökkentése, valamint a készletgazdálkodás racionalizálása.

Az integrációból adódó egyik leglátványosabb előny a lakosságot érintette, ugyanis a korábbi különálló ügyfélszolgálatok, melyek a város különböző pontjain helyezkedtek el, közös ügyfélszolgálatokká alakultak át. Az új ügyfélszolgálati irodákban ugyanakkor nem csak a korábbi

három közszolgálati céggel (Inszol, Komszol, Győrhő) kapcsolatos ügyek elintézésére van lehetősége, de az összevonásból kimaradt Pannon-Víz ügyintézésére is.

Győr Megyei Jogú Város Útkezelő Szervezete végzi a győri kezelésben lévő főútvonalak, valamint a tömegközlekedés által igénybe vett, összességében mintegy 760 km hosszúságú közúthálózat és az ahhoz kapcsolódó kerékpárutak, hidak, aluljárók és egyéb műtárgyak (pl. közvilágítás) üzemeltetési feladatait.

A város területén működő további szolgáltatók:

- ▶ MVM Égáz-Dégáz Földgázhálózati Zrt.

Fő tevékenység: gázellátás

Győr területén a gázelosztó hálózat üzemeltetési feladatát, csakúgy, mint az egyetemes szolgáltatói tevékenységet MVM Csoport végzi. A jogelőd Égáz-Dégáz Földgázelosztó Zrt. 2007. június 1-től a GDF SUEZ vállalatcsoport tagja volt, onnan a Nemzeti Közművek (NKM) vásárolta ki 2018-ban, majd 2021-ben integrálódott az MVM Csoportba, amely gyakorlatilag mindennemű energetikai tevékenységet képes a cégcsoporton belül ellátni. A földgázellátás majdnem 100%-osnak mondható Győrben.

- ▶ E.On Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt.

Fő tevékenység: elektromos energia ellátás

A korábbi ÉDÁSZ elektromos energiaszolgáltató 2004. június 1. óta E.On Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt. néven működik Győr területén, az E.On Hungária csoport tagjaként. Az elektromos energia ellátás 100%-os Győrben.

- ▶ Magyar Telekom Nyrt.

Fő tevékenység: vonalas távközhálózat

A korábbi MATÁV 2005 után Magyar Telekom Nyrt. (T-Com) néven folytatta tovább működését.

- ▶ Vidanet Zrt., DIGI Távközlési és Szolgáltató Kft.

Fő tevékenység: kábeltelevízió hálózat

- ▶ Kisalföld Volán Zrt.

Fő tevékenység: közösségi közlekedés

A Kisalföld Volán Zrt. 2006 óta zártkörűen működő részvénytársaság. A győri székhelyű személy- és áru fuvarozással foglalkozó részvénytársaság, nemcsak Győr helyi közösségi közlekedési feladatait látja el, hanem Sopronét, és Mosonmagyaróváráét is. Továbbá a Kisalföld Volán biztosítja a megyén belüli helyközi, valamint a megyén kívüli távolsági utazások kiszolgálását is.

3.8.8. Okos város települési szolgáltatások

Az első okos város kezdeményezések Győr városában 2013-ban jelentek meg. A város és az E.ON Hungária Zrt ekkor írta alá azt az együttműködési megállapodást, amelynek célja az volt, hogy a 2017-ben megrendezendő Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztivál idejére már „okos városként” fogadhasa a fiatalokat Győr.

Ehhez kapcsolódóan több területen egyszerre indultak meg a fejlesztések. Jelentős szakaszon készült el a városban az okos közvilágítás. 150 lámpatest „okosításával” a projekt megteremtette egy olyan kétirányú kommunikációs hálózat kiépítésének lehetőségét is, amely a világítás vezérlésén kívül sok minden másra is képessé teszi a várost. Igaz ezek a fejlesztések a lakossági igények és a technikai, infrastrukturális lehetőségek figyelembe vételével még napjainkban is folyamatosan zajlanak. Időközben napelemek kerültek több oktatási, kulturális és szociális intézmény tetejére is. A környezetbarát villamosáram-termelés mellett ezeken a helyszíneken folyamatos adatgyűjtést is végeznek az E.ON szakemberei, amely a közintézmények napenergia termelésének átviteli hálózatra gyakorolt hatását hivatott mérni. Az időközben elkészült **energetikai nyilvántartó rendszer** képes egységesen kezelni a város tulajdonában lévő intézmények fogyasztási adatait. A rendszer sokkal több dolgot tud, mint amit jelenleg képesek vagyunk kihasználni. Jelenleg a nyilvántartásnak köszönhetően a város tulajdonában álló épületek/intézmények teljes fogyasztását nyomon tudja követni és abból aggregált és elemi szintű lekérdezéseket készíteni. Ugyancsak hasznos beruházásnak minősül a város új uszodájában, az Aqua Sportközpontban elvégzett komplex épületi energiamenedzsment rendszerfejlesztés, amely jelentős energiamegtakarítást eredményez a létesítmény üzemeltetése során. Ehhez kapcsolódó okos megoldás a BEMS alkalmazása az AQUA Uszoda épületenergetikai

felügyelete számára. Az AQUA Uszoda épületében olyan rendszer került telepítésre, ami lehetővé teszi az épület energetikai rendszerének folyamatos felügyeletét. A rendszer képes jelezni a meghibásodásokat, de sok esetben ezek előrejelzésében is segítséget tud nyújtani. Támogatásával jelentősen csökkenthetők a karbantartási és üzemeltetési költségek. (elérés: <https://www.konsys.hu/>)

A lakosság számára talán a legizgalmasabb fejlesztés a **Városszerviz applikáció**, amelyet Android, Windows és iOS operációs rendszerű okostelefonokra letöltve a város bármely pontján lehet bejelentést tenni olyan problémákról, amelyek elhárításában a városüzemeltetési szolgáltatóknak van illetékessége. A Városszerviz applikációból érkező jelzések interaktív kezelésében az E.ON mellett a Vill-Korr Hungária Kft. (közvilágítás), a GYŐR-SZOL Zrt., a Pannon-Víz Zrt. és a győri Útkezelő Szervezet is. Az eszköz alapvetően leegyszerűsíti a kommunikációt a bejelentő és a szolgáltató között: a hiba pontos helyét (GPS alapján), fényképet a hibáról és egy rövid leírást is azonnal annak továbbít, akihez a hiba elhárítása tartozik. (elérés: <https://varosszerviz.hu/>)

A szakemberek az okos megoldások közé sorolják a parkolóknak az elektromos autók töltésére alkalmas, szaporodó számú gyorstöltőket is. Elkészült továbbá a Budapesti Műszaki Egyetemmel és Győr Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalának szakembereivel közösen összeállított Városindex audit rendszer is, ami 220 indikátor mentén vizsgálja, hogy egy adott város hol tart az okos várossá válás folyamatában.

További okos megoldások a városban:

- ▶ Hulladék applikáció, amely a GYHG Nonprofit Kft. saját fejlesztésű rendszere, és csak hulladékkal kapcsolatos bejelentéseket tud fogadni. (elérés: <https://www.gyhg.hu/#/>)
- ▶ A helyi járatú buszok jegyvásárlása mobiltelefon segítségével. (elérés: <https://www.volanbusz.hu/hu/jegy-es-berlet/mobiljegy>)
- ▶ Okos utastájékoztató rendszer a győri helyi buszok közlekedéséről (totemoszlopok). (elérés: http://www.gyoribuszok.hu/hirek/uj_utastajekoztato_rendszer_gyorben.html)
- ▶ Közösségi kerékpár szolgáltatás. (elérés: <https://www.gyorbike.hu/>)

3.9. Településrendezési, településszerkezeti vizsgálat

3.9.1. Településrendezési tervi előzmények

- ▶ 1948-ban készült az első városrendezési terv (Lakatos Kálmán).
- ▶ 1967-ben és 1984-ben (Fátay Tamás, GYŐRITERV) készítettek újabb, a város egész területét feldolgozó terveket. Az 1967-es tervben jelent meg az **1-es út nyugati kivezetése** és a **lakótelepek helyének kijelölése**, valamint **három új híd**; a **Sziget- Révfalu** közötti, a **14-es úti híd** és egy új belső fél gyűrű részeként az **Ipar út** folytatásában tervezett híd.
- ▶ Az 1984-es terv **új eleme** volt az **északi autópálya** és egy - nagyrészt **új szakaszokból álló külső gyűrű**. Az előző tervekhez képest szerencsésen csökkent az új lakótelepek számára kijelölt terület. Időtállónak bizonyult a mai ipari parki területének kijelölése is.
- ▶ 1998-ban megtörtént a terv átfogó felülvizsgálata (Nagy Béla, MŰ-HELY Kft.). Az 1998-as tervben az időközben az **autópálya délen történt megépítéséhez** kapcsolódott a legtöbb változás. Ez a terv regisztrálta az időközi változásoknak megfelelően a **bevásárlóközpont** területeket is.
- ▶ A **2006-os**, Győr Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalában készített tervben jelent meg az OTTrT-nek megfelelően a **nagysebességű vasút**, valamint egy **vasúti teherforgalmú elkerülés**. Jelentős úthálózati változásokat eredményezett az **Audi** vártnál területigényesebb **fejlesztése** konzekvenciáinak feldolgozása.
- ▶ **2007 és 2010 között** a győri építési szabályzatot (GYÉSZ) és szabályozási tervet, valamint a szerkezeti tervet Győr MJV Önkormányzatának Közgyűlése tizennégy alkalommal módosította és hagyta jóvá önkormányzati rendelettel.
- ▶ **2013-2016 között** számos **lakóingatlanfejlesztési beruházások** számára lehetőséget biztosító szabályozási tervmódosítás történt elsősorban **Nádorvárosban, Révfaluban, Gyárvárosban, Győr-Ménfőcsanakon és Gyirmót városrészen**.
- ▶ **2014-ben** valósult meg a **Keleti elkerülő út** (AUDI elkerülő déli körforgalmától az M1 autópályáig) rendezési tervbe illesztése, a **Magvassy sportcsarnok** és környezete

szabályozási tervmódosítása, valamint a **Győr-Gönyű Országos Közforgalmi Kikötő** szabályozási tervmódosítása is. 2014-ben elsősorban Pinnyéd városrészben valósult meg az új lakóterületek kialakításához szükséges tervmódosítások.

- ▶ **2015. év** legnagyobb városfejlesztési jelnetőséggel bíró szabályozási tervmódosítása az **Újváros – volt Olajgyár** területének tervmódosítása volt, de ebben az évben került sor a **Keleti elkerülő (813 sz.) út III. ütem kiszabályozására** és a **Győr - Révfa, Szövetség utcai csomópont** szabályozási korrekciójára is, mely tervmódosítások révén lehetővé vált az érintett utak kapacitásának növelése és a város közlekedésfejlődése.
- ▶ **2016-ban** a szabályozási tervmódosításoknak köszönhetően lehetővé vált a **Győr – Ipari Park területbővítése**, a Tatai út déli oldalán.
- ▶ 2016-ban a **Győr – Mosoni-Duna torkolati szakaszának vízszint rehabilitációja** érdekében is a településrendezési terv módosítására volt szükség. A létesítésre kerülő torkolati műtárgy megépítésével nőtt az árvízi biztonság, valamint a műtárgy tartós vízszint emelés révén, a referencia időszaki talajvízszintek visszaállításával biztosítja a jobb környezeti állapotot.
- ▶ 2016-ban is folytatódott a lakosság széleskörű lakhatási igényeinek településrendezési eszközökkel való támogatása az új **lakóterületek kialakítása** révén. Ebben az évben is több **lakóterületfejlesztés** valósult meg **Pinnyéd városrészben**.
- ▶ Győr – Nádorvárosban, a volt **Zrínyi utcai kórház telephely** hasznosítása is lehetővé vált, mivel a Petz Aladár Megyei Oktató Kórház fejlesztésének eredményeképpen a Zrínyi utcai telephelyéről több szárny már átkötöztetésre került a Vasvári Pál utcai telephely új szárnyaiba. A terület egy új településközpont vegyes (Vt) területként került szabályozásra, 5000 m²-es telekalakítási lehetőséggel.
- ▶ 2016-ban valósult meg a **Győr Holt-Rábca** területének rendezési tervmódosítása is, melynek célja a 2017-ben Győrben megrendezésre kerülő **Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztiválhoz (EYOF)** kapcsolódó sport-, rekreációs, turisztikai területek, egészségügyi és közjóléti erdőterületek kialakítása, szabályozása, valamint ezekhez a funkciókhoz szükséges minimális beépíthetőség biztosítása, kiszolgáló épületek elhelyezésének vizsgálata és a tervezett funkciók megfelelő közlekedési kapcsolatainak kialakítása volt.
- ▶ Megvalósult továbbá a **Győr – Újváros, volt Kekszgyár és környezetének szabályozási tervmódosítása** is. Az ipari funkció megszűnése következtében hasznosítatlanul álló, Győr Szarvas utca, Stromfeld utca, Töltésszer utca által határolt tömbökön belül elhelyezkedő volt kekszgyár területe olyan építészeti szabályozási kereteket kapott, amelyek megteremtik a reális piaci alapú hasznosítás és beépítés előfeltételeit. Az ingatlan hasznosítása vegyes funkciójú, lakó, kereskedelmi-szolgáltató funkciókat is tartalmazó területként került megtervezésre.
- ▶ **2017-ben** a Győr - Nádorváros, **Vásárcsarnok bővítése** érdekében vált szükségessé a szabályozási terv módosítása. A módosítás célja az újonnan kialakítandó telektömbben, a jelenlegi piac helyén, azonos alapterületen és szintszámban a jelenleg üzemelő funkciók elhelyezésének biztosítása, a piac körüli sátras elárúsító helyek rendezése volt, a szabályozás módosításával többszintes parkolóház létesítésére is lehetőség nyílt, valamint egy új, minőségi használható zöldterület, park kialakításával.
- ▶ A Ráth Mátyás tér – Péterfy Sándor utca – Petőfi tér által határolt tömböt érintő (**Insula Lutherana**) szabályozási terv módosítását követően lehetővé vált a Szeretetház bővítése a tömb déli (Petőfi híd felé eső) részén, iroda, kollégium épület létesítése a tömb nyugati (Petőfi tér felé eső) részén, az iskolai tornaterem, óvodai szárny létesítése a tömb keleti (Péterfy Sándor utca felé eső) részén és az iskolabővítés emeletráépítéssel, tetőtér-beépítéssel a Ráth Mátyás tér 1. és 2. számú épületeknél.
- ▶ Egy másik szabályozási terv módosításnak köszönhetően a Belvárosban, az Amadé u. - Szent István út - Újlak utca - Domb utca által határolt területet érintően lehetővé vált a Győri Ítéltábla épülete mellett iroda és lakóház építése.
- ▶ **Marcavárosban** az Illyés Gyula utcától északra található nagy kiterjedésű önkormányzati tulajdonban lévő különleges közlekedési övezet korábban elsősorban közlekedési létesítmények elhelyezésére szolgált, de idővel alulhasznosítottá vált. A 2017. évi

módosítással az ingatlanok más célú hasznosítása, azaz lakó funkció elhelyezése vált lehetővé. A városrész parkolási deficitjének csökkentése érdekében nagy területen továbbra is biztosított a parkoló lemezek elhelyezése.

- ▶ **Adyvárosban** a szabályozási terv módosításnak köszönhetően Kkő övezet került kijelölésre a **Petz Aladár Megyei Oktató Kórház parkoló lemez elhelyezése** és az Adyváros városrészben tapasztalható parkolási nehézségek enyhítése érdekében.
- ▶ **Révfa, Malomsok sétány Bárka utca, kertvárosias lakóterületből** kisvárosias lakóterületbe sorolása **révén lehetővé vált a módosítással érintett** ingatlanok a szomszédos, kisvárosias lakóterületbe tartozó tömbbel megegyező intenzitással és építészeti karakterrel történő beépítése.
- ▶ **2018-ban** megvalósult a **Révfa, Belső körgyűrű menti területek részletes szabályozása**. A falusias és kertvárosias lakóövezet helyett egy kisvárosias lakókörnyezet kialakítása volt a cél, szellős, sok zöldfelülettel rendelkező kertvárosias jellegű társasházak beépítéssel. A beépítés jellegéből adódott, hogy nincs szükség annyi feltárási útra, amennyit a hatályos szabályozási terv tartalmazott, ezért az úthálózat felülvizsgálatra, racionalizálásra került, melyre tekintettel a szerkezeti terv is módosult.
- ▶ **Gyárvárosban, a Reptéri út mentén új övezethatár került kijelölésre**. A módosítás elsődleges célja a közlekedési és vízgazdálkodási (töltés) területfelhasználások elválasztása volt övezethatár jelöléssel. Másodlagosan a Reptéri út mentén tervezett **kerékpárút építés** megvalósíthatóságának biztosítása is megtörténik az állami és önkormányzati tulajdon szabályozási terv szinten történő elkülönítésével egyidejűleg.
- ▶ **Bácsa városrészben nagykiterjedésű, sportolási célú övezet** került kiterjesztésre. A módosítás eredményeként a jelenlegi pálya, zöldfelület, öltözők és vendéglátó egység helyett az MLSZ szabványnak megfelelő méretű élőfüves, műfüves pálya és füves edzőterület valamint öltöző, mosdó, büfé épület és kisméretű, sportpadlós fedett csarnok kerül elhelyezésre.
- ▶ 2018-ban is több városrészt érintő **lakóterületfejlesztést** megalapozó szabályozási terv módosítás történt. **Szabadhegyen**, az Iker utcát érintő övezet módosítása konkrét beépítési koncepció alapján indult. Az Iker utcában a nagyobb telkeken társasházi beépítés indult el.
- ▶ **Győrszentivánon**, a Kisvasút utcát érintően módosult az övezeti besorolás. Győrszentiván városrészben egyre nagyobb igény mutatkozott a meglévő nagytelkes telekstruktúra megbonthatóságára, kisebb építési telkek kialakíthatósága érdekében a meglévő ingatlanok tovább oszthatóságára. A Kisvasúti út menti ingatlanok jelenlegi nagy méreteik miatt nem tudtak beépülni. A módosítás célja az érintett telkek felosztása lehetőségének megteremtésével a mai kor igényeinek megfelelő építési telkek kialakításnak lehetővé tétele volt.
- ▶ 2018-ban módosult a **Győri strand területére** (Ráth Mátyás tér – Híd u. – Töltésszer u. – Radnóti M. u. – Mosoni Duna – Rába folyó által határolt terület) vonatkozó szabályozás is –a Győri Strand kiemelt fejlesztési területté vált – a Modern Városok Program keretében. A fürdő komplex felújításának építészeti koncepcióterveit az önkormányzat 2018. június 15-én fogadta el. A fejlesztések megvalósításához az akkor hatályos településrendezési eszközök (Településszerkezeti Terv és Győri Építési Szabályzat) nem nyújtottak megfelelő keretet, így azok módosítása is szükségessé vált. A módosítás elsődleges célja a fürdő komplex fejlesztéséhez szükséges megfelelő szabályozási környezet megteremtése volt.
- ▶ **2019-ben** került sor a **Nádorváros, Kálvária utca – Bakonyi út csomópont** szabályozási vonal korrekciójának megvalósítására. A módosítás célja a Kálvária utca és a Bakonyi út csomópontjának áteresztőképességének növelése érdekében turbó kör elhelyezéséhez szükséges megfelelő szabályozási környezet megteremtése volt. A csomópont helyigényének biztosítása érdekében a szabályozási vonal korrekcióját kellett végrehajtani.
- ▶ 2019-ben ment végbe a **Révfa, Nagymegyeri út - Galántai utca - Ciklámen utca - Bálványosi csatorna - Körtöltés utca által határolt terület** szabályozása is. A Bálványosi-csatorna és környezetének rendezési szándéka már hosszú évtizedek óta rögzítve volt Győr fejlesztési, valamint településrendezési terveiben. Az Ipar út meghosszabbításában tervezett Révfalui körgyűrű, a hozzá kapcsolódó úthálózat és közmű-kiszolgálás részletesebb tervezése

2018-ban kezdődött meg. A közlekedés-hálózatot érintő változások a csatlakozó területek korábbi tömbosztását, területhasználatát is érintették, a terület újragondolását tettésszükségessé. A rendezési terv módosítás elsődleges célja volt, hogy a város hosszú távú jövőképehez igazodva, a környezetvédelmi szempontok érvényre juttatása mellett az újabb tervek szerinti főhálózathoz kapcsolódóan kialakuló területek hasznosíthatóságát a továbbiakban is lehetővé tegye.

- ▶ **2020-ban Nádorvárosban, parkolóhely létesítés érdekében Kkö övezet kijelölése történt,** a Mónus Illés utca környezetében felmerülő lokális parkolási problémák enyhítése érdekében parkolóhelyek létesítésének biztosítása.
- ▶ Szabályozási vonal korrekciója történt továbbá a Nádorváros, Kálvária utca vonatkozásában. A rendezési terv módosítás célja a **Győr, 821 sz. főút – Kálvária úti csomópont** kapacitásnövelése érdekében az átépítése tervezett jelzőlámpás körforgalmi csomópont elhelyezésnek biztosítása volt. A módosítás eredményeként a csomóponti kapacitás problémák egy jó része megoldható, ha a csomópont átépül jelzőlámpával szabályozott egyedi geometriájú spirál körforgalomként. A 821 sz. főút két ágán 3-3 forgalmi sáv, a Kálvária úti ágakon 2-2 forgalmi sáv lép be a körforgalmú csomópontba. A körpályán az egymástól elválasztott forgalmi sávok biztosítják a csomóponti forgalmi irányok körpályán történő átvezetését sávváltás nélkül. A 821. sz. főúton a felüljáró felől jobbra kanyarodó jelentős forgalom külön sávot kap. A nagy csomóponti forgalom és a gyalogos-, kerékpáros forgalom biztonsága miatt a körforgalmú csomópont forgalmát jelzőlámpa szabályozza.
- ▶ **Bácsa városrészben,** a Bácsai út szabályozási vonal korrekciója valósult meg az épülő kerékpárút számára a szükséges helyigény biztosítása érdekében. A módosítás eredményeként a hiányzó kerékpárút szakaszának megépítéséhez szükséges helybiztosítás rögzítésre került.
- ▶ **A Gyárváros és Révfalu, Ipar utca folytatása, tervezett belső körgyűrű nyomvonal pontosítása, szabályozási vonal korrekciója is 2020-ban került véglegesítésre. A módosítás célja** a Győr városi belső keleti elkerülő út hiányzó szakaszának és ezzel összefüggésben **új Mosoni-Duna-híd** megépítésének előkészítési feladatainak elvégzése az 1 sz. főút és a 14. sz. főút között. A módosítás eredményeként a pontos nyomvonal a rendezési tervben is rögzítésre került. A tervezendő és építendő útszakasz Győr észak-dél közlekedési főtengelyének hiányzó szakasza, amely az 1. sz. főutat (Ipar utca meghosszabbításában) a 14. sz. főúttal köti össze. A megközelítőleg 3 km hosszú közúti kapcsolat az alábbi főbb paramétereket tartalmazza. Az 1. sz. főút és a Révfalu – Bárka utca - régi Bácsai út közötti szakaszon 2x2 sáv, kb. 1,27 km hosszú közúti kapcsolat kialakítása új, 2x2 sáv Mosoni-Duna-híddal (a híd tervezett hossza 200 m, kerékpáros és gyalogos forgalom átvezetésével). A szakasz hossza 1250 m. A szakasz városias jellegű területen vezet, a jelenleg is útterületnek kiszabályozott szabályozási vonalak között. A tervezési szakasz indító csomópontja: Győr, Mártírok út – Ipar út körgeometriás jelzőlámpával szabályozott körforgalmú csomópont. Közbenő csomópont: Pesti út és a távlati Városrét útsatlakozásában épülő turbó körforgalmú csomópont. Tervezési szakaszt záró végső csomópont: A meglévő aszimmetrikus kialakítással átépítésre javasolt Révfalui oldali Bárka utcai körforgalmú csomópont. A régi Bácsai út és a 14. sz. főút közötti szakaszon 2x1 sáv, kb. 1,65 km hosszú új út. A 14. sz. főúti csomópontban körforgalom épül.
- ▶ Az **Adyváros-i, Kuopio park parkoló lemez** elhelyezése érdekében is rendezési terv módosítása vált szükségessé. A módosítás célja a Kuopio park (Kkö) Különleges közlekedési övezetben parkoló lemez elhelyezési lehetőségének biztosítása. A módosítás eredményeként nemcsak a parkolási problémák enyhítése valósulhat meg, hanem a Kuopio park déli oldalának teljes funkcióváltása, közösségi sport-és szabadidős tartalommal való megtöltése is lehetővé válik.
- ▶ Az Avar utcai Hajléktalanokat Segítő Szolgálat szomszédságában **napelemes kiserőmű** létesült, mely beruházás megvalósulása érdekében a rendezési terv módosult.

3.9.2. A hatályban lévő településrendezési eszközök

Győr Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése 2005-2006 évek folyamán az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. Törvény (a továbbiakban építési

törvény) 6. § (3) (4) továbbá a 13. § (4) bekezdésében, és a 253/1997. (XII.20.) Korm. rendelettel közzétett Országos Településrendezési és Építési Követelményekben (a továbbiakban OTÉK) és a 36/2002. (III. 7.) Korm. rendeletben kapott felhatalmazás alapján, valamint a helyi önkormányzatokról szóló többször módosított 1990. évi LXV. tv. 8. § (1) bekezdésében és a 16. § (1) bekezdésében biztosított feladat- és jogkörében eljárva elkészítette a település közigazgatási területére vonatkozó **településrendezési tervet**. A város Önkormányzatának Közgyűlése a **településszerkezeti tervet** a 2/2006. (I.19.) számú önkormányzati határozattal, a **szabályozási tervet** a 1/2006.(I.25.) számú önkormányzati rendelettel hagyta jóvá. A város az azóta eltelt időre, valamint a megváltozott társadalmi-gazdasági viszonyokra tekintettel elkezdte a településrendezési eszközök felülvizsgálatát. Ennek első lépcsőjeként elkészült a város új **településfejlesztési koncepciója**, amely a 2030-ig tartó időszakra vonatkozóan határozza meg a város stratégiai fejlesztési céljait. Az új településfejlesztési koncepció a 162/2014. (IX. 12.) számú kgy. határozattal került jóváhagyásra.

- ▶ A **2006-2014** között történt **rendezési tervmódosítások** a **Győr Megyei Jogú Város Településfejlesztési Koncepció és Integrált Településfejlesztési Stratégia (2014-2020) - Megalapozó Vizsgálatban** kerültek bemutatásra.
- ▶ **2016-ban** kezdődött meg Győr Megyei Jogú Város **rendezési tervének** komplex felülvizsgálata a **városszerkezeti terv** készítésével, melyet az Aczél Városépítész Bt., míg a **közelekedési, közmű- és egyéb munkarészeket** a Győri Mérnök Kamarában alakult műhely készítette el. A **szabályozási terv** elkészítésére és a **teljes rendezési terv** összeállítására a Tér-Háló Kft. kapott megbízást 2018-ban.
- ▶ **2018-ban** Győr Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése elfogadta a **településképvédelméről** szóló önkormányzati rendeletet (Tkr.), amely 2018. január 26-tól hatályos.
- ▶ A **2014-2021** között történt **rendezési tervmódosítások** egy része elérhető a város honlapján, míg a szerkezeti jelentőségű tervmódosítások az **Integrált Településfejlesztési Stratégia (2021-2027) - Megalapozó Vizsgálatban** kerültek rögzítésre.

A **2021-es év településfejlesztési és rendezési szempontból több jogszabályváltozást is hozott**. A **Fenntartható Városfejlesztési Stratégia (FVS)** és az **Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS)**, valamint a **Településfejlesztési Terv** elvált egymástól.

Míg az ITS készítésének feltételrendszerét továbbra is a **314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet** rögzíti, addig a **Településterv tartalmát**, elkészítésének és elfogadásának rendjét a **419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet** szabályozza.

Megjelent továbbá a városfejlesztés új dokumentuma, a **Fenntartható Városfejlesztési Stratégia (FVS)**, mely az IVS utódjának is tekinthető. Az FVS nem utolsó sorban a **Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz) 2021-2027-es uniós forrásfelhasználásának alapfeltétele**.

- ▶ Az **Integrált Településfejlesztési Stratégia (2021-2027) Megalapozó Vizsgálatát** az **Universitas-Győr Nkft.** készítette el a **314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 1. sz. melléklete** szerint.
- ▶ A **Településrendezési terv és Fejlesztési koncepció** felülvizsgálatára a **314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 2. számú melléklete**, míg a **Szabályozási Terv** és a **HÉSZ** a 3-6. számú mellékletek szerint a **Tér-Háló Terra Kft.** kapott megbízást.
- ▶ **Utóbbi megbízás a 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet** hatályba lépésével módosult az új jogszabály tartalmi követelményeinek megfelelően.

A **419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet** kitér

- a) a településfejlesztési tervre (a továbbiakban: fejlesztési terv),
- b) a településrendezési tervre (a továbbiakban: rendezési terv),

- c) a településrendezési illeszkedés követelménye alkalmazásának részletes szabályaira,
- d) egyes településrendezési sajátos jogintézményekre,
- e) a településkép-védelmi tájékoztatásra és szakmai konzultációra, továbbá
- f) a fejlesztési terv, a rendezési terv, a közterület-alakítási terv, a településképi arculati kézikönyv és a településképi rendelet elkészítésének és módosításnak rendjére.

A **Településterv Megalapozó vizsgálata**, a 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 1. sz. melléklete alapján, valamint a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 1. sz. melléklete szerint készült **Integrált Településfejlesztési Stratégia (2021-2027)** Megalapozó Vizsgálatának megállapításai alapján készül, a településrendezési terv elmúlt egy évben történt változtatásainak figyelembevételével.

3.9.3. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek

A kormányzati támogatásoknak köszönhetően és a város gazdasági fejlődésének hatására 2014-2022 között tovább növekedett a lakossági és ingatlanfejlesztői igény a lakóterületek bővítése iránt. A korábbinál lényegesen gyorsabb ütemű beépülés valósult meg, elsősorban a már beépítésre szánt területek terhére és a beépítési intenzitás növelése mellett. A terület felhasználás területén megindult a felhagyott iparterületek lakóterület célú újra hasznosítása is (pl.: Olajgyár, Kecs- és Ostyagyár).

3.9.3.1. A 2014-2022 közötti időszak legfontosabb szerkezeti terv szintű újdonságai:

- ▶ Újváros, volt Kecszyár és környezetének szabályozási tervmódosítása.
- ▶ Révfalu, Belső körgyűrű menti területek szabályozása.
- ▶ Révfalu, Nagymegyeri út - Galántai utca - Ciklámen utca - Bálványosi csatorna - Körtöltés utca által határolt terület szabályozása.
- ▶ Az Ipar út meghosszabbításában tervezett Révfalui körgyűrű, a hozzá kapcsolódó úthálózat és közmű-kiszolgálás tervezése.
- ▶ Volt RÁBA gyár területe
- ▶ Nádorváros, Kálvária utca – Bakonyi út csomópont szabályozása.
- ▶ Győr, 821 sz. főút – Kálvária úti csomópont kapacitásnövelése érdekében, az átépítésre tervezett jelzőlámpás körforgalmi csomópont elhelyezésnek biztosításához szükséges tervmódosítás.
- ▶ A Gyárváros és Révfalu, Ipar utca folytatása, tervezett belső körgyűrű nyomvonal pontosítása, szabályozási vonal korrekciója.
- ▶ Adyváros, Kuopio park parkoló lemez elhelyezése érdekében rendezési terv módosítása

Tervezett, illetve folyamatban lévő rendezési tervi módosítások:

- ▶ Az egykori Rába Magyar Vagon- és Gépgyár területén tervezett Kulturális Negyed megvalósítása érdekében tervezett rendezési terv módosítás
- ▶ Győrszentiván Iparterület bővítés érdekében folyamatban lévő rendezési terv módosítás
- ▶ A 83. sz. út mellett tervezett gazdasági terület bővítés érdekében tervezett rendezési terv módosítás
- ▶ 1.sz. főút mellet, Nyugati városkapu – gazdasági, kereskedelmi, szolgáltató és logisztikai központ kialakítása (1.sz. főút 4 sávosítása; csomópont átépítése) érdekében a rendezési terv módosítása
- ▶ Szabadhegy, Tatai út-Fehérvári út között lakóterület fejlesztés érdekében történő rendezési terv módosítás
- ▶ Szabadhegy-Kismegyer, Panoráma út- lakóterület fejlesztés miatti rendezési terv módosítás

3.9.3.2. A tervben foglalt szerkezeti jelentőségű elemek közül a már megvalósult elemek

- ▶ Keleti elkerülő út (AUDI elkerülő déli körforgalmától az M1 autópályáig).
- ▶ Mosoni-Duna torkolati szakaszának vízszint rehabilitációja.
- ▶ Újváros – volt Olajgyár lakóterületi fejlesztése, beépítése.
- ▶ Keleti elkerülő (813 sz.) és a Győr - Révfalu, Szövetség utcai csomópont átépítése.
- ▶ Ipari Park területbővítése, a Tatai út déli oldalán.
- ▶ Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztiválhoz (EYOF) kapcsolódó sport-, rekreációs, turisztikai területek, egészségügyi és közjóléti erdőterületek kialakítása, valamint ezekhez a funkciókhoz szükséges kiszolgáló épületek elhelyezése és a tervezett funkciók megfelelő közlekedési kapcsolatainak kialakítása.

3.9.4. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

A településfejlesztési és településrendezési szerződések vonatkozásában az alábbi három dokumentumot kell kiemelni:

- ▶ Közterület Kialakítási terv (a továbbiakban: KKT),
- ▶ Településrendezési előszerződés (a továbbiakban: TRESZ),
- ▶ Településrendezési szerződés (a továbbiakban: TRSZ)

Fenti dokumentumok elkészítése, illetve megkötése minden kisebb-nagyobb fejlesztési terület esetében szükséges, mivel a fejlesztési területek beépítése kizárólag TRSZ alapján lehetséges. A fejlesztési területet feltáró közterületek tervszerű kialakítását, illetve kiépítését lehetővé tevő jóváhagyott KKT pedig feltétele a TRSZ megkötésének. KKT jóváhagyásával és TRSZ kötéssel kapcsolatos kérdéskört a településrendezési szerződések-megkötésének szabályairól, és a közterület-kialakítási terv készítésének rendjéről szóló 17/2011. (VI.27.) számú önkormányzati rendelet szabályozza, melynek tárgyi hatálya a következő kérdéskörökre terjed ki: a helyi építési szabályzatban, a szabályozási tervben újonnan beépítésre szánt és jelentős mértékben átépítésre kerülő területeken megvalósuló közterület-kialakításra, útépítésre és közműfejlesztésre, olyan fejlesztők által kezdeményezett fejlesztési célok megvalósítására, mely a meglévő közterület átépítését, felújítását, közműkapacitás-növelést igényli, a külterületi ingatlanok belterületbe vonására, és egyes településrendezési eszközök jelentős módosítására irányuló kérelemre.

A KKT a fejlesztési területre készítendő olyan műszaki dokumentáció, amely rendezési tervben szabályozott közterület műszaki infrastruktúra rendszerének kialakítását mutatja be. A TRESZ a településrendezési szerződés létrejöttét elősegítő dokumentum, mely jogerős hatósági engedélyek megléte nélkül, előzetesen rögzíti és biztosítja az adott településfejlesztéssel összefüggő beruházás főbb jogi, pénzügyi, időbeli és műszaki paramétereit, a kötelezettségvállalásokat, előkészítve a településrendezési szerződés későbbi időpontban történő megkötését. A TRSZ a településfejlesztési célok megvalósítása érdekében vállalt kötelezettségeket, műszaki, jogi feltételeket és biztosítékokat rögzíti és kiterjed minden újonnan beépítésre szánt és jelentős mértékben átépítésre kerülő területeken megvalósuló közterület-kialakításra, útépítésre és közműfejlesztésre.

A 2020-ig megkötött hatályos településrendezési szerződések az Integrált Településfejlesztési Stratégia (2021-2027) – Megalapozó Vizsgálatában kerültek részletezésre.

Az elmúlt két év településfejlesztési eljárásaihoz kapcsolódóan a településrendezési szerződések elkészítése és elfogadása folyamatban vannak.

3.9.5. A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

Győr településszerkezetére a **tagoltság** és **mozaikosság** jellemző, melyet a **város területét átszelő folyók** illetve a **közlekedési** (azon belül is leginkább a kötöttpályás közlekedési) infrastruktúra okozza továbbá az, hogy a város mai formájában több korábban önálló település összevonásával jött létre. Az egykor önálló települések többé-kevésbé összenőttek, vagy összenövőben vannak. Ez a városközpont közeli városrészek esetében a központ természetes terjeszkedése határig kedvező folyamat, valamint

nem hátrányos olyan esetben, amikor két településrésznek lehetősége nyílik önálló központ fejlesztésére az összenövés eredményeképpen (pl. Bácsa és Kisbácsa), de nem tekinthető előnyösnek, ha az összenövés a perifériák alacsony intenzitású növekedése következtében történik; mert ez esetben infrastruktúrákkal csak rendkívüli költséges módon ellátható területek jönnek létre.

A közlekedési szerkezet déli irányban a **központi belterületen** belül többé-kevésbé **sugaras-gyűrűs szerkezetű**; a szerkezet átalakulása révén a **hálózat centruma már nem a belváros, hanem „központ érintő” alakult át** a legutóbbi évek beruházásainak köszönhetően (Tihanyi Árpád úti aluljáró, Jedlik híd).

Győr városfejlesztésére **egyre nehezedő terhet jelent a beépítésre szánt területek gyors növekedése**, a „szétterülő” **viszonylag alacsony laksűrűségű településfejlődés**, melyet nehezen tud a város az infrastruktúra hálózat kiépítésével és a közlekedési szolgáltatások fejlesztésével követni.

Győrben többször változott a város elkerülésének megoldási javaslata is. Az **M1 autópálya kiépítése** a tranzit forgalom többségét megoldotta, de a város belső forgalma és gazdasági fejlettsége is igényli, hogy legyenek alternatívái a központ elkerülésének.

Vissza-visszatérő kérdés a város szerkezeti alakulásának szempontjából a városközpontot érintő vasútvonal helye. Győr **kiváló vasúti kapcsolati kiszolgálása** miatt pozitívum a személyforgalom szempontjából a belvárosi főpályaudvar és egy XXI. század igényeinek megfelelő **intermodális csomópont** kialakításának lehetősége.

2022-re elkészült az a megvalósíthatósági tanulmány, amely alapján a **Budapest és Varsó** közé tervezett, **nagy sebességű vasútvonal** hazai szakaszának tervezése megkezdhetővé vált. Az új vonal elsősorban személyszállító vonatok számára épülne, lehetőséget teremtve arra, hogy Győrben megállhassanak a vonatok. A város elérhetőségének javítása érdekében fontos tehát a kiépítés lehetőségének megtartása és a környező barnamezős területet újrahasznosításának átgondolása.

3.9.6. Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia (2021-2027)- Megalapozó Vizsgálatának készítéséhez 2021. január 6-án küldte meg a Földhivatal a földkönyvet, mely kitért a bel- és külterület, valamint a zártkert nagyságára és arányára. A Településtervből a minőségi osztályokat és aranykorona értékek megoszlását jelen dokumentumban nem részletezzük.

16. táblázat: A földkönyv vizsgálatának összesítése, 2021

Összesítés	Terület	%
Külterület	56 974 118	32,6%
Zártkert	6 866 981	3,9%
Belterület	110 793 308	63,4%
Mindösszesen:	174 634 407	100,00%

Forrás: Győri Körzeti Földhivatal. adatai alapján 2021

17. táblázat: A termőföld területek művelési ág szerinti megoszlása 2021

Művelési ág	külterület (m2)	zártkert (m2)	belterület (m2)	összesen (m2)	%
szántó	409 071	654 347	50 557 301	51 620 720	29,53%
gyep (rét)	156 484	49 277	5 689 900	5 895 661	3,37%
szőlő	643	371 444	106 806	478 894	0,27%
kert	24 097	899 487	66 688	990 272	0,57%
gyümölcsös	16 726	362 828	1 611 139	1 990 693	1,14%
gyep (legelő)	103 661	25 991	4 856 952	4 986 604	2,85%
nádas	271 026	8 358	763 990	1 043 374	0,60%
erdő	2 625 959	96 491	14 074 321	16 796 771	9,61%
halastó	0	0	49 745	49 745	0,03%
fásított terület	41 731	58 477	1 122 351	1 222 559	0,70%
összesen	56 929 428	6 876 695	110 982 603	174 788 725	100%

Forrás: Győri Körzeti Földhivatal. adatai alapján 2021

3.9.7. Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

Győr Megyei Jogú Önkormányzata településtervében meghatározza az újonnan beépítésre szánt és a jelentős mértékben átépítésre kerülő (rehabilitációs) fejlesztési területeket.

Jelentősebb új beépítésre szánt terület kijelölésével járó fejlesztési területek: Győrszentiván Ipari park bővítés, Szabadhegy-Kismegyér melletti lakóterület fejlesztések, 1.sz. főút melletti gazdasági terület fejlesztés (19. sz. melléklet).

3.9.8. Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatok)

Általánosságban elmondható, hogy a régóta beépült, nagy laksűrűségű, intenzívebben beépített városrészek alapfokú humán közszolgáltatásokkal való ellátottsága megfelelő, intézményei gyalogosan és kerékpárral is könnyedén megközelíthetők. Az újonnan beépült és alacsonyabb lakossűrűségű városrészek (pl.: Pinnyéd, Víziváros) közszolgáltatásokkal és közintézményekkel való ellátottsága azonban sok helyen hiányos, nincs, vagy csak gépkocsival érhető el.

Bölcsődék

A bölcsődei ellátást a győri Egyesített Bölcsődei Intézményhálózat biztosítja. Az önkormányzati fenntartású intézményhálózathoz 13 bölcsőde tartozik 670 férőhellyel. A győri gyermekeken kívül további 26 településről járhatnak a kicsik a győri bölcsődékbe. Pinnyéd, Kisbácsa, Bácsa, Likócs, Sárás, Gyirmót bölcsődei ellátottsága nem megoldott.

Gyermekorvosi rendelők

Győr közigazgatási területén belül 13 házi gyermekorvosi rendelő található, tizenegy városrészen, Pinnyéden, Gyárvárosban, Likócson és Sáráson nincs gyermekorvosi rendelő.

Felnőtt háziorvosi rendelők

A felnőtt háziorvosi rendelők száma Győrben 19. Győrszentivánon, Adyvárosban, Marcalvárosban, Nádorvárosban és Szabadhegyen kettő-kettő, míg a többi városrészben egy-egy háziorvosi rendelő található. Likócson, Sáráson és Pinnyéden felnőtt háziorvosi rendelő nincs.

Egészségügyi és szociális intézmények

A Szociális alapszolgáltatások biztosítását a győri Egyesített Egészségügyi és Szociális Intézmény végzi.

Sportlétesítmények

Győr több, nemzetközi jelentőségű sportesemény fogadására alkalmas sportlétesítménnyel rendelkezik. 2014 novemberében épült a győri Audi Aréna, multifunkcionális csarnok, míg 2020 szeptemberében az ország első családbarát jégcsarnoka, a Némak Jégcsarnok került átadásra. Mindkét sportcélú beruházás Gyárváros városrészen valósult meg a már meglévő Magvassy Mihály Sportcsarnok, ETO labdarugó stadion és a Győri Állatkert szomszédságában.

Sziget-Újváros városrészben, a 2017-es Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztiválra épült egy sport komplexum, melyben atlétikai pályák, tornacsarnok és tenispályák kaptak helyet, valamint megépült az Aqua fedett uszoda is, mely létesítmények.

A város területén több szabadidősport célú labdarúgó és kosárpálya és fitness pálya is található (pl. Bercsényi liget, Barátság Park, Arnaypart), valamint az Országos Görpark Program keretében a Marcal városi Víztorony mellett görpark, míg a Bácsai Sztás-domb Fűvészkertben Bringapark létesült.

2023-ra várhatóan pedig korszerű, látványos vízi élményparkká alakul át a győri strand is.

Óvodák

Az óvoda-hálózat 48 helyszínen működik a városban, melyből 38 az önkormányzati fenntartású és 10 a nem önkormányzati fenntartású óvodák száma. A lefedettség szempontjából továbbra Kelet-Révfalu és Pinnyéd városrész látszik ellátatlannak, figyelemmel az említett városrészek folyamatos ingatlanfejlesztéseire.

Iskolák

A Győri Tankerületi Központ fenntartásába 31 intézmény, míg a Győri Műszaki Szakképzési Centrum fenntartásába 9 intézmény tartozik. A Győri Szolgáltatási Szakképzési Centrum 7 győri intézményt tart fennt. Előbbiekén kívül még 4 egyéb fenntartású intézmény található a városban. Összességében a városban megfelelő az iskolai kapacitások, sőt néhány általános iskolának a vonzáskörzete az agglomerációra, míg néhány középiskolának a vonzáskörzete az agglomeráción is túlterjed. A helyszínek közösségi közlekedési eszközökkel jól megközelíthetők.

Kulturális intézmények

A legtöbb intézmény, mint például a Győri Nemzeti Színház, a Győri Balett, a Győri Filharmonikus Zenekar, a Rómer Flóris Művészeti és Történeti Múzeum és a Vaskakas Bábszínház a Belvárosban találhatóak. Valamilyen közösségi tér, művelődési ház mindegyik városrészben van, méretük, felszereltségük széles skálán mozog. A közösségi terek, közösségi házak közül felszereltség és rendezvényeinek mérete kapcsán kiemelkedik a Molnár Vid Bertalan Művelődési Központ Győrszentivánon és a Bezerédj kastély Ménfőcsanakon.

A korábbi megyei és városi könyvtár egy intézménnyé alakult át 2013-ban, Dr. Kovács Pál Megyei Könyvtár és Községi Tér néven, működési helyei változatlanok. A város könyvtári szolgáltatásainak száma jelentősen megnőtt az új egyetemi könyvtár átadásával a Széchenyi István Egyetem kampuszán. Sok kulturális program, fesztivál, vásár, szabadtéri rendezvény van Győrben, többségük a Belváros közterein.

Kereskedelem

A város kereskedelmi ellátottsága a rendszerváltást követően nagymértékben javult. A bevásárlóközpontok megjelenése (pl. Győr Plaza, Árkád Győr, ETO Park) megnövelte a városban elérhető választékot, ugyanakkor ez a kereskedelmi hálózat átstrukturálódásához vezetett; csökkent a kis alapterületű üzletek száma, ill. több korábban ruházati üzlet profilt váltott és vendéglátó egységgé alakult a Belvárosban (vagy kiadatlanul áll). Jelenleg a bevásárlóközpontok nagyon eltérő mértékű forgalma (ETO Park rendkívül alulhasznosított) azt mutatja, hogy ezekből a létesítményekből túlkínálat van.

A városi főútvonalak bevezető szakaszainak mentén több üzletközpont is létesült, melyek leginkább az agglomerációban élők vásárlási igényeit szolgálják ki. A győri Family Center, az M1

autópálya Győr-Ménfőcsanak lehajtója mentén kialakult kiskereskedelmi negyed, mely fontos szerepet tölt be a környező települések és településrészek vásárlói igényeinek kielégítésében. (Azt itt elhelyezkedő üzlete kihasználtsága 100%.)

A Dunacenter bevásárlóközpont az 1. sz. főút mellett, a Bécs-Budapest autópálya lehajtó közelében létesült. Az központ „U” alakú 6500m²-es, 650 ingyenes parkolóhellyel rendelkező épülete Győr nyugati részén helyezkedik el, rendkívül könnyedén megközelíthető minden irányból akár a városba ingázó, akár az átutazó vásárlók számára. A bérleti összetétel itt is, akár csak a Family Center esetében rendkívül sokszínű, élelmiszer és divat üzletek, virág nagykereskedés, fitneszterem valamint az összesen 20 üzlet várja az oda látogatókat.

2013-ban 25. áruházát nyitotta meg az OBI Magyarországon. A barkácslánc győri áruháza egy korábbi barnamezős területen (volt textilgyár helyén) létesült és jelenleg 8300 négyzetméteren várja a vásárlókat. Az Aldi és a Möbelix (ma Mömax) is rozsdáövezetben fejlesztett 2009-ben bevásárlóközpontot a Graboplast volt szövődei gyárépülete helyén, a Fehérvári úton, mely beruházás hozzájárult a korábban hiányos ellátottságú Likócsi és Gyárvárosi városrészek igényeinek kiszolgálásához.

2019-ben került átadásra a Hermann Ottó utcai új Vásárcsarnok épülete is, amely mellett egy 294 férőhelyes parkolóház is épült.

Az utóbbi években két nagyobb bevásárlóközpont létesült még az egyik 2014-ben a Penny, Bácsán majd 2020-ban a Lidl nyitott új üzletet Újvárosban a Kossuth utcában, pótolva a városrészek korábbi hiányosságait.

A kereskedelmi és szolgáltató szektor hiányosságai, akárcsak a közintézmények hiánya az újonnan beépült, vagy megnövekedett lakossűrűségű lakóterületek (Pinnyédén, Révfaluban, Szabadhegyen) mentén figyelhetők meg. Ezeken a területeken fontos lenne az üzletek kialakításához szükséges fejlesztési területek kiszabályozása.

Igazgatás

Győr megyei jogú város, Győr-Moson-Sopron megyeszékhelye, a Nyugat-dunántúli Régió központja, ennek megfelelően jelentős igazgatási központ számos regionális szerepkörű intézménnyel.

3.9.9. Alulhasznosított barnamezős területek

Az Országgyűlés építési törvénybe iktatta a barnamezős akcióterület fogalmát, ezzel elősegítve a felhagyott iparterületek lakóterület célú újra hasznosítását. A kormány célja, hogy megújuljon a Budapesten és a vidéki városokban található több ezer hektár kedvező elhelyezkedésű, jó közlekedésű rozsdáövezeti terület. Győrben jelenleg 18 barnamezős terület található (volt gyár, gazdasági terület, felhagyott laktanya stb.) melyek mielőbbi hasznosítását tervezi a város (**30. sz. melléklet**). Elsőként a volt Kecs- és Ostyagyár területe újulhat meg, ahol az egyetemi Tudományos és Innovációs Park kap helyet, míg a volt Rába Vagon- és Gépgyár területére elkészültek a Kulturális Negyed koncepciótervei.

3.9.10. Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület

Nagyterjedésű konfliktussal terhelt, szlömösödött terület Győrben nem található. A városi átlaghoz képest leromlott állapotú, hátrányos helyzetű csoportokat felölelő városrész volt Újváros, Kossuth Lajos utca és környéke, melynek I. fejlesztési üteme 2013-ban indult meg pályázati támogatással. Az Újváros rehabilitáció I. ütemének kertében megvalósításra került; a Kossuth Lajos utca menti önkormányzati tulajdonú épületek felújítása, a Bercsényi liget zöldterület rehabilitációja, az Újvárosi Szent József Római Katolikus Plébániatemplom külső felújítása, valamint a Kossuth Lajos Iskola homlokzat felújítása. A projekt II. üteme 2016-ban indult, melynek célja az Újváros területén

elhelyezkedő szegregátumban élő hátrányos helyzetű személyek, illetve társadalmi csoportok leszakadásának megállítása, életkörülményeinek javítása, a leromlott lakókörnyezet rehabilitációja volt. Az általános célok irányvonala, a helyi igényeken alapuló, minőségi lakhatási feltételek megteremtése, az önkormányzati tulajdonú épületek felújításán, energetikai korszerűsítésén keresztül az önkormányzati bérletlakásállomány színvonalának emelése volt. A felújítással érintett ingatlanok: Kossuth u. 31., illetve a Bercsényi liget 41. és Bercsényi liget 35. Műszaki-szakmai eredmények: 3 épületben 28 felújított lakóegység. A projekt III. üteme 2018-ban indult és 2022. szeptemberében fejeződött be. A III. ütemben a Kossuth utca 36. szám alatt található épület felújítására került sor. A felújítással 15 darab önkormányzati tulajdonú lakás újult meg, ezzel is kapcsolódva az első kettő ütemhez.

3.10. Az épített környezet és az építészeti örökség vizsgálata

3.10.1. Telekmorfológia és telekméret vizsgálat

A 18. táblázat mutatja, hogy a közel 38 ezer földrészlet nagyon egyenlőtlenül oszlik meg méret szerint. A földrészletek mintegy 40%-a kisebb 1000m²-nél, de ezek csak a terület kb. 6%-át teszik ki. Jelentős még az 1000-5000 m² közötti telkek aránya (kb. 37%), ami a terület 16%-át jelenti. A 10000 m²-nél nagyobb földrészletek aránya alig 8%, de ezek a földterület 70%-át adják. További elemzést lehetne végezni külterület-belterület bontásban is.

18. táblázat: Telekméretek megoszlása Győr teljes területére 2021

Telekméret (m ²)	terület (m ²)	földrészlet (db)	terület (%)	földrészlet (%)
0-200	189874	1746	0,1%	4,6%
200-500	1791442	4873	1,0%	12,9%
500-1000	9058614	12127	5,2%	32,1%
1000-2000	12187057	9047	7,0%	23,9%
2000-5000	15494856	5046	8,9%	13,3%
5000-10000	14423361	2063	8,3%	5,5%
10000-20000	18695416	1349	10,7%	3,6%
20000-50000	31308395	1007	17,9%	2,7%
50000-100000	23298646	337	13,3%	0,9%
100000-200000	18585636	140	10,6%	0,4%
200000-500000	16363287	60	9,4%	0,2%
500000-1000000	4846647	7	2,8%	0,0%
1000000-	8388175	3	4,8%	0,0%
	174631406	37805	100,0%	100,0%

A méret szerinti telekszerkezet a város legtöbb részén nagyon mozaikos, kivételt képeznek az elsősorban a külső városrészekre jellemző telekosztások (4-800 m²-es) és a csoportházas beépítések.

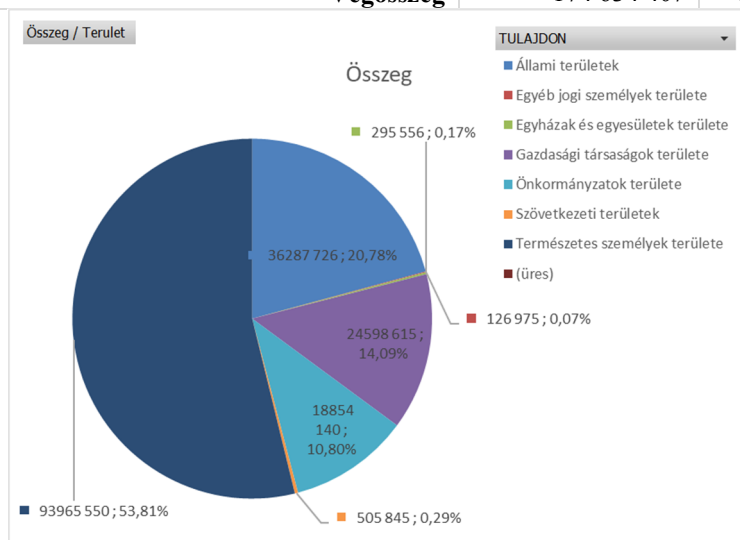
A lakótelepi tömbtelkek kivételével jellemzőek az egyéni telkek, általában egy főépülettel. Az utóbbi időben megvalósult beépítések azt mutatják, hogy a '80-as, '90-es évektől korábban „családi házas” területekre jellemző telkeken is több lakásos házak vagy csoportház-szerű beépítések épültek, vagyis jelentős az igény a kis telekhányaddal jellemezhető 1-2 szintes építkezésekre. Ehhez képest kevés a ténylegesen csoportházas beépítésűnek tervezett lakónegyed, pedig az ilyen kis területigény esetén az sokkal kedvezőbb színvonalú lenne, mint a spontán kialakult egy telken álló sorház szerű beépítések.

3.10.2. Tulajdonjogi vizsgálat

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia (2021-2027) Megalapozó Vizsgálatának készítésekor kapott földhivatali adatszolgáltatás alapján a város teljes területének megoszlása a különböző tulajdonos típusok szerint a 19. táblázatHiba! A hivatkozási forrás nem található. szerinti.

19. táblázat: Tulajdonviszonyok Győr teljes területére 2021

	Összeg / Terület	%
Állami területek	36 287 726	21%
Egyéb jogi személyek területe	126 975	0%
Egyházak és egyesületek területe	295 556	0%
Gazdasági társaságok területe	24 598 615	14%
Önkormányzatok területe	18 854 140	11%
Szövetkezeti területek	505 845	0%
Természetes személyek területe	93 965 550	54%
Végösszeg	174 634 407	100%

Megállapítható, hogy a város teljes területének mintegy fele természetes személyek tulajdonában van. A második legnagyobb tulajdonos az állam, minegy 1/5 tulajdoni hányaddal. Az önkormányzat kicsit több, mint 1/10 részt tulajdonol, a gazdasági társaságok 14%-ot. A többi tulajdonos részesedése elhanyagolható.

3.10.3. Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)

Az épületállomány legnagyobb részét jelentő lakóépületek beépítési mód szerint három fő csoportba sorolhatók

- ▶ családi házas területek jellemzően egy lakásos, leggyakrabban oldalhatáron álló beépítési móddal, változatos telekméretekkel; a korábbi önálló falvak történeti telekosztásain általában nagyobb, az utóbbi száz év telekosztásai esetében egyre kisebb telekmérettel,
- ▶ zárt sorú, városias beépítésű területek elsősorban a történeti városrészek; a Belváros és Újváros területén, illetve a Nádorvárosban,
- ▶ telepszerű beépítések; a tömbtelkes lakótelepek és néhány csoport házas beépítés

A telekkihasználtságról és a beépítettség mértékéről a 2006-os felülvizsgálathoz készült kartogramok az Integrált Településfejlesztési Stratégia- Megalapozó Vizsgálatának 16. sz. mellékletben is megtalálhatók. A város telekstruktúrája nem változott olyan mértékben, hogy ezek a vizsgálatok ne lennének jelenleg is használhatók.

3.10.3.1. Magasság, szintszám, tetőidom

A 2006-os felülvizsgálathoz kiterjedt felmérések alapján az épületek magasságát és szintszámát bemutató kartogramok készültek. Ehhez képest újabb elemzések nem készültek. A tömbtelkes lakótelepekre a lapos tető jellemző, másutt a magas tetős tetőidom a jellemző.

3.10.3.2. Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok

Győr identitásának egyik legfontosabb eleme történeti hagyománya, a városrészek közül ebből a szempontból kiemelkedik a Belváros, Újváros egyes részei és Gyárváros. A műemléki jelentőségű területeken eddig sikerült harmonikusan megőrizni a védett karaktert.

A város olyan sok védett emlékekkel és védett területtel rendelkezik, ezek elemzése a vizsgálat keretei között nem lehetséges, ellenben jól használhatók a jelenleg felülvizsgálat alatt lévő, 2019-es Aqua-Mont Kft. által készített örökségvédelmi hatástanulmány településkaraktert és helyi sajátosságokat bemutató munkarészei.

3.10.4. Az épített környezet értékei

Győr az ország műemlékekben gazdag városai közé tartozik, így terjedelmes a város történetét és értékeit tárgyaló szakirodalom, sok korábbi terv foglalkozott a város kulturális örökségének megőrzésével, fejlesztésével.

3.10.4.1. Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

A város történeti leírásával részletesen szintén a Aqua-Mont Kft. által 2019-ben készített és jelenleg felülvizsgálat alatt lévő örökségvédelmi hatástanulmány foglalkozik.

3.10.4.2. Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

A város régészeti örökségét és lelőhelyeit szintén az Aqua-Mont Kft. által 2019-ben készített és jelenleg felülvizsgálat alatt lévő örökségvédelmi hatástanulmány dolgozta fel, a részletes leírást annak 4. sz. melléklete tartalmazza.

3.10.4.3. Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

Győr barokk városként azonosítja magát. Ez részben azzal magyarázható, hogy a középkorból kevés építészeti emlék maradt, illetve azok is részletekben vagy jelentősen átépült formában (pl. püspöki székesegyház) maradtak fenn. Másrészt a város történeti főterének és piacterének, a mai Széchenyi térnek a hangulatát a bencések barokk épületegyüttese határozza meg, az új városháza, mint a város legjelentősebb világi középülete is neobarokk stílusban épült, és természetesen a védett épületek közül is jelentős számban található barokk épületek. A város identitásának fontos eleme az európai civilizációt védő győri vár. A városházát egyes részei a falak felrobbantása és elbontása ellenére néhány helyen megmaradtak, legépebb formában éppen a Püspökvár együttes részeként; ennek az együttesnek a Rába folyó felől feltáruló - egyébként összességében szintén barokk hangulatú - képe az ország legszebb városi tájai közé tartozik. Megőrzésre érdemesek az épületek alkotta terek, utcaképek.

3.10.4.4. Világörökségi és világörökségi várományos terület

Hazánkban mindösszesen nyolc világörökségi helyszín található, ezek közül az egyik a Győrtől mindösszesen 20 km-re elhelyezkedő Pannonhalmi Bencés Apátság, mely az ezeréves alapítási évfordulójának évében, 1996-ban lett az UNESCO Kulturális Világörökség része.

A Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzékéről szóló, 2016. január 19-től módosítva hatályos 27/2015. (VI.2.) MvM rendelet Melléklet 33. pontjában Győr Megyei Jogú Város 26 EOv és WGS84 koordinátával megadott ingatlanokkal szerepel.

3.10.4.5. Műemlék, műemlékegyüttes

Győr Budapest és Sopron után az ország műemlékekben harmadik leggazdagabb városa. A műemlékek túlnyomó többsége - az országban elsők között műemlék jelentőségű területté is nyilvánított - Belvárosban van, de műemlékekben gazdag a város második legrégebbi városrésze, Újváros is, amely területe ma már szintén műemlék jelentőségű terület. Összefüggő, szintén műemlék jelentőségű területként védett teleszerű beépítés az egykori Ágyúgyári lakótelep, mely a kortárs kertvárosi tervekhez mérhető együttes. A legutóbbi időszak védetté nyilvánított épületei között már modern építészeti emlékek is találhatók, és a XX. század építészetét rendkívül alaposan dokumentálták egy Európai Unió projekt, az ATRIUM keretében.

Részletesen kifejtve az Aqua-Mont Kft. által 2019-ben készített és jelenleg felülvizsgálat alatt lévő örökségvédelmi hatástanulmányban és annak mellékleteiben.

3.10.4.6. Műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely

Védett történeti kert, temető, temetkezési hely a városban nincs. A csodálatos táji adottságokkal rendelkező Püspökvár kertje a Belváros műemléki jelentőségű terület részeként védett.

Részletesen lásd az Aqua-Mont Kft. által 2019-ben készített és jelenleg felülvizsgálat alatt lévő örökségvédelmi hatástanulmányban és annak mellékleteiben.

3.10.4.7. Műemléki környezet

Győrben három, sok ingatlant tartalmazó műemlék jelentőségű terület van; a Belváros, Újváros és Gyárváros Ágyúgyári Lakótelep is érintő része.

A műemléki környezetet részletesen az Aqua-Mont Kft. által 2019-ben készített és jelenleg felülvizsgálat alatt lévő örökségvédelmi hatástanulmányban és annak mellékletei mutatják be.

3.10.4.8. Nemzeti emlékhely

Győrben nemzeti emlékhely a Káptalándomb területén található.

3.10.4.9. Helyi védelem

Győr Megyei Jogú Város Önkormányzatától helyi védelem alatt álló helyekről és épületekről saját nyilvántartással rendelkezik. A helyi védelem alatt álló és védelemre javasolt helyek és épületek listáját az Aqua-Mont Kft. által 2019-ben készített és jelenleg felülvizsgálat alatt lévő örökségvédelmi hatástanulmány és annak 2. és 3. sz. mellékletei tartalmazzák.

3.11. Környezeti állapot-jellemzők

Győr Megyei Jogú Város környezetvédelmi helyzetértékelésének alapját a 2021-ben elkészült Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálata adja, mely az akkori Településfejlesztési Konceptióhoz és Integrált Településfejlesztési Stratégiához készült. Az a helyzetértékelés ugyanakkor az 1995. évi LIII., a környezet védelmének általános szabályairól szóló törvény értelmében 2001-ben

elkészített és elfogadott, azóta többször felülvizsgált Települési Környezetvédelmi Program alapján készült. Jelen dokumentum mindemellett támaszkodik a megyeszékhely 2020-ban elkészült Klímastratégiájára.

3.11.1. Talaj

Győr közelében érintkeznek a Győri-medence kistájai (Szigetköz és Csornai-sík) a Komárom-Esztergomi-síksággal (Győr-Tatai-teraszvidék, Igmánd-Kisbéri-medence), a Marcal-medencével (Pápa-Devecseri-sík) és a Bakonyvidékkel (Pannonhalmi-dombság). Éppen ezért a város közigazgatási területén lévő talaj változatos (öntéstalajok, csernozjom, barna erdőtalaj). Győr környékén mindenütt jó termőképességű talaj található (Megalapozó Vizsgálat Győr Megyei Jogú Város Településfejlesztési Konceptiójához és Integrált Településfejlesztési Stratégiájához (2014-2020), Győr, 2014.). Győr közigazgatási területén belül több háborús maradvány is található, ebből kifolyólag ezen területek kármentesítése eseti jellegű. A talajra vonatkozóan állandó és folyamatos monitoringot a Talajvédelmi Információs és Monitoring (TIM) rendszer pontjai biztosítják, Győr területére két ilyen pont is kialakításra került (S4708, S5508). Ezen pontok adatai alapján elmondható, hogy a vizsgált pontok talaja enyhén lúgos kémhatású, toxikus elemek jelenléte nem jelentős. A talajok szennyezettsége mellett jellemző tényező a városi, urbánus környezetben a termőtalaj veszteség. Ennek egyik fő oka a beépítés, a művi környezet terjeszkedése, melyet alátámaszt a korábban már bemutatott belterület-növekedés alakulása, valamint a lakónépesség változását szemléltető ábra (5. ábra). A 20. táblázat adatai a megyeszékhely területhasználati megoszlásának adatait foglalja össze.

20. táblázat: Győr területének megoszlása művelési ágak szerint, 2021.

Művelési ág	Fekvések területe (ha)		Zártkert	Összesen
	Belterület	Külterület		
Szántó	41,0077	5 047,8666	64,7958	5 153,6701
Rét	15,6485	568,1782	4,9248	588,7515
Szőlő	0,0643	10,6805	36,8488	47,5936
Kert	2,4097	6,6799	89,5110	98,6006
Gyümölcsös	1,6726	161,0867	36,1789	198,9382
Legelő	10,3660	463,2316	2,5991	476,1967
Nádas	27,1026	76,3049	0,8358	104,2433
Erdő	261,3236	1 407,4314	9,5858	1 678,3408
Művelés alól kivett	5 333,3666	3 216,3392	435,4496	8 985,1554
Halastó		4,9746		4,9746
Fásított terület	4,1731	115,9552	5,8440	125,9723
Összesen	5 697,1347	11 078,7288	686,5736	17 462,4371

Forrás: Győr-Moson-Sopron Megyei Földhivatal

3.11.2. Felszíni és felszín alatti vizek

Magyarország a felszíni vizeket illetően tranzitországnak minősül, a magyarországi folyók vízkészlete csaknem teljes egészében (96%-ban) külföldről származik. Ez az arány szintúgy igaz a Kisalföld területére, azon belül Győrre is. A megyeszékhely közigazgatási területén található felszíni vizek közül a folyóvizek (Rába, Rábca, Mosoni-Duna) Ausztriából érkeznek. A Marcal a Bakonyban ered, Győrnél már a Rába régi medrében halad és abba torkollik, míg az Iparcsatorna a Mosoni-Dunából ágazik ki a Rába Ipartelep felé. A Vízügyi Gazdálkodási Tervek (VGT), alegységtervei tartalmazzák mind a felszíni, mind a felszín alatti vizek jó ökológiai-, illetve jó mennyiségi és minőségi állapotának elérése érdekében lévő célkitűzéseket és az ehhez kapcsolódó intézkedési terveket. A vízfolyások állapotának értékelését 2015-ben felülvizsgálták, melynek eredményeit a 21. táblázat foglalja össze.

21. táblázat: Győr területén lévő vízfolyások állapotértékelése, 2015

Víztest neve	Biológiai	Fizikai-	Specifikus	Hidro-	Ökológiai	Kémiai
--------------	-----------	----------	------------	--------	-----------	--------

	elemek	kémiai elemek	szennyezők	morfológiai elemek	minősítés	állapot szerinti minősítés
	szerinti minősítés					
Mosoni-Duna (alsó)	mérsékelt	jó	jó	mérsékelt	mérsékelt	jó
Rába (torkolat)	jó	jó	jó	mérsékelt	jó	jó
Rábca	gyenge	jó	jó	gyenge	gyenge	jó

Forrás: Magyarország felülvizsgált, 2015. évi vízgyűjtő-gazdálkodási terve

A Győrben található tavak túlnyomó többségében mesterséges kialakításúak: föld, agyag és kavicsnyerő bányatavak, csapadékvíz tározók, szabadidős, horgásztavak, illetve holtágak. Környezeti értékük elsősorban a helyi mikroklima és a csapadékvíz-gazdálkodási problémák javításában van. Győr vízellátása (ivóvíz és ipari víz) partiszűrűsű és rétegvíz vízkészlet felhasználásával megoldott, így a vízvédelem, a felszíni és a felszín alatti vizek állapota kiemelten kezelendő kérdés – nemcsak környezeti, de gazdasági és turisztikai szempontból is. Győr Megyei Jogú Város térségében 2 db üzemelő vízbázis található (Győr-Révfalu és Győr-Kisbajcs-Szögye). Ezen vízbázisok mindegyike aquarter korú törmelékes üledékrétegek valamelyik szintjéből táplálkozik, 10-130 m közötti mélységekből, partiszűrűsű, illetve rétegvizes kutakból (22. táblázat). A geológiai adottságok és más potenciális szennyezőforrások (hulladék, mezőgazdasági tevékenység elavult csőhálózat), miatt a rendelkezésre álló felszín alatti vízkészlet igen érzékeny a felszíni szennyeződésekre.

22. táblázat: Győri vízbázisok

Vízbázis azonosító	Vízbázis neve	Védendő termelés (m ³ /nap)	Termelő- kútban észlelt víz- minőség	A vízbázis veszélyeztetettsége			A termelő- kút veszélyez- tetettsége
				Talaj és talajvíz szennyezés (KÁRINF O alapján)	Potenciális szennyező- források diagnosztik a alapján	Diffúz szennyező- forrás terület- használat alapján	
70447280	Győr- Révfalu Vízmű	35000	jó	-	közepes	mező- gazdaság	közepes
70440290	Győr- Szögye Vízmű	35000	jó	-	nem jelentős	mező- gazdaság	közepes

Forrás: Vízgyűjtő Gazdálkodási Terv

Az egyes fejlesztési lehetőségek (úgy mint: hulladékégető, vas- és mangántalanító korszerűsítése, csőhálózat fejlesztés, csapadékvízvezetés- és gazdálkodás fejlesztése, szennyvízbevezetések megszüntetése) korábban már ismertetésre került Győr Megyei Jogú Város 2021-es Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapo- zó vizsgálatában.

3.11.3. Levegőtisztaság és -védelme

Győr levegőterhelésének elsődleges okozói az ipari kibocsátók, a közlekedésből, valamint a lakossági fűtésből származó légszennyező anyagok emittálása. Az ipari kibocsátók terhelése bejelentési kötelezettséggel bír, melyre vonatkozóan az Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer (OKIR) Levegő-tisztaság Védelmi Információs Rendszere LAIR rendelkezik adatokkal. Az automata mérőhálózat tagjaiként a levegő minőségének monitorozása két mérőállomáson történik. Az egyik a Szent István úton található, főként a közlekedési eredetű imisszió figyelésére. A másik az Ifjúság körúton található, melyet a lakótelepi környezet figyelésére építettek. A soron következő 23. táblázat a légszennyezettség 2019-es értékelését szemlélteti a két mérőpontra vonatkoztatva.

23. táblázat: 2019. évi légszennyezettségi index, Győr

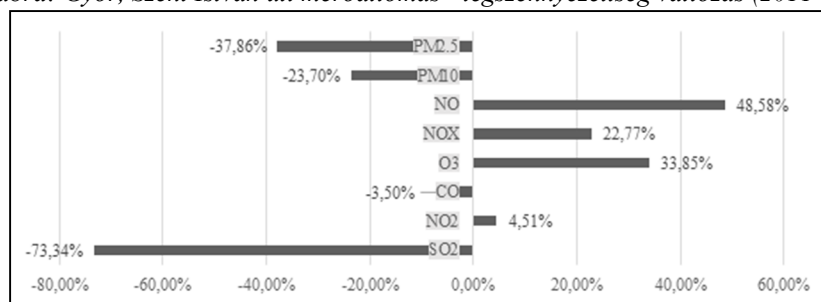
Mérőállomás neve	Légszennyezettségi index								Légszennyezettségi index a legmagasabb indexű komponens alapján
	SO ₂	NO ₂	NO _x	PM ₁₀	PM _{2,5}	Benzol	CO	O ₃	
Győr 1, Szent István	kiváló (1)	*	*	*	*	-	kiváló (1)	jó (2)	jó (2)
Győr 2, Ifjúság krt.	kiváló (1)	jó (2)	jó (2)	jó (2)	jó (2)	*	kiváló (1)	jó (2)	jó (2)

*: nincs értékelhető adat; -: nem mérik a szennyezőt

Forrás: OMSZ 2019 évi összesítő hazánk levegőminőségéről az automata mérőhálózat adatai alapján

A 41. ábra az egyes légszennyező anyagok változási ütemét mutatja 2011 és 2019 között a Szent István úti mérőállomás tekintetében. Jelentős változás – növekedés – mindössze az O₃, NO és a NO_x esetében tapasztalható, ugyanakkor jelentős határérték átlépés nem történt; a riasztási küszöbértéket egyik tényező esetében sem érte el a mért érték. A Szent István úti állomás esetében a PM₁₀ vonatkozásában, míg az Ifjúság körüti állomás esetében a PM_{2,5} kapcsán nem teljes a rendelkezésre álló adatsor.

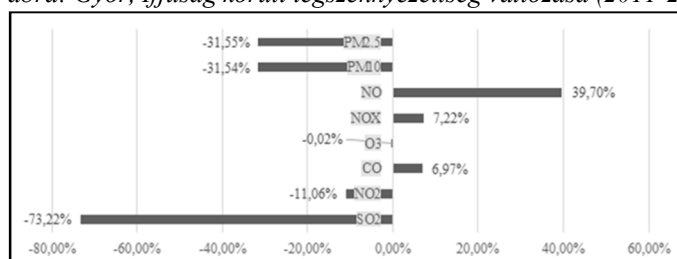
41. ábra: Győr, Szent István úti mérőállomás - légszennyezettség változás (2011-2019)

Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat (OMSZ)

A 42. ábra az Ifjúság körüti mérőállomás vonatkozásában mutatja az egyes légszennyező komponensek változásának alakulását a 2011 és 2019 közötti időszakra. A legnagyobb visszaesés a kén-dioxid esetében volt kimutatható (-73,2%), míg a legnagyobb növekedés a nitrogén-monoxid koncentrációjában következett be (+39,7%).

42. ábra: Győr, Ifjúság körüti légszennyezettség változása (2011-2019)

Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat (OMSZ)

A levegőben található nehézfémek (arzén, kadmium, nikkel, ólom), benz(a)pirén és egyéb PAH komponensek (benz(a)antracén, benz(b,j,k)fluorantén, indenol(1,2,3-cd)pirén, dibenz(a,h)antracén) vizsgálata a 6/2011 (I.14.) VM rendelet 8. és 11. mellékletének adatminőségi célkitűzéseit figyelembe véve történtek a 2019-es év során. Ezen légszennyező anyagokra vonatkozó értékelések a 6/2011 (I.14.) VM rendelet 12. mellékletében meghatározott módszerek és a 4/2011 (I.14.) VM rendelet 1. mellékletében megadott egészségügyi határértékek, célértékek szerint, valamint a Légszennyezettségi Index figyelembevételével készültek. Ez alapján Győr levegőminősége jónak mondható.

24. táblázat: 2019. évi légszennyezettségi index – szálló por és PAH

Mérőhely	PM10	PM2,5	As	Cd	Ni	Pb	BaP
Győr, Szigethy Attila út	jó (2)	jó (2)	kiváló (1)	kiváló (1)	kiváló (1)	kiváló (1)	jó (1)

Forrás: OMSZ 2019 évi összesítő hazánk levegőminőségéről

3.11.4. Zaj- és rezgésterhelés

A 280/2004. Kormányrendelet alapján a 100 000 főnél magasabb lakosságszámú városok közigazgatási területére stratégiai zajtérképet, valamint intézkedési tervet kell készíteni. 2012-ben, Győr Megyei Jogú Város elkészítette ezen dokumentumot a „Győr stratégiai zajtérképének és zajcsökkentési intézkedési tervének elkészítése” elnevezésű projekt keretében. A stratégiai dokumentum megújítására 2017-ben került sor a Hermann Ottó Intézet Kft. által, melynek szöveges munkarésze, intézkedési terve, továbbá interaktív stratégiai zajtérképe teljes egészében hozzáférhető az Önkormányzat honlapján. A vizsgálatok eredményei alapján elmondható, hogy a megyeszékhely számos pontján tapasztalható magas zajterhelés. A nappal 55 dB feletti zajszinttel érintett lakosság 65 000 fő, éjszaka 50 dB feletti zajszinttel érintett lakosság 47 700 fő. A fő vasúti vonalak száma Győrben mindösszesen négy db-ra tehető (az 1-es, a 8-as, a 10-es ill. a 11-es számú vasúti vonal) húzódik a város különböző pontjain. A városi zajterhelés kialakulásában elsősorban a várost átszelő 1-es sz. vasúti fővonal mérvadó. A jelenlegi állapotban a vasútvonalak környezetében a nappali zajterhelési szint jellemzően kisebb, mint 65 dB, 65-70 dB közötti zajterheléssel 800 lakóépület, 70 dB feletti zajterheléssel 200 lakóépület érintett. Az éjszakai zajterhelés jellemzően kisebb, mint 60 dB, 60-65 dB között 600 lakóépületnél, 65 dB feletti zajterhelés 200 lakóépületnél van. A nappal 55 dB feletti zajszinttel érintett lakosság száma 8300 fő, éjszaka 50 dB feletti zajszinttel érintett lakosság száma 5500 fő. Győr városában az ipari zajterhelés tekintetében vizsgálandó IPPC-üzemek száma összesen 16 db, amelyek a város bel- és külterületén találhatóak (lásd: Győr Megyei Jogú Város 2021-es Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapoító vizsgálata). A jelenlegi állapotban az ipari üzemek környezetében a nappali zajterhelési szint 55 dB alatti, kivéve 2 lakóépületnél, melyeknél 60-65 dB között van, az éjszakai zajterhelés 50 dB alatti, kivéve 2 lakóépület esetében, melyeknél 50-60 dB között van a zajszint. A nappal 55 dB feletti zajszinttel érintett lakosság száma 100 fő, éjszaka 50 dB feletti zajszinttel érintett lakosság száma <100 fő. Általánosságban elmondható, hogy 75 dB feletti, 70-75 dB illetve 65-70 dB közötti zajterhelés a védendő épületek közelében nem található sem éjjel (lásd I-Z–Léjjel) sem nappal (lásd I-Z–Lden). 60-65 dB közötti zajterhelés található Lden időszakban: Budai út mellett (Szeszgyár utca és a Márai S. utca között található két darab védendő épületnél); 55-60 dB közötti zajterhelés nem található a védendő épületek közelében; míg 50-55 dB közötti zajterhelés található a Budai út mellett (Szeszgyár utca Budai út sarkán található egy darab védendő épületnél), valamint a hűtőház utcában elhelyezkedő egy darab védendő épületnél. Ezen problémák mérséklésére a zajtérkép megújításához kapcsolódóan intézkedési terv is készült a fenti területek zajterhelésének csökkentése érdekében, melyhez kapcsolódó javaslatok korábban már ismertetésre kerültek. Passzív védelmi eszközként javasolt az érintett lakások esetében azok fokozott hanggátlású nyílászárókkal való ellátása. Kedvező zajterhelés főképp a forgalomtól elzárt területeken és a gyűjtő/főutak mentén elhelyezkedő épületek által lehatárolt belső, forgalommentes, kisforgalmú utak mellett épületek esetében állapítható meg. Győr Megyei Jogú Város Zajvédelmi Intézkedési Terve (2017-2022) alapján elmondható, hogy csendes területnek minősül a Püspökerdő, a Bácsai Szent Vid domb és környéke, valamint a Zöld utca melletti tó és annak közvetlen környezete.

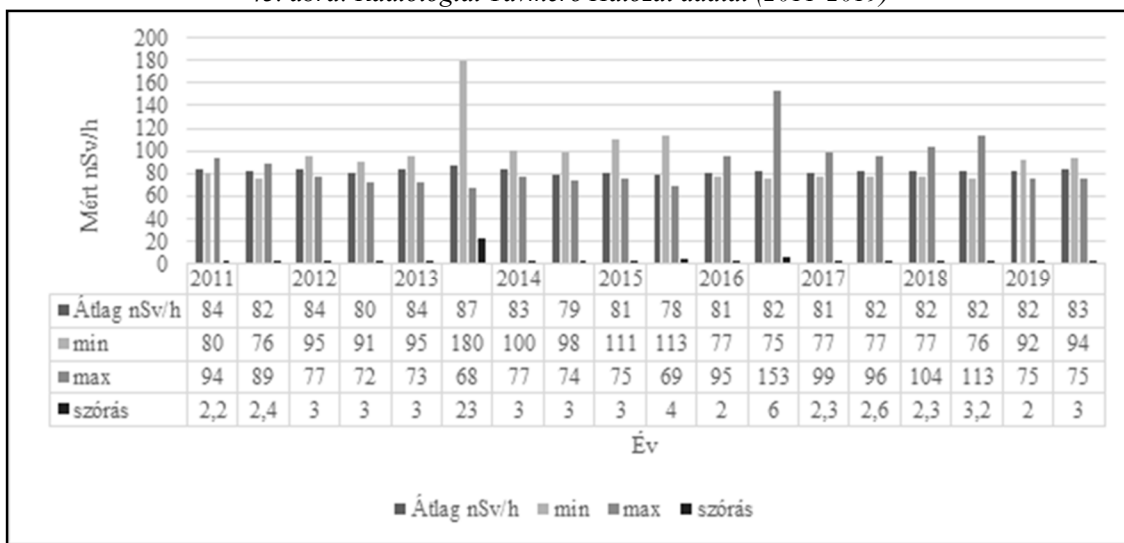
3.11.5. Sugárzásvédelem

A légköri sugárzó anyagok terjedésének mérésére, hazánkban kiépült az Országos Sugárfigyelő Rendszer, mely egy több mint 130 mérőállomásból álló hálózat, ahol műszerek segítségével folyamatosan méri a szabadtéri sugárzás (óránkénti dózis), azaz a dózisteljesítmény értékét (nSv/h). A természetes háttersugárzás mértéke Magyarországon 50-180 nSv/h körül ingadozik. A mérőállomásokról beérkező jeleket folyamatosan figyelik. A figyelmeztető szint 250 nSv/óra. A mérési adatok a lakosság részére a www.katasztrofavedelem.hu és www.met.hu honlapokon keresztül

elérhetőek – OKSER adatbázis. Az Európai Unió által indított EURDEP (Európai Radiológiai Adatsere Platform) program keretében az adatokat a szervező intézetbe (Joint Research Centre, Ispra, Olaszország) is megküldi a BM OKF, így ezek az ottani honlapon (<https://remap.jrc.ec.europa.eu/GammaDoseRates.aspx>) is megtekinthetők.

Az adott pontban mérhető környezeti dózisteljesítményt négy tényező határozza meg: a kozmikus sugárzás mértéke (országban belül azonos mértékű); a talajban található és onnan kikerülő természetes radionuklidok sugárzása; az épített környezet jellemzői (a szonda elhelyezkedése); a létesítmény működésének hatása. A lakosság sugárterhelésének meghatározásában az összes komponens együttes hatását kell figyelembe venni, melynek értéke az utóbbi néhány évre vonatkozólag 3-6-nSv-re becsülhető (a természetes sugárterhelés ennél közel három nagyságrenddel nagyobb). Győrben két háttersugárzásmérő berendezés található: HU0407 Győr – Likócs, HU0305 Győr. Ezek adatait a **43. ábra** szemlélteti.

43. ábra: Radiológiai Távmérő Hálózat adatai (2011-2019)

Forrás: Országos Környezeti Sugárvédelmi ellenőrző Rendszer (OKSER)

3.11.6. Hulladékkezelés

Győr Megyei Jogú Város összes keletkezett hulladékának legnagyobb hányadát az ipari hulladék adja. A keletkezett hulladék bizonyos mennyiség felett bejelentési kötelezettséggel jár, mely biztosítja a keletkezett hulladékok hulladékútjának követhetőségét. A beérkező adatokat a környezetvédelmi felügyelőségek az OKIR Egységes Hulladékgazdálkodási Információs Rendszermoduljában (EHIR) rögzítik, ahol az adatok a lakosság számára is elérhetőek. Ezek alapján elmondható, hogy város legnagyobb hulladékkezelője az Alcufer Kft., mely 2019-ben 361 158 tonna hulladék kezelését végezte el. A legnagyobb, elsődlegesen képződött hulladékmennyiséget az Audi Hungaria Zrt. termelte (104 469 tonna), míg a másodlagosan előállt mennyiséget (307 422 tonna) szintén az Alcufer Kft. állította elő. Az illetékes szervezet Győrben a települési hulladékkezelés tekintetében a Győr-Szol, valamint a Győr Nagytérségi Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulás. A **25. táblázat** a lakosságtól elszállított hulladék mennyiségét szemlélteti a 2011-2019-es időszakban. A táblázatból jól kivehető, hogy a települési hulladékból az elkülönítetten gyűjtött lakossági hulladék aránya (és mértéke) is növekedett a vizsgált időszakban.

25. táblázat: A lakosságtól elszállított hulladék mennyisége (tonna) (2011-2019)

Mutatók			
Időszak	A lakosságtól elkülönített gyűjtéssel elszállított települési hulladék (tonna)	A lakosságtól elszállított települési hulladék (tonna)	Összes elszállított települési hulladék (tonna)
2011. év	3 596	24 367	32 292,9
2012. év	3 395	23 642	32 156,8
2013. év	3 337	23 240	32 182,3

2014. év	3 937,3	25 576,1	40 372,6
2015. év	3 744,4	25 678,8	41 265,9
2016. év	4 209,4	26 544	43 837,9
2017. év	5 164,8	28 005,2	45 218,3
2018. év	5 385,7	29 176,2	46 089,2
2019. év	5 551,1	29 848,7	45 768,6

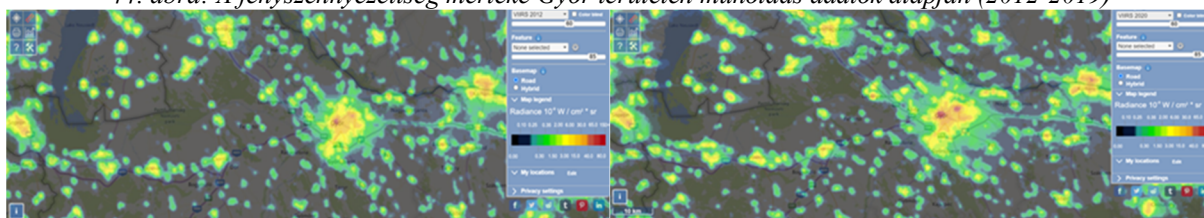
Forrás: Központi Statisztikai Hivatal (KSH)

2019-ben, Győr Megyei Jogú Város területén hét hulladékudvar, valamint 166 szelektív hulladékgyűjtő sziget található. A szelektív hulladékgyűjtő szigetek száma nőtt a 2013-as állapothoz képest (159 db). A város területén lévő utcai hulladékgyűjtők száma meghaladja a 3500 darabot.

3.11.7. Vizuális környezetterhelés

A vizuális környezetterhelés témaköre elsődlegesen a fényszennyezés és az illegális hulladéklerakás problémakörét érinti. A fényszennyezettség mérésére vonatkozó nagyterjedésű adatsorok nem állnak rendelkezésre, mivel az egy olyan immissziós paraméter, melynek vizsgálatára elsődlegesen pontmérések szolgálnak. A fényszennyezés rendkívül kedvezőtlen hatást bír, mint a természeti környezetre, beleértve az élővilágra egyes fajokra gyakorolt negatív hatásait (madarak, denevérek), de egyaránt befolyásolja az éjszakai tájképet, mindemellett pedig humánegészségügyi kockázatokkal is jár. A Globe at Night nemzetközi tudományos program keretében, 2006 óta önkéntesek figyelik meg az éjszakai égbolt fényszennyezettségének mértékét, amivel egy adott mérési ponton megbecsülhető a fényszennyezés mértéke is. Ezek az adatok egy online elérhető térképi felületen nyilvánosan hozzáférhetők, ugyanakkor fontos tény, hogy nem áll kellő mennyiségű adat rendelkezésre, hogy Győr Megyei Jogú Város fényszennyezettségét illetően reprezentatív következtetéseket vonhassunk le. A VIIRS térképek 2012 óta szolgáltatnak adatokat a fényszennyezésről. A térképek tanúsága alapján (44. ábra) Győrben az elmúlt 9 évben nőtt a fényszennyezés mértéke.

44. ábra: A fényszennyezettség mértéke Győr területén műholdas adatok alapján (2012-2019)

Forrás: <https://www.lightpollutionmap.info/>

Az illegális hulladéklerakó helyek felszámolása érdekében, 2001-ben létre jött egy együttműködési megállapodás Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata, a Körzeti Földhivatal, a Győr-Moson-Sopron Megyei Növény- és Talajvédelmi Szolgálat, a Győri Kommunális Szolgáltató Kft., a Közterület Felügyelet, valamint az Észak-dunántúli Környezetvédelmi Felügyelőség között. 2020-ban, a város sikeres pályázatának eredményeképpen 27 helyszínen, 1.445 m³ (körülbelül 82 tonna) illegális hulladékot szállított el az Önkormányzat a GYHG-vel közösen, melynek köszönhetően megközelítőleg 376.697 m²-nyi önkormányzati tulajdonú közterület tisztult meg. A újonnan megjelenő illegális hulladéklerakások megelőzése érdekében évente egyszer, városszerte kihelyezett hulladékudvarokat létesítenek, kísérleti jelleggel elindult a házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés, kihelyezésre kerültek nagyobb kapacitással rendelkező, sülyesztett szelektív hulladékgyűjtő edények, egyúttal a hagyományos konténorszigete felszámolása és modernizálása is elkezdődött modern edényekkel, 0-24 órás felügyelettel.

3.11.8. Árvízvédelem

Az árvízvédelemmel összefüggő fejlesztések vonatkozásában a következő megállapítások tehetők Győr Megyei Jogú Várost illetően, az Észak-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság tájékoztatása, valamint *Győr Megyei Jogú Város 2021-es Integrált Településfejlesztési Stratégia* Megalapozó vizsgálata szerint:

A 2014-ben lezárult Duna projekt keretében az előírásoknak megfelelően megerősítésre kerültek az eddig magassági, altalaj és keresztmetszeti hiányos töltésszakaszok a Mosoni-Duna mentén Győr-Dunaszentpál, Győr-Ménfőcsanak szakaszokon, Likócson, valamint új védművek épültek Dunaszentpál és Mecsér térségében az árvízvédelmi biztonság érdekében. A Koroncó-Mórichida árvízvédelmi szakasz alsó részén (a Marcal-torkolatnál) tervezett karbantartás, fejlesztés (az adott mederszakasz árvízlevezető képességének megőrzéséhez és javításához) kis szakaszon érinti a megyeszékhely külterületi közigazgatási határát. Megoldódott a Holt-Marcal – Győri öblözet egy részének, a Marcal jobb parti részöblözet árvízi biztonságának megteremtése.

Győrben a jelentős vízszintsüllyedés miatt megvalósultak a Mosoni-Duna és a Rába folyó partszakaszainak átépítési, mederszűkítési, a burkolatok visszabontási munkálatai. A Mosoni-Dunára a túlzott mederszélesség miatt helyenként a vízi növényzet túlbujánzása, valamint feliszaposodás jellemző. A Mosoni-Duna-Lajta térségi rehabilitáció keretében rendezésre kerülnek a Mosoni-Duna menti települések belterületi szakaszai, az árvízi, hordalék- és jégelvezetési feltételek javításra kerülnek. A települések igényeinek figyelembevételével partrendezést, burkolat-átalakítást és építést végez az Igazgatóság, így a későbbiekben lehetőség nyílik további fejlesztésekre.

A győri Mosoni-Duna és Rába parton lábazati kőszórás, partbiztosítás és többcélú padka került kialakításra. A Mosoni-Duna bal partján a Vízűkör utca és az Aranypart között, a jobbparton a Széchenyi híd és a Rábca torkolat között, valamint a Rába mindkét partján a torkolat és a Béke híd között lábazati kőszórás, valamint többcélú víz közeli padka létesült. Lankás partszakasz kerül kialakításra a Mosoni-Duna jobb partján az Iparcsatorna és a Széchenyi híd között, a strand mellett és a püspökerdei átvágásban. Az árvizek kizárása, és a folyó alsó szakaszán a kisvízszintek süllyedésének megállítására, illetve a jelenlegi extrém kisvízes állapotok megszüntetése céljából a torkolat áthelyezésével létesülő árvízkapu és hajózsilip építése 2018-ban megkezdődött, és várhatóan 2021-ben fejeződik be. Győr térségének árvízvédelmi helyzetén várhatóan sokat javít a Mosoni-Duna torkolatában épülő árvízkapu. A torkoltnál 1998-óta épülő Győr-Gönyű Országos Közforgalmú Kikötő a medencés kikötő jellegét a torkolat áthelyezése után éri el. A Mosoni-Duna alsó 14 km-es szakasza EGB II. kategóriájú hajóútnak van minősítve. Ezen kívül Győr térségében rehabilitációra kerül sor a Csóka-szigeten, a Szúnyog-szigeten, a Kálóczi-sziget mellékágában, a Döggyári-holtágban, valamint megtörténik az Iparcsatorna rehabilitációja is. A püspökerdei holtágba új beeresztő zsilip épül.

3.11.9. Városi klíma

Győr a Kisalföld nagytáj keleti felében, a Mosoni-Duna, a Rába és Rábca torkolatánál fekszik, gyakran illetik a „folyók városa” vagy a „három folyó városa” jelzővel. A város éghajlata mérsékelt meleg, száraz, a napsütéses órák éves összege átlagosan 2030 óra (OMSZ). A széljárás iránya jellemzően ÉNY-i, de meghatározó még a DK-i irányú széljárás is. Győr Megyei Jogú Város hőmérsékleti viszonyainak alakulására elsősorban a légcirkulációnak és a sugárzásnak van nagymértékű hatása. Általánosságban elmondható, hogy a város évi középhőmérséklete 10,4°C. A város „tüdejét” az ÉNY-i részen fekvő Püspökerdő jelenti, mely fekvése által az uralkodó szélirányba esik. Győr a Kisalföld keleti részén helyezkedik el, így földrajzi elhelyezkedéséből adódóan kevesebb csapadék hullik, mint a tájegység többi részén, mennyisége megközelítőleg 530-570 mm. Noha a csapadék évi menete hasonlít az országos viszonylatokhoz, napjainkban tapasztalható szélsőségek egyre gyakoribbá válása miatt éves eloszlása nem egyenletes. Jelentős hőmérséklet-többlet alakulhat ki a város azon részeiben, ahol a beépítettség magasabb arányú és a zöldfelületek száma minimális. Ezek a területek, városrészek „hősziget”-ként funkcionálnak. Városszerte tapasztalható, hogy az új létesítmények révén, megnövekedik a mesterséges, burkolt felszín felületének nagysága és aránya, mely felszínek a sugárzási tulajdonságaik, valamint az antropogén kibocsátásokból származó többlet hőemisszió következtében megnő az adott térség, terület hőmérséklete a környezetéhez képest.

Különösen érintettek a város lakótelepi városrészei (pl. Adyváros, Marcalváros I.-II.), valamint az újonnan épült társasházi lakásokkal ellátott városrészek is (Víziváros). Emellett vannak olyan városrészek, amelyek beépítettsége lényegesen kisebb, a zöldterületek aránya pedig nagyobb (Révfa, Bácsa, Újváros, Nádorváros).

Győr Megyei Jogú Város klímaváltozás általi érintettsége jelenleg közepesnek mondható, mégis kiemelt jelentőséggel kell bírjon a megfelelő stratégiai tervezés - mint az elfogadott Klímastratégia, vagy a készülő Fenntartható Energia és Klíma Akcióterv (SECAP) – a prioritások helyek megválasztása, és az ezek bázisán meghozott döntések, intézkedések megtétele az egyes veszélyeztető tényezőkre reagálva. A legfontosabb klimatikus veszélyeztető tényezők a hőhullámok, az extrém időjárási események és az ezekkel összefüggő károk, a turisztikai kockázatok, valamint az ivóvízbázisok sérülékenysége.

3.12. A táji és természeti adottságok és örökség, jellemző tájkarakter, zöldinfrastruktúra-hálózat

Győr Megyei Jogú Város táji és természeti adottságainak értékelését elsősorban a 2021-ben elkészült Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálata adja, mely az akkori Településfejlesztési Konceptióhoz és Integrált Településfejlesztési Stratégiához készült.

3.12.1. Táji és természeti adottságok

Győr-Moson-Sopron megye Magyarország területének mintegy 4,5%-át kitevő (4012 km²), rendkívül változatos táji adottságokkal rendelkező része. Győr Megyei Jogú Város a Győri-medencében helyezkedik el, mely a Kisalföld területének legnagyobb mértékben és legtovább süllyedt területe. Duna, Rába, Répce folyók hordaléka által előidézett síkság tengerszint feletti magassága átlagosan 115-125 méterre tehető. Éghajlata mérsékelt száraz, a napsütéses órák éves száma 1700-1900 óra. A csapadék évi mennyisége 530–570 mm, az évi középhőmérséklet nyugatról kelet felé növekszik: 9,5°C-10,4°C. A Kárpát-medence közeli (dévényi) szélkapuja miatt erőteljes a nyugati, északnyugati légmozgás 3-3,5 m/s körüli átlagos szélsőséggel. A megye területét három nagytáj: a Kisalföld, a Dunántúli-középhegység, illetve az ehhez sorolt Pannonhalmi-dombság, és a Nyugat-magyarországi peremvidék alkotja. A megye döntő hányadát a Kisalföld foglalja el, mely három középtájra osztható fel, ezek a Győri-medence; a Komárom-Esztergomi-síkság és a Marcal-medence.

A Győri medencéhez továbbá négy kistáj tartozik: Szigetköz, Mosoni-síkság, Fertő-Hanság-medence, és Rábaköz. Mindemellett a Komárom-Esztergomi-síkságot két kistáj alkotja, melyek a Győr-Tatai-teraszvidék és az Igmánd-Kisbéri-medence. A Győri-medence legismertebb kistája Szigetköz, melyet északról a Duna, nyugatról a Lajta, valamint nyugatról és délről a Mosoni-Duna határol. Kiterjedése 9681,7 ha, melyből fokozottan védett 1426,6 ha. Az 1987-es évben védetté nyilvánított terület Európa legnagyobb szárazföldi deltájának tekinthető. Szigetköz területe kiemelt jelentőségű élőhely, melynek egyedülálló geomorfológiai, klimatikus, talajtani és nem utolsósorban vízháztartási adottságai gazdag és sokszínű élővilág megtelepedését teszik lehetővé. A Szigetköz tájegység két részre tagolható, Felső- és Alsó-Szigetközre. Továbbá elmondható, hogy a területen található a Szigetköz Natúrpark. A Mosoni-síkság a Duna fiatalabb hordalékkúpjának része. A Mosoni-Duna és a Fertő-Hanság-medence között elhelyezkedő kistáj nyugaton a Parndorfi-fennsíkig húzódik. Áradásos sík vidék jellemzi a Mosoni-síkság Győrhöz közeli részét. A Rábaköz a Kisalföld egyik jellegzetes kistája. Délen és keleten a Rába, nyugaton a Répce határolja. Két kistáj alkotja, a Kapuvári-sík és a Csornai-sík. A Rába és Rábca között elhelyezkedő Rábaközi terület Győrhöz közel fekvő keleti részét, amely valamikor Győr vármegyéhez tartozott, Tóköznek is nevezik. Ez a terület már magasabban helyezkedik el, mint a Mosoni-síkság és a Szigetköz, kevésbé sík, kisebb kiemelkedések tagolják. A Marcal-medence a Győri-medencétől a Marcal mentén dél felé, a Kemeneshát és a Bakony közé messze benyúló félmedence. A Marcal folyó medencéjének északi részébe tartozik Koroncó. Győr Megyei Jogú Város belterületéről elmondható, hogy a felsorolt és bemutatott kistájak területén találkoznak.

Geomorfológiai szempontból vizsgálva a várost, a Belváros területén egy árvízmentes terasz található, itt lelhetőek fel a település legősibb maradványai. A folyóvízi teraszt három homokdűne is megemelte, ezek a Káptalandomb, a Kálváriadomb és az időközben elbányászott, ma az Árkád üzletközpontnak és környékének helyet adó térszín. Szabadhegy területén további, magasabb dunai teraszok találhatók (136 és 145 m). Nyugaton alacsony ártéri területek akadályozzák a térbeli fejlődést.

3.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet

Az eltérő földrajzi kistájak többféle gazdasági arculatot ezáltal mozikos tájszerkezet kialakulását eredményezték. Győr a Mosoni-Duna mellett, a Rába és a Rábca torkolatánál helyezkedik el. Mindez forgalmi szempontból is kedvezőnek mondható mivel, a nyugat felől érkező utak ezen a területen szeltek át az imént említett folyókat. Ezzel lehetőség nyílt, arra, hogy az ország többi része is a kereskedelmi hálózat részévé váljon. A szárazföldi kereskedelmen túl a Duna szigetközi szakaszának szabályozásáig a Mosoni-Duna kiemelt jelentőségű volt a hajózás szempontjából, mely szintén elősegítette a kereskedelem fellendülését.

A több mint ezeréves múlttal rendelkező Győr városi szerepköre történelme során többször módosult, viszont regionális rendeltetése a kezdetektől fogva fennáll. Történelmi szempontból kiemelkedőnek tekinthető a védelmi szerepkör. Győrt királyi várispánsággá és püspöki székhellyé I. (Szent) István emelte. Hasonlóan fontos tényezőnek tekinthető a város kereskedelmi szerepköre, melyet földrajzi elhelyezkedésének és a Duna közelségének köszönhetett, melynek köszönhetően közlekedési csomóponttá vált. Kereskedelmi szempontból kiemelt jelentőségű volt a marha (marhavásárok) tenyésztés és a búza (gabonakereskedelem) termelés. Mindebben kiemelt szerep hárult a vízi közlekedésre és áruszállításra, mely megalapozta a város kulturális és oktatási fejlődését, ezáltal létrejött a Bencés gimnázium, a jogakadémia és a Hittudományi Főiskola. Később az ipar fejlődésével Győr Magyarország egyik legfontosabb ipari központjává vált. E szerepkörök sokoldalú tájhasználatot eredményeztek, melynek hatásaként Győr Megyei Jogú Város esetében kultúrtájak kialakulása valósult meg. Az épített környezet jelentős tájformáló hatást idéz elő, így kiemelt jelentőségűnek tekinthetők a művi létesítmények, az autópálya, több fő közlekedési út, a vasúti vonalak, a hosszan, széles területsávon haladó elektromos légvezetékek, melyek jelentősen szabdalják a tájat.

A győri táj karakterét az összefutó folyók mentén levő ártéri erdők, galérialigetek és -gyepek láncolata, a magasabban fekvő sík területeken a művelt mezőgazdasági területek látványa határozza meg. Az alacsony ártéri részekben változatos a tájhasználat, erdők, ligetek, gyepek borítják, a magasabb ártéri részekben művelt szántók, kertek találhatók. A győri kisalföldi táj jellemző síksági táj, a közigazgatási terület legalacsonyabb és legmagasabb pontja közötti szintkülönbség 30 m alatti. Változatosabb domborzatú rész a Ménfőcsanak DK-i részén benyúló Pannonhalmi-dombság Ravazd-Csanaki vonulatának északi része. A kisalföldi területeken - a folyók menti ártéri erdőket kivéve - az erdősültség mindig alacsony volt. Azonban Győrszentiván és Győr között két jelentősebb nagyságú területrészen már évszázadok óta erdőterület található.

Az elmúlt évtizedekben a városban jelentősen növekedett a beépített területek aránya, erőteljesen folytatódott az agglomerálódás folyamata. Kiemelt területei a folyamatnak, az egyes településrészek összeolvadása. Ez a jelenség megfigyelhető: Győr és Ménfőcsanak közötti területen; Győr és Győrszentiván térségében; valamint a Révfalu-Kisbácsa-Nagybácsa-Kisbajcs vonalon is. A fő közlekedési utakról érkezőket fogadó „városkapu területeken” a fejlesztések kifejezetten kedvezőtlen változásokat (pl. 83.sz. út melletti területek, mind Győr, mind Ménfőcsanak határában, 81.sz. út melletti gazdasági szolgáltató területek) mutatnak, elsősorban a környezetbeillesztés problémái miatt. Az új kereskedelmi, szolgáltató létesítmények leginkább a növényzetben szegény környezetük miatt sivár képet mutatnak, valamint mesterséges „barrier”-ként szolgálnak a természetes környezetben, mely akadályt jelent a fajok átjárhatóságának tekintetében.

A mezőgazdasági területeken belül sajátos tájhasználatot képviselnek a kertes területek (volt zártkerti területek). Melyek három nagyobb csoportba sorolhatók: a hagyományos szalagtelkes kertek; a hagyományos szőlőterületek és a folyók, vízfolyások között kialakult kiskertes területek. A településszerkezeti adottságok, a kialakulás körülményei, a területet használók igényei befolyásolják elsősorban az egyes területek megjelenését.

Az ipari területek méretének is folyamatos változásban van. A legtöbb korábbi gyárterületet új vállalkozások hasznosították újra, míg egyes gyártelepek használaton kívül álló vagy kihasználatlan barnamezős területekké váltak. Újabb tendenciát mutat ezen területek új funkcióval való ellátása, legtöbb esetben lakóterületté való átalakítás (pl. Árkád Bevásárlóközpont környéke, OBI Barkácsáruháza és környéke stb.). Mindemellett elmondható, hogy az ipari tevékenység egy meghatározó része a város belső részeiből áthelyeződött a Győri Nemzetközi Ipari Parkba.

3.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

A tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek az Országos Területfejlesztési Koncepcióról szóló 97/2005. (XII. 25.) OGY határozat szerint a táj integráns érték hordozó, komplex, kulturális, társadalmi, természeti kategóriát alkot, az Európai Táj Egyezményhez való csatlakozásunk pedig megköveteli a tájak, tájképi értékek fokozott védelmét, a tájkarakter kutatását és feltárását. Ahogy azt a 45. ábra mutatja, Győr esetében nem kimagasló az érintettség. Tájképvédelem szempontjából két kategória szerint csoportosíthatók a védendő területek: „országos jelentőségű”, valamint „térégi jelentőségű” tájképvédelmi területek. Győr közigazgatási területén az „országos jelentőségű” kategóriába az alábbi területek tartoznak: a Rába és a Holt-Marcál árterének egy része, a Mosoni-Duna árterének egy része, valamint a Győr és Gönyű határán a „Kisalföldi meszes homokpuszta” egy része a város közigazgatási területére ér át.

45. ábra: Tájképvédelmi területek övezeteinek elhelyezkedése Győr város közigazgatási területén

Forrás: Győr-Moson-Sopron Megye Önkormányzatának 5./2020.(V. 5.) számú rendelete (Győr-Moson-Sopron Megyei Területrendezési Terv) és mellékletei: 3.4. melléklet

A város közigazgatási határain belül található nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett területek, értékek, emlékek kategóriájába sorolható, természeti értékek listáját a 26. táblázat foglalja össze. Kiemelt értéknek számít a „város tüdeje”-ként is jellemzett Püspökerdő, mely egy ártéri erdő és Győr belterületén helyezkedik el mintegy 250 hektáron. A helyi

jelentőségű értékek mellett nem egy nemzetközi jelentőséggel bíró, Natura 2000 védelmi besorolású természeti terület is található, melyek természetvédelmi jelentőségükön túl hozzájárulnak egy változatos és sokszínű városkép kialakításához.

26. táblázat: Védett természeti területek és értékek Győr közigazgatási területén belül

Név	Védettségi szint	Védelmi kategória
1. Bácsai Szent Vid domb és környéke	helyi jelentőségű	TT
2. Győr, Bécsi úti nádas	helyi jelentőségű	TT
3. Győri Várkert	helyi jelentőségű	TT
4. Pannonhalmi TK	országos jelentőségű, egyedi, egy része Győr közigazgatási területén belül	TK
5. Rákóczi Ferenc utcai vadgesztenyefa	helyi jelentőségű	TE
6. Püspökerdő	helyi jelentőségű	Helyi jelentőségű védett természeti terület
7. Rába (HUFH20011)	nemzetközi/országos jelentőségű, egy része Győr közigazgatási területén belül	Natura2000 (SAC)
8. Gönyüi-homokvidék (HUFH20009)	nemzetközi/országos jelentőségű, egy része Győr közigazgatási területén belül	Natura2000 (SAC)
9. Szigetköz (HUFH30004)	nemzetközi/országos jelentőségű, egy része Győr közigazgatási területén belül	Natura2000 (SCI, SPA, SAC)

Forrás: GYMJV Klímastratégiája, 2020, valamint kiegészítés a Püspökerdő aktuális státuszára vonatkozóan.

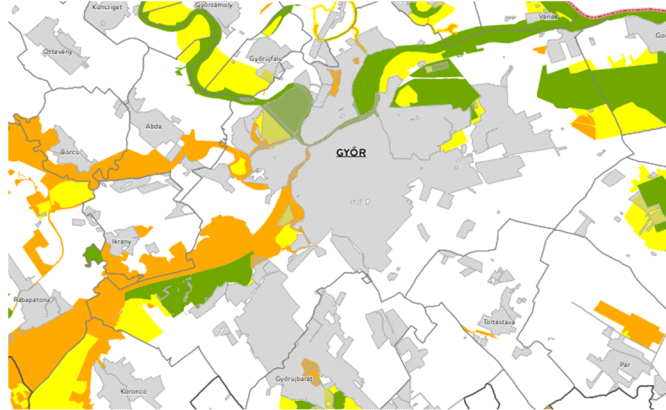
A Pannonhalmi Tájvédelmi Körzet Győr Megyei Jogú Város közigazgatási határin belül fellelhető területeire országos jelentőségű védelem vonatkozik. A Pannonhalmi Tájvédelmi Körzet (továbbiakban: TK) 7100 hektár területen 1992-ben létesült. Ebből Győr területét a Rába és a Holt-Marcal közötti ártér, a gyirmóti Nagyrét, valamint a Győr és Gönyű között a „Kisalföldi meszes homokpuszta” érinti. Győrben nemzetközi jelentőséggel bíró, Natura 2000 védelmi besorolású természeti területek is találhatóak. A város területén öt helyi jelentőségű védett terület, illetve objektum található: a bácsai Szent Vid domb és környéke; a Bécsi úti nádas; a Győri Várkert; valamint a Rákóczi Ferenc utcai vadgesztenyefa, valamint a 2022.03.22.-i Városi Közgyűlés döntése értelmében a Püspökerdő. Ezen kívül elmondható, hogy Győrben található a harmadik legtöbb műemlék jellegű épület Magyarországon. A megyében mindezek mellett két országos jelentőségű nemzeti emlékhely is található, melyek közül egyik a Káptalándomb, mely Győr kiemelkedő jelentőségű része.

Az ökológiai hálózat három övezeti kategóriáját az Országos Területrendezési Terv határozza meg. Ezen túlmenően pedig a megyei rendezés terv jelöli ki pontosan, folthatóan az egyes kategóriákhoz tartozó területeket. Az első kategória az ún. magterületek (zöld szín), melyek természetességüket, ökológiai funkciójukat tekintve az ökológiai hálózat természetvédelmi szempontból legfontosabb elemei. Ezek közül Győr területén a Szigetköz (Mosoni-Duna mente), a Rábaköz (Rába és Holt-Marcal ártér egyes részei) és a Gönyüi homokvidék magterületeinek egyes részei találhatóak meg. A második kategória az ökológiai folyosó övezete (narancssárga szín), amelybe olyan területek tartoznak, amelyek döntő részben természetes eredetűek és alkalmasak az ökológiai hálózathoz tartozó egyéb élőhelyek (magterületek, puffer területek) közötti biológiai kapcsolatok biztosítására. Győrben a Rába és a Rábca ágai, morotvája mentén található ilyen terület. A harmadik övezeti kategória az ún. pufferterületek (citromsárga szín) kategóriája, amelyek elsősorban az első két kategória értékeinek megóvására szolgál.

A város közigazgatási területén megtalálható ökológiai hálózat részét képező területek elhelyezkedését mutatja be a 46. ábra. A narancssárga színnel jelölt ökológiai folyosó övezetéhez tartozó területeken építmény elhelyezése nem javasolt, kivéve, ha az épület a gyepgazdálkodás céljait vagy kapcsolódó ökoturisztikai célokat szolgál. Az övezetben gazdálkodás csak környezet- és

természetkímélő módszerek alkalmazásával történhet. Törekedni kell az övezet egységes arculatának kialakítására, pl. visszagyepesítés, fasorok, cserje- és erdősávok telepítése őshonos fajokkal, valamint törekedni kell arra, hogy az itt megtalálható erdősávok területi kiterjedése ne csökkenjen. A citromsárga színnel jelölt pufferterület (3. kategória) övezet védelme ugyancsak kiemelt fontossággal bír, hiszen a szomszédos magterület vagy ökológiai folyosó természeti értékeit, biológiai sokféleségét, valamint táji értékeit hivatott megővni, az azt érő esetleges negatív hatásokat igyekszik tompítani. Ennek megfelelően fontos, hogy az ehhez az övezethez tartozó területeken is a környezet- és természetkímélő gazdálkodási módszerek alkalmazása a cél.

46. ábra: Ökológiai hálózat övezetei Győr város közigazgatási területén

Forrás: Győr-Moson-Sopron Megye Önkormányzatának 5./2020. (V. 5.) számú rendelete (Győr- Moson-Sopron Megyei Területrendezési Terv) és mellékletei: 3.1. melléklet

Győr városa esetében talán az egyik legnagyobb tájhasználati probléma a városi területek növekedése a környező természeti területek, természetes és művi értékek rovására. Települési szinten megkülönböztetett figyelmet érdemel a helyi jelentőségű értékek megővése, különös tekintettel a klímaváltozás által veszélyeztetett értékre, így a veszélyeztetett értékek számbavétele és prioritizálása. Evégett a jövőben három területre célszerű fókuszálni: funkcionális konfliktus (egymás rovására való fejlesztések), tájökölógiai konfliktus (sziget- és gáthatás az útfejlesztések miatti élőhelymegszüntetés miatt), valamint vizuális/esztétikai konfliktus (nem megfelelően kiépített infrastruktúra). Győr mérsékelt éghajlati kitettsége miatt turisztikai veszélyeztetettsége nem éri el az országos átlagot, jelentősebb veszélyeztetettség egyedül a vízparti turizmust érinti. Az éghajlatváltozás által veszélyeztetett az országos jelentőségű műemlékek közé a Győr-Ménfőcsanakon található Bezerédj-kastély, valamint Győr történeti városközpontjának műemlék-együttese tartozik.

3.12.4. Zöldinfrastruktúra-hálózat

Győr Megyei Jogú Város zöldfelületi rendszerére vonatkozó helyzetértékelésének alapját a 2021-ben elkészült Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálata adja, mely az akkori Településfejlesztési Konceptióhoz és Integrált Településfejlesztési Stratégiához készült.

A települési zöldfelületi rendszer elemei

A zöldfelületi rendszer kezeléséről, fenntartásáról és védelméről a *Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 69/2003. (XII.19.) Ök. rendelete „A zöldterületek fenntartásáról, védelméről és használatáról”* rendelkezik.⁹ Ennek értelmében zöldterületnek minősülnek a közhasználatú zöldterületek (pl. közpark, véderdő, közutak, járdát szegélyező, illetőleg a közúti forgalmat irányító vagy elválasztó részben vagy egészben növényzettel borított közterület), valamint ezek építményei, felszerelései és berendezési tárgyai, a védőterületek és a közterületen lévő utcai sorfák. A közhasználatú zöldterületek fenntartásával és üzemeltetésével kapcsolatos feladatokat a fenti rendelet alapján Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata a Győr-Szol Zrt. révén látja el. A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) adatai alapján. A Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján a

zöldterületek helyzete 2011 óta alig változott, az elmúlt tíz évben alig közel +3%-os növekedés tapasztalható, melyet a Hiba! A hivatkozási forrás nem található. KSH-ban szereplő adatai is mutatnak.

27. táblázat: Önkormányzati tulajdonú zöldterületek méretének alakulása 2011-2020

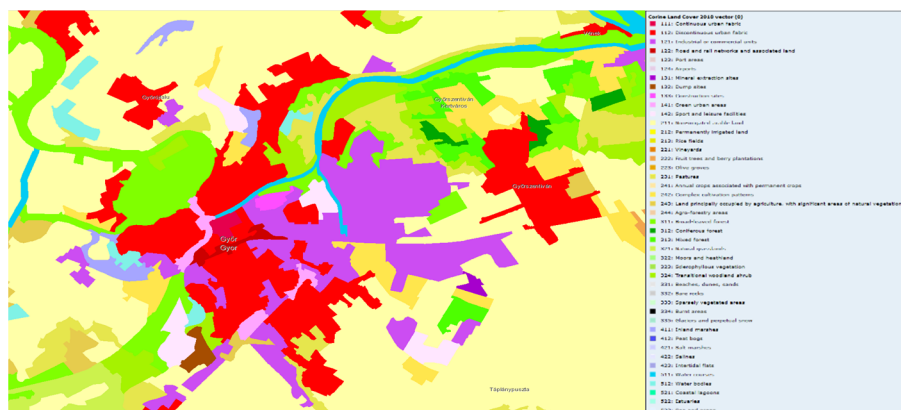
Év	Összes zöldterület (KSH) (m ²)	Nyilvántartott összes zöldterület nagysága (Győr-Szol Zrt.) (m ²)
2011	2.060.255	
2012	2.058.932	4.078.548
2013	2.058.037	4.637.172
2014	2.056.431	4.816.769
2015	2.016.868	5.310.442
2016	2.038.891	5.313.713
2017	2.125.950	5.313.713
2018	2.113.141	5.674.609
2019	2.118.955	5.705.066
2020	2.124.543	

Adatok forrása: Központi Statisztikai Hivatal (KSH) és az Győr-Szol Zrt. adatai alapján, 2020

A felszínborítottság azért is fontos elem egy település esetében, mivel egy olyan tényező, amely szerkezeti és kondicionáló szempontból is lényeges, továbbá egy, a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek csoportja. Szükséges az egyes környezeti és természeti erőforrások megismeréséhez, azok kezeléséhez szükséges adatok és modellek kiindulópontja, melynek feltétele a felszínborítottsági leltár. Győr Megyei Jogú Város felszínborítottságát a **47. ábra** szemlélteti. A megyeszékhely legnagyobb kiterjedésű zöldterületei a délnyugati és az észak-északkeleti városrészekben találhatók. A zöldfelületet alkotó, zöldfelületi karaktert leginkább meghatározó elemek Győr Megyei Jogú Város vonatkozásában az alábbiak:

- **természetközeli területek, erdők:** ide tartoznak a Mosoni-Duna, a Rába és a Rábca folyókat követő parti, hullámtéri területek tájelemei, a holtágak, a morotvák, a feltöltődő egykori medrek és azok növényvilága, a ligetes gyepterületek, valamint erdőterületek, melyek azonban Győr közigazgatási területének csak kis részét borítják.
- **árvízmentesítéssel kapcsolatos létesítmények:** az árvízmentesítéssel kapcsolatos létesítmények is a zöldterületekbe tartoznak, hiszen például a folyók melletti töltésszakaszok nagyon kevés kivétellel füvesített területek. A töltések összesített hosszúsága a 2011-es 38,2 km-hez képest csökkent 4 km-rel, azaz 2020-ban ez az érték 34,2 km, melyből jelenleg 30,2 km van önkormányzati tulajdonban.
- **csapadékvíz tározó tavak:** a csapadékvíz tározó tavak és környékük is zöldterületnek számítanak. Győrben a 2020-ban nyolc csapadékvíz tározó tó volt található, szemben a 2011-es 5 db-bal, összterületük a 2011-es 52 983 m²-hez képest 2020-ra 62 058 m²-re nőtt.
- **köztemetők:** a városi köztemetők szintén a zöldterületekhez sorolhatóak. Győrben összesen 9 darab temető található, ahol a füves területek 320 716 m²-nyi területet tesznek ki, fákban a temetők területén összesen 3 058 darab található.
- **szabad strandok:** Győrben két szabad strand, az Aranypart I., illetve az Aranypart II. üzemel. Az Aranypart I. strand területe 42 818 m², míg az Aranypart II. 34 422 m².
- **Püspökerdő:** kiemelt értéknek számít a „város tüdeje”-ként is jellemzett Püspökerdő, mely egy ártéri erdő és Győr belterületén helyezkedik el mintegy 250 hektáron. A területen játszótéri eszközök, labdajátékra alkalmas terek, tűzrakó helyek, esőbeállók mellett erdei tornapálya, valamint egy tanösvény is található. A 2022.03.22.-i Városi Közgyűlés során helyi jelentőségű védett természeti területnek minősítették a győrszentiváni Tölgyeserdővel egyetemben.

47. ábra: Győr felszínborítottsága CORINE-ban

Forrás: European Environmental Agency – Corine Land Cover 2018 Database, 2018

A zöldfelületi ellátottság értékelése

Győr Megyei Jogú Város zöldfelülettel rendelkező területeinek nagysága az utóbbi évtizedben nem növekedett számottevően. A zöldfelületben leggazdagabb településrészek között az Ergényi lakótelep, Révfalu, Győrszentiván és Ménfőcsanak tekinthető. Ennél jóval alacsonyabb a belvárosi zöldfelületek száma és aránya. Ezeken a területeken a minőségi javulást az ún. kondicionáló és védőfásítások lehetőség szerinti növelése jelentheti. Legalacsonyabb a zöldfelületek aránya a bevásárlóközpontok környékén³. A zöldterületek számának és nagyságának növelése, a meglévő zöldfelületek jó állapotban való fenntartása fontos prioritás, így számos intézkedés valósult meg a közelmúltban, melyek közül kiemelendő a „Zöld város kialakítása Győrben” című projekt, melynek keretein belül többek között sor került fásítási programra vagy épp az egészséges fák mentésére is. Az évek óta tartó fásítási program keretében évente átlagosan ezer új fát ültetnek el. 2020-ban új favizsgáló berendezéssel bővült a rendelkezésre álló eszközpark a város területén található fák egészségi állapotának megállapítására, illetve a balesetveszélyes állapot megítélésére. A magyar fejlesztésű „Fakopp” roncsolásmentesen, hanghullámok segítségével elemzi a törzset, ágakat, azok egészségi állapotát és előrejelzi az egyes paraméterek mentén, hogy képes-e az adott fa vihar esetén veszélyt a környezetben lévő tárgyakra vagy személyekre.

Sok helyen tapasztalható városszerte, hogy új lakónegyedek, bevásárlóközpontok, esetleg ipari üzemek építése megnövelte a burkolt felszín nagyságát és egyben a zöldfelülettel való borítottság csökkenéséhez vezetett. Azon területeken, ahol a beépítettség magasarányú, a zöldfelületek száma pedig minimális, a nyári időszakban jelentős hőmérséklet többlet is kialakulhat. Ezek a városrészek „hősziget”-ként funkcionálnak, mely az ott élők életminőségének romlását okozhatják. Azokban a városrészekben, ahol a beépítettség már lényegesen kisebb (pl.: Révfalu, Bácsa, Újváros, Nádorváros) kiegyenlítettébb légcserével rendelkeznek.

Az esetleges konfliktusok feloldására megoldás lehet a zöldfelületek megújítása, a meglévő növényzet frissítése, esetleg fajgazdagabbá tétele, valamint az intenzívebb fenntartói tevékenység. További lehetőség még a felhagyott ipari területek továbbhasznosításának megoldása a zöldfelületek növeléséhez való hozzájárulással, valamint megoldást jelenthet a nehezebben kezelhető városrészek zöldtetős megoldásainak kialakítása, mellyel ugyancsak növelhető az adott városrész zöldfelületi hányada. Mindez azért is fontos, hiszen ezek a területek jelentős elnyelő-kapacitásként is funkcionálnak, amelyek hozzájárulnak Győr klímavédelmi célkitűzéseéhez. Mivel a jövőben a város kiemelt célja, hogy a klímavédelmi szempontok hangsúlyosabban jelenjenek meg a zöldfelület-gazdálkodásban, így várhatóan a problémák egy része is megoldásra kerülhet.

Mindezek alapján elmondható, hogy Győr város esetében a történelem során mozaikos tájszerkezet alakult ki, melyet a város múltban betöltött szerepkörei formáltak aktívan. A természeti elemek mellett, kultúrtáj lévén nagy hangsúllyal jelennek meg az épített környezet elemei is, amelyek esetében – főképp az ún. városkapu területeken – a környezetbeillesztés nem mindig megfelelően valósult meg. A város környezetében észlelhető erőteljes agglomerálódási folyamat adott esetben csökkentheti a város átszellőzési lehetőségeit. Győr Megyei Jogú Város közigazgatási területén több tájképvédelmi, valamint természetvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület található, melyek

fenntartására, védelmére, esetleges hasznosítására kiemelt figyelmet kell fordítani. A város esetében az egyik legjelentősebb tájhasználati konfliktus a városi területek növekedése a környező természeti területek, természetes és művi értékek rovására, továbbá az esetleges gazdálkodó szektor általi beruházások adott esetben védett területeken. Győr zöldfelületeinek mérete 2011 és 2020 között csak kismértékben (+3%) emelkedett, a felszínborítottsági jellemzők érdemben nem változtak. A legfontosabb zöldfelületi konfliktust a beépítettség növekedése és ezzel párhuzamosan a zöldfelülettel való borítottság csökkenése jelenti. Ezért is kiemelten fontos a zöldfelületek megújítása, a meglévő növényzet frissítése, esetleg fajgazdagabbá tétele, valamint az intenzívebb fenntartói tevékenység, továbbá a nehezebben kezelhető városrészek zöldtetős megoldásainak kialakítása, valamint a felhagyott, barnamezős ipari területek aktív bevonása a zöldfelületi rendszerekbe.

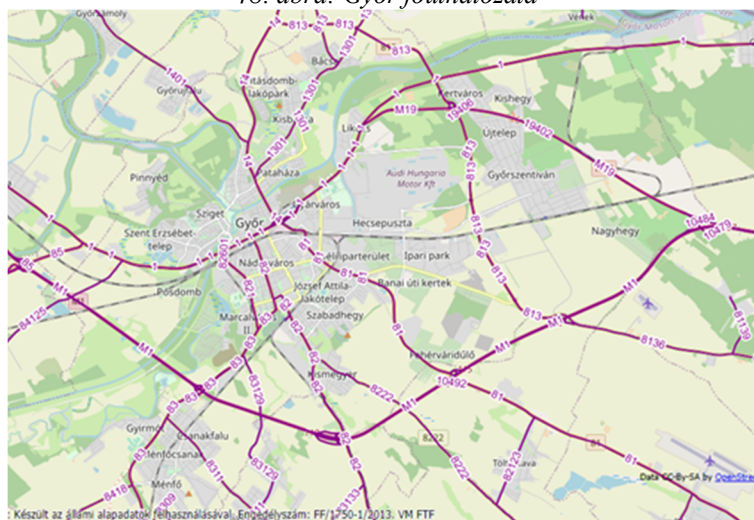
3.13. Közlekedés

Győr Megyei Jogú Város közlekedésre vonatkozó helyzetértékelésének alapját a 2021-ben elkészült Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálata adja, mely az akkori Településfejlesztési Koncepcióhoz és Integrált Településfejlesztési Stratégiához készült.

3.13.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok

A megyeszékhely központi szerepe az úthálózaton is visszatükröződik, mely a megye és az ország egészéhez hasonlóan centrális, sugaras kialakítású. Győr főúthálózatában az 1. sz. főút a leghangsúlyosabb kelet-nyugati tengely, amelybe délről az M19, a 81., 82., 83., és 85. számú főutak sugarasan csatlakoznak bele. A tranzitforgalom a várost déli irányból az M1 autópályán kerüli ki, összekötve a fenti főutakat. Északi irányban a 14. számú főút Szlovákia irányba vezet, abból ágazik ki a Szigetköz fő közlekedési útvonala, a 1401. sz. összekötő út. 2018-ban átadásra került a város északkeleti elkerülő útszakasza a 813. sz. főút meghosszabbításával, a Mosoni-Dunán átvéelő Kltsmányi híd megépítésével. Az új jelentős forgalomtól tehermentesíti a belvárost, mivel a 8136. sz. Bőny irányába vezető összekötő út és a 14. sz. főút között teremt kapcsolatot. Ugyanakkor továbbra is jelentős kapcsolati hiány van közlekedési szempontból Győr északnyugati területén, melyet a jövőben a 2021-ben megtervezésre került északnyugati elkerülő út, M1 autópálya és 14. sz. főút közötti útszakasza oldhat meg.

48. ábra: Győr főúthálózata

Forrás: <https://kira.kozut.hu>

Ahogy az a *Környezetiállapot-jellemzők* című fejezetben már ismertetésre került, Győr 2012-ben elkészített zajtérképe alapján, a megyeszékhelyt érintő főutak túlterheltek, illetve az M1-es autópálya és M19-es autópálya ellenére is jelentős tranzitforgalom halad át a városon, így a zajterheltség mérséklése érdekében új hálózati elemekkel (elkerülő utakkal) célszerű mérsékelni az átmenő forgalom mértékét és elválasztani a helyi és átmenő forgalmat.

Győr Megyei Jogú Város vasúti kapcsolatok szempontjából jó helyzetben van. A Budapest – Bécs közlekedési folyosó közepén fekszik, a Dunántúl északi részének vasúti központja. Az európai TEN-T korridorok közül kettő (a Rajna-Duna, a Kelet-Kelet-Mediterrán) halad át a városon, az európai áru fuvarozási folyosók közül azonban három (a Rajna-Duna /RFC9/, a Kelet-Kelet Mediterrán /RFC7/ és a Borostyán /RFC11/) érinti. A korridorok az 1-es vasútvonal nyomvonalát követik. A Budapest (Keleti pu.) – Hegyeshalom oh. vonal hazánk egyik legforgalmasabb vonala mind személy, mind áruszállítás tekintetében. A vonal biztosítja Győr számára a kapcsolatot Budapest és Bécs irányába. A vonal kétvágányú, villamosított, ETCS1 vonatbefolyásolási rendszerrel kiépített, 120-160 km pályasebességű. Déli irányba két vasútvonal vezet, a 10-es Győr (Rendező) – Celldömölk és a 11-es Győrszabadhegy – Veszprém vonalak. Mindkettő egyvágányú, nem villamosított vonal. A pályasebesség a celldömölki vonal esetében 100 km/h, a veszprémi vonalon azonban a pálya állapota és a terepviszonyok miatt nem haladja meg a 60 km/h-t. E két vonal a Magyar Államvasutak Zrt. (MÁV) üzemeltetése alatt áll, hasonlóan az 1-es vonalhoz. A veszprémi vonal az 53/2011. (VIII. 25.) NEFMI rendelettel Bakonyszentlászló és Veszprém közötti szakasza védett műemlékké lett nyilvánítva. A celldömölki vonal fejlesztése több évtizedes terv, annak villamosítása 2050-ig fenntarthatósági és klímavédelmi célkitűzés. Az előbbiektől eltérően a 8-as Győr – Sopron oh. vonal a Győr-Sopron-Ebenfurti Vasút Zrt. tulajdonában és üzemeltetésében áll, mely vonal egyvágányú, villamosított és 100-120 km/h-s pályasebességű. A forgalom volumene miatt előkészítési és engedélyeztetési folyamatban van e vonal kétvágányúsítása.

Az országos fejlesztési tervek között szerepel a Varsó – Budapest nagysebességű vonal megépítése, melynek jelenlegi állapotában az autópályával párhuzamosan jelölték ki a nyomvonalát Győr térségében. A városi/megyei tervek között szerepel a Győr – Kisbér – (Székesfehérvár) elővárosi vasútvonal kiépítése, mely vasúti kapcsolatot teremt Győr-Pér repülőtérrel.

A Dunához, mint hajózási útvonalhoz a Győr-Gönyű országos közforgalmú, áru forgalmat bonyolító kikötőn keresztül kapcsolódik a település kiépített vasúti kapcsolattal.

3.13.2. Közúti közlekedés

A város belső úthálózatában jelentős szerepe van a Szigethy Attila út – Ipar utca belső gyűrűt alkotó útvonalnak, valamint a 2008-ban átadott, a 83-as utat a Fehérvári úttal (81.sz. főút) összekötő Szauder Ferenc utcának, mint adyvárosi „külső körútnak”. Az egyes bevezető útszakaszokon jelentős torlódások alakulnak ki az erőteljesen növekvő helyi-, cél- és kistérségi forgalom miatt. 2006-ban átadásra került a Tihanyi Árpád utca folytatásaként a Nádor aluljáró, mely a Belváros észak-déli kapcsolatát javította, valamint Baross híd forgalmát 2012-ig mindegy harmadával csökkentette. A folyóvizek általi érintettség jelentősen befolyásolja Győr közeledését a folyókon való átkelési lehetőségek korlátozott száma révén. 2010-ben került átadásra a Révfalut és Sziget városrészt összekötő Jedlik híd, míg az Ipar utcát Bácsa és Révfalu városrészrel összekötő út építése 2021-ben kezdődött el, amelynek elemeként a Mosoni-Duna felett újabb híd létesül. Utóbbi beruházás egyrészt jelentősen tehermentesítené a városi közlekedést, másrészt bővítené a gyalog- és kerékpárút hálózatot. Az új híd építését indokoltá teszi a 14. sz. főút Széchenyi hídjának az utóbbi másfél évtizedben nagy mértékben megnövekedett forgalma is. Győr 1200 kilométernyi úthálózatának hosszát létesítmény típusonként a Hiba! A hivatkozási forrás nem található. foglalja össze.

49. ábra: Közlekedési létesítmények statisztikája Győrben

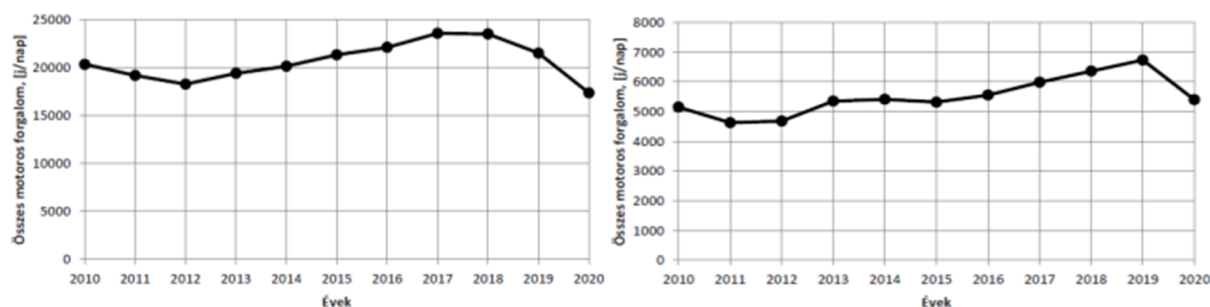
Közüti csomópontok száma	6 919 db	100 %
állami kezelésű	421 db	6,08 %
önkormányzati kezelésű	4 711 db	68,09 %
egyéb kezelésű	1 787 db	25,83 %
Útszakaszok hossza	1 194,62 km	100 %
állami kezelésű szakaszok	127,62 km	10,68 %
önkormányzati kezelésű szakaszok	826,08 km	69,15 %
egyéb kezelésű szakaszok	240,92 km	20,17 %
Önkormányzati szakaszok hossza	826,08 km	100 %
belterületi szakaszok	483,00 km	58,47 %
külsőterületi szakaszok	343,08 km	41,53 %
Önkormányzati szakaszok útkategóriái	826,08 km	100 %
főutak	23,56 km	2,85 %
gyűjtő utak	94,66 km	11,46 %
lakó utcák	367,44 km	44,48 %
kiszolgáló utak	340,43 km	41,21 %

Forrás: <http://www.utkezelogyor.hu/>

A város útjainak forgalmi terhelése 2014-ig csökkenő, egyes szakaszokon stagnáló tendenciát mutatott. A 2014-2019 közötti időszakban azonban igen jelentős, +20-25%-os emelkedés volt tapasztalható a város forgalomszámlálási állomásain, az M1 két pontján, az M19, az 1. sz. főút és a 83. sz. főút bevezető szakaszán (Forrás: *Az országos közutak 2013-2020. évekre vonatkozó keresztmetszeti forgalma, Magyar Közút NZRt.*)

A Hiba! A hivatkozási forrás nem található. (bal) az 1. sz. főút belvárosi szakaszának és az M19 autópátnak (Hiba! A hivatkozási forrás nem található./jobb) a forgalomfejlődési tendenciáját mutatja a 2010 és 2020 közötti időszakra. Az 1. sz. főút forgalma nem csak a 2020. évi pandémia miatt csökkent (-20-30%-os csökkenés) a többi állomáshoz hasonlóan, de már 2018-ban és 2019-ben is csökkenés következett be a belső és a külső elkerülő útszakaszok és hidak megépülése révén. M19 autópátn forgalma 2015-2019 között +28%-kal növekedett, majd 2020-ban a 2015-ös értékre esett vissza. Mindezek alapján levonható a következtetés, miszerint Győr útjainak forgalmi terhelése folyamatosan növekedett - a pandémiás időszaktól eltekintve - az utóbbi öt évben, ami egyes szakaszok kapacitásának kimerüléséhez vezet, illetve a túlterhelt szakaszok környezetében a városi környezet élıhetőségét veszélyezteti.

50. ábra: Az 1. sz. főút és az M19 autópátn belvárosi szakaszának forgalomfejlődési tendenciája, 2010-2020

Forrás: Az országos közutak 2013-2020. közötti évekre vonatkozó keresztmetszeti forgalma. Magyar Közút NZRt.

Megvalósult útépítési, felújítási és csomópont átépítési projektek 2016-2021 között Győrben: Szövetség utcai kikötés a 14. sz. főútra, útépítési és csomópont átépítési engedélyezési és kiviteli terveire; Győr, 83 sz. főút – Szauter F. út – 82 sz. főút csomópontok és az azokat összekötő út kapacitásbővítő átépítése; Puskás Tivadar utcai kikötés; Bercsényi liget fejlesztése; Radnóti M. u. kikötés az 1. sz. főútra, útépítési és csomópont átépítési munkálatai; Zöld utca felújítása, a Jereváni út és a Szőnyi Márton utca közötti szakaszának felújítása; Győr, Kunszigeti út felújítása; Lajta u. – 821. sz. főút jelzőlámpás csomópont kapacitás bővítése; a Szent Imre út Mónus Illés utca és Vasvári Pál utca közötti szakaszának útépítése és burkolatfelújítása; Győr, 81-es sz. főút-Tatai u.-József A. u. meglévő körforgalmú csomópont és a Tatai út környezetének kapacitás bővítése; Győr, Szigethy Attila út 821. sz. főút - az Ifjúság körút közötti három szakaszának burkolat felújítása; Győr, Régi Szentiváni út, útépítés, felújítás, kerékpárút építés és zárt csapadékvíz elvezetés; József Attila utca Szent Imre és Szabadi utcák közötti szakasza valamint a Szabadi utca felújítása; a Jókai utca útburkolat felújítása (a Szent István út és Zechmeister utca között) és a Radnóti M. u. kikötés az 1. sz. főútra, útépítés és csomópont átépítése.

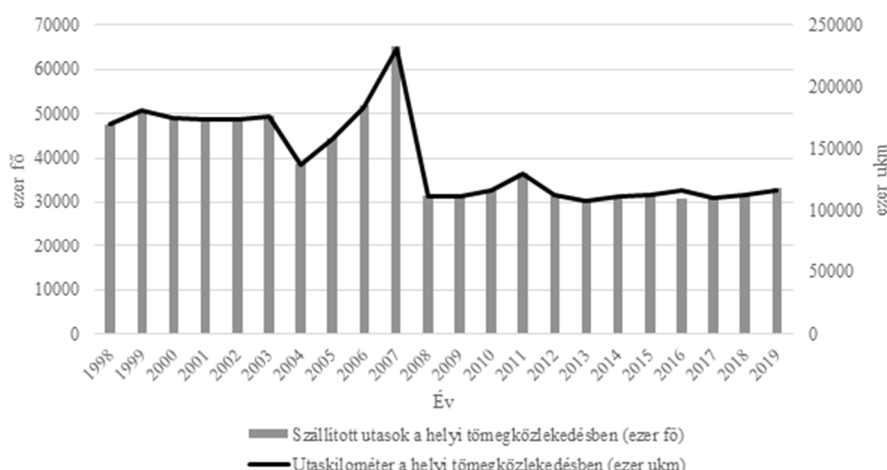
A tervezett út- és hídépítési, aluljáró, csomópont és vasút fejlesztési elképzeléseket a Győr-Moson-Sopron Megyei Mérnöki Kamara által 2022. júniusában készített Közlekedésszerkezeti terve tartalmazza (31. sz. melléklet).

3.13.3. Közösségi közlekedés

Közúti közforgalmú közlekedés

A rendszerváltást követően a közforgalmú közlekedés szerepe háttérbe szorult az egyéni közlekedéssel szemben Országosan a közlekedési munkamegosztásban (modal-split) mind a közúti, mind a többi (kötőpályás, vízi) közforgalmú személyszállítás jelentős mértékben visszaesett. Az utasszám csökkenése csupán az utóbbi években állt meg. A 51. ábra 1998 és 2019 közötti időszak utasforgalmi és teljesítmény adatait mutatja. Az utasszám szemmel láthatóan kilengésekkel, ugyanakkor trendszerűen csökkent, míg az elmúlt évtizedben stabilizálódott. A szállítási teljesítmény és az utasszám együttes mozgása azt mutatja, hogy az utazóközönség utazási szokásai minimális mértékben változtak, az átlagos utazási távolság 3,5 km körüli értéken alakul a teljes időszakban.

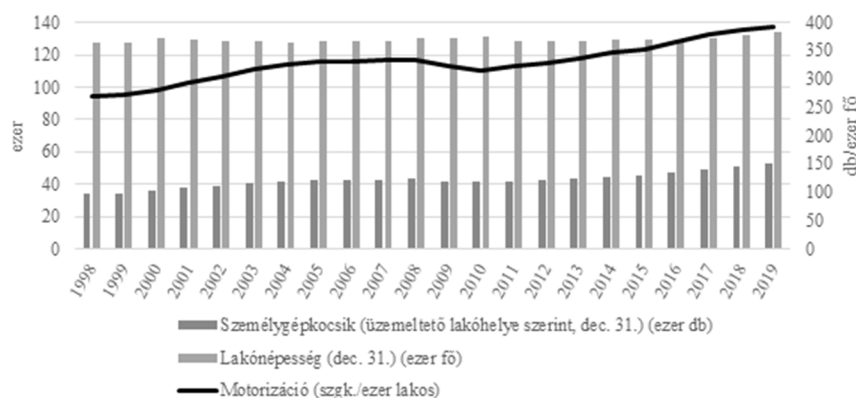
51. ábra: Szállított utasok száma és teljesítmény Győr helyi közforgalmú közlekedésében, 1998-2019

Forrás: TEIR/KSH

Az utasszám csökkenésének megállításában szerepet játszott, hogy az egyéni közlekedés nagymértékű térnyerésével – míg 1998-ban 1000 lakosra közel 270 személygépjármű jutott, ma ez a szám meghaladja a 390-et (+46%) – a városi utak zsúfolttá váltak. A 52. ábra a motorizáció alakulását szemlélteti Győr Megyei Jogú Város területére vonatkozóan.

52. ábra: A motorizáció alakulása Győr városában

Forrás: TEIR/KSH

Másrészről a helyi közösségi közlekedés vonzerejének növelésére is több intézkedés és beruházás is született. Ilyen például a „Győr Megyei Jogú Város közösségi autóbusz-közlekedésének átalakítása” c. projekt keretében végrehajtott komplex utastájékoztató rendszer kiépítése, mely révén 2011-től az autóbuszokat elektronikus fedélzeti egységekkel és GPS helymeghatározókkal szerelték fel, mely révén a forgalomirányítás, valamint az utasok számára könnyebben nyomon követhetővé váltak a járművek, továbbá segítette a menetidő és a követési idő pontosabb betartását. Ennek érdekében digitális információs oszlopok kerültek kihelyezésre. Emellett 20 (mára ez a szám 23-ra növekedett) jegykiadó automata is kihelyezésre került a jegy- és bérletértékesítés javítása érdekében. A kiépített rendszer alkalmas az autóbuszok előnyben részesítésének biztosítására is például a jelzőlámpáknál zöld jelzés kérés, vagy a zöld jelzésidő nyújtásának kérése révén is, ez azonban egyelőre nem került bevezetésre.

A városi közösségi közlekedést a Volánbusz biztosítja a megyeszékhelyen. A győri helyi autóbuszhálózat a város területét megfelelően lefedi. A nettó vonalhossz az utóbbi három évben 160 és 130 km között ingadozott, a viszonylatok száma pedig a 60-at közelíti, de ezek közül több csak napi néhány járatot jelent. A viszonylatok többsége a Révai utcai és Marcalváros decentrumokból indulva

szolgálja ki az utazóközönséget. A legsűrűbb a kiszolgálás a sűrűn lakott városrészekben (Belváros, Adyváros, Marcalváros, Nádorváros), ahol több fonódó viszonylat és többnyire kis követési idők jellemzők. Új keletű problémakör a város széléhez tapadó, de a város közigazgatási határán kívül eső lakóterületek ellátásának kérdése (Szitásdomb lakópark, Százszorszép lakókert), mely esetben ugyan a városnak ellátási kötelezettsége nincs – ennek ellenére jelenleg a közigazgatási határ széléig közlekednek egyes viszonylatok. Egyes helyi viszonylatok biztosítása helyközi járatok bevonásával történik, azaz a helyközi járat Győr közigazgatási határán belül helyi viszonylati számozással közlekedik és helyi tarifával igénybe vehető. Az utolsó felmérés a 2013-as „Győr városi és elővárosi közösségi közlekedési rendszerének átalakítása” című döntéselőkészítő tanulmány helyzetfeltáró anyagában található a városi modal-split tekintetében. A felmérés alapján Győrben az összes helyváltoztatás 19%-a történik autóbusszal, a személygépjárművel megtett utazások 31%-ot tesznek ki. A helyváltoztatások döntő többsége (50%) nem-motorizált módon, kerékpárral és gyalog történik.

Győrben a közösségi közlekedés járműállománya elöregedett, az átlagéletkor a 17 évet is meghaladta (17,74 év). 2020-tól 17+22 új jármű beszerzésére került sor, ezzel a régi eszközök leselejtezhetővé váltak, a flotta átlagéletkora pedig 11 év alá (10,92 év) csökkent. Egyrészt ezen okok miatt, másrészt a klímavédelmi célkitűzések elérése és támogatása érdekében szükséges további alternatív meghajtású, elektromos járművek beszerzése is. Emellett törekedni kell a szolgáltatás fejlesztésére is, a menetrendek optimalizálására. További előremutató fejlesztés a szolgáltatások integrációja, melynek egyik gyakorlati megvalósítása az intermodális átszállások biztosítása, amely történhet egyéni és közösségi közlekedési módok vagy tisztán közforgalmú közlekedési rendszerek között is, mint például egy városszéli P+R parkoló és a hozzá kapcsolódó vasúti vagy buszmegálló, utóbbira egy közös peronos vasút-autóbusz megállóhelyi kapcsolat. Az „Intermodális közösségi közlekedési csomópont kialakítása Győrött” projekt keretében megvalósíthatósági tanulmány készült a városközpontban egymás szomszédságában található vasútállomás, autóbusz pályaudvar és Révai utcai helyi közlekedési decentrum intermodális csomóponttá történő kiépítéséről. Ennek megvalósulásával a helyi, elővárosi és távolsági közösségi közlekedés térben integrálódik. Nem csak a térbeli, hanem a szolgáltatások közötti integráció is fontos (közös tarifarendszer, összehangolt menetrendek, közös utastájékoztató, kiegészítő szolgáltatások).

Összességében Győr város helyi közforgalmú közlekedése kielégítő, azonban az utazóközönség szinten tartása, esetleg növelése érdekében folyamatos beruházásokra és fejlesztésekre van szükség. A bevezetett intézkedések, fejlesztések egy része csak hosszabb időhorizonton érezteti hatását, ezért szükség van az önkormányzat támogatására az üzemeltetés során. Bár forrásigényes, a közösségi közlekedés vitathatatlanul fontos része a városnak, a jó közlekedési rendszer a városi életminőség javításának egyik meghatározó eszköze.

Kötőtpályás közlekedés

Jelenleg Győr városában kötőtpályás helyi közforgalmú közlekedési rendszer nem üzemel, ugyanakkor marginális szerepű városon belüli kötőtpályás közlekedés van Győrszentiván és Ménfőcsanak városrészek esetében, valamint néhány utas Gyárváros és Győrszabadhegy megállóhelyek és a pályaudvar között is igénybe veszi a vasutat. A „Győr városi és elővárosi közösségi közlekedési rendszerének átalakítása” című projekt keretében javaslat született a vasút magasabb fokú bevonására a helyi közlekedésbe, így további megállóhelyek kialakítására, melynek ideális helyszíne lehet Győr-Újváros, Győr-Ipari Park, Adyváros, Győr-Bevásárlóközpontok, valamint meglévő megállóhelyek felülvizsgálata vagy áthelyezése úgy, mint a Ménfőcsanak-felső megállóhely áthelyezése a Malom utcához. További javaslat a marcalvárosi GYSEV pályaudvar rehabilitációja, melynek feltétele a GYSEV pálya és a pápai vonal összeköttetése lenne. Mindezzel lehetővé válna Győrben a városi körvasút megteremtése. További cél a Győr-Kisbér-(Székesfehérvár) vonal kiépítése, mellyel az elővárosi közlekedésben nőne a vasút szerepe, ez egyúttal megteremtené a Győr és a péri reptér közötti kötőtpályás kapcsolatot is. Nagysebességű vasút tekintetében jelenleg a Varsó-Budapest közötti vonal tervezése, előkészítése folyik, mely Győrtől távolabb, az autópálya mentén húzódna.

Légi közlekedés

Győr péri regionális repülőtere utasforgalmát tekintve a vidéki repülőterek sorában a harmadik, melynek forgalmára elsősorban charter járatok jellemzően. Noha menetrend szerinti közlekedés még nincs, a jelenlegi infrastruktúra rendelkezésre áll közepes méretű repülőgépek (B737, A320) fogadására is a 2013-as fejlesztés eredményeképpen. A potenciált azonban a nagyobb nemzetközi repülőterek földrajzi közelsége és könnyű megközelíthetősége befolyásolja, melynek orvoslására a korábban említett kötőpályás kapcsolat kialakítása lenne forgalomnövelő hatással.

Vízi közlekedés

Annak ellenére, hogy a természeti adottságok révén Győr mindennapjait meghatározza a folyóvizek közelsége, vízi közforgalmú közlekedés évtizedek óta nincs a városban. Ennek oka elsősorban a Duna és a Mosoni-Duna hajózhatóságának a problematikája. A Duna felső magyarországi szakasza VI/B osztályú víziút, azonban infrastrukturális hiányosságok, a szabályozhatóság hiánya, valamint az időjárási ingadozások eredményeképpen használhatósága korlátozott. A Mosoni-Duna csupán a Dunától a gönyői kikötőig VI/B osztályú, Gönyű felett már III. osztályú, országos jelentőségű, de nem nemzetközi víziút. A véneki torkolati műtárgy megépülésével a Mosoni-Duna vízgazdálkodása rendezettebbé, szabályozottabbá válik, ez lehetőséget nyújt Győr újbóli bekapcsolódására a dunai vízi közlekedésbe. Győr jelenlegi kikötője a Győr-Gönyű Országos Közforgalmú Kikötő, mely árukikötőként funkcionál. A város tervezi egy személyforgalmú kikötő kialakítását is a Belvárosban. Az Iparcsatornán jacht kikötőt terveztek kialakítani, ez ugyan máig nem történt meg, azonban a lehetőség továbbra is adott. A helyi közlekedésben a hajózás szerepe marginális lehet, a Mosoni-Duna menti településrészek összeköttetése esetében van némi létjogosultsága (lásd: *Győr Megyei Jogú Város 2021-es Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálata*).

3.13.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés

Győr MJV Településfejlesztési Konceptiójában 2014-2030 a részcélok között az épített és természeti környezet alcsoportban a környezetbarát közlekedés egyik fő elemeként jelenik meg a kerékpáros közlekedés infrastrukturális fejlesztése. A város – hazai összehasonlításban – már ma is fejlett kerékpáros infrastruktúrával rendelkezik, mely több mint 80 km hosszú. Győr kiválóan „kerékpározható” város, ezért különös hangsúlyt kell fektetni a kerékpáros úthálózat további bővítésére. A kerékpár környezetkímélő, biztonságos közlekedési eszköz, széleskörű használata hozzájárul a város energiafelhasználásának csökkentéséhez. Célul kell kitűzni valamennyi városrészben a kerékpáros úthálózat teljes kiépítését, az összefüggő hálózat megteremtését.”

Az **Integrált Településfejlesztési Stratégia 2014-2020** az épített és természeti környezet témakörében a műszaki infrastruktúra alcsoportban a legfontosabb fejlesztési területek egyikeként említi a Kerékpárút és gyalogos kapcsolatok fejlesztését a városrészek között. „A műszaki infrastruktúra fejlesztésének legfontosabb szempontja a jövőben a környezeti ártalmak csökkentése, a takarékos energia-felhasználás elősegítése.

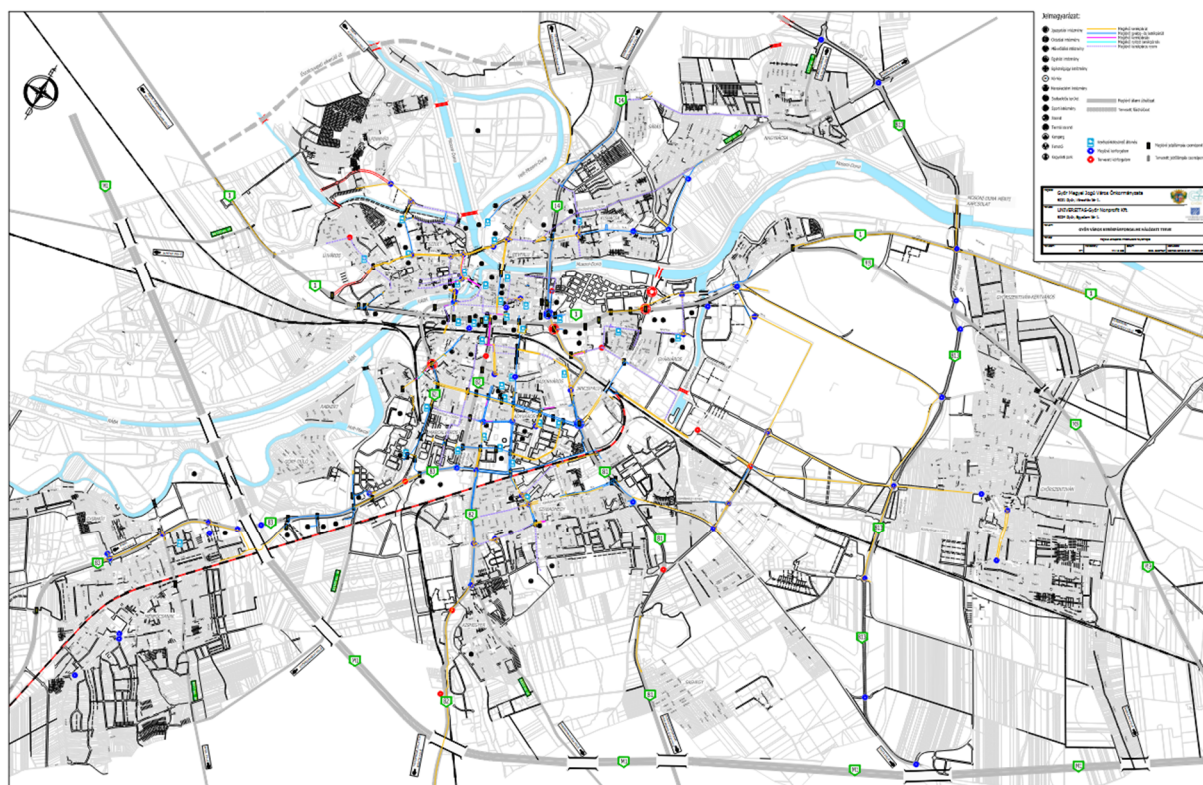
A **Nemzeti Kerékpáros Konceptió** általános célkitűzése [Nemzeti Kerékpáros Konceptió 2014-2020, KEKE 2013]: 2014-2020 között a kerékpározás legyen az egyik legkedveltebb közlekedési-, turisztikai, rekreációs, - és sporteszköz, a kerékpározáshoz kapcsolódó tevékenységek pedig a fenntartható gazdaságfejlesztés egyik kiemelt pillérévé váljanak.

A kerékpáros közlekedés jellemzői Győrben

Győr Megyei Jogú Város természeti adottságai és táji tulajdonságai (sík területek) jelentősen támogatják annak kerékpárosbarát létét. Annak köszönhetően a városban áthalad az EuroVelo 6-os útvonal, jelen van Győrben a kerékpáros turizmus, ugyanakkor annak fejlesztésével, kitáblázásával és az egyes szolgáltatások színvonalának optimalizálásával a kerékpáros turisták száma jelentősen növelhető. Az országos kerékpáros útvonalak közül a Győr-Pannonhalma(-Balaton) kerékpárút

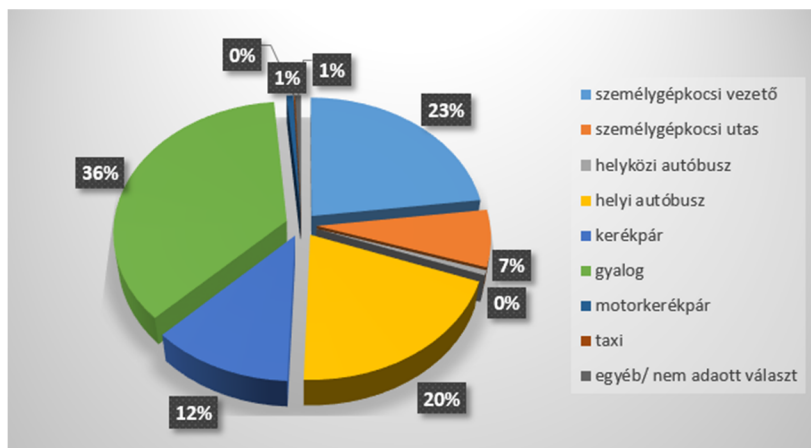
megépítése is növelheti a hazai és külföldi kerékpáros turisták számát. A többi magyar városhoz képest Győr fejlett kerékpáros infrastruktúrával rendelkezik. A kerékpározás aránya a közlekedési módok között 11%, illetve, ahogyan az korábban is szerepelt, a helyváltoztatások 50%-át a kerékpárosok és a gyalogosok teszik ki. A kerékpáros hálózat 2006-hoz képest 2011-ben már 24%-kal hosszabb volt. Az összes kerékpáros infrastruktúra hossza jelenleg 49 km Győrben, melynek 49%-a önálló kerékpárút, 20%-a pedig gyalog- és kerékpárút. Az egyirányú kerékpárutak aránya 25%, ami rendkívül magas, de a belső városrészekben ez az arány még magasabb, 48%. A sűrű beépítésű városrészekben a korszerű kerékpárút vagy kerékpársáv aránya 10% alatt van.

53. ábra: Győri Kerékpár hálózata (KHT, 2022)

Az 54. ábra egy, a győri közlekedési szokásait vizsgáló felmérés adatait szemlélteti, mely alapján a városi közlekedés mintegy 30%-a személygépkocsival, 21% közösségi közlekedéssel, 12% kerékpárral, 36% gyalog, 1% egyéb módon történik. Amellett, hogy a közúti fejlesztések elősegítik a kerékpáros turizmus volumenének növekedését, egyúttal hozzájárulnak a közlekedésbiztonság fokozásához. Közúti balesetek (egyik résztvevő kerékpáros) – kerékpáros sérültek száma a fejlesztéssel érintett településeken (a projektfejlesztés előtti és utáni 3 évben) Győrben -54%, a többi 9 város átlagában -15%. A Regionális Operatív Program keretében megvalósított kerékpáros közlekedési infrastruktúrafejlesztési projektek hatására átlagosan 15%-kal csökkent a kerékpáros fejlesztéseket megvalósító településeken a kerékpáros balesetet elszenvedő kerékpáros sérültek száma.

54. ábra: Győri lakosok városon belüli közlekedési mód szerinti megoszlása

A megfelelő közlekedési infrastruktúra mellett a biztonságos kerékpártárolás a kerékpáros közlekedés egyik alapfeltétele, így a kerékpárforgalmi létesítmények elengedhetetlen kiegészítő elemei a kerékpár tárolók, a kerékpár parkolók és különleges esetekben a kerékpáros pihenőhelyek is. Győr Megyei Jogú Város területén több helyszínen kerültek kihelyezésre nyílt és zárt közösségi kerékpártárolók, melyek elsősorban a ritkán lakott, nagy kiterjedésű, a városmagtól viszonylag távol elhelyezkedő, autóbuszsal korlátozottan feltárható városrészek (pl. Gyórszentiván, Kertváros, Ménfőcsanak) kiszolgálására adnak megoldást.

Emellett szintén fontos, hogy a megyeszékhely területén nem csak az egyéni, hanem a közösségi használat is jelen van, ugyanis 2015-ben átadásra került GyőrBike néven az a közösségi kerékpáros kölcsönző rendszer, aminek működtetését 2020-tól az önkormányzati tulajdonú Győr Projekt Kft. végzi. A kezdeti 23 állomás 35-re, a 180 kölcsönözhető kerékpár pedig 235-re nőtt és a flotta kiegészült elektromos kerékpárokkal is. Az új állomások telepítése a sűrű belvárosi rendszert bővítette a külső városrészek irányába, például így kapcsolódott be a rendszerbe Ménfőcsanak is egy állomással. A rendszer használata azonban nem optimális, a benne rejlő közlekedési potenciál nincsen teljes mértékben kihasználva. Győr meglévő kerékpáros hálózata a jelenlegi állapotában szakaszos kiépítésűnek mondható. Meglévő hálózat hossza 79 km, melynek kialakítása többnyire megfelel az előírásoknak, azonban a meglévő kerékpáros elemek nem alkotnak összefüggő hálózatot. A kerékpáros úthasználók körében a közös gyalog- és kerékpárutak megítélése negatív, a győri kerékpáros hálózat nagy része ugyanakkor ilyen elemekből tevődik össze.

Győr Megyei Jogú Város kerékpáros közlekedés fő tengelyei Győr Megyei Jogú Város 2021-es Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálata alapján a következők:

- ▶ Észak déli irányban a legnagyobb forgalmú tengely Révfaluból a Rónay Jácint utcán keresztül a Kossuth hídon át a belvárosban a Jedlik Anyos és a Czuczor Gergely utcákon halad keresztül, majd a Baross út végén, a Baross hídon folytatódik.
- ▶ A másik némileg kisebb forgalmú észak-déli tengely a 14. sz. főúton és a Széchenyi hídon halad keresztül, majd kis mértékben szétoszlik. A belváros kisebb forgalmú útszakaszain átszűrődve jelentős forgalom jelenik meg a Tihanyi aluljáróban, bár a Baross híd még mindig kissé nagyobb forgalommal bír.
- ▶ A Tihanyi Árpád utcában koncentrálódik a legnagyobb forgalom a városban, valamint a város déli részén, a Tihanyi Árpád út folytatásában erőteljes tengely rajzolódik ki még a Jereváni úton is.
- ▶ Kelet-nyugati irányban a Jedlik híd Révfalu és Sziget városrészek közötti szakasza hordoz jelentős forgalmat, amely a Radnóti úton feleződve tovább folytatódik.

- ▶ Keleten a Budai úton közlekedik a legtöbb kerékpáros, a belvároshoz érve azonban széteszlik az Árpád út, Bajcsy-Zs. út és a Pálffy utcák között, melyek közül a Pálffy utcán halad a legnagyobb forgalom.
- ▶ A Szigethy Attila út kelet-nyugati tengelyén kívül délen a legnagyobb forgalom a Szauder utcán folyik le összekötve az ipari területeket a város lakótelepeivel.
- ▶ A belvárosban a kelet-nyugati irányú közlekedésnek nincs igazán jól kerékpározható tengelye, az Árpád út és a Bajcsy Zs. úton szükség lenne egy kerékpárosbarát útvonalpár kialakítására.
- ▶ További hiányosságot mutat a Baross hídtól délre fekvő úthálózat a külső Baross út tengelyében illetve attól párhuzamosan nyugatra.
- ▶ Az Újlak utcai vasúti átjárón áthaladó nagy kerékpáros forgalom egy része a Szent István, valamint a Munkácsy utcán halad tovább. Az Újlak utca és a Munkácsy Mihály utca kerékpáros összeköttetése hiányzik.

Győr Megyei Jogú Város területén számos kerékpáros közlekedést is érintő fejlesztés valósult meg az elmúlt években, melyek keretében több, a kerékpáros közlekedésfejlesztést szolgáló intézkedés is megvalósult. Ezen projektek keretein belül kialakításra kerülnek azok a hiányzó hálózati elemek, kerékpáros nyomok és kerékpársávok, csomóponti átalakítások, amelyek a közlekedésbiztonság megteremtését szolgálták. Az egyik ilyen fejlesztés a Gárdonyi G. u. – Pálffy u. – Teleki L. u. – Bajcsy Zs. u. kerékpáros nyomvonal hiányzó szakaszainak kialakítása volt. Önálló nyomvonalon jön létre egy egyirányú kerékpárút a meglévő Pálffy–Gárdonyi utcai körforgalmú csomóponttól a Lukács S. utcán át a Dunakapu térig. A harmadik fontos fejlesztés a Czuczor G. u. – Árpád u. – Aradi vértanúk útja – Virárgiac – Zechmeister utca – Benczúr u. – Újlak u. kerékpáros nyomvonal kialakítása, az utolsó pedig elsősorban turisztikai jellegű, célja az Euro Velo 6 nyomvonal hiányzó belvárosi szakaszának létesítése a Móricz Zs. rakparttól a Buda utcáig.

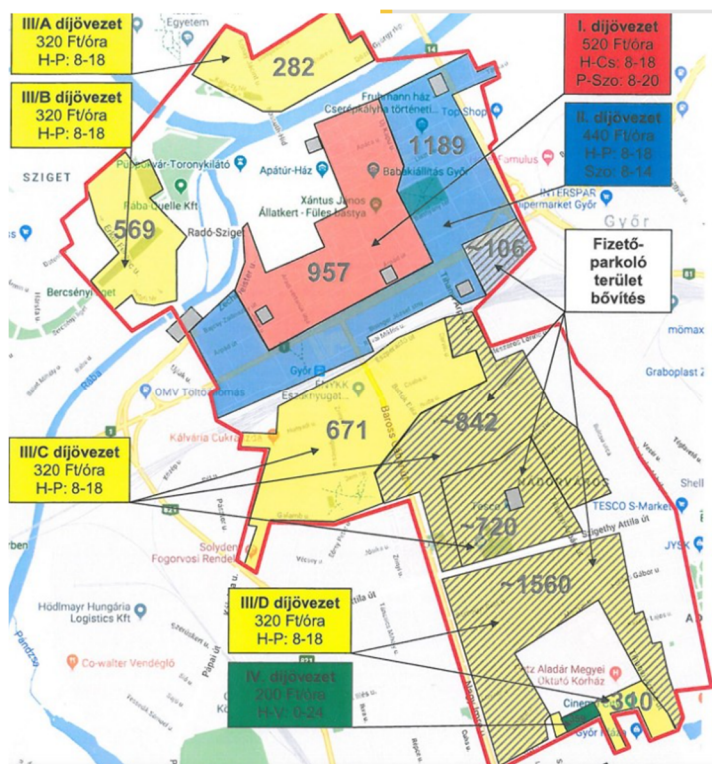
Megvalósult / folyamatban lévő kerékpáros közlekedést szolgáló projektek 2016-2021 között a következők: Külső Bácsai úton a Kalapács utca – Fenyőszér utca közötti kerékpárút, kerékpárút a Tibormajori úton és a Szőnyi Márton utcában, Zöld utca felújítása a Jereváni út és a Szőnyi Márton utca közötti szakasza, Kunszigeti úti kerékpárút építése, a1301. sz. összekötő út melletti kerékpárút építése – a Karinthy F. u. és Örvény u. csomópont, valamint a 0600/42 hrsz-ú út csomópont között, Tatai úti kerékpárút, a Régi Szentiváni út, útépítés, felújítás, kerékpárút építés és zárt csapadékvíz elvezetés, a 81. sz. főút mellett 78+566 km – 79+306 km között, a szelvényezés szerinti jobb oldalon egyoldali kétirányú kerékpárút.

3.13.5. Parkolás

A parkolási igényeket ma Győrben alapvetően a felszíni fizető parkolási rendszer és – egyelőre korlátozott kapacitással – a meglévő parkolóházak, mélygarázs szolgálják ki. A Belváros területén belül jelenleg felszíni szabad használatú parkoló gyakorlatilag nincsen. Győr Megyei Jogú Város területén található parkolóházak: Dr. Petz Lajos Parkolóház, Árpád Parkolóház, Jókai Parkolóház, Dunakapu mélygarázs, Vásárcsarnok, Révai Parkolóház. 2004. május óta üzemel a Belvárosban a Jókai Parkolóház, ahol a 4 térszint alatti és 10 térszint feletti szinten, valamint az épület tetőszintjén összesen 260 db parkolóhely van. 2009-ben került megnyitásra a Révai Parkolóház 220 db-os parkolóhely kapacitással. A Belváros keleti és nyugati szélén található szabad használatú P+R parkolók (a Vas Gereben utcában és a Petőfi híd alatt) telítettek. A meglévő parkolási rendszer fejlesztésére van szükség, egyúttal az övezeti határokkal megkülönböztetett tarifarendszer alapdíjainak optimalizálására (55. ábra). Noha a parkolóházak parkolási díjai kedvezőek, a meglévő belvárosi Jókai Parkolóház feltárhatósága nem megfelelő (a Belváros kijáratí irányára települt). A meglévő Révai utcai parkolóház gyalogosan, a használók arányából ítélve messze van a belvárosi belső területektől. 2015-ben a Dunakapu tér fejlesztésével párhuzamosan a rendezvényter alatt megépült egy 263 db férőhelyes mélygarázs, mely ugyan nagyban hozzájárult a Belváros parkolási nehézségeinek kiküszöböléséhez, de a Belvárosra nehezedő parkolási problémákat megoldani nem tudta. (Forrás: <https://gypt.hu/2019/03/08/kerekparos-es-parkolasi-infrastrukturafejlesztes-gyorben/>)

A „Kerékpáros és parkolási infrastruktúra fejlesztése Győrben” elnevezésű TOP projekt keretein belül egy olyan, elsősorban nyitott gépjármű tárolóként funkcionáló létesítmény került kialakításra az Árpád út és a Teleki László utca sarkán, amelyben 205 db gépjármű-parkolóhely áll rendelkezésre, ezen belül 5 db a mozgáskorlátozottaknak. Az épület további funkciója, hogy helyet biztosít a Győri Balett új próbatermének is. A parkolóház közvetlen szomszédságába GyőrBike közösségi kerékpárkölcsonzó állomást is telepítettek 15 db dokkolóval, ezáltal lehetővé téve a közlekedési mód váltását. A létesítmény mellett fedett kerékpártárolót is kialakítottak. A Petz Aladár Egyetemi Oktató Kórház mellett kialakított új parkolóház a kórház parkolási nehézségeit 359 db gépjármű befogadására alkalmas, ami 201 db férőhellyel több, mint amennyi jármű azon a területen korábban parkolhatott. A Modern Városok Program keretében a parkolólemezsel együtt így mintegy 560 db gépjármű számára biztosítanak parkolási lehetőséget a területen. (Forrás: <https://gyor.hu/megnyilt-a-korhaz-melletti-dr-petz-lajos-parkolohaz/>) 2021-ben az adyvárosi Kuopio parkban olyan parkolólemez terveznek, ahol 156 db gépjármű fér el. Az elmúlt évek során a Győr-Szol Zrt., a jelenlegi fizetőhálózatot körülvevő több területen végzett telítettségi vizsgálatokat. A telítettségi vizsgálatok alátámasztották a teljes terület fizetőparkoló hálózatba történő bevonását és az I. övezet üzemeltetési idejének 20 óráig történő kiterjesztését pénteken és szombaton. A 2023. április 1-től hatályba lépő új parkolási rendszer lehatárolását az alábbi térkép szemlélteti (55. ábra).

55. ábra: Az új parkolási rendszer lehatárolása

Forrás: Győr-Szol Zrt. 2022

3.14. Közművesítés, elektronikus hírközlés, csapadékvíz-gazdálkodás

Győr Megyei Jogú Város közművekre, elektronikus hírközlésre és csapadékvíz-gazdálkodásra vonatkozó helyzetértékelésének alapját a 2021-ben elkészült Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálata adja, mely az akkori Településfejlesztési Konceptióhoz és Integrált Településfejlesztési Stratégiához készült.

3.14.1. Közművek: Víziközművek, vízgazdálkodás és vízellátás

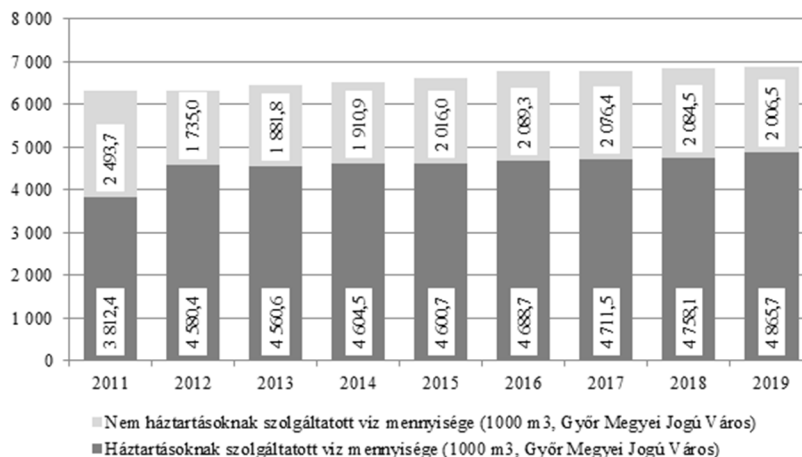
Általánosságban elmondható, hogy a megye területén húzódó vízfolyásoknak köszönhetően jelentős a parti szűrőszű kutakból származó ivóvíz mennyisége, mely mellett kisebb előfordul rétegvizekből,

karsztvizekből és talajvizekből származó vízmennyiség is. A megyeszékhely természeti adottságai révén jelentős a termálvíz-potenciál mértéke. Győr Megyei Jogú Város területén 2 db vízműtelep, továbbá 3 db víztorony található. Győr és térsége vízellátását és szennyvíztisztítását a Pannon-Víz Zrt. látja el, mely egyúttal kezelője is a vízkivételi-és tisztító műveknek és magának az elosztó hálózatnak is. A vállalat 2011 és 2020 között folyamatosan végzett rekonstrukciós (2011: 132 db, 2020: 118 db) és felújítási munkálatokat. A Pannon-Víz Zrt két vízműteleppel rendelkezik, melyek közül a hangsúlyosabb a Győr-Révfülu vízműtelep, melynek védőterületén 16 db parti szűrőű kút üzemel, melyek napi kapacitása mára meghaladta a 25 000 m³-t. A vízkitermelő kutak teljesítménye 2011 és 2020 között változatlanul 73 500 m³/nap volt. A nyilvános kutak száma 2020-ban elérte a 109 db-ot. Jelentős növekedés volt kimutatható a tűzcsapok számát illetően, hiszen 2011-ben 1 653 db, 2020-ban pedig már 2 547 db volt a számuk. A Győri Szeszgyár és Finomító Zrt. üzemterületét ellátó vezetéken kívül még a Mészáros L. utca és a Fehérvári út, Házgyárig tartó szakaszán üzemel még olyan tűzcsap, amely ipari vízvezetékéről van ellátva.

A megyeszékhelyt érintő közüzemi ivóvízvezeték-hálózat hossza 2011-ben 406,5 km volt, mely 2019-re 583,8 km-re bővült a Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján, melyből a Pannon-Víz Zrt. adatai szerint 2020-ban 212 km volt (+43,6%). A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások száma Győrben növekedett (+7,52%) 2011 (55 373 db) és 2019 között (59 535 db). A megyeszékhely így a megye bevont lakásinak 2011-ben 30,7%-t, 2019-ben mindösszesen 30,3%-t tette ki. Az ivóvízvezeték-hálózatba újonnan bekapcsolt lakások száma 220,4%-kal nőtt, mivel annak mértéke 2011-ben még 284 db lakást, 2019-ben már 910 db lakást jelentett. Ahogyan azt az **56. ábra** is jól mutatja, a vízszolgáltatásba bevont lakások számának emelkedésével növekedett a szolgáltatott vízmennyiség mennyisége is.

Győrben az összesen szolgáltatott víz mennyisége 6 306 100 m³ volt 2011-ben, melynek 60,5%-át szolgáltatott háztartások részére. 2019-ben ez a szám már 6 872 270 m³-re nőtt, a háztartások részesedése pedig 70,8%. Így változás értéke +8,98% volt a szolgáltatott vízmennyiség tekintetében. Győr részesedése a megyében szolgáltatott összes vízmennyiség arányában elhanyagolható mértékben csökkent a 2011-es 30,7%-ról 29,8%-ra 2019-ben. A háztartások részére szolgáltatott vízmennyiség 2011-ben 3 812 400 m³, 2019-ben pedig 4 865 730 m³ volt (+27,63%). Ezzel párhuzamosan a nem háztartásoknak szolgáltatott víz mennyisége csökkent (-19,54%). A háztartásoknak szolgáltatott víz mennyiségének részaránya ennek megfelelően növekedett a megyén belül, mégpedig 70,98%-ról (2011) 75,0%-ra (2019). Győr nélkül ez az arány már csak +15,5% úgy, hogy a háztartások részaránya csak 1,13%-kal nőtt (76,8%).

56. ábra: Az összesen szolgáltatott vízmennyiség megoszlása (háztartási, nem háztartási) Győr Megyei Jogú Város területén (1000 m³), 2011-2019

Forrás: A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) adatai alapján saját szerkesztés

Összességében elmondható tehát, megyei szinten Győr 29,8%-os (-0,9%) részesedéssel rendelkezett 2019-re az összesen szolgáltatott vízmennyiség tekintetében, a háztartásoknak szolgáltatott

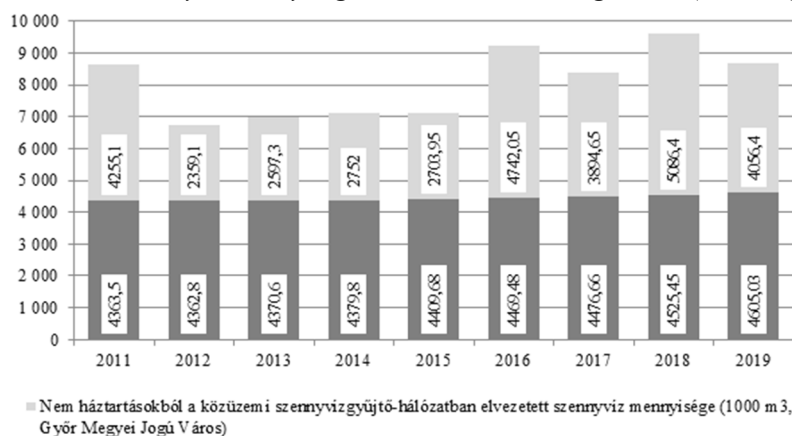
víz mennyiség tekintetében pedig 28,1%-kal (+2,0%). A közüemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások számából 30,3% volt köthető Győrhöz (-0,4%), a 2019-ben újonnan bekapcsolt lakások számában pedig ez a szám 29,4%-ra volt tehető (+11,8%). A közüemi ivóvízvezeték-hálózat hosszából pedig 17,8% volt Győrben található, mely +4,3%-os változást jelent 2011-hez képest.

3.14.2. Közművek: Szennyvízkezelés

Győr Megyei Jogú Város szennyvízelvezetés- és kezelését a Pannon-Víz Zrt. végzi gravitációs módszerrel. A szennyvízelvezető-hálózat hossza 2020-ban 310 km volt, melyből a bekötővezeték hossza 137 km-nyi volt. A szennyvíztisztítás szintén a Pannon-Víz területén található szennyvíztisztító telepen történik, melynek hatásfoka (BOI5) 2011 és 2020 között változatlanul 95%. A Pannon-Víz Zrt. területén jelenleg 113 szennyvízátemelő üzemel.

A megyeszékhelyt érintő közüemi szennyvízgyűjtő-hálózat (közcsatornahálózat) hossza 2011-ben még 388,0 km volt, mely 2019-re 379,3 km-re csökkent (-2,24%). A megyei közcsatornahálózat hosszának 13,1%-a futott Győrben (-3,5%-os csökkenés 2011-hez képest). Egyre aktuálisabbá váló problémája és kérdése, hogy a győri szennyvízelvezetés helyenként alulméretezett, vagy éppen túlterhelt a közcsatornahálózat. A szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások száma +8,65%-kal nőtt 2011 (53 592 db) és 2019 (58 229 db) között. A település a megye bevont lakásainak 32,0%-át tette ki a szennyvízszolgáltatás terén, 2019-ben. A bevont lakások számának növekedése azt eredményezte, hogy az elvezetett összes szennyvíz mennyisége is szintűgy növekedett (57. ábra). A közüemi szennyvízgyűjtő-hálózatban (közcsatornában) elvezetett összes szennyvíz mennyisége 2011-ben még 8 618 600 m³ volt, melynek 50,6%-a származott a háztartásokból (4 363 500 m³). 2019-ben ez a szám 8 661 430 m³-re nőtt, a háztartások részaránya pedig elérte a 53,2%-ot (4 605 030 m³; +5,54% 2011-hez képest). Így, a 2011-2019 közötti változás értéke +0,50% volt. A nem háztartásokból származó mennyiségben történt változás ennek megfelelően csökkenő tendenciájú (-4,67%).

57. ábra: Az elvezetett szennyvíz mennyiségének eredet szerinti megoszlása (1000 m³), 2011-2019

Forrás: A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) adatai alapján saját szerkesztés

Összességében elmondható tehát, hogy Győr Megyei Jogú Város megyei szinten 33,1%-os (-4,4%-os változás 2011-hez képest) részesedéssel rendelkezett 2019-re a szennyvízgyűjtő-hálózatban elvezetett összes szennyvíz mennyiségének tekintetében. A háztartásokból közcsatornában elvezetett szennyvíz mennyiségének megyén belüli aránya 29,6%-ra változott (-3,1%-os változás 2011-hez képest). A közműolló mértékére vonatkozóan Győrben folyamatos növekvő tendencia figyelhető meg, ekkor ugyanis 0,98 km volt az 1,0 km vízvezeték-hálózatra jutó csatornahálózat hossza.

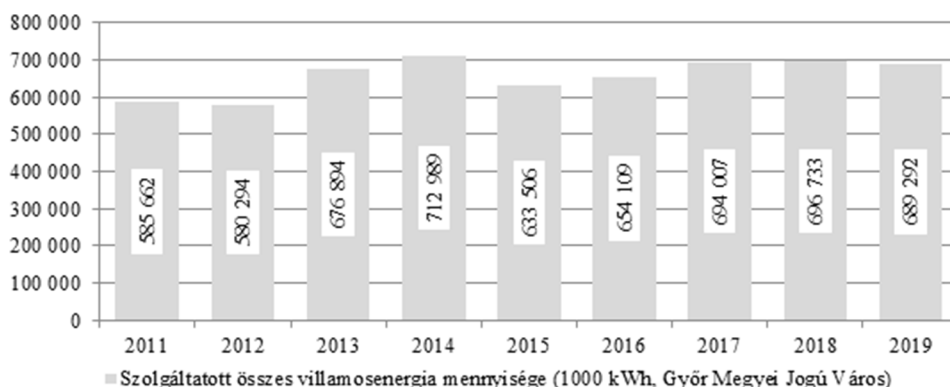
3.14.3. Közművek: Energiagazdálkodás és energiaellátás

Villamosenergia

Győr Megyei Jogú Város energiaellátottsága 100%-osnak tekinthető. A megyeszékhely villamosenergia-szolgáltatását továbbra is az E.ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt. biztosítja. A győri energiaellátás jelentős mérföldköve a 2011. június 27.-én átadott Gönyői Gázerőmű. Az E.ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt. tulajdonában álló erőmű évi 433 MW teljesítményével akkor nemcsak a legnagyobb hatásfokú, de a legmodernebb erőműnek is számított Magyarországon. Győr délkeleti részén (Banai út mellett) üzemel az országos villamosenergia-rendszer egyik legjelentősebb csomópontja a 400/220/120 kV-os transzformátor állomás, melyben továbbra is 2 db 250 MVA és 2 db 160 MVA-es gépegység üzemel. A 120 kV-os elosztóhálózat az átviteli hálózat üzemét befolyásoló elosztóhálózati elemeként üzemel, melynek irányítását 2004 óta a MAVIR Zrt. végzi. A város és térsége főelosztó-hálózati rendszerét a 120 kV-os hálózat képviseli. Egyrendszerű, 120 kV-os vezeték Győr és Pápa között található. Győrben a belső elosztó gerincét a kétrendszerű, 120 kV-os vezeték szolgáltatja. A város elosztóhálózata 20 kV-os légvezetékes/földkábeles, illetve 10 kV-os földkábeles hálózathoz áll. Azokon a területeken, szakaszokon, ahol a kisfeszültségű hálózat kábeles, a közvilágítás szintű földkábeles. Győr belterületének elektromos ellátása többségében a 10 kV-os földkábelrel keresztül biztosított. A fogyasztó közvetlen ellátását a középvezetékű elosztó hálózaton keresztül a 0,4 kV-os hálózat biztosítja. A 20/04 kV-os transzformátorok jellemzően oszloptranzformátorok, a 10/04 kV-osak pedig többnyire épített házas vagy konténer állomások. Ezzel szemben a nagyfogyasztók esetében már gyakori a középvezetékű energiaellátás is. Győr térségében üzemel az országos villamosenergia rendszer egyik jelentős csomópontja, a 400/220/120 kV-os állomás. Ezt az alaphálózati csomópontot és az alaphálózatokat az MVM OVIT Zrt. üzemelteti. A 120 kV-os elosztó hálózat az átviteli hálózat üzemét befolyásoló elosztóhálózati elemként funkcionál, melynek irányítását a MAVIR Zrt. végzi (Győr-Moson-Sopron Megye Klímastratégiája 2018). Emellett Győrben üzemel az országos villamosenergia elosztó rendszer egyik iparági táppontja 400/132 kV-os állomása, mely a megye villamosenergia ellátásában bázis szerepet tölt be, valamint Gönyűn az erőműnél üzemel 400/132 kV-os iparági állomás.

A szolgáltatott villamosenergia mennyisége Győrbe, 2011 és 2019 között +17,7%-kal nőtt. A szolgáltatott mennyiség 2011-ben (58. ábra) 585 662 000 kWh, mely 2019-ben 689 292 000 kWh volt. 2011-ben Győr Megyei Jogú Város részesedése a megye villamosenergia fogyasztásából 32,9%, 2019-ben pedig már 33,7% volt. A háztartások részére szolgáltatott villamosenergia mennyisége ezzel szemben csökkent, mivel annak mértéke 2011-ben 166 134 000 kWh, 2019-ben 154 085 000 kWh volt, mely -7,25%-os változás.

58. ábra: A szolgáltatott összes villamosenergia mennyisége (1000 kWh), 2011-2019

Forrás: A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) adatai alapján saját szerkesztés

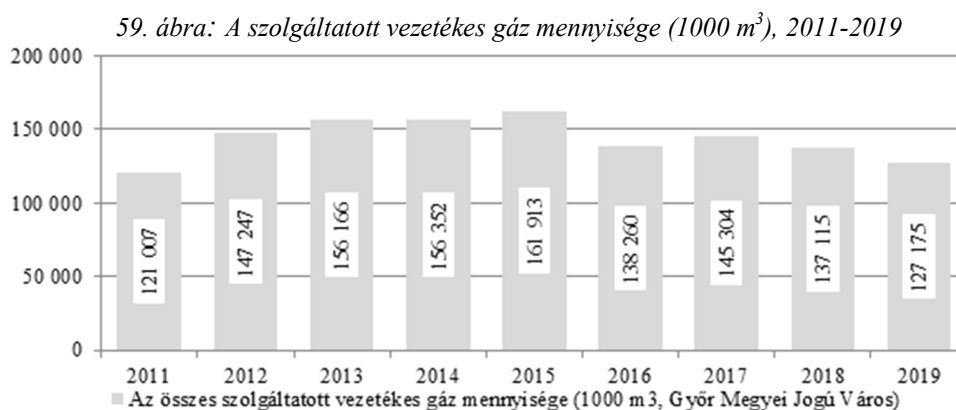
A vizsgált időszak kezdetén a háztartások részesedése a teljes villamosenergia fogyasztásból 28,4%-ot, 2019-ben pedig már csak 22,4%-ot tett ki. A megyei villamosenergia fogyasztásban Győr részesedése 2011 és 2019 között csökkent -3,5%-kal. 2011-ben Győr részesedése 31,0%-ra, 2019-ben pedig már csak 27,5%-ra volt tehető a megyében. A villamosenergia-fogyasztók számában ezzel ellentétesen növekedés ment végbe (+8,29%). 2011-ben még 76 358 db, 2019-ben már 82 690 fogyasztó volt

részesen a szolgáltatásnak. 2011-ben Győr részesedése a villamosenergia fogyasztók megyei számában 32,2%-ra, 2019-ben pedig már csak 31,8%-ra volt tehető. A háztartási fogyasztók számát illetően csakugyan emelkedés következett be (+6,18%), ugyanakkor csökkent a háztartási fogyasztók részaránya (90,6%-ról 88,8%-ra) és nőtt a nem háztartási fogyasztók száma. 2011-ben Győr részesedése a háztartási villamosenergia fogyasztók számában 32,0%-ra, 2019-ben pedig már csak 31,5%-ra volt tehető. Ezek alapján, az egy győri fogyasztóra jutó villamosenergia mennyisége 7 670 kWh volt 2011-ben, 2019-ben pedig 8 340 kWh. Ha csak a háztartási fogyasztókat vesszük figyelembe, akkor 2 400 kWh-ról (2011) 2 100 kWh-ra (2019) csökkent.

Gázellátás

Győr Megyei Jogú Város földgázellátása teljeskörűnek mondható. Emellett a megyeszékhely kulcsfontosságú szerepet tölt be a települések ellátásában, mivel a gázelosztás a középnyomású gázelosztó-hálózatról történik. A településen számos nemzetközi és hazai szénhidrogén-szállítóvezetékek húzódik (Dorog–Komárom–Győr vezeték, Győr–Mosonmagyaróvár–Baumgarten vezeték, Győr–Pápa vezeték, Győr–Gönyű vezeték). A gázelosztó-hálózatban számos változás és fejlesztés valósult meg, melyek egyaránt érintik a nagy- és középnyomású gázelosztó-hálózatot, a középnyomású gázelosztó-hálózatot és a kisnyomású gázelosztó-hálózatot is. Előbbi hálózaton 16 db csatlakozás volt található, az összesített hosszúsága pedig 2020-ban 2 883,1 méter volt, melynek 2 375,2 méteres szakasza gerinc, 507,9 méteres szakasza pedig leágazás. A középnyomású hálózat alapvetően nem változott, csatlakozásainak száma 758 db, az összesített hosszúsága 23 329,3 méter, melynek 15 173,8 méteres szakaszát gerinc, 8 155,5 méteres szakasz pedig leágazás adja. Középnyomáson ellátott városrészek a következők: Bácsa, Győrszentiván, Jancsifalu, Kisbácsa, Kismegyer, Likócs, Ménfőcsanak, Újváros nyugati része. Jelentősebb fejlesztések Révfaluban és Bácsán voltak, valamint Győrszentiván és Ménfőcsanak hálózata is jelentősen bővült, továbbá kiépült a Győri Ipari Park II. gázelosztó hálózata is. A kisnyomású hálózat összesített hosszúsága 26 508,2 méter, melynek 19 408,3 méteres szakaszát gerinc, 8 877,8 méteres szakaszát pedig leágazás adja. A hálózaton 1 082 db csatlakozás található. A győri gázcsőhálózat hossza 3,42%-kal nőtt 595,7 km-ről 619,6 km-re. (lásd: *Győr Megyei Jogú Város 2021-es Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapo-zó vizsgálata*).

A szolgáltatott vezetékes gáz mennyisége 2011 és 2019 között +5,1%-kal nőtt Győrben. vizsgált ciklus első évében a szolgáltatott mennyiség (59. ábra) pontosan 121 007 200 m³, 2019-ben pedig 127 175 000 m³ volt. A város részesedése a megyei fogyasztásban a 2011-es 37,7%-ról a 2019-es 16,0%-ra (-21,7%) csökkent.

A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) adatai alapján saját szerkesztés

Ezzel ellentétesen, a háztartások részére szolgáltatott gázmennyiség növekedett (+297,6%). A Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján, a gázmennyiség 2011-ben még 9 719 800 m³, 2019-ben már 38 646 500 m³ volt. A háztartások részesedése a teljes földgázfogyasztásból 2011-ben 8,03%-ot, 2019-ben pedig már 30,4%-ot tett ki. Győr Megyei Jogú Város részesedése a megye fogyasztásában

szintén nőtt, a 2011-es 9,33%-ról 26,33%-ra 2019-ben (+17,0%). Az egy győri háztartásra jutó szolgáltatott gázmennyiség mértéke 184,8 m³/háztartás volt 2011-ben, addig 2019-ben már 751,3 m³/háztartás.

Az összesített gázfogyasztók 2011-ben még 55 560 db, 2019-ben már csak 54 897 db fogyasztó volt. 2011-ben Győr részesedése Győr-Moson-Sopron Megye földgázfogyasztóiból 38,0%-ra, míg 2019-ben pedig 35,1%-ra volt tehető. A háztartási gázfogyasztók száma 2011-ben még 52 609 db győri háztartási fogyasztót jelentett, mely az akkori összes fogyasztónak mintegy 94,7%-át tette ki. Ebből 27 709 db volt a fűtési fogyasztók száma. 2019-re a háztartási fogyasztók száma 51 441 db-ra csökkent, mely így -2,22%-os visszaesést jelent. Kis mértékben (-0,98%-kal) csökkent a háztartási fogyasztók aránya az összesített fogyasztók számán belül. A fűtési fogyasztók száma a vizsgált ciklus végére 34 169 db-ra nőtt (+23,3%). 2011-ben Győr részesedése Győr-Moson-Sopron Megye háztartási földgázfogyasztóiból 38,3%-ra, 2019-ben pedig 35,2%-ra volt tehető.

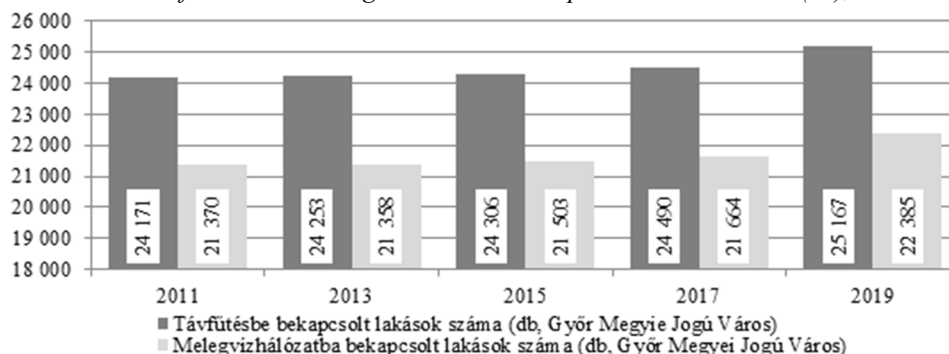
Távhőellátás

A távhőellátást Győrben a Győr-Szol Győri Közszolgáltató és Vagyongazdálkodó Zrt. biztosít. A város másik távhőtermelő cége a korábbi Győri Erőmű Kft., mára beolvadt az ALTEO Energiaszolgáltató Nyrt.-be. Az ALTEO Group győri erőműve elsősorban az ipari területeken elhelyezkedő vállalatokat látja el hőenergiával, mellyel párhuzamosan, kapcsolt technológiával villamosenergiát is termel. Az erőmű jelenlegi energiatermelő kapacitása 12 MW villamos és 114 MW hő teljesítmény. A Győr-Szol távhőszolgáltató telephelye Győr-Szabadhegyen található, ahol földgáz és egy 2002-ben létesített gázmotoros erőmű segítségével termelik a forró vizet. A komplexum szabad kapacitása 100 MW, vagyis a kapacitásbiztonság megfelelő. A 2019-es évtől Győr energiaellátásában már nem használnak fűtőolajat. 2018-ban Győr távhőellátásának még csak 20%-át fedezte a Böny melletti geotermikus erőmű. 2019-ben a geotermikus hő részaránya a győri távhőrendszerre kiadott hőben már 47,1% volt. (lásd: *Győr-Moson-Sopron Megye Klímastratégiája 2018 és Győr Megyei Jogú Város 2021-es Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálata*).

A megyeszékhelyen a lakosság részére távhőellátás keretében szolgáltatott és felhasznált hőmennyiség csökkent (-18,24%), mivel 2011-ben a felhasznált mennyiség közel 690 620 Gigajoule, 2019-ben pedig már csak 564 651 Gigajoule volt. 2011-ben Győr részesedése 69,5%-ra, 2019-ben pedig már 72,9%-ra volt tehető. Ezzel párhuzamosan, csökkent a lakosság részére szolgáltatott melegvíz mennyisége is (-17,8%). A felhasznált mennyiség 2011-ben 765 000 m³, az utolsó évben pedig már csak 629 000 m³ volt. Megyeszékhelyünk részesedése 2011-ben Győr részesedése 68,4%-ra, 2019-ben pedig már csak 66,6%-ra volt tehető. Ugyanakkor, növekedés volt tapasztalható a távfűtésbe bekapcsolt lakások számát illetően (+4,12%), hiszen 2011-ben még 24 171 db, 2019-ben már 25 167 db fogyasztó volt részese a szolgáltatásnak (**60. ábra**). A szolgáltatotti számot illetően, 2011-ben Győr részesedése a megyei érték 69,9%-át, 2019-ben pedig már 70,2%-át adta. A lakások energiahatékonyságának növekedését jelzi a távfűtésbe bekapcsolt lakások növekvő száma és ezzel párhuzamosan a kiadott hőmennyiség csökkenése.

A melegvízhálózatba bekapcsolt lakások száma Győrben szintén növekedett (+4,75%), mivel az érintett lakossági fogyasztók száma 2011-ben még 21 370 db, 2019-ben már 22 385 db volt. Győr Megyei Jogú Város részesedése a megyei értékben 68,6%, 2019-ben pedig 68,8% volt. Mindazonáltal az egy lásra jutó szolgáltatott hőmennyiséget illetően jelentős, közel -21,7%-os csökkenés volt kimutatható, mivel 2011-ben egy lakásra 28,6 Gigajoule, 2019-ben 22,4 Gigajoule hőmennyiség jutott. Ugyancsak ez a jelenség figyelhető meg az egy lakásra jutó szolgáltatott melegvíz mennyiségét illetően (-21,5%), hiszen míg 2011-ben 35,8 m³ melegvíz jutott egy lakásra Győrben, addig 2019-ben már csak 28,1 m³.

60. ábra: A távfűtésbe és a melegvízhálózatba bekapcsolt lakások száma (db), 2011-2019

A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) adatai alapján saját szerkesztés

A távhőszolgáltatás egyik nagy előnye, hogy jelentős mértékben hozzájárul a megyeszékhely levegőszennyezettségi-mutatóinak csökkentéséhez. Ezt alátámasztandó, az Önkormányzat korábban kijelölte a város azon területeit, ahol a környezetvédelmi szempontok alapján kedvezőtlenebb fűtési mód nem alkalmazható. Ugyanakkor fontos azt is megjegyezni, hogy a földfelszín felett vezetett primer távhő-rendszer városképromboló hatása, így az hozzájárul a vizuális környezetterheléshez. Korábban ezek az érintett területek csekély beépültségűek voltak, s most, hogy a város tekintélyes fejlődésen ment és megy keresztül, a vezetékek látványa sokak számára nem kívánatos (lásd: Győr Megyei Jogú Város 2021-es Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálata).

3.14.4. Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

A következő pontokban a megyei potenciálokat ismertetjük röviden, részletesebb kifejtésre a Győr Megyei Jogú Város 2021-es Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálatában került sor.

Napenergia

Győr-Moson-Sopron megye esetében átlagosan, évi kb. 1800-2000 óra napfénytartamról beszélhetünk, mely országos léptékben közepesnek minősíthető. Ennek ellenére e feltételek is alkalmassá teszik a területet a szoláris energia hasznosítására és a fotovoltaikus rendszerek alkalmazásának minél szélesebb körű elterjesztésére. Az elmúlt években a napenergián alapuló villamosenergia termelés jelentős bővülésen ment keresztül. Győr esetében kiemelendő az Önkormányzati tulajdonban álló épületeken és egyéb középületeken kiépítésre került rendszerek, a Széchenyi István Egyetem épületenergetikai felújítása során telepített kapacitás, továbbá az Audi Hungaria Zrt. Logisztikai csarnokain felépült naperőmű, amely 12 MW_{peak} teljesítményével Európa legnagyobb tetőre telepített naperőműve. Győr Megyei Jogú Város önkormányzata TOP forrásból 2018-ban saját tulajdonú napelemparkot hozott létre. Az 1886 db napelemből álló, 518,65 kW kapacitású rendszer a helyi környezeti adottságok figyelembevételével megközelítőleg 613 ezer kWh elektromos áram előállítását teszi lehetővé évente, ezzel is hozzájárulva a megújuló részarány növekedéséhez a villamos energiafelhasználásban. 2021 és 2022 között várható a napelempark II. megvalósítása is (Győr Megyei Jogú Város 2021-es Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálata).

Szélenergia

Győr-Moson-Sopron megye észak-nyugati fele az ország egyik legszeleesebb területének mondható, ebből kifolyólag országos viszonylatban az átlagosnál kedvezőbb lehetőségekkel bír, hiszen a 100 m magasságban lévő szélesebbség évi átlagos értéke 6-7 m/s között változik. Az éves fajlagos szélenergia mennyisége közel 300-350 W/m². Győr-Moson-Sopron megye területén effajta energiatermelés 2002-től van jelen 10 szélerőműparkkal (pl. Bönyi Szélerőműpark 25 MW beépített teljesítménnyel, Hungarowind Sopronkövesd-Nagylózs Szélerőműpark 23 MW beépített teljesítménnyel), ezeken belül összesen 88 db, összesen 135,4 MW beépített teljesítményű szélerőmű található, ami az országos kapacitás 41,7 %-át adja (*Győr-Moson-Sopron Megye Területfejlesztési Konceptiója- Helyzetfeltárás, 2021*).

Vízenergia

A Duna vízenergiája az ország és a térség egyik legnagyobb erőforrása, hiszen a Bösi Erőmű évente 2 800 GWh villamos energiát termel. A megye területét érintően a Dunakiliti Duzzasztóműbe beépíthető 4,8 MW maximális teljesítményű kiserőmű tervezése folyik jelenleg (*Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal, 2016*). A Lajtára épült hegyeshalmi Mária Ligeti Vízierőmű, mely a Lajta főmeder 14+650 fkm szelvényben található és a Kis-Rába vizére épült Kapuvári és Mihályi Vízierőmű szintén megújuló energiaforrást hasznosít (*Győr-Moson-Sopron Megye Klímastratégiája 2018*).

Biomassza

Győr-Moson-Sopron megyében az egyes erdőgazdaságok (beleértve a fenntartható erdőgazdálkodást is) hosszú időtávlatban és konstans mennyiségben képesek biztosítani a szükséges biomassza mennyiséget, emellett a mezőgazdaságból is nyerhető égetésre alkalmas alapanyag. Megyénk területén több helyen működik szennyvízre épült biogáz üzem. Ugyancsak Győrben és Sopronban működik depóniagázra épült biogáz-erőmű. Noha a megyében négy helyen mezőgazdasági biogáz-kiserőmű működik (*Kisari, 2017*), ezek egyike sem Győrben található.

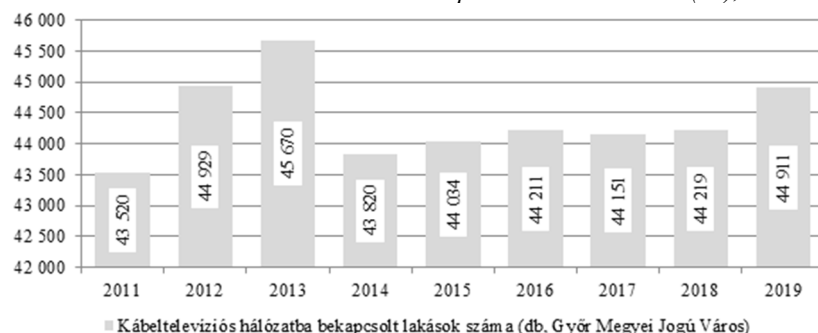
Geotermikus energia

A Bönyi Hőközpont által, a PannErgy Csoportnak a Győr-Szol Zrt. távhőszolgáltatóval kötött hosszú távú hőszállítási szerződése révén, 24 266 lakás és 1 046 egyéb díjfizető fűtési rendszerébe jut el a geotermikus energia a megyeszékhelyen. Az elkészült Győri Geotermikus Rendszerrel átadható éves hőmennyiség 1100 -1200 terajoule, emellett pedig klímavédelmi célokat is ellát, hiszen évente maximális kapacitás mellett legalább 35 millió m³-el csökkenti a földgázfogyasztást, továbbá 67 000 tonnával mérsékli az üvegházhatású gázok emittálását.

3.14.5. Elektronikus hírközlés

Az elektronikus hírközlés terén Győr Megyei Jogú Város lefedettsége továbbra is teljeskörű. A digitalizáció következtében ugyan csökkent a vezetékes telefonhasználat mértéke, ugyanakkor a legjelentősebb szolgáltató e téren továbbra is a Magyar Telekom Nyrt. a megyeszékhelyen. A kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások száma a megyei változásokhoz hasonlóan, szintén növekedett (**61. ábra**). A legnagyobb kábeltelevíziós szolgáltatók a DIGI Távközlési és Szolgáltató Kft., a Vidanet Zrt., valamint a Magyar Telekom. A kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások száma a 2011-es 43 520 db-ról, 2019-re 1 391 db-al nőtt (+3,2%) 44 911 db-ra, jellemzően hullámzó tendenciát követve. Mindemellett Győrben továbbra biztosított a szélessávú ADSL internet és kábelnet elérhetőség, mely mellett továbbra is rendelkezésre áll a nagysebességű mobilinternet elérhetőség is. 2020-ban a internetes előfizetések száma növekedett. A megyeszékhelyhez köthető internet-előfizetések száma 2013 (legkorábban lekérhető nyilvános adat) és 2020 között 10 026 db előfizetéssel növekedett (+24,8%). Míg ez a szám 2013-ban még 40 373 db-ra volt tehető, a 2020-as érték már elérte az 50 399 számot.

61. ábra: A kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások száma (db), 2011-2019

A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) adatai alapján saját szerkesztés

A kábeltelevízió-hálózaton keresztül történő internet-előfizetések száma növekedett (+30,6%). Az ilyen technológiával megvalósuló internet-előfizetések száma 2013 (20 551 db) és 2020 között (26 839 db) 6 288 db előfizetéssel emelkedett. Ezzel szemben drasztikusan lecsökkent az xDSL hálózaton keresztül történő internet-előfizetések száma. Az ezúton történő győri internet-előfizetések száma 2013-ban még 7 732 db-ra volt tehető, a 2020-as érték már 5 692 db volt (-26,4%). Megemlítendő még, hogy emelkedett az optikai és az egyéb kapcsolaton keresztül (LAN, bérlet vonal, modemes, vezeték nélküli, mobilinternet nélküli stb.) történő internet-előfizetések száma is.

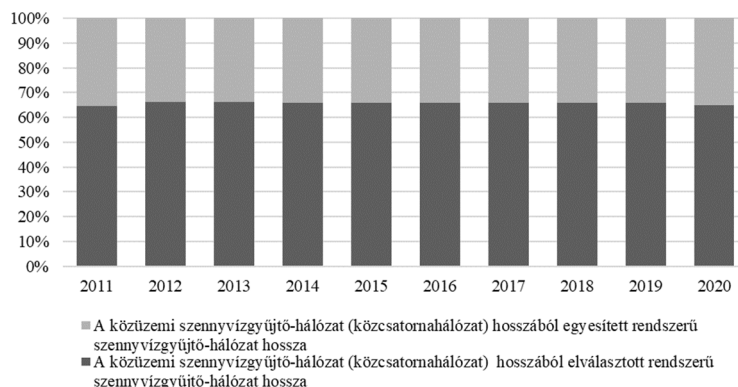
A bekapcsolt fővonalak száma Győrben 2015 és 2019 között 3 750 db-al **csökkent** (-8,26%), hiszen míg 2015-ben 45 417 győri fővonal üzemelt, addig 2019-ben már csak 41 667 db. A fővonalak jelentős részét az egyéni fővonalak teszik ki, melyek mennyisége 2 884 db-al csökkent (-8,58%) 33 622 db-ról 30 738 db-ra. Győr Megyei Jogú Város területén továbbra is megtalálhatók nyilvános fővonalak, melyek száma a 2015-ös 94 db-ról 62 db-ra csökkent (2019). Szintúgy visszaesett egy üzleti fővonalak száma is (-10,33%). 2019-ben 10 073 db-ra csökkent a 2015-ös 11 233 db-os vonalszám. Mindezzel ellentétes tendenciát követve, az egyéb fővonalak száma emelkedett, 468 db-ról 794 db-ra 2015 és 2019 között (+69,7%).

3.14.6. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

Győr Megyei Jogú Város centrumában, a közcsatornahálózat jelentős részét egyesített rendszerű hálózat alkotja. Ezzel szemben a peremterületeken és az agglomerációban már elválasztott rendszerű hálózat került kiépítésre, mely jellemzően szennyvízátemelők közbeiktatásával épült ki NA200-as átmérőjű vezetékekkel és gravitációs rendszerrel. A Mosoni-Duna és a Rába Győrre eső szakaszán, az egyesített rendszerű csatornákból csapadékvízzel hígított szennyvíz kerülhet a vízbázisokba és az élővizekbe záporosók alkalmazásával. Ilyen alkalmakkor a város közcsatornahálózatát záporokiömlőkön keresztül lehet tehermentesíteni.

A Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján, az elválasztott rendszerű hálózat hossza nem változott jelentős mértékben 2011 és 2019 között. Ezek szerint, 2011-ben a hálózat hosszúsága 251,2 km-re volt tehető, 2019-ben azonban már csak 249,9 km volt (-0,52%). Az egyesített hálózat hossza szintén csökkenést mutatott az adatok alapján (-5,41%). Az időközben frissülő adatok alapján, 2020-ra az elválasztott rendszer hossza 309,5 km (+23,2%-os változás a 2011-es adathoz képest), míg az egyesített hálózat hossza 167,3 km (+22,3%-os változás a 2011-es adathoz képest). A két rendszer egymáshoz viszonyított arányát a **62. ábra** szemlélteti. A Pannon-Víz Zrt. által üzemeltetett és kezelt elválasztott rendszerű csapadékvízvezető hálózat szakaszossága 2,78 km-t tett ki 2020-ban. Ezzel szemben a Győr-Szol Zrt. által üzemeltetett és kezelt elválasztott rendszerű csapadékvízvezető hálózati szakaszok hossza 2011-ben 44 094 fm (folyóméter), 2020-ban már 49 547 fm (folyóméter) volt.

62. ábra: Az egyesített és elválasztó rendszerű szennyvízhálózat aránya (%), 2011-2020

A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) adatai alapján saját szerkesztés

Ebből kifolyólag a csapadékvíz-gazdálkodás egyik fontos jövőbeni fejlesztési iránya kell legyen az elválasztott rendszerű hálózat hosszának, valamint az összesített hálózaton belüli részarányának növelése, annak érdekében, hogy az extrém csapadékvízviszonyok következtében előálló többletterhelést el tudja vezetni vagy a jövőbeni, körforgásos gazdaságot támogató városi szürkevíz-hasznosítás céljából tározni tudja.

3.15. Katasztrófavédelem, a területek használatát, építési tevékenységet befolyásoló vagy korlátozó tényezők

Győr Megyei Jogú Város katasztrófavédelemre, valamint az egyes területhasználatot és építési tevékenységet meghatározó tényezőire vonatkozó helyzetértékelésének alapját a 2021-ben elkészült Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálata adja, mely az akkori Településfejlesztési Konceptióhoz és Integrált Településfejlesztési Stratégiához készült.

A települések katasztrófavédelmi besorolásáról, valamint a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól szóló 62/2011. (XII. 29.) BM rendelet alapján Győr Megyei Jogú Város I. katasztrófavédelmi osztályba, azaz a legveszélyeztetettebb kategóriába tartozó település. Ennek oka elsősorban Győr ipari, közigazgatási és infrastrukturális szerepe, továbbá a földrajzi adottságokból fakadó árvízveszély, mely utóbbit kivéve nem tartozik természeti katasztrófák által veszélyeztetett területek közé, hiszen sem a morfológiai adottságok, sem a felszínmozgások és földrengések nem jellemzők a térségre.

3.15.1. Építésföldtani korlátok

Alábányászott területek, barlangok és pincék területei és csúszás-, süllyedésveszélyes területek

Hazánk felszínmozgásos területeit a Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat által gondozott Országos Felszínmozgás Kataszter foglalja össze, mely jelenleg is több, mint 2000 adatot és bejegyzést tartalmaz, melyek közül 5 db bejegyzés köthető egy Győr környéki településhez, Győrújbaráthoz. A vizsgált időszakban (2011-2019) mindösszesen 1 bejegyzést rögzítettek. A fentebb jelzett 5 db bejegyzés esetében, háromnál rézsű csúszás, míg a másik két esetben partfalomlás történt. Néhány esetben lehetséges okként az esőzést jelölték meg, illetve több alkalommal tettek javaslatot megelőző intézkedésre, valamint az aktuális állapot is leírásra került, továbbá helyszíni kivizsgálás is történt az illetékesek részéről. Ezek alapján kijelenthető, hogy Győr és környéke nem tartozik a csúszás-, illetve süllyedésveszélyes területek közé, hiszen a vizsgált időintervallumban 1 alkalommal

készült csak bejegyzés a térséget érintve. Győr Megyei Jogú Város közigazgatási területén sem alábányászottsággal érintett, sem pedig csúszásveszély által érintett terület nem található. A szélerózió szempontjából Győr nem tekinthető érzékenynek, szélerózióknak elsősorban a környéken található szántóföldi művelés alatt álló területek (pl. Ménfőcsanak belterületétől dél-nyugatra, illetve Bácsától északra fekvő területek), továbbá a környéken található kiemelt helyzetű teraszszigetek kitétek, melyek esetében a felszín közeli kavicsra települő sekély termőréteg könnyen megbontható (Magyar Bányászati és Földtani Hivatal: Győr geotermikus koncesszióra javasolt terület komplex érzékenységi és terhelhetőségi vizsgálati jelentése, 2014).

Földrengés által veszélyeztetett területek

Mivel a Kárpát-medence nem tartozik a Föld jelentős szeizmikus területei közé, így az ilyen jellegű természeti katasztrófa veszélyének mértéke csekély. A kiépített szeizmológiai hálózat segítségével évente közel 100-120 kisebb (kisebb mint 2,5 magnitúdójú) földrengés kerül regisztrálásra, melyek a lakosság számára nem érzékelhető hatásúak. Magyarországon mindösszesen 4-5 alkalommal volt példa olyan földrengésre, amely az epicentrum környékén már jól érezhető, károkat még nem idéző volt. Ezek magnitúdója 2,5-3,0 közöttire esett. Olyan földrengés, mely károkat képest okozni közel 10-15 évente következik be, míg a nagymértékű károkat okozó – 5,5-6,0 közötti magnitúdójú – földrengés 40-50 évente jelentkezik. A Magyarországi Földrengések Évkönyve 1995-2020 a 2011-2020 közötti időszakban összesen 7 olyan eseményt rögzítettek, melyek jelentősek voltak Győrben, illetve Győr környékén (**28. táblázat**). A Rábapatonán keletkezett földrengés a 2011-es év egyik legerősebb rengése volt. A 3,5 magnitúdójú rengés mintegy 1000 km²-es kiterjedésű területen volt érezhető. A legnagyobb hatást Rábapatoná, Ikrény, Bezi és Kóny településen észlelték. Az esemény nem járt nagyobb anyagi károkkal, néhány épületen jelent meg hajszaárepedés Rábapatoná területén. A 2020-as, 2,2-es magnitúdójú földrengés az epicentrumhoz közel Jánossomorja település közelében érezhető volt. A 2012-es, 2014-es, 2016-os, 2018-as és 2019-es években nem történt sem Győrben, sem Győrhöz közel jelentős esemény. Külföldi epicentrumú, Magyarországon is érezhető földrengés 2021.03.30-án a szomszédos Ausztria területén, Bécsújhelytől délre keletkezett (4,3 magnitúdó).

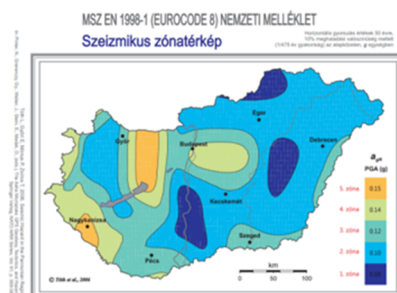
28. táblázat: Győrhöz közel elhelyezkedő települések földrengés adatai

Időpont és helyszín	Fészekparaméterek	Kipattanási idő	Mélység	Magasság
2011.01.26. - Bana	-	20:23:22.6 UTC	5,2 km	2,1 ML
2011.11.01. - Rábapatoná	-	23:56:34.1 UTC	12,8 km	3,5 ML
2013.10.19. - Bana	-	07:02:44.05 UTC	4,1 km	3,0 ML
2015.12.15. - Bábolna	-	17:55:31.85 UTC	8,0 km	2,0 ML
2015.12.23. - Bábolna	-	21:22:37.27 UTC	3,6 km	2,9 ML
2017.02.17. - Bábolna	-	20:39:33.92 UTC	10,0 km	1,9 ML
2020.06.01. - Jánossomorja	-	17:24:30.98 UTC	10,7 km	2,2 ML

Forrás: Magyarországi Földrengések Évkönyve 1995-2020

Mindezek alapján tehát megállapítható, hogy Győr Megyei Jogú Város és környéke annak ellenére, hogy közel helyezkedik a földrengések által erősebben érintett 4. és 5. zónához (**63. ábra**) nem tartozik a földrengések által veszélyeztetett területek közé, hiszen a vizsgált időszakban (2011-2020) mindössze 7 földrengés került feljegyzésre, melyek közül egyik sem jelentett nagyobb veszélyt sem a lakosságra, sem az épített környezetre.

63. ábra: Magyarország szeizmikus zónatérképe

Forrás: Tóth et. al.: *Seismic Hazard in the Pannonian Region*, 2006
(http://www.georisk.hu/Maps/EC8_zones_A4.jpg)

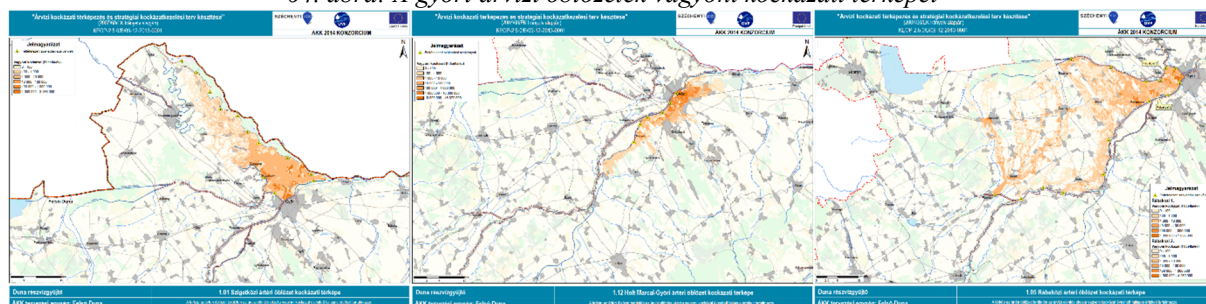
3.15.2. Vízrajzi veszélyeztetettség

Győr Megyei Jogú Város életében kiemelt fontosságú mind a felszíni, mind a felszín alatti vizek védelme, hiszen annak topográfiáját négy fő folyója, a Mosoni- Duna, a Rába, a Rábca és a Marcal határozza meg. A nagyszámú vízfolyás, valamint az egyre gyakoribbá váló extrém időjárási események következtében vizsgálandó a megyeszékhely vízrajzi veszélyeztetettsége.

Árvízveszélyes területek

A Mosoni- Duna hossza a város területén kb. 18,5 km, a Rábáé 12,2 km, a Rábcaé 3,5 km, a Marcalé pedig 1,8 km, míg a Holt-Rábáé pedig 14,5 km (*Győr Megyei Jogú Város településrendezési eszközeinek felülvizsgálata – 2003-2005*). A területileg illetékes Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatósághoz (ÉDUVIZIG) területén összesen 11 db elöntéssel fenyegetett terület, azaz árvízi öblözet található, melyek mérete nagyságrendileg 1400 km². Ezeket az öblözeteket az árvízi hatásoktól és elöntésektől 13 db elsőrendű árvízvédelmi védvonal mentesíti. Győr város nagy része szintén árvízi öblözet, megfelelő védelmi intézkedések nélkül az érintett területek víz alá kerülnének. Magyarország Árvízi Országos Kockázatkezelési Terve alapján a Felső-Duna tervezési alegységen belüli az alábbi ártéri öblözetek érintik Győr területét: Szigetközi ártéri öblözet, Rábaközi ártéri öblözet és a Holt Marcal – Győri ártéri öblözet. Az egyes árvízi kockázatok két fő eleme a vagyoni kockázat, valamint az emberi élettel összefüggő kockázatok mértéke. Előbbiek Győr esetében közepes vagy magas kategóriába esnek. A legmagasabb kockázati érintettség a megyeszékhely DK-i részén, a Holt-Marcal-Győr árvízi öblözet esetén mutatkozik (Hiba! A hivatkozási forrás nem található.).

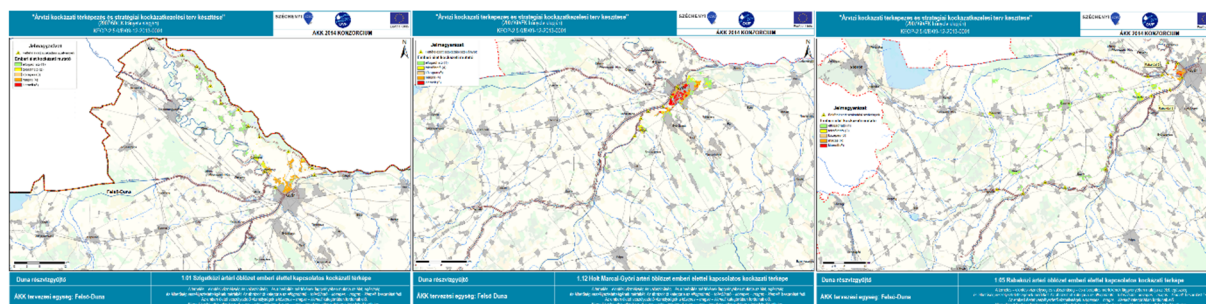
64. ábra: A győri árvízi öblözetek vagyoni kockázati térképei

Forrás: www.vizugy.hu

Kisebbsé mértékű az emberi élettel összefüggő kockázatok mértéke a Szigetközi ártéri öblözet esetében ugyanakkor a Rábaközi, valamint kiemelten a Holt-Marcal – Győri árvízi öblözet esetében számos ponton kiemeltnek tekinthető (65. ábraHiba! A hivatkozási forrás nem található.).

65. ábra: A győri árvízi öblözetek emberi élettel kapcsolatos kockázati térképei

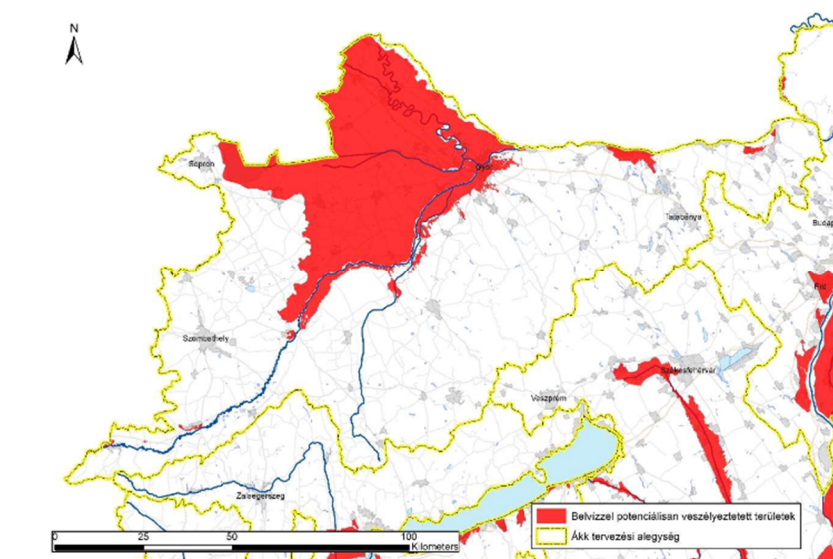

Forrás: www.vizugy.hu

Belvízveszélyes és mély fekvésű területek

Az ÉDUVIZIG működési területéhez tartozó síkvidéki részt összesen 11 belvízvédelmi szakasz fedi le, melyeknek a belvíztől való mentesítésére 19 szivattyútelep áll rendelkezésre, mely szükség esetén hordozható szivattyúkkal kiegészíthető. 2015-re elkészült Magyarország belvízi veszélytérképezése az „Árvi kockázati térképezés és stratégiai kockázatkezelési terv készítése” (KEOP 2.5.0/B/09-12-2013-0001) című pályázat keretében, melyet a VIZITERV Environ Kft. megbízásából a Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központ (NAIK) Vízgazdálkodási Önálló Kutatási Osztályának (ÖVKI) munkatársai készítettek el. Mindezen eredmények alapján elmondható, hogy Győr-Moson-Sopron megye területén elsősorban a Fertő-Hansági táj tartozik a kiemelten veszélyeztetett területek közé, de csakugyan jelentős Győr érintettsége is. A **66. ábra** részletesen szemlélteti a Felső-Duna tervezési alegységre vonatkozó belvízi veszélyeztetettséget, mely alátámasztja, hogy Győr Megyei Jogú Város az előzetes kockázatbecslések alapján belvízzel veszélyeztetett terület.

66. ábra: Belvíz által veszélyeztetett területek a Felső-Duna tervezési alegységre vonatkozó előzetes kockázatbecslés alapján

Forrás: Az előzetes árvízi kockázatbecslés, veszély- és kockázati térképek, a kockázatkezelési tervek első felülvizsgálata (KEHOP-1.1.0-15-2016-00006): Jelen állapot értékelésének összefoglalója – Felső-Duna tervezési terület, VIZITERV Environ Kft., 2021

A belvizek kialakulása szempontjából meghatározó talajvízviszonyokat elsősorban a városon keresztül folyó vízfolyások vízjárása befolyásolja. Győr esetében a belvizek szempontjából is fontos határozza meg. Az egyre volatilisebben, egyre nagyobb mennyiségben lehulló csapadékmennyiségek a jelentős beépítettség miatt elsikkadni nem tudnak, gondot okoz elvezetésük, így belterületi elöntések alakulnak ki. E probléma megoldására hívta fel a már elfogadott Klímastratégiai dokumentum is, melynek különösen fontos kérdése és adaptációs területe a vízrendezési fejlesztések és a klímaváltozással szembeni adaptáció fejlesztése.

Árvíz és belvízvédelem

Mindezek alapján tehát megállapítható, hogy Győr földrajzi elhelyezkedése és természeti adottságai révén erősen veszélyeztetett árvízvédelmi szempontból, ezért a megfelelő felkészültség és védelem kiemelt fontosságú. A Győrben található töltések összesített hosszúsága 2011 és 2019 között kis mértékben (-10,5%) csökkent. Ebből a hosszából fővédvonalnak 2 km számít, míg a másodrendű védvonalak hossza 27,5 km-ről (2011) 25,1 km-re (2019) csökkent (-8,7%). Az állami tulajdonú védvonalak hossza (3,7 km) nem változott a vizsgált periódusban. Az önkormányzati tulajdonú töltések hossza 2011-ben még 34,5 km volt, ez az érték 2019-re 30,5 km-re redukálódott (-11,6%).

Az elmúlt időszakban számos árvízvédelmi fejlesztés érintette Győrt, melyek közül kiemelendő a Duna Projekt, melynek elsődleges célja az árvízvédelmi rendszer olyan fejlesztése (töltéserősítés, töltésmagasítás, rézsűrendezés, műtárgy-rekonstrukció, új védművek és műtárgyak építése, védművek egyes szakaszain szilárd burkolat kialakítása) volt. Az ÉDUVIZIG és a város számára nem csak a meglévő védvonalak folyamatos fejlesztése, de új védelmi intézkedések bevezetése is fontos, melyeket különböző projektek keretein belül kerülnek megvalósításra:

- ▶ **Marcal jobb parti árvízvédelmi részöblözet:** a Marcal jobb oldalán 13 km hosszan újabb védvonal kiépítése, mely nagyrészt Koroncó belterületét hivatott védeni.
- ▶ **Rába-völgy projekt, a térség árvízvédelmének kiépítése:** elsődleges célja, a gát alatti szivárgások és a fakadóvizek megszüntetése. Ennek érdekében a mentett oldali fedőrétegre ható víznyomás mértékét szükséges csökkenteni, melyet egy nyomáscsökkentő, csapoló rendszer kiépítésével lehet elérni.
- ▶ **Mosoni-Duna torkolati szakaszának vízszint rehabilitációja:** elsődleges célja a Mosoni-Duna lesüllyedt vízszintjének visszaállítása, a vizes élőhelyek rehabilitációja, a hajózás biztosítása, Győr látképének javítása, illetve a műtárgy kiépítése az árvízvédelemhez is hozzájárul.
- ▶ **Belvízvédelmi-csatornák rekonstrukciója:** a Győrhöz közeli településen, Ikrénynél a Kepés-Lesvári-főcsatornákon tervezett a fent említett műtárgy kiépítése.
- ▶ **Nagyműtárgyak fejlesztése és rekonstrukciója:** elsődleges célja a vízügyi hatóságokhoz tartozó nagyműtárgyak átfogó műszaki vizsgálata és kiértékelése, a műtárgyak biztonságos, effektív működése és fenntartása illetve a szükséges fejlesztések meghatározása.
- ▶ **Raab Flood 4cast - Árvízi elöntési területek határon átnyúló időbeli és térbeli előrejelzése az árvíz- és katasztrófavédelem bevetési tervezésének támogatásához:** a nemzetközi projekt célja az árvizek előrejelzése, ezáltal a magasfokú felkészültség biztosítása, illetve a lehetséges veszélyeztetett területek megjelölése. A projektben Magyarország és Ausztria vízügyi igazgatóságai vettek részt.

Összességében elmondható, hogy Győr veszélyeztetettségi besorolása I. katasztrófavédelmi osztály, azaz a legvesélyeztetettebb kategória. A megyeszékhely kevésbé érintett földrengések vonatkozásában, továbbá az alábányászottsági és a széleroziós érintettség is csekély. Ezzel szemben a vízrajzi veszélyeztetettség meghatározó, mivel három ártéri öblözet is található Győrben, jellemzően közepes vagy magas vagyoni kockázati értékkel. Győr város érintettsége belvízveszély vonatkozásában jelentős. A megyeszékhelyen az elmúlt időszakban számos, jelentős vízrendezési fejlesztés valósult meg, valamint mind a mai napig több jelentős projekt fut, vagy van tervezés alatt az árvízvédelmi, vízrendezési kérdések témakörében.

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra: Győr városrendezési körzetei.....	12
2. ábra: Részlet a 2018-as OTrT tervlapból.....	38
3. ábra: Részlet a 2020-as Megyei Területrendezési Tervből.....	41
4. ábra: Az ITS városrészi felosztása, 2014-2020	44
5. ábra: Az állandó- és a lakónépesség száma és éves változása Győrben, fő és ezrelék, 2010-2019	45
6. ábra: Élveszületések (bal) és halálozások (jobb) száma Győrben és a járásban, fő, 2010-2019	45
7. ábra: Természetes szaporodás/fogyás (ezrelék) - Az élveszületések és a halálozások különbözete ezer lakosra vetítve, 2010-2019.....	46
8. ábra: A teljes vándorlási egyenleg/különbözet alakulása Győrben és a Győri járásban, ezrelék, 2010-2019 ..	46
9. ábra: Öregedési mutató - Állandó népességből a 100 fő 0-14 évesre jutó 60-x évesek száma, fő, 2010-2019.	47
10. ábra: A foglalkoztatási ráta és a munkaerő-tartalék alakulása, %, 2021.....	48
11. ábra: Adófizetők aránya - SZJA alapot képező jövedelemmel rendelkezők száz állandó lakosra vetített száma, %, 2010-2019.....	49
12. ábra: Egy lakosra jutó összes nettó jövedelem - SZJA alapot képező nettó jövedelem egy állandó lakosra vetített összege, Ft, 2010-2019.....	50
13. ábra: Magas-illetve alacsony jövedelműek aránya - Az 5 millió Ft feletti adósávon adózók száma száz, 1 millió Ft alatti adósávon adózóra vetítve, Fő, 2010-2019	50
14. ábra: Személygépkocsik száma, ezer lakosra, db, 2010-2019.....	51
15. ábra: Az 50 év feletti győri népesség korosztályonként és nemenként (lakónépességből számolt adatok), 2012-2019	52
16. ábra: Óvodai férőhelyek kihasználtsága 2009 és 2019 között.....	54
17. ábra: Az általános iskolai tanulók adatai, 2009-2019	54
18. ábra: Középiskolai feladatellátási helyek számának alakulása 2009-2019 (db)	55
19. ábra: Középfokú képzésbe járó tanulók száma 2009-2019 (fő)	56
20. ábra: Más településről bejáró diákok aránya 2009-2019 (%)	56
21. ábra: A győri felsőoktatási intézmények hallgatói és oktatói számának alakulása, 2009-2019.....	57
22. ábra: A háziorvosi ellátás alapvető adatai, 2009-2019	58
23. ábra: A tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezkedést nyújtó intézmények főbb adatai, 2009-2019.....	61
24. ábra: Az idősek otthonainak főbb adatai, 2009-2019	61
25. ábra: Szociális intézmények kihasználtságának adatai, 2009-2019.....	62
26. ábra: Községi művelődési intézmények összesített mutatói 2009-2019	63
27. ábra: Rendszeres művelődési foglalkozások adatai 2009-2019.....	63
28. ábra: Múzeumi kiállítások adatai 2009-2019.....	64
29. ábra: Győr iparüzési és egyéb helyi adó bevétele, 2010-2019 (milliárd Ft)	66
30. ábra: Szakmai, tudományos tevékenységben működő vállalkozások aránya a működő vállalkozásokon belül, 2019 (%)	67
31. ábra: Kiskereskedelmi üzletek száma tízezer lakosra vetítve, Győr-Moson-Sopron megye városaiban, 2019 (db).....	68
32. ábra: Győr idegenforgalmi adó bevétele, 2010-2019 (millió Ft).....	70
51. ábra: Ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma Győr-Moson-Sopron megye településein, 2018 (db/ezer fő)	72
34. ábra: Tudástranszfer projektek kutatási területei.....	75
35. ábra: A 2015 és 2019 között épült lakások tízezer lakosra jutó száma	76
36. ábra: A lakóingatlanok négyzetméterárának alakulása Győrben és a megyei jogú városokban, 2010-2021 (Ft/m ²).....	77
37. ábra: A lakóingatlanok négyzetméterára Győr-Moson-Sopron megyében, 2021. június (Ft/m ²).....	77
38. ábra: A települési Önkormányzatok összes költségvetési bevételeinek és kiadásának változása (2014=100%)	80
39. ábra: Győr Megyei Jogú Város Iparüzési adóbevételeinek alakulása 2014-2021 között (e Ft).....	86

40. ábra: Győr Megyei Jogú Város helyi adóbevételeinek alakulása az iparűzési adó nélkül 2014-2021 között (e Ft).....	86
41. ábra: Győr, Szent István úti mérőállomás - légszennyezettség változás (2011-2019).....	112
42. ábra: Győr, Ifjúság körüti légszennyezettség változása (2011-2019).....	112
43. ábra: Radiológiai Távmérő Hálózat adatai (2011-2019)	114
44. ábra: A fényszennyezettség mértéke Győr területén műholdas adatok alapján (2012-2019).....	115
45. ábra: Tájképvédelmi területek övezeteinek elhelyezkedése Győr város közigazgatási területén	119
46. ábra: Ökológiai hálózat övezetei Győr város közigazgatási területén.....	121
47. ábra: Győr felszínborítottsága CORINE-ban.....	122
48. ábra: Győr főúthálózata	124
49. ábra: Közlekedési létesítmények statisztikája Győrben	125
50. ábra: Az 1. sz. főút és az M19 autóút belvárosi szakaszának forgalomfejlődési tendenciája, 2010-2020....	126
51. ábra: Szállított utasok száma és teljesítmény Győr helyi közforgalmú közlekedésében, 1998-2019	127
52. ábra: A motorizáció alakulása Győr városában	128
53. ábra: Győri Kerékpár hálózata (KHT, 2022)	131
54. ábra: Győri lakosok városon belüli közlekedési mód szerinti megoszlása	132
55. ábra: Az új parkolási rendszer lehatárolása.....	134
56. ábra: Az összesen szolgáltatott vízmennyiség megoszlása (háztartási, nem háztartási) Győr Megyei Jogú Város területén (1000 m ³), 2011-2019.....	135
57. ábra: Az elvezetett szennyvíz mennyiségének eredet szerinti megoszlása (1000 m ³), 2011-2019	136
58. ábra: A szolgáltatott összes villamosenergia mennyisége (1000 kWh), 2011-2019.....	137
59. ábra: A szolgáltatott vezetékes gáz mennyisége (1000 m ³), 2011-2019	138
60. ábra: A távfűtésbe és a melegvízhálózatba bekapcsolt lakások száma (db), 2011-2019	140
61. ábra: A kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások száma (db), 2011-2019.....	142
62. ábra: Az egyesített és elválasztó rendszerű szennyvízhálózat aránya (%), 2011-2020.....	143
63. ábra: Magyarország szeizmikus zónatérképe	144
64. ábra: A győri árvízi öblözetek vagyoni kockázati térképei.....	145
65. ábra: A győri árvízi öblözetek emberi élettel kapcsolatos kockázati térképei.....	145
66. ábra: Belvíz által veszélyeztetett területek a Felső-Duna tervezési alegységre vonatkozó előzetes kockázatbecslés alapján.....	146

TÁBLÁZATJEGYZÉK

1. táblázat: Győr városrészei és a hozzájuk tartozó városrendezési körzetek	14
2. táblázat: Az egyes korcsoportok méretének és arányának változása Győrben, fő és %, 2010 és 2019	47
3. táblázat: A lakásállomány jellemzői Győrben, db és %, 2012 és 2019	51
4. táblázat: A bölcsődei férőhelyek, a bölcsődébe beírtak száma és a feltöltöttség alakulása, 2009-2019	60
5. táblázat: Győr Megyei Jogú Város közművelődési intézményei.....	62
6. táblázat: Győrben működő vállalkozások száma nemzetgazdasági ág szerint, 2011-2019	66
7. táblázat: Kereskedelmi szálláshelyek főbb adatai Győrben, 2015-2019	69
8. táblázat: Idegenforgalmi adó bevétel a megyei jogú városokban, 2019.....	70
9. táblázat: Regisztrált és működő gazdasági szervezetek száma Győrben gazdálkodási forma szerint, 2011-2020.....	71
10. táblázat: Működő vállalkozások száma Győrben, Győr-Moson-Sopron megyében és a megyei jogú városok átlagában	72
11. táblázat: Működő vállalkozások száma gazdálkodási forma és létszámkategóriák szerint, 2019.....	73
12. táblázat: A győri vállalkozások kapacitásbővítési és egyéb fejlesztési pályázatainak adatai, 2014-2020.....	73
13. táblázat: Átlagos lakásméret és ingatlanárak Győrben, városrészenként, 2021	79
14. táblázat: A lakások használati értékének meghatározásánál figyelembe vett jellemzők pontértéke.....	91
16. táblázat: Önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok legfontosabb jellemzőit	92
17. táblázat: A földkönyv vizsgálatának összesítése, 2021	102
18. táblázat: A termőföld területek művelési ág szerinti megoszlása 2021	102
19. táblázat: Telekméretetek megoszlása Győr teljes területére 2021	106
20. táblázat: Tulajdonviszonyok Győr teljes területére 2021.....	107
21. táblázat: Győr területének megoszlása művelési ágak szerint, 2021.....	110
22. táblázat: Győr területén lévő vízfolyások állapotértékelése, 2015.....	110
23. táblázat: Győri vízbázisok	111
24. táblázat: 2019. évi légszennyezettségi index, Győr.....	112
25. táblázat: 2019. évi légszennyezettségi index – szálló por és PAH	112
26. táblázat: A lakosságtól elszállított hulladék mennyisége (tonna) (2011-2019)	114
27. táblázat: Védett természeti területek és értékek Győr közigazgatási területén belül.....	120
28. táblázat: Önkormányzati tulajdonú zöldterületek méretének alakulása 2011-2020	122
29. táblázat: Győrhöz közel elhelyezkedő települések földrendés adatai.....	144